

GITTAI ISTVÁN
CSORDULTIG LEBEGÉSEL

GITTAI ISTVÁN

CSORDULTIG
LEBEGÉSSSEL

válogatott araszosak

Várad – Riport
2013
Nagyvárad

A szerző portréját Monostori Károly készítette

© Gittai István, 2013
Szerkesztette: Szűcs László

**Descrierea CIP a Bibliotecii
Nationale a României
GITTAI, ISTVÁN
Csordultig lebegéssel /
Gittai István;
red.: Szűcs László. –
Oradea: Riport, 2013
ISBN 978-606-93482-5-3
I. Szűcs, László (red.)
821.511.141-32**

ISBN 978-606-93482-5-3

*„Valószínűtlen dolgok történnek (is)
valószínűtlen tájakon”*

LÁNG GUSZTÁV

KÖTÉLTOLÁS

(1990–1993)

HAKNI

Felhőkarcoló tetején Efejé műszakja lejárt. Senki nem szeretete. Ezzel nemigen törődött. Evett és ivott rá. Néha Káervének is odaintett, aki oda is jött nem teketóriázva. „A szentképnézés ideje lejárt”, mondta Káervé, és illatos kezét Efejé vaskos combjára tette. „Szentigaz – mondta Efejé –, mint ahogy az is, hogy a tavasz a legnagyobb bolondokháza”. „A világon a legnagyobb – pontosított Káervé. – De én már nem veszem be, még Nagytermészet Királyurunktól sem.” „Én se vagyok akkora balek”, így Efejé. Erre koccintottak. Aztán megettek valami sajtos laskafélét.

Na és érte-e retinád, szaglód, nyelved hegyét, fülcimpád, bőrröd különös máma?” – faggatta Káervé. „Megezik, megezik” – mondta Efejé. Ma hajnalban az ablakon behajolt, egészen az ágyamig, az arcomig a muskátli és megsimogatott. Azt hitte, alszom, hogy titokban teheti. Tévedett, nem aludtam. Morogtam egyet, kinyitottam a szemem. Úgy belepirult, úgy elszégyellte magát, hogy minden piros szíromja lehullott. Meg is sajnáltam. Szegény ennyivel maradt, meg a kakaskukorékolással, ami együtt áradt a pirkadással.”

„Mesélek én is valamit” – szolt Káervé, combjával Efejé combjához simulva. „Mesélem azt, hogy a fásszínben elbújt egy vonat. Vadonatúj volt, és idegen nyelven beszélt hozzám. Nem értettük egymást, és akkor a vonat azt mutatta, hogy pszt! Jó, biccentettem oda neki, én nem árullok el. Ez is hajnal körül lehetett, amikor a te muskátlid elpirult.”

Efejé és Káervé kifulladásra ücsörögtek, heverésztek még egy darabig. Se nem ettek, se nem ittak már. „De hát nem lehet így befejezni a napot” – szolt oda Pincér. Kacsintott és közéjük ült. Úgy, hogy egyik combja ide, a másik combja meg oda ért. „Ak-

kor ki vele” – így Efié, s Pincér elkezdett kavarogni, kavarogni, ahogy a víziörvény, majd forgósél lett belőle, mely előbb csak szalvétát, terítőt, utána tányért, széket, asztalt, azután meg az egész hóbeleváncot megpenderítette, vitte cakkpakk házastul, mindenestül fel, fel, éjjeli égimezőkre.

DÉLIBÁB

A rét kellős közepén megállt a hathúszas személyvonat. A szé-nagyújtók csodálkoztak. Az utasok csodálkoztak. A moz-donyvezetők, a kalauzok is csodálkoztak. Még a mezei nyu-lak, a dongók meg a távoli lovas szekerek is csodálkoztak, ha csodálkozásnak lehet nevezni azt a pillanatot, amikor nem az és nem úgy történik, ahogyan a menetrendben elő vagon írva.

S abban a pillanatban, amikor a pillangók felrepültek, a Vo-nat, akár egy krokodil, mélyet lélegezett, s beleborzongott sze-relvényhosszan. Mint Akárki a gyönyörűségtől...

– Micsoda szénaillat – mondta a Vonat megittasult, má-moros hangon, valahogy úgy, mint aki sajnálja, nagyon sajnálja, hogy nem Szénaillatnak született.

MORATÓRIUM UTÁN

A háromhetes moratórium lejártakor O. Swan látták a siká-torban. Tetőtől talpig feketében. Bal kezében biciklikérréssel. Amint haladt kifelé és lefelé, egyre kisebb lett. Nem süttött a nap. Alig néhány tarka üsző legelt az aljban, ahol egy árnyalat-tal zöldebbnek tűnt a gyp. Fél tizenegy lehetett. Bizonyosan annyi. O. Swan annyit érzett. Legalábbis akörülit, amikor a sváb tanya felől a kalapálást meghallotta. Jól van. Az öreg Sech dolgozik. O. Swan járása megélnékült, és láthatóan jó kedvvel himbálta bal kezében a biciklikereket.

TIZENÖT ÉV UTÁN

A megroggyant hídon látták sírni Otíliát. Hangtalanul folyt alá hervadó hajadon-arcán a könny. Tizenöt éve is lehetett annak. A rogggyant híddal mintha a város is elmoccant volna a jövevények felé, akik a meszeléshez értettek leginkább. Még a dombot, meg a sebes vizet is befestették, ha azt mondták nekik. „Tévedtünk”, röstellkedtek. „Tévedtünk”, ismételtgették vállvonogatva, s természetesennek találták, hogy az eső valamelyest helyrehozza a dolgokat. Az őszi eső, mely tizenöt év után is felismerni vélte a rövidlátó nénikében Otíliát.

HÁROM GÖDÖR

Volt ott három gödör. Begyepesedett mélyedés inkább, amiből a legelésző borjú kilátszott. Az egyik a Réz-alja felé hosszabbodott, akár a tank csöve. A másik kör alakú, lekvárfőző üstnek úgy tízszere. Akkoraforma. Kőkénybokorral benne. A harmadikat nem is kellett találgatni. Megmondta a kanász: „az a Kis Imre-féle pincéhely, amiből sose lett semmi, mert elvitte a rák, a jányai meg nem akartak pincét, így aztán abbamaradt, mint a Gyenge Laji háza.”

TÉVEDÉS

Kalaparé se értett a vereséghez. Őszi esőben azt kívánta magának, hogy lehullott szilvalevélle legyen a nagyszülői kertben. De nem és nem ment ez az átváltozás neki. Kalaparé akkor tehetetlen dühében féltéglába rúgott, feljajdult, s látja, hogy a téglá nem is féltégla, hanem egy háromnegyedes, vörös női bicikli. Keresztben, a krumpliverem és a szénaboglya között. „Ekkorát én még sohasem tévedtem”, mentegetőzött Istennek Kalaparé, és visszakanyarodott a vereségéhez, mely néhány lépéssel mögötte járt, akár egy füstölő, rutinos kopó.

BALÁZSÉK LOVA

Balázsék háromfejű lovukkal gyógyítottak. A lóp felől, de főleg a hegyek felől, állandóan jöttek. Ekhós szekérrel, átalvetős számmal, gyalog, ki hogyan. Csak hogy a vak gyereket, a fekélyes sebet, a vénasszony-köszvényt hozzádörzsölhessék a ló valamelyik fejéhez. Meszet, almát, cserépcsuprokat, halat adtak érte, annyit, hogy a tornác, a padlás, a komód telis-tele lett vele. Vitték is, szórták is hírtét úton-útfélen, országos nagyvásárban Balázsék lovának, mely egyik fejével evett, a másikkal ivott, a harmadikkal meg nyerített és lélegezett. Állítólag eme utóbbi fejének volt legerősebb a gyógyhatása. Mendemondákban legalábbis ez áll.

A MUNDÉR BECSÜLETE

– Tömörebben – szólt oda zömök Maranka ezredes az egységzászlót őrző, újonc Lóz Edének, aki beijedt, és fogalma se volt, hogy mitévő legyen.

– Értettem – vágta rá, és még jobban kihúzta magát, még erősebben markolta fegyverét. Azt se bánta volna, ha kővé válik, csak hogy tartásában hiba ne legyen.

– Félreértettél, fiam, én azt kértem, hogy tömörebben, s nem azt, hogy feszesebben – tisztázta engedékeny, már-már jószágos hangon parancsnoki óhaját az ezredes.

– Ahá! – kiáltott fel délceg Lóz Ede, s egyetlen szempillantás alatt töpörödött vagy harminc centimétert.

– Jól van, beleváló gyerek vagy – s vállon veregetés közben az ezredes még hozzátette: – Nekem se könnyű, hidd el, meg kellett tenned értem ezt.

– Tudom, ezredes úr – biccentett boldogan Lózd Ede. Boldogan, mint az igazi újonc, ki a mundér becsületéért először tesz valamit.

ALKALMI VÉTELEK

Gialep, az újdonsült kárpitos kisiparos vett egy emelődarut, mondván: „Azért, mert perpillanat azt lehetett kapni az üzletekben, a pénzt meg be kellett fektetni valamibe.”

Gialepné közben árverésen licitált egy aktualitását veszített hatméteres bronzszoborra. Hozzá is jutott, s vitte haza ponyvás kamionnal. Otthon az emelődaru mellé állíttatta, melyet férje, ágaskodva, sárga ronggyal éppen törölgetett.

„A fiúk karácsonyi ajándékát legalább letudtuk” – mondta Gialepné megnyugodva, s kigombolta bundakabátját, mert ő beleizzad minden semmiségbe.

IDŐRENDI

Fiúcska egyik kezében megkezdett birsalmát, a másikban kolompot szorongatott. Egész nap ott ácsorgott a bérház kapujában, és a kérdezősködő ki-be jövőknek azt válaszolta: „Körülbelül”.

Néhány nap múlva Fiúcskát a kavicsbánya környékén látták, vattakabátban, kutyával, keresgélni.

Eltelt egy hónap, valamivel több is. Leesett a hó. Erdésházbelieknek azon az estén több ízben úgy tűnt, hogy ajtajukon valaki kopogtat, de ajtót nyitni, tüstént, valahányszor, hiába ugrottak. Lámpaoltás után az erdészék néhányszor hallucináltak még, hogy megint kopognak, de már nem keltek ki az ágyból. Végül is csalódottan belealudtak. Az asztalon, fehér kendő alatt, tovább száradtak és savanyodtak a megmaradt ünnepi sütemények.

KŐHAJÍTÁSNYIRA

Kőhajításnyira az Öregtől megrepedt a lövészárók, és a földhasadásból kibuggyant a víz. A katonák mind odatódultak, beleértve az ellenséget is. Megmerítették páncélsisakjukat, és ittak, it-

tak, amíg majdhogynem kihasadtak. Akkor abba hagyták. Pihegtek. Azután cigarettával kínálták egymást. Rágyújtottak. Szerelmi és egyéb történeteket meséltek egymásnak. Imitt-amott egy-egy fénykép is előkerült a zubbony-belsőzsebekből. Sütött a nap. Mondhatni: ahhoz képest kellemesen voltak. Olyannyira, hogy még az Öreg is hozzájuk csatlakozott némi leveles dohánynyal. Le a kalappal, meg is kapta a neki dukáló tiszteletet.

A víz bugyogása közben elapadt. Alkonyodott. A túloldal bakái szedelőzködni kezdtek. „Ilyen a háború”, mondták, és kiszaladtak volna a világból, csak hogy megszűnjön éktelen viszketésük.

MAERLINBEN

Maerlinben, úgy déltájban, eldöglöttek a pulykák. A falucska lakói sötétben értek haza a kendernyüvésből. A fáradtságtól vacsorázni se bírtak. Ha gyorsan le nem feküsznek, ott alsznak el, ültükben, az asztalnál.

Ahogy virradt, úgy terjedt a híre a tegnapi dögvésznek. Az asszonyok sopánkodtak, váltig, de nem volt mit tenni. Tudomásul vették: volt pulyka, nincs pulyka, ámen. Összehordták a sok szürke tollú, rücskös fejű dögöt, leöntötték és meggyújtották. Maerlin levegője megtelt füsttel, szaggal.

Ott haladt át a Kis Vándorcirkusz teherautója. „Érzed?” – kérdezte a kötéláncos merengő feleségétől. „Igen, ez valódi pecsenye-illat” – felelte az asszony, s mindkettejük szájában összefutott a nyál. Mégsem álltak meg Maerlinben. Nagyon siettek valahová.

VÁLTÁS

Amit Kauffman úr a kelepceről mondott, az nem jutott el a fülekig, így hát megköszörülte a torkát, s hozzátette: „Kötőznivaló szárnyas bolondok. Kényszerzubbony, csakis az kéne tinéktek.” E keserű kifakadása se hatott. Mintha a fallhoz, a viasz-

hoz beszélne. Belátta: ezekkel, itt, minden hiába. S utolsó szó jogán, lehajtott fejjel, széttárt karokkal kudarcát szentencia-ként kimondta: „Balkáni gerlékkel zöld ágra vergődni lehetetlen.” Kauffman úr két emberöltőnyi testi-lelki fáradozása ezenel lezárult.

Állítólag új életet kezdett. Vén fejjel beült a méhkasba.

TISZTÁZVA

Nagytakarítás közben, innen-onnan tizenhét sátor került elő. Mintásné ezen eltűnődött. Nem mintha sokallta volna, hogy nekik ennyi a sátruk, inkább azt próbálta felidézni, hogy mikor is sáortáboroztak utoljára. Nem jutott eszébe sem az utolsó, sem az első táborozásuk. „Te jó ég: hol vannak az én sátoros emlékeim? Kihulltak volna a hajammal? Mert hogy most egyáltalán nincsenek, az holtbiztos.” Ezzel napirendre is tért volna a dolog fölött. De mégse egészen. „Hogy is van ez? – morfondírozott tovább Mintásné. – Kihullott hajam pótlására ott van a paróka. De vajon mivel pótolhattam egykori sátorozásaink emlékeit? Mit őrzök helyettük a fejemben?”

Ahogy ott állt a porszívó mellett, emlékeit keresgélve, hirtelen felmerült benne valami. „Megvan! Azt hiszem, megvan: a férjem veseköve, az áll ott, annak kellett a hely” – mondta magában Mintásné megnyugodva, mintha maga volna a szerencsésen földet ért repülőgépet, melynek perpillanat semmi kálváriája.

HAJÓVAL

Koronás szeretett lenni. Lenni-szeretése abból állt, hogy írnyíthatja hajóját. Tudta, hogy jól csinálja. Ahogyan tudta a köd, az éjszaka, a hajnal nyelvét is beszélni. A vízzel meg egyenesen tegeződött. Kicsi hajójáról sose mondta, hogy kicsi. Sőt. Büszke volt arra, hogy óceánról jövet folyón, patakon fel, a

forrásig képes hajózni. S arra még inkább büszke volt, hogy hegyek között kikötván, nézelődésre, kristálytisztá ivóvízre szólíthatja tisztelt utasait. „Nézzék – mutatta ilyenkor –, nézzék a hegyeket”, s teljes kört írt le szemével a horizonton. Áhítata áthatotta környezetét. A bámészokból igazi rajongók lettek.

Koronás magukra hagyta ilyenkor az utasokat. Jó arányérzékkel belátta, hogy az érzelmeket nem lehet és nem szabad tovább fokoznia.

EZERMESTER

A légszűrő éjjel-nappal működött a kamrában. Titokban. A szűrő pontos paramétereit Talintán se tudta. Szó, ami szó, utána lehetne járni. A legközelebbi mérnök úgy húsz kilométerre van a tanyától. Két óra bicikliút oda-vissza. Száraz időben. És másik kettő, amíg a mérnök felfrissítené a tudását. Ezt sokallta Talintán, és el se indult. Mindig több volt a dolga, mint az ideje. Nekigyürkőzött hát, és ott folytatta, ahol tegnap abbahagyta a tengervízszűrő bütykölését. Az utolsó simításokat. „Meg kell menteni vizeinket” – hajtogatta Talintán, aki mindig tudja, hogy mit miért csinál.

A légszűrő fütyülése azt jelenti, hogy zsákot kell cserélni. Megy is Talintán cserélni. A porral, korommal, büzzel teli zsákot lecsatolja, beköti a száját, odébb húzza. Üres zsákot csatol a gépre. Talintán ilyenkor molnárnak érzi magát. Még a ruháját is úgy szokta leporolni.

KERTERDŐ

Balibánék szikes kertje egyik napról a másikra megbokrosodott. Akkora szálfák nőttek benne alkonytól virradatig, hogy törzsüket nem lehetett átalérni egy öleléssel. Le is esett az álluk a szomszédoknak Balibánék hirtelen nőtt erdője láttán. És az a temérdek madár, ami röpködött és csicsergett benne...

„Mindig is erre vágytam” – mondta Balibán, és keresztbe-
kasba bejárta új arcú kertjét. S kezével, szemével megsimogat-
ta minden növényét. Jöttek a Balibán fiúk is. Mászták a fá-
kat, hintáztak az iszalagon. Örömben már-már madarak
voltak.

Később kijött Balibánné is. Úgy tűnt, mintha aggódna kissé
férje, s fiai miatt. Amint meglátta őket, egészen feloldódott.
„Örüljete csak” – gondolta. Gyűjtött valamennyi száraz tűz-
revalót, és visszament ebédet főzni.

HUSZÁRVÁGÁS

Középen álltak, ahol a hőmérő nullája. Alattuk szakadék. Fö-
löttük hágó. Bennük meg a bujtogató mehetnék zsongása.
Háthate a magasságot, Talánén a mélységet bővölte. Hosszan,
egyértelműen. Aztán kétségbeesetten néztek egymásra. Egy-
szerre értették és tudták, hogy a „merre-együtt-kérdés” szavak-
kal, érvekkkel ezúttal megoldhatatlan. Talánén akkor azt mon-
ta: „Mostantól Énhátha leszek, s te Tetalán legyél.” „Rend-
ben” – válaszolt Háthate, aki már Tetalán. S intett a fejével,
hogy máris indulhatnak.

És elindultak. Együtt és egyszerre. Fel és alá.

VALAMI SÁRGA

Az eke kifordított a földből valami sárgát. „A következő for-
dulónál megállok. Ideje reggeliznem, egyúttal megnézem, hogy
mifene az a sárga” – gondolta Brúgós, aki húszegynéhány éve
látástól vakulásig rója az egyhangú köröket. Úgy is tett. Amint
leírt egy kört, megállt. Kikapcsolta a motort, hogy ne zúgjon,
amíg eszik. Leterítette vattakabátját, kibontotta vászonkendő-
be göngyölt elemózsiját, a szalonna-hagyma-kenyeret, a fél li-
ter bort. Ráérősen falatozott. Utána meghúzta az üveget. Ösz-

szegöngyölte a maradékot, s felállt, hogy megnézzé, mi is az a sárga. Amikor már csak kétlépcsnyire volt a sárga-valamitől, hirtelen elöntötte a melegség, s mintha hipnotikus parancsnak engedelmeskedne, megfordult és visszament traktorához, amit már előzőleg beindított valaki.

Brúgós azóta is rója a köröket. És gyakran gondol arra a szerelemhez hasonlítható melegségre, ama megfordító démoni erőre, a sárga-valamire, ami olyasforma volt, mint egy emberi végtag, telis-teli apró csillagvirággal.

A BŰNBAK

Hőzöngtek az utcán, a kéményben, az iparban. Sok lett a sebe-sült, a füstmérgezéses, a bélhurutos, s ha fény derült galádsá-gaira, mindig Ersz volt a bűnbak.

Például egyszer mindenestül elloptak egy üvegházat, s odaállították Erszt a tátongó üregbe, mintha ő falta volna fel a trópusi létesítményt. Ezt persze szemfényvesztésnek se lehetett vélni, ugyanis Erszt felfújható gumiból volt. Üvegházemésztés-hez eleve nem léteztek belső szervei.

Ilyenek voltak. Mit számított nekik. Elkövelték a gyalázatos meg alávaló tetteket, majd felfújták Erszt. Odaállították. Hátra-hagyták. Ersz meg tartotta a hátát oly szelíden, oly türelmesen, hogy a madarak se hitték madárijesztőnek, ha arra repültek.

ENTERIÓR

Léthe asszony frissen elvált és rendkívül csinos volt. És esténként pulóvert kötött. Azon az estén is kötött, amikor észrevette, hogy a gyapjúgombolyagja már szinte-szinte elfogyott. Felsőhajtott, ahogyan csak élettől duzzadóan és magányosan lehet. Kötnivalóját félretette, és kiment a konyhába teát főzni. Amíg felfőtt a tea, hallatszott, hogy Léthe asszony edényekkel csörömpöl.

Amikor visszatért a szobába gőzölgő citromos teával, látja, hogy parányi gyapjúgombolyagja időközben görögdinnye nagyságúra nőtt. Nemigen álmélkodott a dolgon Léthe aszszony. Olyasféle megjegyzést tett csupán, hogy „legalább ennyit”, de hogy ezt kinek mondta és mire fel, az nem derült ki akkor.

Néhány férfi és nő hívta fel telefonon még azon az estén. Egy könyvet is levett a polcról. Hamar meglelte benne, amit keresett, de csak félig olvasta újra a szívhez szóló részletet. Meggondolta magát valamiért.

NÁSZAJÁNDÉK

A vak Zazár arra kérte Cihont, hogy adná kölcsön, egyetlen napra, két szeme világát. Hadd lássa, amint leányát, Esbetát, oltár elé vezetik. Aztán meg örömapai teendőit is szeretné tisztességgel ellátni a lakodalmi vidám vendégseregben.

Cihon ilyen kérésre nem tudott nemet mondani. Odaadta a látását Zazárnak. Zazár szeméhez kapott, akár ha Napba nézne, s nem győzött hálálkodni a jótevőnek. Cihonnál meg beállt a teljes napfogyatkozás.

Eltelt a nap, el a másik, a harmadik. Zazárnak híre-hamva se. „Nem lesz nekem szemem többé – gondolta Cihon –, nincs mire várnom.” – S elkezdett tapogatózni valami eleség után.

Fél év múlva már a ház előtti lócaig is könnyen eljutott Cihon. Szívesen ücsörgött ottan. Néha szót váltottak vele, akik a tejcsarnokból, a boltból nem siettek haza. Vaksága történetét olyankor nem rejtette véka alá Cihon. Titkon remélte, hogy egyszer nyomára akad Zazárnak. E titkos reményében nem se bosszúvágy, se harag. A kíváncsiság gyülemlett Cihonban. „Vajon Esbeta házasságában boldog-e? Kölcsönadott szemem világa végtére is a legszebb nászajándék lett Esbetának” – motyogta Cihon sóváran, beteljesületlen szerelemmel, inkább emelkedett lélekkel, mintsem letört-szomorúan.

A LEGÚJABB VÍRUS

Nagy volt a riadalom, felverte a tajgát. Szirénázó, villogó autókön száguldoztak a biztonságiak. Hemzsegték. Mutogattak. Most látszott csak, hogy mennyien ügyelnek.

„Ezek itt, most szőröstül-bőröstül bekapnak” – gondolta az intézet falfehér kapusa, és pár soros búcsúlevelet rótt sebtében nejének, amennyiben ő többé nem érkezne haza.

Egyetlen rossz mozdulat, és meglett a baj. A legújabb vírus megszökött a legtitkosabb laborból, kezdte falni a betont. Nőtt a lyuk a fundamentumon, a vasbeton oszlopon, gerendán, a panelfalon, s mint a kártyavár, omlott össze, sorra, minden, ami beton volt. Egyik napról a másikra a virágzó kontinensek romokban heverték.

Azért mégsem volt teljesen kilátástalan. A beton előtti békebeli időkben épült házaknak kutya bajuk. Kéményeik vidáman füstölögtek tovább. A faszervezetekben meg lassan dolgozott a szű. Eseményszámba ment, ha felerősödött a szél, és nagy ritkán megbontott egy-egy cseréptetőt.

VALAHOVÁ

O. Swan átöltözött. Fogta a biciklikereket, és elindult. Befordult balra. A száraz ruhában igen jól érezte magát. Mosolygott, akár a másodhegedűs a versenymű beintése előtt valamivel. Aztán jobbra fordult. Szülői ház padlásán se mozoghatna otthonosabban. Megint jobbra fordult. Nem morfondírozott, csak felpillantott az égre, ahol a párák szélesen rendeződtek. A nagy, kék mezőből is átetszett némi diribdarab. Megint jobbra fordult. Azután meg négy ízben balra, majd átvette a másik kezébe a biciklikereket, mint aki ezzel is jelezné, hogy átadta magát a labirintusnak. Mint aki tudatja: „Elmélyedtem, emberek, de a felszínt is kézben tartom.”

Nagy sokára O. Swan visszanézett, mint dobókörre a kalapácsvető, amikor érzi, hogy rövidebbet dobott a kelleténél.

ÁTTETSZŐSÉG

Üvegesnén át lehetett látni, akárhogy öltözött, könnyen áthatolt rajta a tekintet. Titoktalanság volt a titka Üvegesnének. Ebből jócskán származtak bonyodalmai, hiszen a kíváncsiak nem elégedtek meg annyival, hogy „neszesemmifogdmegjól”. Valami kézzelfoghatóbb kellett nekik Üvegesnéből, s ilyen-olyan cselekedet feketé meg zöld festéket itattak vele. Ám ahogy lekortyolta, nyomban vízzé vált benne a fekete meg zöld festék, és áttetszőségét megőrizte Üvegesné. A napi kíváncsiskodók, amint lekoptak róla, magába szállt, hogy próbálja megfejteni: miért is akarják belátni azt, amije neki nincs, s miért kevesellik azt, ami ő e világon.

Üvegesnének nem született gyermeke. Fájlalta és neheztelt a kíváncsiskodókra, hiszen ők tehetnek róla: beleártják magukat és kész a baj. Akárhányszor megfogant, észrevették benne a csöppnyi magzatot, és amint észrevették, ő máris elvetélt. Még arra se volt érkezése, hogy leendő gyermeke nevét férjével egyszer is megbeszélje.

Hát igen. Nagyon begyében voltak már a szemüket meresztgetők, akik csak ártottak neki. Nyelt egyet rá Üvegesné, hiszen tisztában volt vele, hogy megváltozni gyökeresen még népmesei keretek között sem igen lehetséges.

TUDÓSÍTÁS

A helyszínen kilencvenegy fokos meleg van. Nem érezni annyinak. Jönnek a vidám tengerészek meg a vihorászó könnyűlányok. Ilyen a vasárnap. Folyik a sör, a gépzene, a rövid szerelem. Egyik tengerésznek az orra vére is. Élelmes kölyök vödör apró jéggel sűrög az asztalok között. Egy dolcsi egy marék. Veszik, és halántékukhoz szorítják. Helyrejönnek kicsit, és rendelnek még egy rundot.

Leszáll az este. Hívogatóan dudálni kezdenek a nagy hajók. A matrózok felcihelődnék, és otthagyják a lányokat. Nem kunszt tovább maradni, mennek retiküljükkal a lányok is.

Kiürül az ivó. A tányércsörömpölés, széktologatás eltart még egy darabig. Valamelyest a meleg is alábbhagy.

Végezetül összegyűl a személyzet, s egy-egy snapszot felhajtának a tulaj egészségére, aki kissé távolabb ül, és kockás zseb-kendővel legyezi magát.

CSODABOGÁR

Lódicsné hetedik gyerekként szült egy autócskát. A szülészet és a környékbeli utcák csodájára jártak. Merthogy az újszülött ugyanolyan hús-vér csecsemő volt, mint a többi aznap világra jött, csupán alakja volt autószerű, egészen pontosan Volkswagen márka. Lódicsné nemigen értette a gének illetén furcsa játékát, de kétóránként azért megszoptatta a követelőző csodabogarat.

Az orvosok közben tanakodtak, hogy kitaláljanak valami magyarázatot a nem mindennapi jelenségre. Nem találtak ki semmit. Lódicsnét harmadnap kiírták a szülészetről. Vihette haza karján hetedik újszülöttjét.

Volt nagy ujjongás a gyerekek körében, amikor anyjuk kipólyálta a legifjabb kicsi testvért. Főleg a három fiú volt oda tőle. Lódics papa csak hümmögött a bajsza alatt, de ki nem ejtett volna egy ép-kézláb szót se az istenadta. Mint a kuka. Mint aki fellegekben jár.

Lódicsné se forszírozta. Ha az urának szó nélküli jó, meg a gyerekeknek is jó, akkor le van tudva a dolog. „Majd csak felnőtt a többi közt” – gondolta Lódicsné, és elkezdett rámolni, mert felfordult a ház, amíg ő odavolt.

ÜGYINTÉZÉS

Amikor Nyéki bácsi kikecmergett a tizenkét milliméteres csőből, és felmutatta alacsony összegű nyugdíjának legutolsó szelvényét, a bizottság csak hümmögött, meg hitetlenkedett. Nyéki bácsi felkészült erre. Előhúzott poggászából

egy pálinkásüveget, s az asztalra tette úgy, hogy koppanjon kicsit a bizottság előtt. E kicsi koppanásban ott bujkált igazságérzete, de tapintata is a bizottság felé, hiszen ők fognak dönteni arról, milyen mértékben emelik majd a nyugdíját, és arról is, mekkora kaliberű csövön kell legközelebb átpréselnie magát ahhoz, hogy utcájában minden stimmeljen.

A bizottság leplezetlenül meghúzta párszor az üveget, és engedékenyebben bánt a Nyéki bácsit érintő adatokkal. Így szokott ez történni arrafelé. Nem kellett ehhez különösebb előrelátás.

Nyéki bácsi hazadöcögött, meglocsolta a muskátlikat, az akváriumba pár csipet száraz vízibolhát szórt, bekapcsolta a televíziót, s néhány perc múlva már békésen szunyókált.

BÜNTETÉS

A körhinta körül még lobogott a polka dallama, de egyre többen ásítottak már, és szállingózva széledtek haza. Nemsokára moccsanatlan, üres lett a placc. Körhintás derékig lemosakodott. Szeretője tálalta a kását. Komondoruk megvakkantott, ha kellett. Nyugodt éjszakának nézhetek elébe.

S amint Körhintás felnézett, jobb karja hirtelen leszakadt. Azután a bal is, anélkül, hogy bármi fájdalmat érezne közben. Szeretője orvosért szaladt, vele szaladt a komondor is.

„Körhintás, ez nem tréfadolog”, hallotta a férfi mögüle. „Tudom – dadogta, – ez a büntetésem.”

Mire szeretője meghozta az orvost, Körhintásnak már hírehamva se. Kiabáltak egy darabig érte. Semmi válasz nem jött a sötétből. Értetlenül ácsorogtak ottan. Mit tehettek volna: az orvos elment dolgavégezetlen, a nő meg csüggedten ágyába bújt.

Kint feltámadt a szél. Meg-megnyikordult attól a körhinta, jelezvén: ráférne már egy zsírozás.

SZENVEDÉLY

A bújáráskodást Gálic Sanyi nagyapjától látta. Minden vasárnap szedte cókmojkját az öreg, és kiment a tengerhez. Ahogyan más templomba, kuglizóba, fúvószenekarba. Neki az volt a szenvedélye. Egyszer magával vitte Sanyikát is, s attól kezdve a fiúcskát nem lehetett eltanácsolni a tengertől.

Nyugodt lélekkel halt meg az öreg Gálic, hisz bújárfelszerelését, szenvedélyét jó kezekben tudhatta.

Gálic Sanyi bújáráskodása abból állt, hogy beszállt a csónakba, jó messzire bevezett, felöltötte gumiruháját, hátára vette az oxigénpalackot, majd a hosszú kötél egyik végét a csónakhoz, a másikat a derekára kötötte, a csónak széléről hanyatt vágta magát, s máris a víz alatt volt. Utána már csak nézelődött, megérintette a halakat, a kagylókat, a korall-alakzatokat.

Így nézelődött és érintkezett a tenger alatti dolgokkal akkor is, amikor közvetlen közelében kitört a tűzhányó. Ami élt és mozgott a vízben, fejvesztetten menekült onnan. Látta ezt Gálic Sanyi, és nem tetszett neki. Odament, és megérintette a pánikkeltő víz alatti vulkánt, s az egyszerűből megszeliődött, visszahúzódott, mint házába a megszéppent csiga. Többé ki se jött onnan.

Viszonylag hamar helyreállt a rend a tenger alatt. Gálic Sanyin mutatkozni kezdtek a fáradtság jelei. Fogytán volt oxigénje. Mennie kellett. Nem akart bajt magának. Itt akart lenni jövő vasárnap is.

BEVONULÁS

A vonattal érkező újoncokat egy köpcös altiszt kiabálta össze. Lehetek vagy százhuszan, ahányan, annyifélek. Az egyik didergett, a másik vakarózott, a harmadiknak húgyozhatnékja támadt, a negyedikről esett le a nadrág, annyira sovány volt, az ötödik népdalt dudorászott és pálinkaszagot árasztott. És így tovább. Teherautóra rakták kofferjeiket, hármásával felsora-

koztak, és elindultak a kaszárnya felé, ami egy hosszú, sáros utca végében volt. Ácsorogtak egy darabig a laktanya udvarán, majd elálmosodtak az egyre erősebben tűző napon. Végre visszajött az őrmester, és azt mondta: „Fiúk, irány a díszterem”. Benn ott ült már a hét tiszt egy hosszú asztalnál, és ábécérendben elkezdődött a lekáderezés. Név, lakhely, születési adatok, iskolai végzettség, foglalkozás. Volt ott ács, fűtő, vegytisztító, büntetett előéletű, ékszerész, bolgárkertész, szobafestő.

Legutolsónak Zoványi Lajost szólították. Beírták az adatait, már csak a foglalkozása volt hátra, amire ő azt mondta, hogy az neki nincsen. „Hogyhogy nincsen?” – kérdezte a középben ülő tiszt, aki megizzadt közben. „Nincsen” – mondta Zoványi Lajos felhúva a vállát, így is jelezvén, hogy ő nem tehet róla. „Mondja, ért maga egyáltalán valamihez?” – kérdezte ugyanaz a tiszt, kissé cinikusan. „Hogyne, kérem: értek én a patakokhoz meg a folyókhoz.” „Ha nem túl zavarosak” – egészítette ki a mondatot a tiszt. „Akkor is értek hozzá, ha zavarosak, meg akkor is, ha be vannak fagyva. Ránézek, és megmondom, melyiknek mikor mi a baja, vagy mitől van jókedve” – érvelt szenvedélyesen Zoványi Lajos.

A tiszték összesúgtak az asztalnál, aztán felálltak, hónuk alá csapták az irkákat, és sorjában kimentek egy hátsó kis ajtón. Akár filmen az esküdtek, amikor ítélethozatalra visszavonulnak.

ÉRKEZŐK

Jöttek lefelé a dombon. Vidáman. Messziről lerítt róluk, hogy szabadulók, hogy az érkezés jólesik nekik. Már az első háznál megállították és kikérdezték őket. Ők meg elmondták úgy, ahogyan volt. Koccintottak a közelgő ünnepekre, kiitták poharukat, és tovább mentek. A jelenet megismétlődött néhányszor, más-más házigazdával, s mire a templomtérre értek, már eléggé kapatosak voltak, és határtalanul széles kedvűek. Nem átallottak bele-belecsípni az ott sürgő, szemrevaló fehérnépekbe. Elnézték nekik, sőt majdhogynem kimondták: „Kóstoljátok csak, ez dukál

most néktek.” Nem is voltak pipogyák, naná, hogy nem! Nagyon belemelegedtek. Nem tudtak megállni. Nem tudták, mi az elég. Hogy, hogy nem, egyszeriből láng csapott ki belőlük. Égtek, mint akik benzintől. Nem lehetett eloltani őket. Mindhiába próbálkoztak a tűzoltók. Se a víz, se a tej, se a homok, se a lószőrpokróc nem oltott rajtuk. Ott enyésztek szénné mindahányan.

A történekről hevenyészett feljegyzést készített a falu akkori öreg papja, mely feljegyzés idővel úgy elhalványult, hogy már-már kibetűzni is lehetetlen volt. Az új pap meg nem is igen törte magát, hogy kibetűzze. Minden becsvágyát a beilleszkedés kötötte le.

BALESET

Ha kísérletező kedvében volt Diodál, együltében akár három-négy találmányt is kiötlött, pedig csak Vízkeresztkor töltötte a tizenkettőt. Kipattant belőle. Csak úgy jött neki, mint másnak a tüszentés, a sírás. Arra született. Az iskola neki annyi volt, akár a kabátnak a szivarzseb. Tán még annyi se. Hol beszélő követ, hol szivacs-acélt, hol homoksavat húzott elő a zsebéből, és vitte a katedrához, hogy learassa az ámulatot. Úgy kellett az neki, mint a levegő, mintha csak azért csinálná.

Az ősön is, egy esős keddi napon hozott három literes üveget. Kettő színültig teli valami világoskék folyadékkal, a harmadik üres. Fogta a tölcseért, és áttöltötte a két liter folyadékot a harmadik üvegbe. Még tele se lett egészen. Aztán visszatöltötte, és megint teli lett a két üveg. Diodál csak annyit mondott: „Ez nem trükk, ez a sűrítés és tágítás tudománya.” Mit lehetett erre mondani?

Diodál emellett fölöttébb kíváncsi természetű volt. Egyszer kötélén leereszkedett a feneketlen kútba. Az lett a veszte. A kötélt elszakadt. Kimászni nem bírta, nem volt fizikuma hozzá. „Bármit mondtam neki, elment a füle mellett” – hangsúlyozta a tornatanár a nyomozó formájú idegennek, jóval több mentséggel, mint büntudattal a hangjában.

CSŐDÜLET

A lányok törleszteni jöttek. A fiúkat meg a bosszúvágy hozta. De hiába döngették az utcaajtót, hiába kiabáltak át a kapun, Gondárék házából senki se jött ki. Még a kutyájuk se mutatkozott. Mintha kiruccant volna az egész família. „Mintha, mintha, ugyan kérem, füstöl a kéményük” – mondta a perceptor, akinek többéves adóhátralék behajtanivalója volt Gondáréktól.

Mindenki mondta a magáét. Mindenki ott feszült a gerjedelem Gondárék iránt, de magánlaksértésre mégse került sor.

Akkor jött arra az idegen, kissé különös öltözékben. Kalapja lila, piros sál a térdére kötve, és csörgő a csuklóján. Arra jött, és igen otthonosan tudakolta, mi is a hézag. A lányok elmondták, a fiúk is, meg a perceptor is, hogy mi járatban erre. Az idegen legyintett, mint aki szívből lebecsüli az ilyen hiábavaló időtöltést, és se szó, se beszéd, kézállast csinált úgy, hogy csak egyik mutatóujjára támaszkodott. Azután meg arra se. Lett vagy két centiméternyi hézag ujjbegye és a föld között. „Az anyját, de jól csinálja” – álmélkodott az egyik fiú ezekkel a szavakkal. És megpróbálta utánozni az idegen mutatványost. Ahogy kézállásba fordult, zsebéből kihullt a fénykép, amelyen fülig érő szájjal mosolyog, és Gondár Gizi derekát öleli kivagyfi büszkeséggel.

KÖRZET

Három falu tartozott Samu hatáskörébe. Ha úgy hozta a szükség, Samu egyszerre tudott három helyen ott lenni. Értesült is mindenről. A biztos úr tőle tájékozódott. Első kézből. Samu híreire mérget lehetett venni. Néven nevezte a tyúktolvajokat, a részeg késelőket. Tudott a szépasszonyok viselt dolgairól is. De azokat nem kötötte a biztos úr orrára. Volt is becsülete az aszszonyoknál. Etették, itatták Samut. Ellátták meleg holmival. A férfiakkal is jól kijött. Tudott segíteni. „Add a fúrót, Samu.

Tartsd a létrát, Samu, Nyisd ki a kaput, Samu.” Ilyenekre kérétek. És Samu adta, és tartotta, és nyitotta.

A körzetnek volt még egy falubolondja. Az sültbolond volt. Mindig acsarkodott, meg kergette a gyerekeket. Göcsnek hívták. Samu és Göcs: ég és föld. A kettőt egy napon se lehetett említeni.

GYŰJTEMÉNY

A cári idők messzi távolában és sűrűjében kell kutakodnia annak, aki a Jeszenyin család hatalmas közetgyűjteményének kezdeteire kíváncsi. S még akkor sem lesz egészen egyértelmű a kép, hiszen annyi az oldalelágazás, hogy nem tudni pontosan, melyik is a vezérfonal. Az tény: valamelyik Jeszenyin ükapa elkezdte. Gyűjtött, felvásárolt kisebb gyűjteményeket, s kialakult az a kollektív-mag, amit később csak bővíteni kellett. Bővítették is. Apáról fiúra szállt a gyűjtőszendvedély, és duzzadt gyarapodott a kőzettár, olyannyira, hogy egyedülállónak kezdték emlegetni.

A soron következő örökös egy Szergej nevű fiúcska lett, aki álmodott egyet, és 180 fokos szögben elfordította a gyűjtemény szekérrúdját. Azaz elkezdte visszahordani a köveket lelőhelyükre. Oda, ahol igazán a helyük. Ahol valaha voltak. Ráérezett, hajlama volt rá, hogy rájöjjön: melyik kőnek hol a helye. Felserdült, mire dolgát befejezte. Később depresszióval küszködött. De ne szaladjunk annyira előre az időben. Még Nagy Október előtt vagyunk, úgy nyolc-tíz évvel.

FALUMONOGRÁFIA

Goricában hazudnak. Mint a vízfolyás, úgy jön belőlük. Ez egyetlen jövedelemforrásuk, a kövek között nem bír megélni más, csak a hazugság. Minden eleséget más vidékről hoznak. Libával, hallal, babbal, kölessel fizetnek. Ki mivel. Minden, mi

ehető, fizetőeszköz lehet. Cserében vihetik a jobbnál jobb füllentéseket, melyek Goricában születtek. Jó a hazugság a háznál. Jó, ha kéznél van és elihető. Akkor a végrehajtó is odébbáll. Az előtt a párttitkár is meghajtja a fejét. A tollaszidó se kunyerál tovább az asszonyoktól. De jó a megcsalt feleségeknek, a felszarvazott férjeknek, a rákos betegeknek is. Segít áthidalni a pillanatnyi nehézségeket.

Ezt tudják Goricában. Erről híresek. Ide járnak a cigányvajdák, az arab sejkek, néha egy-egy államelnök is, mielőtt a tévé nyilvánossága elé lépne. Felhívják telefonon Goricát, elmondják, hogy ilyen és ilyen helyzetben vannak, s hogy rajtuk már csak egy igazi hazugság segíthet. Pár pillanat csend a készülékben, s már érkezik is a megváltó maszlag.

A maguk szórakoztatására, hagyományápolás céljából, gyakran rendeznek Goricán fesztiválokat, ahol APRÓ, ZÖLD-FÜLŰ, TÖLGYÓRIÁS és RÁNCOS kategóriákban díjazza a leghazugabbakat.

Goricától nem messze, az első völgyben füstölög Szlovánia. Kétharmadát agglagények lakják. Már messziről jövőtlennek tűnik ez a falu. Lerí róla véges állapota. Az agglagények azzal nem törődnek. „Majd lesz valahogy” – mondják. Szloványában ez a szólás járja.

MAGASLAT

Ahova O. Swan megérkezett, ott erősen fúj a szél, s a kilenc kerti szék mindenikén, fehér lepedőbe csavartan, ült már valaki. O. Swan megrázkódott, de nem hagyta, hogy elharapózzon rajta a fázás. „Idő kérdése, hogy ürüljön egy szék” – súgta O. Swan fülébe a gondnok, mialatt porolta utazóköpenyét. „Bármennyire is igyekszünk ellátni pihenéssel az átutazókat, több szék nem fér el magaslatunkon” – magyarázkodott kéretlenül a gondnok, s átnyújtott egy pohár forrásvizet. Amint O. Swan kiitta a forrásvizet, a székek egyikéről lefordult valaki. „Ugye,

megmondtam” – érvelt, és tessékelt buzgón a gondnok a fel-
szabadult székhez.

O. Swan kényelmesnek találta a kerti széket, és illatosnak a
fehér lepedőt, mely a térdei közé fogott biciklikeréktől jobban
kidudorodott.

ETÚD

„A körmömet kéne vágnom, én ehelyett bámulom a vihart,
mely szénaboglyával, gesztenyeággal, tetőcseréppel, jéggel do-
bálózik, akár egy szertelen kölyök, ki nem tudja, hogy játékban
hol a határ. Vajon miért fontosabb nekem e látvány, e vandál,
esztelen rombolás figyelése, mint szabadulnom a fájdalomtól, a
húsba nőtt nagylábujj-körömtől? Vajon miért kutakodom év-
szám a zongoránál sosemvolt dallamok után, szép asszonytes-
tek ölelése, gyermekek nemzése helyett? Létezik valami fontos-
sági sorrend, valami isteni parancs, melynek én csak engedel-
mes végrehajtó eszköze volnék?”

Ilyeneket gondolt Otto Lenz leendő zeneszerző azon a dél-
utánon, amikor egyetlenegyszer sem ütötte le a zongora billen-
tyűjét, mert Szép Asszonyt várta. Azért bámult kifelé az abla-
kon, hogy jöttét mihamarabb megpillanthassa. Jött is a várva-
várt, gyönyörű, ifjú teremtés, lengén a nyári napsütésben.

Otto Lenzben akkor minden összezavarodott. Többé nem
volt ura hajójának, 85 éves önmagának. A zongorához rohant,
ami nem volt más, mint a konyhaasztal, mely ütésre a lehető
legközönségesebben kopog.

INTERVALLUM

Kellemes órák következtek. Váratlanul. Ki-ki azt tehette, ami-
hez kedve támadt. Volt, aki átölelte a ló nyakát, és beszippan-
totta a lóillatot. Volt, aki tóba ugrott, és úgy beszélt a vízhez,

mint rég látott gyermekéhez. A mérsékeltek ott ácsorogtak egy kupacban. Nem éltek a lehetőséggel. Mintha kételkedéssel, semmittevéssel vinnék valamire. Ez a csoport is csak valameddig állt egyben. Arra repült egy méhcsalád, szétrebbentette őket. Ahányan, annyifelé szaladtak. Szaladtukban aztán rájöttek, mi az, ami mégiscsak jó lenne nekik. Kedvük is támadt hozzá. Méheknek köszönhetően végül is mindenikük beleszaladt az örömbé.

A déli harangszó után összeszedték a társaságot, és visszatuszkolták a barna aktatáskába. Lóbálásból, fékcsikorgásból, olykori vonatfüttyből tudták, hogy továbbviszik őket. Valahová.

KISÜZEM

A Kisüzem környezetét illatossá tették. Pontosabban: örökké virágzó akácfaakat ültettek oda, amilyen sűrűn csak lehetett. Szerencsére elegendő helyet hagytak annak idején a Kisüzem körül. Így rengeteg virágzó akácfa lett helye ottan. Messziről erdő hatását keltette. Nemcsak zaját, romlotthús-szagát, de füstjét is tökéletesen leplezte a Kisüzemnek.

Az igazgatón kívül csak a Mindenható tudott a Kisüzemről pontos részleteket, de mindketten annyira titoktartó teremtesek voltak, hogy ki nem szivárgott tőlük légyzümmögésnyi üzemadat sem. Így aztán rengeteg találgatás, rémmese övezte az örökké virágzó erdősáv sűrűjét. Egyesek szerint itt javítják, több ezer éve, az égi tűzszekereket. Mások automatizált krematóriumot sejtenek benne. Annyi a mendemonda, hogy jókora hangyabolyt is kitenne.

„Semmi közötök hozzá!” – szólt rájuk egy ingerült hang egyik délelőttön. S a találgatók ettől berezeltek. Elhallgattak valameddig. Azután két táborra szakadtak, az egyik tábor szerint a hang a föld alól, a másik szerint az égből jött. Középen, bizonytalanul, ott állt a fiúcska egy szál magában. Környékezte a sírás.

MÁR

A hűtést, csillapítást kesztyűben, éjszaka és telefonon művelték. Többrét, óvatosan. Nem is volt szemtanú. Se ujjlenyomat. Csakhogy manapság ez sem megy már úgy, mint a karikacsapás. A néhai engedelmes gurulásnak valahogy befellegzett. A lakat nem hajlandó éveket csüngen a rácson. Inkább ott szökdecsel a porban, a viháncoló verebekkel. Előbb-utóbb repülni is megtanul. Talán már tud is, csak titkolja egyelőre, valamiért. Nem lehet itt már semmiben sem bizonyos Igyekező Atyánkfia. Háromszor kiáltana, de saját hangja egyszer se engedelmeskedik. Az állomás is olyan leírhatatlan, mintha egy Csendes-óceánba elsüllyedt Balkán-félsziget volna. Egyetlen szélesvállú sincs héthatárban. A bő esőkabát ott hever a földön, hétszámra, felöltetlenül.

FÉLKERT

A napszámosnak eltört az ásója. Tartalék szerszáma nem volt. Másikat kölcsönözni se állt módjában. Totojázott egy darabig, aztán fogta a cökmőkját, és elment. A kert ottmaradt félig ásatlanul.

Jöttek a fecskék, a cserebogarak, a lombok sorjában. Alig győzték örömmel, mutogatással a gyerekek. Egyik hajnalon, a kert felásatlan felében, a földből hajó dugta kifelé az orrát. Szemmel láthatóan nőtt, terebélyesedett. Mintha a kerti föld apadt volna körülötte. A növe hajónak óceánjáró körvonalai lettek. Hamarosan ráterelődt a gyerekek minden figyelme. Ámulták. Ujjongták messziről. Akár a hangyák a cukros zsákot.

Deli harangszó után valamivel a hajó vízszintesre fordult. A kapitány végigpásztázta távcsövével a környéket, és parancsokat osztogatott. A matrózok mentőöveket kezdtek dobálni a gyerekek felé, akik úgy tettek, mintha fuldokolnának. Ezzel alaposan átrázták a kapitányt, a legénységet.

Az életmentés sötétedésig tartott, a zsvajjból ítélve egy darabig még azután is. Amikor csend lett, a szülők azt mondták: „Végre-valahára.” És leültek a tévé elé, hogy a folytatásos film-ből még lássanak valamit.

KOCSMA

Ama utcasarki kocsmát eme utcasarki kocsmában szapulják. Hogy így kotlós a sör. Hogy úgy húzós a bor. Hogy sikátorszájú a csaposkisasszony. Hogy félkegyelmű kódis népség a vendégek zöme. Meg hogy a kidobófiú egy apagyilkos, s a záróra az szentírás neki. Na és hogy a kocsmáros egy szőrösszívű, zsugori bitang, akinek markából egyetlen rund hitelre sem futja.

Ilyeneket mondanak eme utcasarki kocsmában ama utcasarki kocsmá háta mögött. Szemtől szembe nem merik megmondani. Ahhoz bezzeg nincs elég kurázi. „Szájtépés. Pletyka. A bor beszél belőlük. Hadd szapuljanak. Attól legalább valakiknek érzik magukat” – gondolja magában a kocsmáros, aki egy utcával odébb mindent lát és hall, ami eme kocsmában mostanság lezajlik. Figyelem: ferencjós-kás idő értendő a mostanság alatt. Ama kocsmárost tehát olyan vád semmiképp se érheti, hogy képernyőről láthatja, hangszóróból hallhatja az egészet.

IKREK

Az ikrek csak külsőleg hasonlítottak egymásra. Márk teremtő, Fred dolgos alkatú volt. Márk addig törte a fejét, míg nem előteremtette a bőséges esőt, s az emberemlékezet óta aszályos vidék sose látott módon felvirágzott. Fred meg birkózott a gyomokkal, aratott, szüretelt napestig.

Márk egész télen olyan lépegető erőgép kimódolásán töpregett, ami Fred dolgát minden téren megkönnyítené, ugyanak-

kor a földet se döngölné le maga után. Fred azalatt havat sepert, abrakolt, krumplit válogatott, lehúzta a bort, rámoltt a padláson.

Közben elmentek a farsangi bálba, és derekasan kimulatták magukat. Volt miből. És volt kivel. Annyi fehérnép ácsingózott azon a bálon, hogy minden ujjukra jutott belőlük kettő. Ennek ellenére csupán egy Hilda nevű lány tetszett meg az ikreknek igazán. Annak fénylett a szeme, vágott az esze, parázsos lénye káprázott. Megkérték a kezét, és reggel elvitték magukkal.

Hilda az övék lett. Az ikrek portáján nem létezett olyan, hogy: „ez az enyém”, „az a tiéd”. Ott mindenre azt mondták, hogy: „az a miénk”. Ott az a szólás járta, és ahhoz tartották magukat.

NUKU

Azon a vidéken nem érik be a szőlő. Mégis erőltetik. Mégis próbálkoznak a legelőrébb fajtákkal. Nem akarnak beletörődni, hogy éppen a szőlő ne sikerüljön nekik. Tavasztól ősziig túrják a domboldalt, permeteznek, kacsolnak, szüret meg nuku. A dér, a hóharmat mindig hamarabb jön meg.

Az az igazság, hogy csak a talján telepések fejében lobog a szőlőláz. Délről hozták ezt magukkal. Benne van a vérükben. Mint az éneklés. Mint a perpatvar. Ők mindig a legrövidebb úton akarnak innen oda eljutni. Ha szakadék jön útközben: belezuhannak, holtbiztos. Forrófejűek. Meggondolatlanok. Ahelyett, hogy kikerülnék, vagy visszafordulnának. Szó se lehet arról ónáluk.

A fiúk is, sor alá, úgy mennek, mintha angyalukat látnák. Mint a kisistenek, a csalhatatlanok. Közben a háború kimenetele eldől, még mielőtt ők a kaszárnyába érnének. Egy bizonyos égi szippantásról van szó, ami bekebelez mindennemű haditechnikát, közlegénytől tábornokig pácban hagyva a szemben álló feleket.

NYOMOZÁS

A kihallgatás egyik óvatlan pillanatában Görle Máté ráhasalt a forgó magnószalagra, s egy szempillantás alatt feltekerődött a tárcsára. Mire a faggatótiszt észbe kapott, Görle Mátét már több réteg hangszalag takarta. Szabad szemmel nem is lehetett kivenni, hogy ő ott van.

„Ez kámforrá vált” – mondta a civil ruhás őrnagy a négy falnak, majd kikapcsolta a magnót, hogy az legalább ne forogjon hiába. Rágyújtott, morfondírozott, kibámult a rácsos ablakon, majd minden hozzákészülődés nélkül elordította magát: „A következő!” Alacsony, törekeny, kortalan asszonyka lépett a terembe. Beismerte, hogy ő Görle Terézia, az, aki villámokkal cimborál, s aki egyetlen sóhajjal felgyújtathatná a házat, a várost, a kontinenst, de ő soha nem fogja az égi cimboraságot rossz cél érdekében felhasználni. A hekus annyira örült a beismerő vallomásnak, hogy derűjét lepleznie kellett valamiképpen. Poros dossziék között kezdett kotorászni, hogy arca mihamarabb visszanyerje ama szigorú és fontos ábrázatot, melyet a szolgálati szabályzat nem győz elégszer kihangsúlyozni.

KÖTÉLTOLÁS

Arra is jártak. Husángot vágta, és riogattak vele. A nagymák gyorsan beteretlék előlük a gyerekeket. Az utcán így is többen maradtak, mint ahányan nem féltek tőlük. Akit éppen tángáltak: segítségért ordított, és védekezésül maga elé tartotta kezét. Eredménytelenül. Ilyen hangulatban kellett villamosra várni. A villamosnak meg nem akarózott jönni. Mintha az is betressolt volna.

„De nagyra tartjátok magatokat” – mondta nekik a szemüveges kisleány, majd se szó, se beszéd, előhúzott egy kötelet, s elkezdte tolni maga előtt. „Ezt csináljátok utánam” – vágta oda a szemükbe, s már nyújtotta is feljüket a méter körüli kötél-
da-

rabot, mintha egy bot volna. Azok meg elvették, próbálgatták tolni, de egytől egyig leégtek vele. El is kotródtak onnan szégyenükben. Vándorjuhászoknak hihették, akik, akkor, őket, kifelé ballagva, bottal hátulról láthatták.

KŐKERESŐBEN

O. Swan kiegyezett a döntetlenben. Felállt, és körüljárta a várat, ami nem is volt olyan romos. Egy régi-régi felkérésre tette. Ama ötödik követ kereste, ami szóba se jött azóta. A vizesárok mentén haladt. Máshogy nem is lehetett, mert azt a várat az idők során körülépítették. Egymást érték a kisebb-nagyobb házak, olyannyira, hogy a várra látást el is takarták. Alig volt ottan kő. Inkább csak téglá, diribdarab meg szemét szanaszéjjel. Azért néhány darabot mégis megnézett magának. Ami igazán megtetszett neki, az egy nagyobbacska szürke kő volt, harántos fekete csíkkal. Ahhoz túl nagy, hogy egy kézzel felvehesse. A másik keze O. Swannak eleve foglalt volt, azzal a biciklikereket szorongatta. Mintha sziámi módon össze lenne nőve vele. „Nem, nem, mégsem ez lehet az ötödik kő” – mondta O. Swan minden egyéb magyarázat nélkül. Azt pedig, hogy „arra a kőre sok ezer éve emlékszem”, már nem mondta, csak gondolta.

KAZÁNKOVÁCS

Ördöge volt Lendi Mórnak, ha feltette nagyapja kalapját. Legalább hétszer annyian köszöntek neki, mint általában. És nem restelltek mosolyogni hozzá. Ő meg, mármint Lendi Mór, boldogan viszonzta a szapora adj'isteneket. Akárha közkedvelt polgármestere lenne a városkának.

Kalap nélkül egyébként kazánkovács volt Lendi Mór. Nem mondhatni, hogy munkában örökké nyakig. De azért akadt egy-egy cséplőgép, bányamozdony, pálinkafőző üst, ez-az, amivel az

idejét előlje hétfőtől szombatig. Ha meg nem volt semmi dolga, megpatkolt egy tojást, vagy beszélgetett a verebekkel. Nagy ritkán megtörtént az is, hogy kigombolta mellkasán az inget, s egy tűhegyes, fényes dróttal felszúrta a bordái közé. Ilyenkor fiatalodott vagy negyven-ötven évet, tulajdon felesége sem ismert rá.

Lendi Mór nem volt hajlandó visszaöregedni. Inkább keregett egy eladó hajadont magának, s vadházasságban azzal élt tovább. Nem pusztán törvénytiszteletből, de kényelmességéből fakadóan sem akart Lendi Mór bigámiába bonyolódni.

FÜLHALLGATÓ

Az igazi sikert nem osztogatják csak úgy, hogy: „Na fogjad, jöttment, aztán vigyed, amerre a szemed lát, lubickolj benne, ameddig csak ki nem hűl.” Még Isten se osztogatja ilyen potyán adományait, pedig ha valaki, hát ő aztán bőkezű.

Aligha van valaki, aki elvitatná Ezerkestől harmadik kezét. Amit avval művel, az nem is siker, hanem csoda. Minap is nyélbe ütött egy olyan fülhallgatót, ami négy-ötezer évre előre bemondja a nagy örömeiket meg a nagy bánatokat: földrengést, diktátorbukást, özönvizet, úrvendégeket, világégést. A sok sáman, tenyérjós meg asztrológus együtt a tizedét sem mondja el annak, amit ez a fülhöz tapadó, kicsiny hangszóró bemond.

Nincs megállás. Ezerkester három keze máris máson dolgozik. Ki gondolná, hogy az, ami szürkén, egykedvűen szegen lóg, nem más, mint ama csodás hallóalkalmatosság, amiről fennebb szó esett. S hogy az is csupán egy remeklés a sok közül.

TELIHOLD

Ahogy közeledett a hajnal, Hólyagosban egyre bizonyosabbá vált előző élete. Láta a kőbányát, a durva szerszámokat, magát, kezdetleges ruhában, borzosan, analfabétán, amint ár-

nyékban ül, és bekebelez valami pépes kásafélét. Sőt: néhai énjének kellemetlen izzadságszaga és bőrvizketése is felidéződött benne. „Akár egy baromállat”, mondta egykori magáról, s próbálta elhessegetni látomásait. Önkéntelenül az erkélyre lépett, s nyolc emelet magasból kóstálta a pirkadást. Ahogy ott állt, és merengett, felmerült benne egy messzi-messzi virradat, középen a piramis háromszögű körvonalával. Eme emlékképe oly tiszta volt, oly hihető, annyira a sajátja, mintha tegnap történt volna vele.

Nyugtatóan hatottak rá a távoli dolgok. Vesegörccsei enyhültek, s arra gondolt Hólyagos, hogy sok ezer év múlva, egy esetleges újabb életében bizonyosan emlékezni fog egy hajnalból kibomló, sematikus városképre, mely fölött halványodik a telihold.

SÍPJELEK

A második sípjelre a lombok mozogni kezdtek, az érő császárkörte pedig szaporán potyogni. Kosárszámra lehetett szedni a földről a kívánatos sárga gyümölcsöt, azzal a kis szépséghibával, hogy valamennyi lehullt körte ütődött lett. Olyan áruval nem lehet beállítani a piacra. Csak blamálnák az embert a vevők meg a kofák. Efféle macerának őstermelő nem teheti ki magát. „Sebaj, lesz belőle körtepálinka, az se kutya, ha jól főzik” – mondogatták.

A harmadik sípjelre földhöz lapult a ménes, a gulya, a konda, s minden, mi él s mozog a nagy legelőn. Egy adott pillanatban akkora csend lett, mintha a Mindenható érkeznék a földre, mintha az égiek besugároznák, hipnotizálnák az élővilágot valamivel.

Az idősebbik kanásznak úgy tűnik utólag, hogy hallotta az első sípjelet, de, miként az enyhe szellőt, figyelemre se méltatta, hagyta elmenni a füle mellett.

HÁZ

Trombitásék alatt bármikor megindulhat a föld. Hátborzongatóan látványos magas part legszélén a házuk. Olyan az a ház, mint a makulátlan jóhiszeműség, mint a félelmet nem ismerő férfi mellkasa, mint aki másoknál közelebb a lélekhez.

Lehet, hogy ők ezt nem úgy gondolták, nem úgy építették, s ma sem úgy lakják, ahogyan a külső szemlélő vélekedik házukról. Lehetséges. Ki tudja?

Az is lehetséges viszont, hogy a cseréptető olyan szárnyakat álcáz, melyekkel bármely pillanatban legyőzhető a földi gravitáció. Ez a leghihetőbb változat azok számára, akik Trombitás lenyűgöző szőlőit valaha is hallották. Azoknak a lehető legtermészetesebb az, hogy házuk a magas part legszélén áll, szinte egy lépésre Istentől.

TÖRZSGÁRDA

Derékfájások tanyája volt a medence. Télen-nyáron áztatta magát ott a törzsgárda. Valósággal benne laktak a hévízben. Ott aludtak, ott ettek-ittak, onnan irányították családi kisvállalkozásaikat, oda rendelték a hitelezőket. Csak akkor szálltak ki rövid időre a vízből, ha már nagyon elázott a bőrük. Olyankor römiztek, gyümölcsöt mostak, cigarettáztak, átfutották az újságot, s már ültek is vissza a gőzölgő vízbe. Ott szűnt a deréknyilallásuk, fájdalommentesen élhettek. A többi meg nem számított. Mármint, hogy uszony nőtt az oldalukra, pikkely a bőrükre, hogy néma tátogássá vált a beszédjük, s családtagjaik lassan-lassan elidegenedtek tőlük, vízi lényektől.

Isteni gondviselés fogytával, máról holnapra hűlni kezdett a medence vize. A fürdőmester széttárt karokkal mondta: „Uraim, én mar csak ennyit tehetek önökért” – és málélisztet kezdett szórni a medencébe, mintha nem is fürdőmester, hanem egy halgazdaság alkalmazottja volna, akinek mindennapi dolga a beetetés.

CSAPAT

Az olvadó hó alól előkerült az eltűntnek nyilvánított kosárlabdacsapat, épségben. Hajuk szála se görbült. Még csak náthások se voltak. Megrázták magukat, és elkezdtek adogatni, mintha mi sem történt volna. A segédedző hamar észbe kapott a kietlen gödörben, melyet Bodza-völgyének neveznek a földrajz-könyvek. Észbe kapott és győzködni kezdte a lányokat, hogy induljanak már; hisz rengeteg gyaloglás áll még előttük. Amikor a meredek domb felénél jártak, egyikük megcsúszott, és magával rántotta az egész csapatot. Visszacúsztak. Kezdhették előlről a kapaszkodást. Így ment ez egy álló hétig: éjjel-nappal kapaszkodtak, megcsúsztak, visszazuhantak. A két edző meg csak álmélkodott, hogy a lányok mennyire jól bírják a strapát.

Végül is kikecmeregtek nagy nehezen onnan, és eljutottak abba a városba, ahol hatalmas transzparensok hirdették a kosárlabda VB eseményeit. „Álljunk meg, lányok, mutassuk meg nekik” – mondta a vezető edző. Megálltak, és mindaddig kosaraztak, amíg a harsonák a VB végét nem jelezték. Utána nem volt maradásuk. Továbbálltak. Lombhullató erdőn mentek keresztül. A hóvirág elnyílt már. Az énekes madarak még nem érkeztek meg. A nap langyát viszont már érezni lehetett az arcbőrön.

FÉNYPONT

Bogyó Dani oly rátermett volt a jóízű beszédre, hogy Beszédes Ernőnek hívhatnák városon. De ő már csak falusi Bogyó Dani maradt. A kocsmába ha belépett, mindjárt körülrajongták, öten-hatan lepték meg asztalát. Nógatták, s fizettek neki, csak hogy meséljen. Olyankor a csaposlány is elhagyta a söntést, maga hozta ki az újabb rundokat, és szedte össze az üres poharakat, csak hogy belehallgathasson Bogyó Dani történeteibe. Olyan szerelmetes szemeket vetett a férfira, akár a kobrabüvö-

lő. Bogyó Dani abból mit se látott. Mikor mesélt, mindig befelé figyelt, a kiejtendő szavakra, mondatokra, hogy azok a lehető legjobban és leghihetőbben hangozzanak. Mert ő azt annyira úgy akarta, úgy is hangoztak azok. Környezetét valósággal felüdítette. Csak úgy röpködtek asztala körül az önkéntelen örömsóhajok. Nyugodtan életkedvnek is nevezhető, ami hallgatósága arcára kiült.

Amint Bogyó Daninak kiszáradt a torka, kifogyott a szóból, és jó borral hiába öblögetett már, megelégette a kocsmát, vette a kalapját. Igen ám, de az asztal, a szék, a petróleumlámpa is ment utána, mintha a kutyája, macskája, sólyma volna. „Milyen telhetetlenek” – gondolta Bogyó Dani, és ingerülten rájuk ripakodott, hogy visszatakarodjanak. Haragos szavának azonban semmi foganatja. Így kénytelen volt összeszedni, kézben visszavinni, egyenként betuszkolni a kocsmaján a szőkevény tárgyakat, miként ketreche a bajdora libákat, melyek a gágogáson túl nem tanúsítanak számottevő ellenállást.

EBÉD

Ott minden török szorgalmas asztalos volt. Nem győzték őket deszkával, enyvvel. Szánkótól a szekrényig eszkábáltak azok mindent. Még templommennyezetet és fakarikát is.

Egyszer elromlott az idő. A szélvihar feltépte a tetőt és műhelyük csúnyán beázott. Aki arrafelé járt, és a műhelyablakon benézett, láthatta a lehetetlen állapotot. Tönkrement a sok kész- és félkész termék, a rengeteg drága faanyag. A törökök meg csak támasztották a falat leírhatatlan csüggedtséggel. Összeomlott azokban minden életkedv. Valósággal szétestek, mint az abroncstalan vén hordó dongái.

„Valamit tenni kell” – mondta a szemrevaló özvegyasszony, aki átellenben lakott. Előkereste legnagyobbik lábosát, és fél birkát összevágott pörköltnek. „Emberek, főzéshez kéne nékem némi forgács, szárazfa” – kérte az asszony, mikor ájtött. A

törökök erre ugrottak. Kinyitottak ajtót, ablakot, s teli tüdőből elkezdtek fújtatni, hogy főzéshez a forgács, a hulladékfa mihamarabb száradjon. Iparkodásukból kiszvartatva elegendő tűzrevaló lett, mint ahogy ebédre mindnyájuknak jóllakásnyi birka-pörkölt is.

Az asztalnál nyoma se volt már a csüggedésnek. Olyannyira nem, hogy az asztalosmesterség legféltettebb titkait is kezdték kifecsegni. Ez részben a jó bornak is tulajdonítható, melyet az özvegyasszony ilyen alkalmakra tartogatott pincéjében.

ÓVADÉK

A ménes felét mellényzsebből fizette ki a szűkszavú, köpcös ember. Olyan sietősen hajtották el a lovakat, hogy áldomásra nem maradt idő. A ménes másik fele egyenként kelt el. Mire harangozták a delet, együtt volt a temérdek pénz egy tarisznyába gyömöszölve. Mialatt a harangozó jött lefelé a toronyból, akkora zuhé keletkezett, amelyet száz éve nem láttak arrafelé. Futott, ki merre látott, úgyszólván ázott szempillantás alatt.

Odzi ruhája száraz maradt. Ott árválkodott a zenélő kútnál a tarisznya pénzzel, az óvadékkal. Ahogy ott állt és várakozott, lassan elkezdett halványodni, mígnem teljesen belemosódott az esőbe. Ennyi. A többi: találgatás, mendemonda valami fejlődésről, akit semmittevők emlegetnek a kocsmaasztaloknál.

CSEVEJ

Nem is tudom, hol kezdjem. Nyakamba szakadt a család. Anyu szerelmes, gyakran kimarad, s amikor hazajön, éhes, mint a szoptató anyafarkas. Két kézzel tömi magába a rizses húst, majd elvonul a hálóba, és kimarja aput onnan, aki a veséjével bajlódik. Emiatt nem bír már úgy cipelni. Előbb-utóbb leszázalékolódik, akkor viszont drasztikusan zuhan majd a

konyhapézn. Húha! Vagy megtanulok szajrézni, vagy beadom a derekam a hentesnek, aki olyan célzásokat tesz, hogy öltöztet, és mindent megad nekem, ha én is úgy akarom. Emellett ott van zseni öcsém is. Minden héten belebolondul valamibe. Hol léghajót, hol szupergyalogló cipőt gyárt a pincében. Meg kell fogjak neki ezt-azt, amikor felkiabál, mert egyedül tartani nem tudja. És még ott a nagyi is a kis szobában, szenilisen. Azt is elfelejti szegény, hogy már megreggelizett, s a kert felé indul el a templomba. Van egy unokahúgom is, akit tízévesen, árván vetünk magunkhoz. Kétbalkezes gyávaság, és szénanátha kínozza. Ennyien vagyunk. És még Klári, a papagáj, Misu, a macska, és Bigler, a korcs puli, akiket nem lehet kihagyni a névsorból. És nekem még ott van az esti szabás-varrás tanfolyam. És a fiúm, Miki, aki haza szokott kísérni. És elvárja, hogy bőrhöz, domborulataimhoz engedjem. Nem mondom: kellemes ez nékem is, de akkorra már majdnem éjfél van, és én már csak aludni vágyom. S amikor már kimondanám, hál' istennek záróra, panaszkodni kezd a jegenyefa a fejemnél. Megnőnek a méretek a holdfényben. Azt hallucinálom, félálomban, hogy az űrben repülök, és nem lelem a házunkat.

VÉG

O. Swan, priccsén fekvve belehalt az egyedüllétbe. Néhány nap múlva tanyájába beleszapott a villám. Földig égett. A Gondviselő jóvoltából O. Swan porrá lett ismét. A tanyából egy szilvafa épségben maradt. Évekig termett, és árnyékot adott, míg nem egy tavaszon kopaszon maradt. Kiszáradt. Tűzifa lett. Szántóvetők tűzifája. Az égimadarak azután hiába repültek arra, hiába köröztek keresve, nem volt ott többé mire leszállni. Ebédet hozó fiúcska sokáig bámulta a hiába köröző madarakat. A virágzó napraforgótábla is égnek fordította a fejét. Odébb, dűlőút porában feküdt a biciklikerek. Már rátalált a rozsdá.

ÁТОК

A céltévesztett rakéta Mayerling határában csapódott be. A robbanásnak nem voltak sebesültjei, halálos áldozatai. A férfiak még aznap megszemlélték a kaszálóban keletkezett hatalmas gödröt, a rakétaroncokat, majd nekiláttak elegyengetni a földet, összeszedni a vasdarabokat. Addig közös nevezőre jutottak ellenségkép dolgában is. Végül is ama pacifista érv vitte el a pálmát, mely szerint Mayerlingnek soha nem voltak ellenségei, s minden valószínűség szerint a szóban forgó rakétát a szomszédos Szloványának szánhatták, annak a Szloványának, mely örökösen pörlekedik, cirkuszol valakivel, valamiért.

*

A férfiak sötétedés után kerültek haza. Vacsorához ültek, és elmesélték a kíváncsiskodó családnak az eltévedt rakétával, a robbanással kapcsolatosakat. Majd ágyba bújtak, és mélyen elaludtak. Úgy egy hét elteltével az asszonyok egymás közötti pusmogása gyanús lett Mayerlingben. Mintha egyetlen nagy pletyka izgatná a női kedélyeket, mintha a pletykában valamennyien érintettek volnának. A férfiak közben morózusak, magukba szállottak lettek, mintha nem ízlett volna nekik a munka, mintha a fűszer, a só hiányozna életükből. Mintha a kedvüket megcsapolták volna. Mintha férfiasságukat veszítették volnának. „Mintha, mintha, mennyi mintha...” – mondta az egyik nagyszájú menyecske, akiről lerítt az epkedés, de a friss csalódás keserűsége is, a férfinem iránt.

*

Kibújt a szeg a zsákból. Mindkét oldalon. Nem lehetett leplezni tovább. A pszichiáterek, a szexológusok, a tanácsadók nem tudtak orvosolni Mayerlingben. A megbolydult méhkas sarkában meghúzódva kuporogtak a gyerekek, a nagytaták és a nagymamák. Közben egyre több puccba vágott szloványai férfi tűnt fel, és páváskodott Mayerlingben. Nem volt mit tenni. Teli bukszával lehet vásárolni.

Mayerlingben észrevehetőek lettek a változások. Az utcák szemetesek, a kertek gazosak, a mayerlingi férfiak borostásak, másnaposak, az asszonyok feslettek lettek. Szaporodott a civakodás, a perpatvar, elharapózott a tettelegesség. Mintha nem is Mayerlingben, hanem Szloványában forgatna az oknyomozó tévéstáb, mely az események visszapörgetésében eljutott a kaszálóhoz, a rakétabecsapódás színhelyéhez. A kamera végigpásztázta a terepet, célba vette a pipacsot, a bibéjére közelített, rajta időzött, mintha a beporzást akarná tetten érni. Mintha az megmagyarázna, tisztázna valamit.

HATÁRIDŐ

Az üresben járó, magára hagyott szalagfűrészel elindult, és kettévágta a bognárműhelyt. Amint kiért az udvarra, átvágott néhány sorba állított vadonatúj hordót és egy húszhektós kádat is. „Ez így nem lesz jó” – mondta Pappista, szájában a fröstökkel, majd felkapta a vödröt és nyakon öntötte a megkergült szalagfűrészt. A víztől a villanymotor rövidzárlatot szikrázott, és elcsendesült, mint a lapockájába golyót kapott vadkan.

Még aznap jöttek a hordókért a szőlősgazdák, ahogyan Pappista ígérte nekik. Jöttek, mert szavahihető kádárnak tartották. Már a szüret időpontját is kitűzték a fejükben, annyira bíztak Pappistában.

HŐZÖNGŐK

A hőzöngők színre léptek. Csattogtattak és öklöket eregettek. Nagypajuk fatengelyes szekerén feszítettek a száguldó limuzinok korában. Csak az számított nekik, hogy kucsmájuk le ne essen a fejükről, s hogy a kalaposokat valami módon leszorítsák az útról, arról, mely már annak előtte is út volt, amikor ők még a világon se voltak. Persze, ők ezt úgy állítják be, hogy ak-

kor is a világon voltak: mint csalán, pipacs, vadcseresznye, bir-
kanyáj, tulok, rigó. Mondván: „így álcázták magukat, mert az
ő idejük akkor még nem jött el. De mostanra már elérkezett, és
a színrelépéssel nem késlekedhetnek. Nem és nem, mert féltő,
hogyminden visszarendeződik”.

Igy aztán hőzöngenek: üveget rágnak, tornyot borogatnak,
és híznak, híznak a kivagyiságtól.

TÉRZENE

Többször állt a körhinta. Sétalovaglásra, vízibiciklizésre se volt
igazán igény. Viszont a térzenére összegyűlt a jónép, s ott álltában
majd mindenki kiverte a taktust. Strauss-dallamokra ősz házaspár
keringőzni kezdett. Előbb megmosolyogták, később követték
példájukat, s forgásba jött a hallgatósereg. Tűzbe jöttek a fúvó-
sok is ettől. A trombitás, a klarinétos felváltva szórt virtuózokat.
Amint a hangulat a táncolóknak, zenészekben egyaránt tetőzött,
előlépett a kürtös, s a mustokon át bebújt kacskaringós hangsze-
rébe, majd pillanatokon belül a fényes tölcséren bukkant elő,
ahonnan tüstént földre szökkent, és folytatta a valcerdallamot.

Aki nem figyel eléggé akkor, a szokatlan attrakcióból kima-
radt, s hitetlenkedett hétszámra értetlenül, mondván: „Jó-jó,
hogymit csinált, de addig ki tartotta a kürtöt?” Ki, ki: mintha a
kürt nem állhatna meg néhány pillanatra magától a levegőben.
Pláne, ha olyannyira emelkedett a hangulat.

NOSZTALGIA

Töltöttük az időt. Bele-beleugráltunk a vízbe. Előttünk volt a nyár.
Cseresznyeérésétől szüretig barangoltunk a dombokon. Ami gyü-
mölcsöt nem leltünk, azt borjúbőr tarisznyában elhozta nekünk a
sánta csósz, cserében istápoltuk a fiát: kihúztuk talpából a tövist,
cigánylétrát tartottunk neki, megvédtük a verekedős fiúktól. Ő lo-

vagolt a legszelídebb lovon. Erősen rövidlátó volt Miron. Ránk utalva bár, fejszámolásban túltett mindenikünkön. Viszont mindig a labda mellé rúgott. Nem is erőltette. Amíg mi fociztunk, ő dudorászott és terveket szőtt. Aprólékosan végiggondolta az ürgeöntést, a harcsahalászatot vagy a másnapi csendőrrablót.

Olyan nyarak nincsenek már. A szőlőhegynek csősze sincs. Ellenben: kölyökbrancs kaptat a Gézadombra. Felém. Amint mellém érnek, kórusban csókolomot köszönnek. Menten barackfává változom, s felkínálom sárga termésem nekik.

NAPLÓLAP

Arra vállalkoztam, hogy a lányos háznál kifizítsem a drótot, amire majdan fehéreneműt teregethetnek, vagy amibe nyurga legények, esténként, minduntalan beleakadozgatnak. Dolgom végeztével kezet mostam, benyújtottam a számlát, majd továbbálltam. Aggok házában vártak rám, Kecskudvar-kerítést kellett tákolni. Azzal is meglettem. „Míntha kiszámította volna”, mondták rám az özvegyek, s én nem értettem pontosan, mire is céloznak: az eltelt időre, avagy a beütött kétcolos szegekre. Én azt nem firtattam. Onnan úgy távoztam, hogy a számlát be se nyújtottam.

Hajításnyira járhattam már, amikor eltűnt alólam az utca. Nem is eltűnt, inkább bársonyosan megpuhult, vulkáni hamuba vezett. Furcsálltam, de nem volt ott kitől megtudni, mi is történt velem útközben. Faggathatnának bármeddig: arról a napról többet bevallani kínomban sem tudnék.

KIÚT

Miután minden elképzelhető diplomát és tudományos fokozatot megszerzett magának, Sam Laik kiábrándult, és elkedvetlenedett. Akár a kiszáradt forrás fészke, olyan sápadt és termé-

ketlen lett arca, szíve, közérzete. Anyja be-benyitott hozzá csésze teával, harapnivalóval, tiszta fehérneművel, s fej-, nyak-, vállsimogatással árasztotta el mélyponton veszteglő méhe-gyümölcsét. „Ha nem teszek valamit sürgősen, Sam Laik ragyogó elméje elborul, odalesz”, gondolta a gyakorlati érzékkel megáldott asszony, s a kellő pillanatban kezénél fogva kivezette fiát a könyves szobából. Meg sem állt vele, amíg virágzó napraforgótáblához nem értek. Ott az asszony elengedte Sam Laik kezét, és azt mondta: „Ezentúl, fiam, tanulj a növényektől, a darazsaktól, a széltől.” Ezekkel a szavakkal otthagya fiát.

Sam Laik hamarosan belelendült a létezésbe. Megéhezett. Megszomjazott. A tűző nap nem kímélte. Akarta, nem akarta: tennie kellett. Arca visszanyerte eredeti színét, életet pírját. Aki arra jár, és szemébe néz Sam Laiknak, egyszeriből fürödhetnékje támad. Megmagyarázhatatlan fürödhetnékje, az égő szemű, boldog remetétől.

ÉREMOLDALAK

Jobb híján a környék arról álmodott, hogy az elhagyott kőbányát megvásárolja majd egy pénzes ember, s felvirágozik az élet Kotolyán. Lesz munka, nyüzsgés, változatosság, s az átutazók, oda se nézve, költekezni fognak a boltban, a piacon, az ivóban, s érdekesebbnél érdekesebb történeteket mesélnek majd az ufókról, a felhőkarcolókról, a kaszkadőrökről, a lengőajtós szépségszalonokról és a szerelemről. Mint mondtam, ettől Kotolya virágozni fog, s lakosai áldják majd a Gondviselőt, amiért reájuk is pazarolt figyelmet.

Ez lenne a dolognak az ábránd oldala. A valóságban az történt, hogy a kotolyai csordás lerészegedett a karcos meggyborból, és elaludt a napon. Kutyája meg, féktelen örületében, feneketlen mélységbe kergette a teheneket. Így lett a gazdátlan kőbányából döggút. A környéken terjengő éktelen búzt nem ecseletem, viszont a döggútnál addig még maradnék, míg elmondom, hogy a kárvallott kotolyaiak, bosszúból, a vétkes kutyát agyonverték, s tetemét szintén ide dobták.

A jószág-katasztrófa felkavarta a kedélyeket. Járásbíróságon perelték a csordást. Baromvásárokon egész éven át terjengett a hír, hogy „jönnek a kotolyaiak”. Az eladó tehenek árán így próbáltak srófolni kicsit.

FÉLKÉSZ KARIKA

„Mesében minden igazi”, hitte Hosztán és sietni kezdett az öltözködéssel, nehogy összedőljön benne az újdonsült felismerés.

Perceken belül benyitott a kovácsműhelybe, ahol szekéren gelyt, kerékráfot, lópatkót, ekevasat, ilyeneket kalapálnak. A műhelybeliek a köszönésen túl fütyültek Hosztánra. Ott kapkodtak, sűrögtek és kótozták az üllőre fektetett izzó vasat.

„Mennyi arany”, csodálkozott, csak úgy, magának Hosztán. Rajongása olyan volt, mintha Isten ragyogna a szeméből. Erre már a vásott kovácsok is odafigyeltek. „Mit beszélsz, Hosztán?”, kérdezték. „Mennyi arany”, ismételte áhítattal telítődve Hosztán, az üllőn izzó, ütésektől agykarikává alakuló fémdarabra. A köpcös kovácsmester, látva Hosztán ácsingózását, hosszú nyelvű fogójával lekapta az üllőről az izzó, félkész karikát, s odanyújtotta neki. „Legyen a tiéd ez az arany”, mondta a mester röhögve. Hosztán meg értenyült csupasz kézzel. Az izzó gyűrű mintha hallgatott volna Hosztánra: nem égetett, és megtartotta arany-sárga színét is. A kovácsműhelybelieket annyira elámította, megbabonázta az eset, hogy aznap már nem fogta őket a munka. Ki se néztek volna ilyen képességet egy lökött falubolondból.

A VISSZATÉRŐ

In memoriam O. Swan

Ám legyen. Keressétek és leljetek rá. Mint a gyöngyhalászok. Mint a zergehajongók. Teljetek be a találás örömei. Úgy legyen. De addig még sok van. Nagyon sok. És azután is temér-

dek. „Folyosón balra, a harmadik ajtó.” Talán ott. Talán abban a teremben. Többet nem tudok. Többet nem segíthetek. Nekem ugyanis már csak talánjaim vannak. Kifakult ringyongyok, rozsdás vasdarabok. Azokból se zászló, se toronyóra többé. Amíg világ a világ, már bennem marad a fuccs.

Mondom: „Folyosón balra, a harmadik ajtó.” Ti csalhatatlanul kopogtassatok, és nyomjátok le a kilincset. Elvégre kamaszok vagytok. Nektek lehet úgy. Elő akár a záptojással, a poshadt paradicsommal is. Micsoda ribillió lenne ismét abból. Micsoda remekbe szabott biciklikerek.

VERGŐDÉS

Miután elveszítette csontjait, Szomszoknak más kiútja nem maradt, mint beköltözni Isten haragjába. Valójában az se volt kiút. „Úgy élek itt, mint az ateisták” – mondogatta ápolójának, aki tette-vette. Mit lehet erre felelni? Legfennebb hümmögni rá, s azt gondolni: „gerinc nélkül plötty az egész alkotmány”.

Nos, Szomsz ott, az Isten haragjában is inkább hátra-, mint előremozdító volt. Pontosabban: felesleges darab. Mégsem lehetett csak úgy odadobni a kutyáknak. Szerencsétlen flótás! Szegény Szomsz! Sorra lehullnak róla a jelvények. És a túlvilághoz sincs esélye. Ez jutott neki osztályrészül. Ez a vergődés. Ez. Hernyónak lenni a levesben. Legrondább színnek a palettán, hát hogy is mondjam „Sajnálak, Szomsz. Tényleg. Miben segíthetek?”

FRIGY

Elviselni annyi szemrehányást nap mint nap nem könnyű. Nem semmi. Még olyan kitalált atyámfiaának sem, mint Derek Kari, aki az Istennek se akar megnőszülni. Azt a macerát, amit az any-

jától kap, és azt a heccet, amit emiatt a cimborák vele úznek, nem kívánja a kutyának se.

Vízkereszt táján, vasárnap reggel, mint akit megváltottak, Derek Kari új arccal, új bőrben lépett ki az utcára. Úgy járt-kelt, úgy hordta az orrát, mint akit kicseréltek. Mint aki Kari-ból Károly lett. Mint aki döntött már, de egyelőre még tartogatja a titkát a begyében. A kíváncsiság meg nőttön-nőtt közben azokban, akik még semmit sem tudtak. „Packázik az idegeinkkel”, suttogták a megbolydult pletykafészek. „Felőlem szét is repedhettek” – gondolta Károly, miközben továbbment peckesen, kifelé a faluból, szőlőhegy iránt.

A pincesoron az egyik takaros pajtánál megállt, kihúzta magát és megszólalt: „Lennél-e násznagyom énnékem?” S mert egyetlen emberfia sem moccant a környéken, a pajta visszakérdezett: „Kihez beszélsz te, Károly?” „Hát tehozzád! Azt kérdeztem: lennél-e a násznagyom?”

Néhány pohár bor után a pajta ráállt a dologra, s onnantól az események felgyorsultak. Háztűznéző, kézfogó, lagzi, s fél óra alatt Károly agglégénysége végére pont került.

Az elején a frigytól szörnyűlködött a falu, de amint bebizonyosodott, hogy mégiscsak illenek egymáshoz, megfordították a lemezt, és úgy mondták: „Milyen szépen is élnek, mennyire találunk ők ketten. Mármint Derek Karoly és Derek Károlyné született Bor Bála, becenevén Király Leányka.

HÁROM

„De jó is lenne most három helyen egyszerre ott lenni” – sóvárogta Kótipa Piros nem először életében. Ezúttal azonban sokkal erősebben állította, hogy úgy legyen, hogy ne maradjon ki a jónak, derűsnek, kellemesnek ígérkező történetekből. A csónakázásból, a sétarepülésből és az öt mérföldes gyorsyaloglásból. Amint sóhaját megismételte, enyhe rándítást érzett csípője táján, olyanszerűt, mint amikor kabátzsebből a kezét almástul

kihúzzák. És máris három példányban lélegzett, három helyszínek lett egyszerre fénypontja, háromszor két kézzel aratta az örömeket.

Csakhogy: hátulütője is lett az örömaratásnak, a parttalan jókedvnek. Nem lehetett eltitkolni, eltussolni. Kiiródott az arcára, a szemébe, hogy a másik két helyszínen véle éppen mi zajlik. A másik két Piros éppen mit művel. Gondoljunk bele. Volt úgy, hogy mindhárom helyszínen Piros mindhárom példánya ölelkezett, s a szerelmes másik fél amazonarcáról, szemeiből leolvasott mindent. Mint aki másra gondol „aközben”.

Kótípa Piros egy idő után mindhárom ágon úgy festett, mint aki megbánta, hogy belőle három lett. Legszívesebben visszasírta volna azon időket, amikor tökéletlenségében még egyedi volt. De hát a Jótévőt nem lehet lépten-nyomon zavarni. Pláné olyan magánvágyak eltöröltetésével, amelyeket alig néhány héttel korábban kisóhajtozott tőle.

Kótípa Pirosnak három ágyban potyogtak a könnyei, háromszorosan érezte magát boldogtalannak. „Még szerencse, hogy süt a nap”, – mondta Piros, amikor felkelt, és kinézett az ablakon. „Ha jégeső esne, most háromszorosan páholna”, – tette hozzá, s nyújtózott egyet ottálltában. Rövid hálóinge attól szép combjain még rövidebb lett. „Jó volt látni.” Egyhangúlag így vallottak mindhárom helyszínen a férfi szemtanúk.

KISÖRDÖG

A másik élet ott zúgott a lámban. Megkettőzve lám-lámként szoktuk emlegetni. Csodálkozásunkba olykor némi kajánság, káröröm, ilyesmi is vegyül. Megszokásból vagy szándékosan, de kontárkodik a kisördög.

A hegymászók ünnepélyén is ez történt, ezt láttam. Jobban mondvá láttam is, hallottam is zúgni, nyüzsögni a másik életet. De hogy ne járjak, és ne vezessek senkit sterilbe: lámból legyen völgykatlan. Ahol is a hegymászók ünnepélye zajlik. Ama völgykatlan-

ban látom és hallom, hogy egyfelől valaki nyögdéssel, másfelől meg tömegesen hajráznak és visongnak. Kétségtelen: vetélkedő-hangulat! Egyfajta légi parádé, mely abból áll, hogy a versenyző kedvű ne-kiveselkedik a légnek, s pantomimosan kapaszkodni kezd. A nem létező kötélre. Mondom, csak úgy neki a levegőlégnek. És megy nekik. Haladnak. Felfelé. Némelyikük olyan messzire feljut, hogy annyi lesz, mint egy ökörszem, vagy mint egy bolha.

Nem is ez az érdekes. És nem is az, hogy kötél nélkül amodaig feljutnak. A visszautat már nem tudják. S lezuhannak, összetörik magukat. Ott végzik a völgykatlan zsenge gypén. Sorra kiterítve a derék férfiak.

LÁZGÖRBE

Hegedűszó iránti rajongásom egyik percről a másikra kihunyt. A zöld színt is képtelen voltam többé érzékelni. Sürgősen tennem kellett valamit, hogy a lelkemben keletkezett két úrt valamiképpen át-hidaljam. Hamarjában a pénzhamisításra gondoltam, de Anyácska leintett, mondván: alkotomhoz nem illik az alpári falcsosítás.

Igazat adtam neki. Később vacogni kezdtem, mint akit maláriás láz gyötör. Anyácska ágyba fektetett, teveszőr pokróccal bebugyolált, és kitessekelt mindenkit a szobából. Nagyon lehangoló dolog hegedűszó és zöld szín nélkül vacogni, verejtékezni egyedül a szobában. Mégsem annyira lehangoló, ha arra gondolok: mi-helyt szűnik a lázam, a fásszínbe vezet majd első utam. Ahol is kéznél a fűrés, a balta és a cserfa illata. Ha egyszer ott leszek a fásszínben, én már nem félttem magam.

REINKARNÁCIÓ

Csengetnek. Nyitom az ajtót, ott áll egy jóvágású, hetven körüli úr, s átnyújtja a levelezőlapot, mely nekem lett címezve, de valahogy Floridában az ő postaládájában kötött ki, ő meg gon-

dolt egyet, és elhozta nekem ide, a Drakula földjére, mert nem volt szíve elsüllyeszteni a tévelygő küldeményt. Különben is eleget ült már Floridában – gondolta –, egy kis levegőváltás neki se árthat.

Elvettem tőle a levelezőlapot, átfutottam. A csónakházból írták avégett, hogy szurkoltassam be sürgősen matuzsálemi csónakom fenekét, különben rövidesen megeszi a fene. Mondom a floridainak, hogy én behívnám, de se piám, se kávé, se rend a lakásban. Palacsintát ugyan süthetnék, de ahhoz meg kedvem nincsen. Igazán nem számít – mondta a floridai úr, nem azért jött ő el ilyen messzire. Ha nem azért, akkor egész nyugodtan bejöhet. Én tényleg nem bántam, hogy személyesen elhozta a levlapot. Csónakom valóban ebek harmincadjára himbál ott, a dombon túli halastavon.

Ahogy jobban megnéztem magamnak a floridait, az lett az érzésem, hogy én vagyok, korosabb változatban. Szóvá is tettem neki. Nemigen hitte, habár ő is hallott és olvasott már ilyesmiről. Nem hitte, hogy ő is én vagyok, ugyanis ő még nem halt meg, így tehát ő nem lehet az én előéletem. Így érvelt. Bár ki tudja, toldotta meg kissé elgondolkozva. Aztán összebarátkoztunk ripsz-ropszra, és átmentünk a közeli borozóba. Azóta is ott vagyunk.

SOK SZILVA

A Döccen nevű völgybe annyi szilva hullott, hogy színültig lett. „Minek ennyi szilva?“, kérdezték az arra járók anélkül, hogy választ várnának kérdésükre. Valamennyien jól tudták, hogy a Gondviselő ezúttal igencsak túllőtt a célon, s hogy mégsem helyénvaló ekkora adakozás.

A temérdek szilva néhány nap múlva elkezdett erjedni. Fölötte akkora muslicadongás támadt, hogy valósággal feketéltt tőle a lég, pláne ha megpiszkálták a poshadó felszínt. Akárha nehéz idő szakadna a környékre. Nem szeret-

nék túlozni, se elhallgatni az igazságból ezt-azt. Egy szó, mint száz: a rengeteg cefréből halastónyi pálinkát főztek. Hét határban apraja-nagyja azt itta. S gajdolt, dülöngélt, elaludt tőle. Mintha se vége, se hossza királyi lakodalmat ülnének, úgy festett hónapszám a vidék arrafelé. Amíg tartott az itóka.

A kijózanodó leírhatatlan elzüllöttségben lelte magát. Senki és semmi a helyén. Csak a rossz szájíz, a nagy pálinkabűz, a hegyén-hátán porban fetregés. Lett is a népes ivászatnak hét böjtje. De ez már egy másik történet, amelyet Isten segedelmével majd csak kitalálok, és papírra vetem újabb írhatnékomban.

GAZDÁRA LELVE

Farsang táján, egy keddi napon, a tejcarnokból jövet özvegy Ténagy Sándornéra rájött az énekelhetnék. Kibontotta magát hárászkenőjéből, mint aki beleszaladni készül a szélbe, és rázendített kellemes hangjával néhai férje kedvenc katonanótájára. A nótának úgy a felénél járt, amikor megérezte, hogy követik. Pedig se szuszogása, se kopogása nem volt a követőnek. Az özvegy mégis egészen bizonyosan tudta, hogy mögüle nem tágit valaki. Amíg a nótából tartott, felvillant Kalári néni fejében néhány számba jöhető férfi, akik közül bármelyik megkörményezheti újra.

A kultúrházat elhagyva Kalári néni hirtelen megfordult. Árny nagyságú füves parcella követte, akár egy gazdára áhítózó kóbor kutya. „Na gyere, te szédelgő – szolt oda Kalári néni –, amíg még jókedvemben vagyok”, s ezzel ismét nekilódultak, immár egymás mellett.

„Várj!”, szolt oda a parcellának az özvegy, amint hazaértek. Kisvártatva kitárult a kapu mindkét szárnya, s a gyepes jövevény úgy vonulhatott be az udvarra, hogy szemernyi föld se morzsálódott le a széleiről.

KOBÁK

Úgy szürkéltem a metróban, hogy csöppet se látszottam valakinek. Nem bántott a dolog, sőt, serkentette játékkedvemet. El is kezdtem az üzenetesdit játszani. Előrebocsátom, hogy én e játékot már a tökély szintjén művelem, olyannyira, hogy elég ránézniem valakire, s ha azt mondom neki gondolatban, hogy „tüszents”, az illető szempillantás alatt eltüszenti magát. Ha azt mondom: „fogjál pillangót”, pillangót fog. Ha pedig azt, hogy „hízelej”, végighízelgi a korzót. Egész nap azt tenné, ha nem szólnék neki, hogy hagyja már abba.

Szóval, ott szürkéltem a metróban, s azt gondoltam: „Textíliák, csillogjatok”, s a metrókocsiban minden textília csillogni kezdett. Akár egy karácsonyfa, eldőlve. Természetesen a saját ruháimra is vonatkozott az utasítás. Így a gyanú árnyéka sem vetődött rám. Ott álltam én is az értetlenek sorában, akik nem tudták mire vélni göncük, hóbeleváncuk fényűző csillogását. „Ne hülyéskedjen, bácsi – szólt hozzám hangtalanul a szemüveges fiúcska. – Nagyon rontja a szememet.” „Elég is már”, gondoltam, és kihunytak a metróban a textíliák. A fiúcska, köszönetül, diszkréten felém bólintott. Milliméternyit ha biccent szemüveges, fésült kobakja.

ÖRÖKSÉG

Városunkban annyi volt már az elhagyott ringy-rongy autó, a kifordult fancsal kockakő, az idegbeteg kibic, hogy érkezettnek láttam az időt egy univerzális roncstelep létesítésére. Volt némi tőkém. Nagyanyám eredetileg erdővásárlásra kuporgatta össze, de menet közben meggondolta magát, inkább nekem adta, mondván, a fák túl lassan nőnek, az énekesmadarak visszatérésére meg semmi garancia.

Hiába volt tőkém, tervezett roncstelepemhez a városatyák nem járultak hozzá, sem szabad telek kiutalásával, sem azzal a

csekély jóindulattal, ami a kezdő vállalkozónak ujjnyi lendületet adhatna.

Jól emlékszem: azon a nyáron jött be divatba a sétarepülés. Minden vasárnap repültettem magam. Egyszer nagyanyámat is magammal vittem. Két kézzel markolta szegény a széktámlát. A fellegekben járás neki láthatóan nem tett jót. Elsápadva sziszegte: „Te csirkefogó! Te tékozló! Te szélhámos isten barma!” Felkiáltójeleit nem vettem szívemre. Lezuhanástól való félelme válthatott ki belőle ilyeneket.

KERET

Kevés kapitány nem dúskálhatott a játékosállományban. Szegény feje a hiánnyal tusakodott örökké. Egy-két kiadó hely állandóan tátongott a csapatban. Foghíjasan álltak ki kosarazni. Tetejében két-három nagymama is kergette a nagy narancsot. Ugyanis bevett szokása volt a lányoknak, hogy amíg ők randevúznak, nagyijaik helyettük beszállnak, s megnyerik vagy elvesztik a bajnoki meccseket.

Volt úgy egyszer, május körül, hogy a meccsre mindössze egy szál nagy jelent meg. Kevés kapitány olyan ágrólszakadtan és hiábavalóan ácsorgott az öltözőben, hogy a padnak – amelyre a kék-fehér felszerelések voltak kiterítve –, nos a padnak megesezt a szíve Kevés kapitányon. Hogy mit súgott oda, mit nem a gazdátlan kék-fehér trikóknak, azt nem tudom, de a trikók megduzzadtak, és lábuk kelt maguktól. S még időben kiállhattak játszani. Unalmas taktikát talált ki számukra akkor Kevés kapitány. Azt, hogy körömszakadtukig védekezzenek, s ne kapjanak kosarat. Nem is kaptak egyet se. Igaz, hogy ők, kék-fehérek se dobtak. A kockáztatást abban a felállításban nem engedhették meg maguknak.

Az eredményjelző tábla nulla-nullájára a kivonuló nézők egyike meg is jegyezte: „Mintha nem is játszottak volna.” „Mintha, mintha, azért az a döntetlen is eredmény. Örömmá-

mort nem kelt ugyan, de azért leforrázottan se kell hazakullogni” – vágtam volna oda neki, de a döntetlentől, valahogyan nekem se jött kardoskodni.

BARÁTOM

Barátomból kilépett az operett. Miként életunt a tizedikről. Én meg csak álltam báván, földbe gyökerezetten és leesett állal, akárha bálnát látnék erdő szélén legelni. Fel sem tételeztem volna ezt a barátomról, mármint, hogy operett lakik benne. Talán azt még ő sem tudhatta. Ez esetben csak-csak hagyján. De ha tudta, és annyira jól álcázta, akkor más dolgok eldugdosására is képes az én barátom. Továbbgondolni is borzasztó az ilyesmit.

Csakhogy, a barátomból kilépő operett nem zúzódott össze, mint az életunt, hanem lágyan, lengén, ejtőernyővel ért földet, s villámgyorsan hódítani kezdett. A falusi kultúrházak, majd a mezővárosbeliek is sorra behódoltak. Könnyű, dalos járványban tobzódott hónapokig a vármegye. De a szomszédos vármegyékbe nem akaródzott a sikernek kilépni. Próbálkozás se történt ilyen irányba. Hogy miért, miért nem, azt nem tudni. Ahogy a siker apadt, az operett társulatostul, színfalastul viszszaszivárgott barátomba.

Aki évek múlva, felületesen belenéz majd a barátom szemébe, legfennebb egy rossz házasságra gyanakodhat. Ha a látotakra egyáltalán magyarázatot akar találni.

NYEREMÉNY UTÁN

Nyertem. Hatvankétfmilliót. És elkacagtam magam. Kérdezték is: „Mire fel heherészel, tán csak nem látod az angyalodat?” Az ilyen kíváncsiságra én nem adok semmit. Kacagok, ha úgy jön. Na és? A nyereményről, amellyel a vakablak teli, persze nem szólok. Van annyi eszem. No nem azért, mert attól félek, hogy

meglopnak, hanem mert nem akarom, hogy a nyakamra járjanak meggazdagodási ötleteikkel az útkaparók, a vincellérek, meg a kábeltévések.

Megforgattam én már azt a nyereményt többször is, de egy ízben sem járt örömmel. Abba is hagytam, mert a pénzfialtatás egyre több vesződést és fejfájást hozott. Hánykolódtam és civódtam még álmomban is. „Kell a fenének annyi pénz – mondtam anyámnak egy szeles délelőttön –, inkább járok a fedett uszodába.”

„Járj csak, fiam, majd találok én végleges helyet annak a pénznek.” És hamarosan rálelt arra a vakablakra, amelyik a tarka függöny mögött van.

El-elkacagom magam az uszodában is. A páváskodó hölgyek minden bizonnal gyagyásnak vélnek. Sebj! Ha rám néznek, én mindig beugrok a vízbe, és olyan nagyokat bugyborékolok, hogy megemelkedik tőle az uszoda. Öt centinyit vagy nyolc centinyit. Mikor hogy.

GYERTYA

A gyerekek hátat fordítottak, a mezőt bámulták. Hogy mire gondoltak, nem tudni, de az tény, hogy hátat fordítottak csiszolt kövek között tébláboló apjuknak és barátjának, nagyanyuknak és a sógorasszonynak, egyértelműen jelezve, hogy ők ketten egészen más húron pendülnek.

Félóra múlva a városba visszatért családi csoport kettévált. A nagymama, a sógornő és a gyerekek megóhajtották a fagyaltot, a két férfi meg betért a sörkertbe, és sörözés közben egy vállalkozás csíráin képzelegtek, miként ha a csíra máris szőlőkert lenne.

A vasárnapi terített asztalnál ismét együtt voltak, s amikor a „Jó étvágyat!” elhangzott, a szekrény tetején magától meggyuladt a gyertya. „Fújd el!”, mondta az apa a fiának. A fiú elfújta, de amint visszaült az asztalhoz, a gyertya ismét meggyul-

ladt. „Fújd el te!”, mondta az apa a leányának. A lánya is el-fújta. Ötig sem számoltak, a gyertya ismét fellobbant. „Hagy-játok, hadd égjen!”, mondta a nagymama, majd felnyúlt az égő gyertyáért, s az asztalra tette a húsleveses tál mellé. Ettől vala-mennyien visszazökkentek a vasárnapba, ami korántsem volt még lefutva.

ÚJ HELYZET

Még a déli harangszó előtt találta Danó azt a doboz gyógy-szert, amit cukorka gyanánt elszopogatott. Mire barátai előke-rültek, a doboz már üres volt, és Danó négy méter húsznyi nyurgán állt megszeppenve felettük, mint aki rossz fát tett a tűzre, s fogalma sincs, hogy most mitévő legyen, hogyan is le-hetne helyrehozni. A végén mégis hazasomfordált kucorogva, kétrét görnyedve, hogy megmutassa magát az anyjának, aki ép-pen fehérműt teregetett az erkélyen.

„Jóságos ég! – kiáltott fel az anyja. – Hát hogy foglak én té-ged ezután öltöztetni?!” Danó felhúzta volna a vállát, de a mennyezettől nem tudta.

A mindennapi élés bonyodalmaival nem ecsetelem. Képzeljék magukat a Danó bőrébe. Harmadik napon megjelent náluk va-laki a Világcirkusztól, s azt ajánlotta, hogy ők majd öltöztetik a gyereket heti két fellépés fejében, és magántanítót is fogadnak mellé, hogy tanulásban ne maradjon el a többitől. A kosárlab-da-szövetség elnöke is járt náluk. Amikor meglátta Danót, el-állt bármi ajánlattól, mondván: túlságosan kilógna a többiek közül, s az rontaná a csapatmorált. Egy játékgyáros is eljött hozzájuk, s átnyújtott egy kulcsot, ami a Danó méreteinek megfelelő lakást nyitotta, zárta.

Mivel a játékgyáros a lakáskulcsért cserébe semmit se kért, Danó levelet írt a Világcirkusznak, hogy mégis fellépne egyszer-másszor, de nem túl gyakran, mert a rajta való nevetést elég ne-hezen tudja kiheverni.

LECSILLAPÍTÁS

Soha nem jöttem rá, hogy ama délutánon zöldségeskertünket mi lelte. Mintha heccből bolondgombalével meglocsolta volna valamelyik rosszakarónk. A tányéros kapor úgy hisztizett, mint egy vénkisasszony a szobahuzatban. A vereshagymák a diófa törzsén le és fel futkorásztak, s azt skandálták, hogy jöj-jön már a fúvószenekar. A paradicsomok meg sorra a tyúkólba osontak kotorászni. Nem sorolom tovább. Szerencsére, mire anyácskánk hazajött a piacról, öcsémmel mindent lecsillapítottunk. Késsel, ásóval, baltával, azzal, amivel, miszlikbe vágtuk a megtébolyult vegetációt. Utána elgereblyéltük a kiskertet, és megszórtuk kendermaggal, hogy odajöjjenek a madarak. Jöttek is, csapatostul. Míg szedegették a kendermagot, csicseregtek és el-elhullatták egy-egy tollukat. A kihullt tollakat mar az első kóbor szél a sövénykerítés tövébe seperte. A kendermagok felcsipegetetlen része hamarosan kikelt. Anyácskánk, amint a kikelt kendert meglátta, úgy tett, mintha eleve ő vetette volna. „Lesz mit szőnöm a télen”, mondta csak úgy magának.

Apánk aznap sötétedés után jött haza. A kiskerti változásokat nem láthatta. Anyácskánk se hozta szóba a vacsoránál. Mi meg úgy tettünk öcsémmel, mintha már mélyen aludnánk.

ÜNNEPRONTÁS

A bogarak útját járták néhányan. Mások a lépcsőkön ültek, sütkéreztek. Mint az igazi semmittevők. A város lakóinak zöme eleve el se indult hazulról, felé se nézett a versenyeknek, ahol a futás, az ugrás és a dobás leendő bajnokaira lehetett találgatni. Azon kevesek ellenben, akik az aréna lelátóin imitt-amott lézengtek, csordultig teltek tágassággal, mássággal. Az ifjú atléták lenn a zöld gyepen, mintha szándékosan

rájátszottak volna a hangulatkeltésre: még ívesebben hajlongtak, még nyújtottabban lépdeltek, még inkább beleadták akarat- és izomerejüket a vetélkedésbe.

A nemes versengés kellős közepébe beleásított az a bácsi, aki kétezer éve kőből van. Attól az ásítástól nemhogy a verseny, de a taposómalmok is megálltak. Hogy tehetett ilyet az a vénember! Hogy lehetett annyira bölcs és ünneprontó, amikor vasárnap volt, és május, amikor minden jelenlévő úgy áthévesedett.

PIHENŐ

A távolsági autóbusz száguldás közben gondolt egyet, és rákanyarodott a szántásra. A buszsofőr hiába tekerte vissza a kormányt, járműve nem engedelmeskedett. Csak ment a maga feje után. Az asszonyok jajveszékelése, a gyerekek sikongása, a férfiak káromkodása sem hatott a buszra. Mint aki se nem lát, se nem hall. Mint aki fülig szerelmes.

Az utasok között volt valaki, aki átélt már hasonlót. Ő nem hangoskodott. A kétségbeesés legapróbb jelét sem lehetett észrevenni rajta. Valójában csak ő tudta, hogy mi a teendő ilyenkor. Tudta, de nem lépett közbe. Kivárt. Neki lett igaza. Az autóbusz úgy negyedóra múlva megállt egy mélyebb vízmosás előtt, mint aki megszeppent, betrassolt.

Az utasok pánikszerűen ugráltak kifelé, s robbanástól, tűztől tartva jó messzire eltávolodtak a rakoncátlan járműtől. Tévedtek. Képzelőerejükre rácafolva az üres autóbusz letérdepelt, s egészen lassan belecsúszott a vízmosásba, ahogyan egy vadkan elnyúlik a maga kiválasztotta pocsoltyában. „Most hagyni kell aludni”, mondta az utasoknak az az illető, aki már átélt hasonlót. „Mindannyiunkra ráfér egy kis jó levegő”, akarta még megtoldani, de abban az értetlen társaságban már nem szaporította tovább a szót. Inkább hanyatt feküdt a földön, és ellazultan nézte, nézte az eget.

BÉKEBELI

Három hét monarchia volt a reklámszatyorban. „Ajándék neked”, mondta a barátom. „Köszönöm”, dadogtam, s azon nyomban bakterházzá váltam a hőmezőn és az alkonyatban. Cserépkályhám rongyos, lámpavilágom gyér, udvaromon ugatós korcskutya, bakterem meg legalább kétszáz éves. „Nem számít – gondoltam magamban –, három hét monarchia nem a világ.”

Jöttek-mentek a vonatok, fácántollak hullottak, nyúlnyomok süppedtek a hóba. Hol hőzöngött, hol meg elalélt a pusztai szél. Nem sürgettem, és nem húztam az időt. Amikor letelt a békebeli három hét, mukk nélkül visszaváloztam sápadt és rigolyás városlakóvá. Azóta ismét matatok a kredencben, ásítozok lépten-nyomon, és olyan puha a homlokom, mintha szottyos körte volna.

CSEMEGE

A köldöknézésnek az lett az eredménye, hogy Dobosék ötéves kislány rákapott a dobverőre. Elcsente az apjától és bekebelezte. Mintha vajaskifli lenne. Dobos papa nem győzte vásárolni a dobverőket. Egy ízben dobverők nélkül maradt a ház. Dobosék pusztai kézzel voltak kénytelenek gyakorolni. Ki is fakadt a kis Dobosra akkor Dobos anyuka: „Ennél inkább a tűzifát vagy a jegenyefasort.”

De a fiúcskának továbbra is csak a dobverők ízlettek. Már kenyér helyett is azt ette. Időközben Dobos apuka megtanulta a dobverő-készítés minden csínját-bínját, lerekesztett egy sarkot a nagyszobából, és berendezte műhelynek. Ott faragott, csiszolt, pepecselt egész nap, ha már egyetlen szem fia annyira él-hal a dobverőkért.

Egy ízben a kis Dobos túlette magát, és a dobverőtől megcsömörlött. Kedvenc csemegéjét azóta látni se bírja. Dobos apuka ellenben továbbra is pepecseli, csiszolja, faragja a dobverőket.

Nem bír leállni. Alkotó-férfiúi fénykorát éli. A dobverők kecses formája, a fa illata néha annyira megmámorosítja, hogy odaül a nagydobhoz és megsimogatja, mintha az kislány üstöke volna.

SZERSZÁM

Az ásó beszélt és álmodott. Szerszámok körében akkoriban ez még egyedülállónak számított. Zaklatták is gyakran a kertészt miatta. A kíváncsiskodók, meg a biztonságiak egymásnak adták a kilincset. Kész ingyencirkusz volt. Az ásó annyit fecsegett, és olyanokat álmodott az alkalmi hallgatóság szeme láttára, füle hallatára, hogy nem tudtak beszélni vele. Az ásó még a Két év vakációt, a Nyomorultakat és a Jókai ösztét is fújta kívülről. Felütötték találmára a regényeket, felolvastak egy mondatot belőle, s az ásó már folytatja is. Mint a vízfolyás. Még a pontosvesszőt és a gondolatjelet is érzékeltetni tudta hangsúlyával, annyira uralta a szöveget.

Az álmokról meg ne is beszéljek. Amikor négyszemközt voltunk egyszer, azt mondja nekem az ásó: „Az éjjel azt álmodtad, hogy szederbokrok között kergetnek a piros varangyok.” Földbe gyökerezett a lábam, és bambán bámultam a démoni szerszámra, s mint aki fél a rontástól, rácsaptam a szerszámos bódé ajtaját. A kertész helyeslően bólintott felém, akár ki váratlanul szövetségésre lelt bennem. „Ne is törődj azzal a lökött ásóval”, mondta a kertész, s mint akikkel nem lehet packázni, leballagtunk a kert végébe, és elpalántáltuk a paprikát, igaz, némi késéssel.

FUCCS

Abból a gurulásból az elején nem lehetett semmit kivenni. Még hozzávetőlegesen sem. Hogy mi az ördög az a lejtőn lefelé pörgő vasszürke behemót, közülünk akkor még senki nem tudta. Ám valamennyiünket kíváncsivá tett, és nyomába eredtünk. Lehattunk vagy húszan. El se véthettük volna a nyomát, hiszen ahol a monst-

rum végigment, ott kidőlt, összetört, szétzúzódott, tönkrement minden. Gyümölcsös, faiskola, jégverem, pálinkafőző vált földdel egyenlővé. Ennek a fele se tréfa, láthattuk, itt nem babra megy a játék. S mintha összebeszéltünk volna, az irdatlan tarolót beérve, elkezdtek rongálni, meg locsolni mindenféle festékekkel. Hamarosan olyan csiricsáré lett, mint a paradicsommadár. Röhögtek. Kisvártatva megtorpant együgyű görgetegünk, és egyetlen adu nélkül, szemünk láttára szétomlott.

Turkálni kezdtünk benne, mint a játszótéri homokban. Kerestük a közepét, az írmagját, a fekete dobozát. És még mindig keressük, pazaroljuk rá drága időnkét valameddig. De húszunkból tizen-tizenketten, vagy még többen, már azt sejtjük, hogy olyan hulladékban turkálunk, aminek nincsen is csírafészke. Hát persze: értjük már, hogy nagyapó miért is káromkodott olyan dörgedelmeseket annak idején, amikor őt agitálták.

TOLVAJLÁSOK

Repülőgép-csenés volt a gyengéje Hilipánnak. Kivárta, amikor a röptereken másfelé figyelnek, s már vitte is hóna alatt a két- vagy négymotorosakat. Ami éppen horogra akadt. A helikoptert nem tartotta repülőnek, az nem kellett neki. Csak a merevszárnyúak. Képes volt akár felszállás közben is levenni a levegőből az emelkedő gépmadarat, ha úgy jött neki. A pilóta olyankor mindhiába bőgötte a motorokat, az elcsípött repülőgép nem tudott elszabadulni Hilipán karmaiból. A főpilóta hamar belátta, hogy hiába, és leállította a motorokat, még mielőtt kigyulladtak volna, majd bemondta a mikrofonba: „Tisztelt utasok, Hilipán foglyai vagyunk.” Mire kitört volna a pánik, akkorra a repülőgép utasos-tul-pilótástul cakk-pakk el lett dugva a föld alá. Fogalmuk se volt a radaroknak, hogy a Jumbó Jet hová lett.

Nem akarom Hilipánt mentetetni, de valóban nem tehet róla, hogy annyira odáig van a gépmadarakért. Így született, ezzel a vággyal. Mint más hat ujjal, szőke szemöldökkel, csípőficammal.

Hogy a föld alatt mi történik azután, azt én nem tudom. Onnan nem szivárog ki semmi zaj, semmi fény. Hilipán meg, ha gépet vadászni újra felbukkan, nem lehet kiszedni belőle semmit. Tud titkot tartani. Valójában nem is hallja, hogy mit kérdeznek tőle, annyira vágyik arra, hogy repülőgépet fogjon magának megint.

UTCÁNKBAN

Jöttek a tűzoltók a mi utcánkban. Sehol egy füst, sehol egy elöntött alagsor. „Tévedtünk”, mondta a parancsnok. A fiúk akkorra már előhúzták szivarzsebükből fúvós hangszereiket, s pillanatok alatt zenekart alkottak. Rázendítettek. Értették a módját. Sorra kinyíltak az utcára néző ablakok, a fehérnépek kikönyököltek hallgatni a pattogós, férfias csinnadrattát. Mit mondjak: gyönyörű látvány volt. A ragyogó napsütésben, lenn az utcán, a fényes rezek, fenn, az ablakokban, meg a szép asszony- és hajadonszemek csillogtak. Lett akkora belefeledkezés a dallamokba, hogy a rántás, a töltött fasírt, a rongyosbéles mind odaégett. Csak úgy dőlt a füst minden ablakból. Ezek a füstök viszont nem tévesztették meg a tűzoltócsapatot. Fújták a magukét napestig. Akkor abbahagyták. Nem látszott rajtuk, de gondolom, mégiscsak elfogyott a szuflájuk. Meg aztán nem akartak belépni a csendháborítás időzónájába se. Olyan ők soha nem tesznek. A szabály az szabály.

Így az utca fölé felkúszó bárgyú Hold ugyanazt láthatta, amit addig is estéről estére láthatott. Hacsak nem volt felleges az ég.

SZEREPOSZTÁS

Ha elbújtál, és nem keresnek, akkor már lértak. Akkor már nincsen miért ott lenni. Akár elő is jöhetsz. Gondolom, mennyire örülnél annak, ha csak odaböknék: „Hát te? Megkerültél?” De annyit se mondanak. Még a kutyád se sündörög hozzád. Annak is kiestél az emlékezetéből.

A teendő ilyenkor az, hogy se szó, se beszéd beülsz egy méhkasba. Megvan a kockázata annak, hogy a szorgos bogarak agyoncsípnek, és viaszba temetnek. Akkor tenéked örökre be-fellegzett. Ám ha szerencséd van, és az édes szájú dongók befo-gadnak, nyomban alattvaló tieiddé lesz a kas népe, s attól fog-va a falatokból te kapod a legjobbat. Királynőjükké tesznek. Gondolj bele. Micsoda jövő, mekkora fontosság birtokába jut-hatsz, ha ezt a lépést megteszed. A helyedben én pillanatig se haboznék. Nem én. Belevágnék, s lesz, ami lesz.

KORREKCIÓ

Olyan szelíd és kenyérre kenhető gyerek volt Arcika tizenkét évesen, hogy véletlenül se lehetett találni rajta férfijegyeket. Bosszankodott is az apja, meg szomorkodott is annyira emiatt, hogy amikor vendégek jöttek hozzájuk, Arcikát elő se hívták a gyerekszobából. „Nincs mit dicsekedni egy ilyen kölyökkel”, gondolta az apja, s igyekezett úgy irányítani a beszélgetés fona-lát, hogy a gyerektéma közelébe se kerüljenek.

Hogy, hogy nem, Arcika egyik reggelre muskátlivirágot nyi-tott. A jámbor gyerek telis-teli lett piros virágzással. Teljesen beborították a szirmok, ki se látszott alóluk. Nem is lehetett tudni, hogy alatta Arcika van. Ha félrehúzták a virág bokrát, akkor se látszott semmi Arcikából. Vagy mályvaillatként az Éterbe illant, vagy tökéletesen átváltozott virágfürtté. Az igaz-ság kiderítése nem igazán fontos a családnak. Nem firtatják, nem néznek utána, hogy pontosan mi is történt Arcikával. Az apja, nem rejtve véka alá, amit gondol, hangosan kimondja: „Hozza csak helyre a természet azt, amit elrontott. Az ilyen gyerek miért nem születik eleve muskátlinak? Akkor mi szülők is tudnánk, hogy mihez is tartsuk magunkat.”

Mindennek ellenére úgy vélem, hogy Arcikának lenni most már jó. Csak öntözéséről meg ne feledkezzenek. A szülői gond-viselésből ennyire csak-csak kell futnia.

BODON

Az a sikátor a világ végén van. Annak is a legvégébe oda lett lökve egy kútbodon, jobbfajta betonból. Amióta az eszemet tudom, azon szent helyen mohásodik gazdátlanul. Gyerekkoromban egyszer átbújtam rajta, és megteltek a zsebeim, mint a kecske tőgye. Annyira gyermek voltam még, hogy meg se néztem: mitől is dagadoznak kabát- és nadrágzsebeim. Amikor meg visszafelé is átbújtam rajta, a zsebeim egyszeriből leeresztettek, akár a kipukkant hólyagok. Nem lehetett nem észrevenni, hogy az a kútbodon tud adakozni és visszavenni is. Gyermekfejjel akkor én azt hittem, ott lakik az Isten, vagy legalábbis olyasfélét, hogy Isten keze benne van a dologban. Mindenesetre nekem, ez idáig nem járt el a szám.

Vénségemre ama sikátoron át vitt ismét utam. Megláttam a még mohásabb kútbodont. „Kipróbálom”, gondoltam, s át is bújtam rajta. Leírhatatlan! Szempillantás alatt kívül-belül megfiatalodtam. Madarat lehetett vélem fogatni. Fogtam is egyet, de annyira zakatolt kicsi szíve az ijedelemtől, hogy nyomban el is engedtem. Néztem utána, amíg el nem nyelte az ég. Azután visszafelé is átbújtam a betongyűrűn. Ki tudja: jól tettem-e?

GUANÓ

Az se volt csudaidő, amikor a szobrok repültek, és a madarak szobroztak benne. Úgy is megpróbálták megkönyékezni a tökéleteset. Istenem, megpróbálták. Úgy kezdődött, hogy a guanótól megtisztították, majd lemosták és kifényesítették a szobrokat. Történelmi pompájuk elámította a madarakat. Mint csöppségeket az adakozó Mikulás. Az lett a vége, hogy a szobrok szárnyra keltek, s szálltak, akár a szenzáció. A madarak meg odakövesedtek a talapatokhoz, csőrükben a le nem nyelt kiflimorzszákkal.

Telt-múlt az idő, s ahogy az már lenni szokott, a madár-szobrok tollazatán is megjelent a guanó. S nem volt kétsége senkinek afelől, hogy ez az új légi lovagok műve. Már mint a szárnyra kelt történelemé. Egy szó, mint száz, e szerepcserével se jött össze a tökéletes. S a Teremtő egy ködös hajnalon mindent visszacsinált. A madarak végre lenyelhették a kiflimorzsákat, a hősök meg bronz- és márványhűvösen uralták újra a várostereket.

„A guanó, a mindenkori guanó...”, mormolta a Teremtő kissé morózusan, kiflit morzsáló fiúcska képében. Úgy látszik, ez még neki is fejtörést okoz.

OTT

A közvéleményből kidudorodtál. Két napig. Utána mintha elnyelt volna a föld. Elvesztettelek szem elől. Azóta csak találgatom, Charline, vajon tudsz-e még ámítani, hogy pendülsz-e vé-lük egy húron, hogy látsz-e még esőt déltájban.

Végül is a te dolgod, Charline, hogy meddig időzöl a víz-szintes vonalon. Azt persze nem bánám, ha otthagynál csapot-papot, s énhozzám pártolnál. Fülcimpáimon éppen most érik a földieper.

Charline, ha akarsz, a kedvedért elfordítom jobb felemet, mint kulcsot a zárban. Bárki bejöhét és kimehet rajtam. Enyhe horpadással jelezd legalább, hogy igenis ott vagy még. Ott, ahol ledengelve a fű.

URBANIZÁCIÓ

A város utcáin lehetetlenné vált a közlekedés a kidobott, felesleges holmiktól. Nemhogy biciklivel, de gyalog se lehetett la-vírozni már a roncsautók, sánta szekrények, repedt fürdőká-dak, koszos rongyhegyek között. Máról holnapra a patkányo-

ké lett az utca. A városlakók meg gondoltak egyet, és számtalan rést ütöttek a válaszfalakon. Hamarosan kialakult a háza-
kon belüli közlekedés rendszere. Ahol udvar, kert vagy egyéb
távolság tátongott a szomszédok között, ott alagutat ástak. A
jövés-menés működni kezdett, mint az egérlyuk, mint a metró
nyomvonalai.

A változás egyfajta befelé fordulást is magával hozott. Meg-
szűnt a sörkertezés, a szabadtéri mozizás, az érkező kormány-
zó felé integetés pici zászlóval. Mind elmaradtak, miként az is-
tentsztelek utáni tereferék is a templomkertekben.

Az arcok sápadtsága éppúgy tükrözi a lélek szabad levegőre
vágását, mint az intimitásra sóvárgást. Ezek szóba se jöhetnek
a fent ecsetelt állapotok miatt. Egyelőre. Addig legalábbis,
amíg egy rosszcsont kölyök el nem kezd játszani a tűzzel.

VACSORA

Amikor kettévágtam a gombócot, látom én, hogy Minek lakik
benne. Már nem lehetett visszacsinálni sem a titkot, sem a
gombócot, sem Minek nyugodt lelkiállapotát. Hirtelenjében
békejobbot nyújtottam neki, ő elfogadta. Mint egy császárkör-
tét, úgy markolta meg, és úgy harapott bele. Akár a kiéhezte-
tett kicsi krokodil. Én meg hagytam. Megesett szívvel bámul-
tam, amint mohón bekebelezi az ujjaimat. „Na, ebből elég,
gombóckirály”, mondtam neki valamivel később, és elrántot-
tam kézfej nélkül maradt jobbomat. Minek erre ríni kezdett.
És ilyeneket kiabált, hogy nincsen igazság a földön, meg hogy
a kicsiken csattan az ostor, és hogy földönfutóvá tettem őt. Et-
től már én is felkaptam a vizet, s azon mód kipenderítettem a
szűrét a hóra. Éppen arra járt nagyapám Bigler nevű kutyája,
és bekapta, mint a húsos galacsint. Azzal véglegesen pont ke-
rült Minek hisztérikus racsitásaira. A javasasszony szerint, ha
sok tejet iszom, van esély arra, hogy visszajön a kézfejem.
Hókuszpókusz! Bár a fene tudja?! Hallottunk már ilyeneket.

HAJLÉK

Kilakoltatás után is lakniuk kellett Csontos néniéknek valahol. A pincék, a padlások, a hidak aljai már mind dugig voltak. „Nem is gondoltam volna, hogy ennyi a nincstelen erre-felé”, vallotta meg gesztenyefa tövében didergő nővérének Csontos néni, akit jól megvilágított az utcalámpa. Felnézve az oszlopra, meg is jegyezte: „Ha nem is melegít, de legalább nem kell vakoskodnunk.” Arra összebújtak, ringy-rongyaikkal jól bebugyolálták magukat, és agyó, neki az álmodásnak.

Helykeresés közben, másnap, az elhagyott téglagyárnál kötött ki Csontos néni. A kemencék és minden üregek már telis-teli voltak. „Innen is kiszorultunk”, motyogta már-már pityeregve a töpörödött és sovány néni, amikor bekukkantott a gyárkéménybe, melynek huzata szinte-szinte felszipantotta. „Üres”, ujjongta Csontos néni, s ripsz-ropsz be is költöztek.

„Függőleges kényszerhelyzet”, gondolhatják a kívülállók, akiknek fogalmuk sincs arról, hogy mi zajlik a kéményben és a két vénlány lelkében. Kívülálló abból semmit se lát. Azt se, amikor a kémény Csontos néni egyetlen érintésétől vízszintre vált, és igen nyugodalmas benne az aluvás.

SZALAG

„Hoztam valamit vidékről”, kezdte barátom, Lobb, ahogy belépett. Megszoktam már, hogy soha nem jön üres kézzel hozzám. Szeret nekem adakozni. Ez nála olyan, mint a mély levegővétele, mint a szomjúság eloltása borral. „Ám lássuk”, mondtam felnézve a tölgyfagolyó csiszolásából. Egy magnókazettát tartott a kezében, amit le is akart játszani nekem. „A magnó az ágy alatt van – mutattam –, de most semmi kedvem a zenebonnához.” Ő rám se hederített, előhúzta a magnót, betette a kazettát, elindította. Ilyen nincs! El nem hiszi azt nekem senki,

amit Lobb barátom kazettája művelt. Fenyő-, jázmin-, akác-rönk-, húsleves-, főtt kolbász-, meg még a Jóisten tudja, hányféle illat áradt a magnószalagjáról. Mintha erdőben vagy anyám konyhájában szédelegnék mámorosan és egyszerre. Az állt a szalagon. Lobb azt tudta rá felvenni.

„Szabadalmaztatni akarom”, mondta Lobb később. „Azt szerettem volna, hogy te szippants belőle először”, toldotta hozzá, miután a magnót kikapcsolta, s a kazettát zsebre vágta mosolyogva. Fölényesen, mint akinek a fejébe szállt a dicsőség.

BŐRÖND

Néhai barátnőm édesanyja kezembe nyomott egy bőröndöt a peronon, mondván, tartsam, ameddig ő felkapaszkodik a vonatra. Úgy is tettem. Tartottam. Csakhogy, amint Márta néni felszállt, nyoma veszett, mint aki azon szent helyen elolvadt. Mindhiába kiabáltam utána, hogy: „Márta néni, Márta néni, a bőröndje...”

Nem volt foganatja. Az Észak-Expressz kifutott, s én ott maradtam a bőrönddel, miként rikkancs a nyakán maradt tegnapi stóc hírlappal. Mit tehettem volna? Hazavitettem a bőröndöt, becsúszttam az ágy alá, gondolván, egyszer majd csak érte küld Márta néni valakit. De nem küldött. Az évek meg teltek, teltek, teltek.

Minap rám tört a nagytakarítás buzgósága. A bőröndöt is előhúztam sokéves poros háborítatlanságából. „Én kinyitom”, gondoltam, hadd tudjam meg végre, eddig mit is őriztem. Ahogy a felnyitott bőrönd előtt térdepeltem, előszörre fel sem fogtam, mit látok. Nem is igen lehetett azt egyszeriből felfogni. Volt abban a bőröndben pipacs és szitakötő, földieper és délibáb, madárfészek és dülőút. Legalább hatszázféle ez-meg-az. A bőrönd belső fedelére meg zöld krétával az volt felírva: „Az én kedvenc rutinjaim. Vigyázz rájuk, Hugó!” Mit mondhatnék erre? Azt, hogy nem én vagyok Hugó?!

TURISTAPARADICSOM

A városka Dilánda néven áll a régi-régi könyvekben. Mára Dilánra rövidült. A hegyek között búvik meg, és a főterén, a templom mögött, múzeuma van. Ajtaja nyitva éjjel-nappal. Így rendelte el a városka önkormányzata, mondván: „Múltunkban nincsen semmi rejtegetnivaló.” Egyébként Dilándán – fülemnek ez zeng jobban – egész évben turista-szezon van. Télen sí, szánkó, korcsolya, nyáron fürdőzés, lovaglás, erdőjárás, labdázás. Jönnek is a turisták Dilándára, mint a jó kútra. A városkának szinte minden háza panzió, játékkerem meg tornaklub, ahonnan a ritmikus sportgimnasztikát lassan-lassan kiszorítja a zenés-táncos ugrabugra. „Első a vendég igénye”, hajtogatják. Ez is szempont, nem mondom.

Dilánda polgárai, miután megvacsoráztatják, betakarják és álomba ringatják a turistavendégeket, ripsz-ropsz puccba vágják magukat, és éjnek évadján elmennek a múzeumba. Így történik ez minden áldott éjszaka. Ez az ő kikapcsolódásuk. Ennyire odáig vannak a múzeumukért. Élnek-halnak szót váltani kőbaltákkal, csontokkal. Pirkad, mire hazaérnek, s az, hogy szemhunyasnyit sem aludtak, mit sem számít nekik. Egykettőre átöltöznek, tesznek-vesznek, serénykednek, reggelihez terítenek. Szál ásítás nem sok, annyit se ejtenek közben. És ez így megy nap mint nap, amióta a turisták úgy felkapták Dilándát.

GŐZ

Huszadik születésnapomra temérdek gőzt kaptam apai nagybátyámtól. Négy muraközi lóval húzatta be az udvarunkra. „Neked szántam”, mondta a nagybátyám kurtán-furcsán. Majd felhajtva a pohár pálinkát egészségemre, a lovakkal a kerten át távozott.

Halvány fogalmam sem volt, hogy mit kezdjek annyi gőzzel. Egy gonddal kevesebb alapon legszívesebben kiengedtem volna az egészset a semmibe, de apámék hallani sem akartak róla. Így aztán nekivágtunk behordani a házba, a padlásra meg a pincébe a sistergő, forró terméket, hogy ne maradjon éjszakára a szabad ég alatt.

Másnap reggel kiírtuk a kapura krétával, hogy „GŐZFÜRDŐ”, alája meg azt, hogy „GŐZ KAPHATÓ INGYEN”. Először a reumasok jöttek. Jót tehetett nekik a mi gőzünk, mert híre ment a gyógyhatásnak a környéken. Hamarosan a vérszegények, a szénanáthások meg a meddő asszonyok is rájártak a gőzünkre.

Amióta gőz állt a házhoz, anyácska valósággal kicserélődött. Kedélybetegségét kedvesnővéri szenvedély váltotta fel. Másodvirágzott, és állandóan örömkönnyek ragyogtak a szemében. Nincs mit csodálkozni rajta, hiszen gőzfürdőkéből a dadogó gyermek is emelt fővel távozott, és dadogott tovább.

Időközben nagybátyám szemére szűrke hályog ereszkedett, és megromlott a hallása is. Egy ízben elbotorkált meggyógyulni mihozzánk. Miért, miért nem, rajta nem fogott a gőz. Elcsüggesztő. Muraközi lovait meg nincsen aki befogja.

ÉVFORDULÓ

„Kilencszázötven először! Kilencszázötven másodsor! Kilencszázötven harmadszor! Senki többet? Dammm!”, – szűrődött ki az ablakon. Utána macska nyávogott, és szaladt a kerten át. Beállt a csend. És jött a hőség. Felforrt a kút vize. Szemtanú látása elhomályosult. Jégveremre sóvárgott, kinek maradt még életösztöne.

„O. Swan emlékére”, állt kőbe vésve a vályogház fehér falán. Estére némileg alábbhagyott a hőség, és a hallucinációszerűen indult sírás egyre kivehetőbbé vált. Még a sötétség beállta előtt kiderült, hogy rozsdás biciklikerek rí saját tengelyén.

REPLIKA

A legelképezhetőbb képességű fickó, akivel én életemben találkoztam, kétségkívül Bimba volt. Állt sebesen folyó víznek partján, és fülem hallatára ráripakodott a fűzfára: „Na, ebből elég: mostantól tökinda leszel!” És ámulásomra, a terebélyes fűzfából földhöz lapuló, ágas-bogas tökinda lett. Aztán odébb ment Bimba, és egy kóbor kutyának csak úgy odavetette: „Eleget csatangoltál, sipirc oda sínszegnek!” És ment a szerencsétlen eb azon nyomban rozsdás sínszegnek az elfelejtett szerszámos bódé legmélyére. A helybeli lakosokat sem kímélte Bimba. Volt, akit a toronyból, volt, akit az épülő háztetőről rángatott le, és változtatta át iszapnak, karámnak. Valóságos égedelem volt Bimba a környéken. Először én nem akartam ujjat húzni vele, de aztán mégis megtettem. Elálltam, s azt mondtam neki: „Bimba, küldjél el engem bárminek és bárhová, de lehetőleg ne fázzam ott!” Mint a nonszensz programmal megbolondított robot, szeme vérbe lábadt, összevissza keresgélt, de nem talált semmiféle bármikort és bárhová. „Hagyd abba!”, mondtam neki, amikor láttam, hogy tehetetlenségében már-már felrobban. Örült és fellélegzett, amint felmentésem kimondtam. Hátlából kezet akart nekem csókolni, de én azt nem engedtem meg Bimbának, magam sem tudom, hogy miért.

KARNEVÁL

„Ez Sonek”, nyilallt belém a felismerés a riói karneválon, amint a riszálók között megpillantottam. Ez kétségtelenül ő, a néhai padtársam. Harminc évvel öregebben. „Szervusz, Sonek”, kiáltottam oda neki torkom szakadtából, hogy a hangzavart két méterről túlharsogjam. Sikerült is. Sonek meghallotta, és a hang irányába kezdett keresgélni. Pillanatok alatt megtalált a szemével. Felismert, és összeborultunk, mint a szomorúfűzfák, még a könnyünk is kicsordult örömmünkben. Amint

valamelyest kikászálódtnak a tömegből, azt mondja Sonek: „Gyere fel hozzám, itt lakom a közelben.” Mentünk is, hónunk alatt egy-egy pezsgősüveggel.

Volt vagy hét szobája, mégis szűkösen, oldalvást lehetett csak mozogni a lakásban. Alig lertünk szabad helyet, ahol a pezsgőt nyugodtan elköltsük. Néhai padtársam háza dugig volt sapkákkal. Azt gyűjtötte. Neki az volt a szenvedélye. Mint másnak a kaktusz. „A sapkák legalább nem szúrnak”, mondtam neki, hogy fitogtassam a humoromat. Sonek erre csüggedten csak azt válaszolta: „A molyok a tüskéknél is rosszabbak.”

Együtt ültünk még vagy két órát. Sonek kedélybetegségébe zuhant, és egyfolytában az asztal alá nézett. Én meg unalmamban próbáltam megsaccolni, hogy hány sapkája lehet Soneknek. Hetedik érzékszervem azt súgta, hogy gyűjteménye a millió felett mozoghat. De se megkérdezni, se az általam sejtett számot kiböki nem mertem, nehogy tovább sülyesszem szegény Soneket a rút depresszióban. Inkább elővettem a zsebkendőt, négy sarkára göcsöket kötöttem, felpróbáltam a fejemre, majd odaadtam Soneknek, hogy azzal is gyarapítsam a gyűjteményét. Sonek ettől a gesztustól megenyhült, és elszállt a letargiája. Egykettőre felkerekedtünk, és visszamentünk a karneválra. A táncból megtébolyult tömegben hamar elsodrótunk egymástól.

HOBBY

Egyik délelőtt, ahogy ott mentem a jegyesoron a híd felé, úgy negyven másodpernyi időm valahogyan megmaradt nekem. Nem szállt el a semmibe, nem nyelte el az enyészet, megmaradt, mint toronyban a bagolyfészek, mint porcelán kancsón a ráfeszített tarka virágok. Összehajtogattam, miként az ingnek való fehér gyolcsvásznat, és eltettem a tiszta ruhák közé.

Másodízben, a szőlődombon, nyáron sült szalonna evése közben vettem észre, hogy körém tekeredett a keddi nap fele,

és nem és nem akart elenyészni. Azt is összehajtogattam, a hónom alá csaptam, hazavittem, s betettem a szekrénybe. Harmadízben az északi út két hete került a tarsolyomba. Előrebo-csátom: ha valaki azt hinné, hogy az emlékezetemmel művelem az idő illetén átmentését, hát nagyon téved, hiszen eleve rossz a memóriám. Azzal még a szülővárosom nevét sem tudom megjegyezni. Nem árulok én zsákbamacskát. Másról van itt szó. Mióta az eszemet tudom, mindig is vágyódom arra, hogy időt gyűjtsek. Hogy miért, azt pontosan nem tudom. Talán azért, hogy majd magammal vigyem a túlvilágra, és ott felél-jem, mint a medve, téli álmában zsírtartalékát.

Ma már ott tartok, hogy tetszés szerint bármely időszakaszt el tudok tenni a gyűjteményembe. Csak megérintem bal kézzel a köldökömet, és arra gondolok, hogy a jó kút vize nem apad ki soha. Ezzel a kérdéses időmennyiséget magaménak tudha-tom. Isteni szerencse, hogy akár egy hónap is játszi könnyen összehajtogatható, és kicsi helyet foglal el nagyanyám tágas si-fonérjában. Az ezred végéig lesz elegendő helye időgyűjtemé-nyem újabb darabjainak. Utána nem tudom, hogyan lesz. Any-nyira előre tervezni nem szokásom.

SZOMSZÉDOK

Ernöéknek már több mint hatszázféle pátoszuk van. Minden uj-jukra jut belőle. Unzsenír az ablakba is kiteszik, meg a fürdő-dresszre is ráhímezik kétoldalt sárga cérnával. Azt nem monda-nám, hogy Ernőék a sok pátoszuikkal felvágna, de hogy véka alá nem rejtik, az holtbiztos. Közben a háztetőjük beázik. Folt hátán folt az a háztető. Van azon zszindely, hódfarkú cserép, bá-dog meg kátránypapír. Mégis, már a kántorharmattól is beáz-nak.

Ernöéknél senki, de senki, gyakorlati érzékkel megáldva. Emelkedett légkörben kávéznak meg ötórai teáznak, miközben a mákosbejgli szénné ég a sütőben. Kicsípi a szemüket a füst,

mégsem kapcsolnak. Úgy szónokolnak, mintha külön-külön egy-egy dísztribünön vagy szószéken állnának. Ilyenek. Ők ilyenek. A pátoszért élnek-halnak. A többi az meg nem számít. Ők azt sem bánnák, ha egész évben egy szem eső sem esne. Apám szerint Ernőke még nincs egészen elveszve. Őt meg lehetne tanítani kaszálni, ha a házból többet kijárna.

ISKOLA

Abban az iskolában felejteni tanítanak. Zömében élemedett korúak ülnek a padsorokban. A katedra fölött pedig hol egy cserebogár, hol egy pillangó, hol egy fecske, hol meg egy játékrepülő köröz. A sokat megélt ősz üstököknek az a dolguk, hogy szemmel és füllel mindaddig kövessék a röpködést, amíg csak bele nem szédülnek. Az a tananyag. Aki napjában nyolcszor, tízszer elszédül, és arccal a padlóra zuhan, abban az iskolában éltanulónak számít, és mentesül a házi feladattól. Mindössze néhányan vannak ilyenek. A többségnek odahaza órákra csapcsepegésbe, szúnyogkövetésbe, szúmatatásba kell belefeledkeznie, ha ténylegesen eredményt akar.

Mire eljön a nyár, s a kicsengetés napja beköszönt, a végzősöknek már fogalmuk sincs arról, hogy hol a kilincs, a villanykapcsoló, hogy hol is kabáton a gomblyuk. Kézen fogva, hallgatagon, vezetik haza őket a pedellusok, akik egyben billentyűnyomással légi csatákba küldhetők, vagy tó fenekére, iszapba kotorászni.

LAKÁSCSERE

Az a férfi, akit minap, válása után, kismiztek mindenéből, kocsmából jövet megállt a sínek között. Ahogy ott ácsorgott kisé kapatosan, és volt asszonyára gondolt, inkább keserűen, mint haraggal, alig érezhetően lábához dörgölődött egy macska. Utá-

na az a férfi már csak annyit érzett, hogy előnti a melegség. Mi-re észbe kapott, már egy kellemes, lakályos helyen ült, és szür-csölt valami illatos teafélét. Rend és tisztaság. Jó ízléssel megvá-logatott színek és formák. Olyan enteriőr, melyet csak lakberen-dezési folyóiratokban látott. Tárgyról tárgyra vándorolt a szeme, csak nagy sokára vette észre, hogy a szobán se ajtó, se ablak. Csupán egy egérlyuknyi fekete pont a mennyezetten.

Az a férfi, akit minap kisemmiztek mindenéből, nem lovallta bele magát a klausztrófóbiába, hanem minden teketória nélkül végigdőlt a puha heverőn és elaludt. Hogy mit álmodott, mit nem, azt csak a Jóisten tudja, de tény: amikor felébredt, tisztá-ba lett mindennel. Vagyis tudta, hogy ő immár abban a macská-ban lakik, amelyik a sínek között dörgölődött hozzá. S mert az is érdekelte, hogy meddig lakhat még benne, az a férfi ismét be-hunyta szemét, remélvén, hogy újabb álmában azt is megtudja.

KÖZELEMBEN

Ahogy kinyitom a szememet, látom én, hogy a festmény a fa-lon megelevenedett: szélben himbálóznak a lombok, kutya haj-kurász macskát, és verebek ide-oda repdesnek. Sietnem kell a vonathoz, így elütöm azzal a dologgal, hogy biztos valami televí-zió-s tréfa.

Ahogy ülök a hajnali vonaton, és ablakon bámulok kifelé, hirtelen előnt a melegség, és kitör rajtam a hallucináció: mint-ha egy magas gyárkémény huzatában ácsorognék. Hogy miért? Azt nem tudom. Mintha meg lennék babonázva, s markában tartana egy kaján hipnotizőr.

Ahogy vége a napnak, s alváshoz lepilled a pillám, elkezdő-dik a csörgés. Álmomban mást sem teszek, mint szüntelenül ke-resem a telefont. De nem lelem sem a mosógépben, sem a sö-rösüvegben, sem pedig a kulcslyukban. A vaskos családi Biblia lapjai között sem bukkanok rá. Pedig jól hallom, hogy ott csö-rög, valahol a közelemben.

CSEMPÉSZ

Kék-fehér autóbuszunk a határsorompó előtt vesztegelt. Unalmamban kiolvastam a Fodrászok Képes Magazinját, bekebeleztem az összes szendvicset, a hűsítő üvegben is alig maradt egy ujjnyi sárga lé. Azt is csak azért nem ittam meg, mert az már nem emberbe valóan salakos. Ahogy ott ültem semmittevően, és bámultam kifelé az ablakon, feltűnt nekem egy fura alak. Lerítt a mozgásáról, bársonykabátjáról, hogy nagystíliú csempész, akinek a kisujjában és a szivarzsebében az egész keleti határsáv. Csak legyintett egyet, s a negyventonnás kamiont, miként egy matchboxot, zsebre vágta. Vitte a túloldalra. Zsebeiben a vámosok nem kotorásztak. Az elvárásolt kamion rakományában akár kábítószeres zsákok vagy népizgató röpcédulakötegek is lehettek volna. Ez a csuda-csempész úgy járt-kelt a sorompó alatt oda-vissza, mint násznagy a lakodalomban. Állandóan mosolygott. A vak is láthatta: szenvedélyből s nem haszonvágyból csempészett. Kérem én: mi haszna lehet neki abból, hogy gémeskutat vagy egy rozoga szabadtéri színpadot segít át a túloldalra?

Végre-valahára autóbuszunk is átvergődik a sorompón. Robogni kezdünk keletnek. Neki az éjszakának. Tudniillik arra vannak a havasok.

MEGÁLLJ

Nem tetszett nekem Gadzsiu, mármint az, amit művelt. Tudniillik azzal szórakozott, hogy kiválasztott valakit a tömegeből, és három lépés távolságból követni kezdte. Metróhoz le, metróból fel, üzletbe be, üzletből ki, moziba be, moziból ki, klotyóba be, klotyóból ki, satöbbi. A szerencsétlen követett előbb-utóbb észrevette, hogy nem és nem tágul mögüle. Leizzadt, kirázta a hideg kínjában, hiszen Gadzsiu napszemüveges pofája még mindig mögötte vizslatott.

Gadzsiunak többször is szoltam már szép szóval, hogy hagyja abba gonosz szórakozását. Lepergett róla, a szép szó parányit sem fogta. „Na megállj csak – gondoltam –, ezt te még megkeserülöd!” Átöltöttem, parókát húztam, álszakállt ragasztottam, s még aznap utána eredtem. Gadzsiu éppen egy idős bácsika mögött árnyékolt az állomás környékén. Szegény bácsika már-már ott tartott, hogy vonat alá ugrik félelmében, kínjában. Nem hagyhattam, hogy ez megtörténjen, s észrevétlenül Gadzsiu mögé somfordáltam, majd könyörtelenül combjába döftem a zsákvarró tűt.

Felordított, én meg szempillantás alatt felszívódtam, miként az első esőcsepp. Bácsika pedig, mint a macska szájából szabadult egér, rögvest kereket oldott.

Gadzsiu ott ácsorgott a talpfahalom mellett, és dörzsölgette a combját. Semmi, de semmi más nem érdekelt. Én közben kibújtam parókámból és álszakállamból, s a ma született bárány pózában a talpfahalom felé mentem. Odaköszöntem, de Gadzsiu rám se bagózott, csak dörzsölte valagán a zsákvarró tű helyét.

Legszívesebben levanném szemérről, és összetaposnám sötét szemüvegét, de ezzel egyelőre még várok.

ÚJ-HIERARCHIA

A limuzint vezető öltönyös ember lefékezte járművét, kiugrott kocsijából, és dörgedelmes káromkodások közepette elvágta nyakát a kerékpárosnak, aki a maga során imént egy lovas szerker kocsisának nyakát nyisszantotta el. Tévedés ne essék: annak a kocsisnak a nyakáról van szó, aki a legutóbbi kanyarban életét oltotta – szintén éles késsel s szintén a nyakán – egy gyalogosnak, pusztán azért, mert ottan vitt el az útja, és akadályozta őt a haladásban. Akárhogy számolom is: ez legalább három bűntény egyetlen kilométeren belül. No mármost kérdem én: mi vár önre, ki nyakkendőben és limuzinban? Felelni se ma-

radt ideje: egy alacsonyan repülő gép rögvest elnyisszantotta nyakát. Pillanatok múlva lezuhant a kriminális repülőgép is.

Nem folytatom a sort, mert hamarosan a Mindenhatónál kötök ki, akiről mindig is azt hallottam, hogy Jóságos meg hogy Teremtő Atya. Nincsenek bizonyítékaim, csupán alapos a gyanúm, hogy valamelyik úrhajós keze véres, sőt, azóta talán már a nyaka is.

Erősen sejtem én már, hogy aki útban áll, annak nincs pardon.

De kérdem: mire megyek én ezzel a sejtéssel?

ZSEBBEN

Egy vidéki bankban jöttem rá arra, hogy engem a zsebemben hordoz valaki. Miként lakása kulcsa s egyéb zsebkacatjai, úgy én is unos-untalan ott zörgök a zsebemben. Nem akarom se sajnáltatni, se lebecsülni magamat, de ami tény, az tény: most is ott vagyok zsebre vágva. Ám nem olyan fából faragtak engem, kedveskéim, hogy egy бүdös zsebből ne találjam meg a kiutat, pláne ha a zseb-zsákutca annyira fojtogató, hogy az már-már életveszélyes. Nos, menekülésem jóval rövidebb lesz befelé – gondolom én –, mintsem a külvilág felé. Szóval combjánál fogva felfalom az ipsét, s már nincs is gazdája a nadrágnak. Én meg felrepülök, miként a gubókból szabadult selyemhernyólepke. Jól tudom: nem lesz könnyű repülésem. Hát Istenem! Repültem én már ólomban is.

PUCC

A temérdek szemét láttán úgy vélte Mocc, az erős sváb legény, hogy nagytakarítani kéne. Fogta hát nyírágseprűjét, útkaparóját, és nekilátott felseperni a Balkán-félszigetet. Egyedül, mint-ha csak udvarseprésbe kezdene.

Alkonyodott, és már csak a lovas szobron maradt némi csutakolnivalója, amikor odament hozzá egy alacsony, toprongyos rendőr, és faggatni kezdte arról, mire fel is az ő nagy nekibuzdulása. Mire Mocc, az erős sváb legény azt válaszolta: „Hát azért, hogy rend legyen, te colonkos komisszár!” Majd se szó, se beszéd, fogta, s gatyába rázta, ráncba szedte a toprongyos, kicsi policájt, pusztán azért is, hogy mutasson valahogy a felsepert félszigeten. Az egyenruhás kicsi colos ezzel el is lett intézve. Mint aki skatulyából, úgy pattant, úgy csillogott-villogott. Szalutálva, hálálkodva le is lépett puccba szedett öklömje.

Moccnak azon az estén valahogy nem akaródzott korán hazamenni. Valami jó társaságra vágyott, de olyat egyetlen kocsmában sem talált magának. Így aztán hanyatt feküdt a hűs, harmatos fűvön, s jobb híján belefeledkezett az augusztusi, hullócsillagos égboltba. Talán könnyű álomba szenderült volna ott helyben, ha jobb lapockáját nem nyomja annyira cudarul egy öklömnyi békasó.

Ó, GESZTENYÉK

– ARASZOSAK –

BIZNISZ

„Nevet szeretnék magamnak” – bökte ki a kopaszodó férfi a kasszásnőnek. „Azért, uram, keményen meg kell dolgozni” – válaszolta a pénztárosnő, s a háta mögötti *Feltalálók, felfedezők* feliratú hatalmas könyvespolcra mutatott. „Én kérem a pénzemért annyit cipekedtem, hogy nem férne fel egy vonatra, s ahelyett, hogy sörre, tortára, bokazoknira költöttem volna, gyűjtöttem a pénzt a kabátbélésbe.”

„Na és milyen névre gondolt?” – ment bele a kasszásnő a játékba, mert észrevett valami deviáns csillogást a férfi szemében. „Hát olyan pirosra, és legyen két hangszóró benne, a vége meg digitális... ha lehetne.” „Volt ilyen nevünk. A múlt héten vette meg egy új-zélandi átutazó” – mondta a kasszásnő sajnálkozva, s közben az újonnan érkező vendég felé fordult, aki erősen szlávos kiejtéssel friss vadgesztenye-lombot kínált eladásra.

KLUB

„Az elektromos vezetékek alkalmasak a gyors személyszállításra” – állította Lev egyik este, szűk körű asztaltársaságának, a Kék klubban. „Persze, hogy alkalmasak” – mondták a szaktársak, s elkezdték kórusban sorolni az elektromos meghajtású járműféleségeket, melyeknek működési elve egyetlen szakállas találmányon alapul. „Nem így értettem” – replikázott Lev, s odament a csatlakozóhoz. Ujjával megérintette, s már ott sem volt. Mint akit felszippantott a légörvény. Mint akit elűntetett a mágus.

Az ámulat elültével halotti torra emlékeztető hangulat lett úrrá az asztaltársaságon, hiszen Lev valamennyiük kedvence volt.

Lev letargikus légkörbe tért vissza. Pottyánásszerűen. Mint akit kiköptek. Feltámadottként rajongták körül, amint észrevették, hogy megjött. „Göteborgban szélcsend van, mínusz hét fok, és kevés embert látni az utcákon” – hangzott szűkszavú véleménybeszámolója. Bár észlelte, hogy a társaság továbbra is hitetlenül viszonyul a történetekhez, nem fecsérelt több időt a dologra. Elvett egy poharat a tálcáról, s a biliárdasztalt körülállók közé vegyült. Irigykedve nézte a bajnokot, ki szál bottal estéről estére elképesztőt tud produkálni.

GOLYÓ

A ködről volt szó, mely azon a reggelen úgy beözönlött a portára, mint egykoron a tatárhorda. Nem volt mit tenni ellene. Rossz volt látni a sok tehetetlen férfiút, a még több tanácstalan asszonyt, akiknek gyakorlati érzékük felmondta a szolgálatot. Akár a kiegészített villanykörték. Már csak alakjukban voltak asszonyok, miként a művirágok virágok.

Ahogy ott tanácstalankodtak a teremben, egyszer csak valami szöszmötölésre lettek figyelmesek, mint amikor papírból ajándékot kibontogatnak. Ősz hajú apóka öklömnyi fémgolyót emelt ki a papírgöngyölegből. Feltartotta, s a fémgolyó magától emelkedni és ragyogni kezdett. Miként a Nap fivére, úgy viselkedett. A dermedt fűszálak ágaskodni, a fázós verebek csivitelni kezdtek. Megszűnt a köd. Kéréséletűnek, mondhatni úgy is: tisztavirág-életűnek bizonyult. A későn kelők tudomást se szereztek róla.

SZEMLÉLETVÁLTÁS

Igen sokukat beszótték a rikító piros szövetbe, melyről kiderült, hogy nesze semmi. Afféle délibáb, mely úgy lebeg, mint-ha valami lenne. Beszótték őket, és amint kiderült, hogy az

ami, kész leégés volt. Hoppon maradt a branccsá lett néhai élcsapat. Ott ácsorogtak ágrólszakadtan, leforrázottan, mint befutó után azok, akik rossz lóra tettek. Volt, aki röstelkedett, és elsüllyedt szégyenében, a zöme viszont mindjárt tájékozódni kezdett és pléhpofával zöldre, kékre, sárgára, a legarcátlanabbja pedig egyenesen hófehérre festette magát. Még meg se száradt rajta a festék, máris szapulta a veres posztót, hogy így szúr, hogy úgy irritál, hogy amúgy bűzlött satöbbi.

„Micsoda népség” – sziszegte dől tében a hatalmas kőszobor. Talán csak azért nem mondott „csőcselék”, mert a Hősök tereén még egy lejárt szobornak se illik ilyet mondani.

TENGERI ÚT

Amikor valaki igazán úgy határoz, hogy elindul, és el is indul, lebeszélőinek, hátráltatóinak nem marad más dolga, mint az integetés, a sóhajtozás parttól távolodó csónak után.

Pjotr Malenkov így vágott neki a nagy víznek egy váltás ruhával, két-három napra elegendő elemózsiaival, ivóvízzel. „Majd csak nekem jön menet közben egy-egy sziget, s feltöltöm a készletet” – gondolta Pjotr, mialatt lankadatlanul evezett a májusi verőfényben.

Estére kimerült, úgy égtek a tenyerei, hogy hányingere lett az evezőtől. A hullámok hamar álomba ringatták, vitték, amerre vitték. Meg-megébredt arra, hogy fázik, de hamar visszaaludt. Jó alvó és még jobb álmodó volt Pjotr. Mielőtt elaludt, kitalálta, hogy mit szeretne magának, és azt álmodta. Mintha meleg hálósákban, óceánjárón ringatózna. A holdfényben oly szelíd alvó ifjú arca, hogy bele lehetne szeretni. Csakhogy a Gondviselőn kívül senki se látja, hollétéről senki se tud.

Pjotr álmodja, amit szeretne. A tengeri áramlatok aközben viszik arra, amerre.

EJNYE!

Vittem a mozdulatot. Mintha hártavékony füst-üvegből lenne, olyan vigyázva és ügyelő gonddal vittem a lépcsőn lefelé. Se jobbra, se balra nem mertem nézni. Csak a lábam elé. Ha akkor elejtem és összetörik a féltett mozdulat, bizonyosan légszomjam támad, szívem hasad meg, vagy elájulok azon szent helyen, a kolostor lépcsőzetén. Szerencsére minden bejött, s a sikátoron át úgy értem el a kúriát, hogy a becses mozdulat makulátlanul és épségben maradt. Mikor az óvónő elé léptem, én fiúcskává, a mozdulat meg szem cseresznyévé változott. Az óvónő pedig elpirult, mint akit meztelenül tetten értek a tükörben. Úgy vette át a cseresznyeszemet, hogy lesütött szemmel azt suttogetta: „Ejnye, ezt nem lett volna szabad...”

HOLTPONT

Az a rozoga szekér már minden elképzelhető tákoláson át esett. Nem lehetett tovább szépíteni, csűrni-csavarni érette, miatta a dolgokat. Legfennebb szétverni az ósdi taligát, s tüstént valami korszerű jármű után nézni, amellyel gyorsan és kényelmesen lehet eljutni ide, oda, amoda. Tudta azt mindenki arrafelé, hogy a szekér ideje lejárt, mégse történt semmi érdemleges. Mintha a háttérben láthatatlan erők gáncsolnának minden olyan szándékot, mely az utaztatáson bármit is újítani szeretne.

Így aztán a holtpont áldatlan állapotában tespedt Héthátár és környéke. Olyan volt a légkör ott, hogy megállt benne a füst szállása, a verébrepülés, de még a kő zuhanása is. El lehet képzelni a játszhatnékkel, mehetnékkel teli gyereksereget, amint külön-külön, gallérjuknál fogva csüngenek a mennyezetről, és nem akasztja le őket senki onnan.

ARRAFELÉ

Amikor legutóbb arra jártam, úgy tűnt nekem, hogy az erdő közelebb jött a vízimalomhoz. Az is feltűnt, hogy egy torony-szerűség, ki-kivillant a szélhimbálta lombokból, torony, melyről korábban nem volt tudomásom. Szembeötlött még a félig lebontott vasútállomás, mely sohasem volt állomás. Ugyanis sohasem volt baktere. A szemet szállító tehervonatoknak eszük ágában sem volt megállni ott. Valójában nem is lett megszervezve a személyszállítás arrafelé. Az emberek beszéltek ugyan, hogy jó lenne a személyvonat, ám a kedvező döntést valakik harmincöt éven át halogatták. Az állomásépület meg olyan lett, mint ama labda, mely egyet se pattant ugyan, mégis kipukkant. Olyan labda, melynek az égvilágon semmi köze a játékhoz. Hát mit sajnáljanak akkor rajta a gyerekek?

VÁLLALKOZÁS

Kivándorolt barátom északról levélben elküldött ötlete arról szól, hogy vásároljam fel városunk összes nyilvános padját. Ha már megvannak, cseréltessem le ülőkéiket, támlájukat üvegszálás műanyagra, hogy ne korhadjon, ne rozsdásodjon. És ha már azzal is megvolnék, induljak el reklámot felhajtani ilyen, olyan, amolyan régi és új cégektől. Ha reklámokat felhajtó utam sikerrel jár, a padjaim támlájára felrótt reklámszövegekért befolyó összegből nyissak magán-határátkelőhelyeket, melyek sorompókkal, határőrökkel, vámosokkal, idomított kutyákkal, figyelőtornyokkal, szögesdrót kerítéssel vannak ellátva. Eképpen felszerelt balkáni határátkelőhelyeimen – borsos áron – nyugatról érkező, egzecírozásra, tortúrákra vágyó, lapos életű turisták jönnének és mennének. Az ily módon befolyó nem is kevés pénzből aztán belevághatnék annak a háznak felépítésébe, amelybe – ötlete fejében – a barátom családotul be-

költözne, tudniillik úgy érzik, nekik ott fenn, északon semmi keresnivalójuk.

Nem mondom: van benne logika, s az ember jó barátjáért ennyit meg is tehet. De kérdem én: mi a jó fenének kellett nekik elmenni?!

AKKOR ÉS OTTAN

A kövek valódiak és régiak voltak. Hozzájuk ütődött könyököm, bokám. Belém sajdult, fájt, miként patak vízének, ha egyik pillanatról a másikra zuhanni kénytelen tízmétereket. Miként szerelmes félnek, ha kiderül, reménytelen.

A kövek között, milliő éves ifjú lettem egyszeriből. Margarétaul, harmatul beszéltem folyékonyan. Ha nagyon akarom, akkor talán Isten is lehettem volna. Vagy erős homlokú forrás.

Szerencsére szemernyi akarás se sarjadt lelkemben akkor. Ernyedten, báván, végtelenül merengve tébláboltam az őselemek közt. Most már tudom: akkor és ott én voltam a völgy.

NOSZTALGIA

A Fő utcán még járt a villamos. Igaz, csörömpölt, mint bádoggműhely, mely nyakig a munkában. Némelyik sínszekér bekarnyarodott a nagyáruházba, csíkos pamutzoknit vett, utána adieu a nagyállomás felé, ahol már igen sokan toporogtak és jöttét lesték. Felleges napokon meg-megtörtént, hogy a villamosba nem lehetett volna életet verni. Aléltan vesztegelt a futballpálya környékén, akár egy vigasztalhatatlan szívbeteg a lejtős utca féltáján. Se előre, se hátra. Erélyes dorgálásra, toszogatásra aztán mégiscsak elindult, de nem volt abban semmi köszönet. Vagy túlment a megállókon, vagy egyszerűen kihagyta azokat. Az állatkertbe kiránduló népes család pedig gyalogolhatott vissza. Mindennek dacára anyácskánk nagyon szerette a Fő ut-

ca e le s fel lóto piros bútorarabját. Olyannyira imádta, hogy amikor a mosdótálba befagyott a víz, anyácska szó nélkül nagy adag forró rumos teát készített, és vitte a vacogó villamosnak. Ne tagadjuk: úgy hozzánk nőtt a villamos, miként az, ami a miénk. A miénk is volt, de elvették. Azóta a Fő utca se főutca, és az se a miénk már. Hiába is adnák vissza mindkettőt, nincsen kiknek visszaadni már.

ÍGY

Mellé feküdtem és vacogtam a gyönyörölőtől, ő meg csak váltogatta szerepeit. Hol Ágnes asszony, hol Léda, hol Égető Eszter, hol meg névtelen szajha volt, aki a packázásban lel csupán gyönyörre. Micsoda élet! Egyfelől én ujjbegyeimben s bőröm alatt a bizsergő érzélemmel, teste simogatására, megszentítésére készen, másfelől ő, a szabados, alakoskodó hetéra. Aki mellé vágyam űzött, fektetett, mint víz felszínén színekre bomló olajcsepp: kápráztat, közben megfoghatatlan, s tán anyagtalan is, hiszen igazi lényét nem és nem bírom én egy életen át se tetten érni. Egy ágyban két egyedül vagyunk. Így.

TEMPLOMTÉR

A templom beázott, és eladó lett. Egy köpcös kötélverőmester tudakozódott iránta, ám árajánlatot mégsem tett. Eltelt jó néhány esztendő. A templomkert jácint- és rózsabokrai úgy elvetemedtek, hogy senki földjének is hihették volna a sok száz éve egyházi parcellát. A templom siralmas állagának ecsetelésébe bele se fogok, nehogy elriasszam a láthatáron éppen felbukkanó következő vevőt, aki görbebottal és kutyával nem más, mint Samu, a habókos gyógyfüves.

Samu a templomot megvette, helyrehozatta úgy, hogy a galambok, a baglyok, a verebek el se riadtak a padlásról. Olykor-

olykor maga Samu is felbotorkált a toronyba, s a sorvadt falut tekintetével pásztázta úgy, mint akinek folyton gyógyhatás-keresés bujkál a fejében.

ÚJRAKEZDÉS

Milyen egyszerű: fellépsz az éppen induló vonatra, s úgy gondold: „ezennel újrakezdem”. Bácsika mellé ülsz, ki szőlőmetészes fortélyairól cserélne véled tapasztalatot, de hát te húsz év kőborgás meddőhányójával tudnád csak viszonzni, azzal pedig Bácsika nem sokra menne. Így aztán hallgatás lesz a dologról, vonatablakon bamba kifelé bámulás, meg „ki-ki gondoljon, amit akar”.

Bácsika szedi szatyor-cókmókját, és „Isten megáldja” köszönettel leszáll. Utánanézel. Határozott járásából lerí: hazaért. Otthonosan mozog.

A vonat meglődül alattad. Az „újrakezdés”-ből addigra szemnyi sem marad. A vonat akár ellenkező irányba is mehetne.

MAGASLES

„Nekem még nem fontos meghalni” – mondta Takáts Béla a hattagú osztag felé, akik célozás közben elröhögték magukat, s közben megremegett kezükben a puska. Olyannyira, hogy valamennyi golyó elkerülte Takáts Bélát, aki egyébként nem volt hazaáruló, csupán büdös volt neki a kincstári mundér, a szó szoros értelmében büdös és elviselhetetlenül viszkettető. Ezért hát kibújt a posztgöncből, és váltás civil ruhát öltött magára, amit jószívű hegyi emberek összehoztak neki.

Amint már említettem: a golyók non találták el Takáts Bélát, s a katonák, valamiért nem töltötték meg újra fegyvereiket, hanem elmasíroztak a völgyben, vízfolyás iránt, állva hagyva a halálraítéltet, aki hamar felismerte a helyzetet, és elkezdett sza-

ladni. Szaladt, szaladt, amíg csak tartott ijedelme és menekítő életösztöne. Azután megállt. Ihatnékja támadt, és kiivott három kutat. Utána besötétedett és elveszítettem szem elől.

ELINTÉZÉS

Az elintézés abból állt, hogy felfele vagy lefele kerekítettek a számokon, attól függően, hogy kiben márt láttak meg első ránézésre. Vigyori és Merengő voltak a szélsőségesek, vagyis Vigyori kapta a felkerekítés felső határát, míg Merengő a lekerekítés alsó határával kellett beérje. Lehetne vitatkozni azon, hogy miért nem homlokegyenest fordítva történt az elintézés, de azt az intézőbizottság munkája hátráltatásának minősítenék, s abból olyan bonyodalmak keletkeznének, amiből csakis Akadékoskodó húzná a rövidebbet.

„Így legalább szaporán halad az elintézés” – mondogatták, akik még nem kerültek sorra. Akadékoskodó különvéleményével szál egyedül maradt. Mintha mindenki hegyről lefele inalna, s csak ő, Akadékoskodó lenne az, aki találkozik a lavinával.

DILÓDON

Amikor a főnök mellénye voltam, a csütörtököt még nem emlegették. Rövidlátás lehetett a dologban. Meg merem kockáztatni, hogy Dilódon minden második illetőnek benövetlen volt akkor még a feje lágya. Enyém a plusz-mínusz tíz százalék tévedés joga, hiszen akkor nem állt módomban mindenkit letapintani. Nyár lévén, sokan szabadságra utaztak, vagy kereket oldottak, amikor meghallották, ki fia-borja vagyok, és hogy mi járatban Dilódon. Hamar terjedt a hírem. Fújták a színemet, gombjaimat és gomblyukaimat, de még a szabóműhely címét is, ahol diribdarabokból összetákoltak. A legnagyobb meglepetést az a gyönyörű leány okozta, aki, miközben érintésre tartotta fejét, felfedte inkognitó-

ját, valahogy így: „Pajtás, én a főnök káromkodása vagyok.” E mondat végképp betette az ajtót. Azon nyomban felmondtam, és felcsaptam tantusznak. Mindenki tantusznának. Dilódon azóta sem jártam. Valahogy nem hiányzott nekem Dilód.

KOBÁK

Úgy szürkéltem a metróban, hogy csöppet se látszottam valakinek. Nem bántott a dolog, sőt serkentette játékkedvemet. El is kezdtem az üzenetesdit játszani. Előrebocsátom, hogy én a játékot már a tökély szintjén művelem, olyannyira, hogy elég ránézniem valakire, s ha azt mondom neki gondolatban, hogy „tüsszents”, az illető szempillantás alatt eltüsszenti magát. Ha azt mondom: „fogjál pillangót”, pillangót fog. Ha pedig azt, hogy „hízelegj”, végighízselgi a korzót. Egész nap azt tenné, ha nem szólnék neki, hogy hagyja már abba.

Szóval ott szürkéltem a metróban, s azt gondoltam: „Textíliák, csillogjatok”, s a metrókocsiban minden textília csillogni kezdett. Akár egy karácsonyfa, eldőlvé. A saját ruháimra is vonatkozott az utasítás. Így a gyanú árnyéka sem vetődött rám. Ott álltam én is az értetlenek sorában, akik nem tudták mire vélni göncük, hóbeleváncuk fényűző csillogását. „Ne hülyéskedjen, bácsi – szólj hozzám hangtalanul a szemüveges fiúcska. – Nagyon rontja a szememet.” „Elég is már” – gondoltam, és kihunytak a metróban a textíliák. A fiúcska, köszönetül, diszkréten felém bólintott. Milliméternyit ha biccent szemüveges, fésült kobakja.

PRÓ ÉS KONTRA

Akkoriban nem voltak fennakadások. Olyannyira nem, hogy amikor a szomszédék Berci fiát félben hozták haza az első háborúból, öregei négy ökör árából még azon az őszön kipótoltatták egyetlen fiuk odaveszett testrészeit. Igaz, hogy fából,

ezüsből, rugókból, szíjakkból, abból amiből, de emberformája lett a fiúnak megint. Évre rá meg is nőülhetett. Mi is ott voltunk a lakodalmában.

Eléggé rosszul emlékeztem imént. Mégiscsak voltak fennakadások akkoriban. Néha-néha úgy megkutyálták magukat a kémények, hogy a füst hetekig a házban maradt. Könnyeztünk, fuldokoltunk tőle eleget, a nagykabátoknak még másik télen is füstszaguk volt. Berci asszonya, Juli is át-átjárt hozzánk boldogtalanságával. Anyácskám türelemre intette, mondván: amúgy nincsen is rossz dolga Berci mellett. Ha meg akkor jött, amikor nem volt otthon anyám, Juli meg a bátyám mindig elsomfordáltak előlem, hátra a fészerbe. S felhúzták maguk után a létrát. Csak a széna zizegéséből lehetett tudni, hogy mégis ott vannak.

Miután a bátyám berukkolt, hamarosan megtudtam én is, hogy honnan fúj a szél. Mondhatni úgy is: Julinak nem volt fennakadása.

AZNAP

Amikor a szemes kabát kimenőben volt már a divatból, nagymama felsőhajtott. „Navégre” – mondta, s hogy kedveskedjen, derelyét főzött nekünk, és jól megszórta cukros dióval. Sokáig emlegettük azt a derelyét. Olyan felejthetetlen volt, hogy ama nap más apró részletét is pontosan megőrizte memóriánk. Ha nem is hajszálra ugyanúgy. Őcsém szerint kilencvenhetet kondult aznap a déli harang. Szerintem százat és egy ráadást. Ezen összeszólalkoztunk. Addig-addig, mígnem elmentünk a harangozóhoz, hogy tisztázza a dolgot. De mivel ő nem evett abból a derelyéből, számára ama nap aligha volt emlékezetes. Hacsak attól nem, hogy a vércse vijjogása aznap kora délutánra esett. A harangozó könnyítésül annyit mondott, ő nem szokta számolni a rándításokat. Mindig akkor hagyja abba a harangozást, amikor vállában a gránátrepesz megszűrődik.

Némileg alábbhagyott vitánk, mire hazaértünk. Anyánk, mint mindig, a varrógépet taposta. Világosdrapp ördögbőrből trencskókat varrt nekünk. S hogy ne legyen szokványos fazonja: az ujjára varrt egy-egy fület. Olyan tarisznya nagyságút, s körülhímezte sárgával. A drappon a sárga valahogy elveszett.

ŐSZI VISSZAPERGÉS

Ha arra gondolok, hogy Viszont végleg a szegeké lett, akkor némiképp megenyhülök iránta. Egyébként neheztelek rá. Előéletében ugyanis maga készítette gombócokat árult: túrósat, szilvasat, meggyeset, amelyekből ha belaktam, lila látásom lett. Sopánkodhattam, átkozódhattam hetekig. Amint normális látásom visszatért, elmentem a tanácshoz, hogy bevonattassam Viszont működési engedélyét. Ám amint odakerültem a nyalka tisztviselő elé, ahelyett, hogy kiteregettem volna sérelmemet, elkezdtem áradozni Viszont gombócairól, s azt javasoltam a tanácsiaknak, hogy a választékbővítést kéretlenül is engedélyezzék Viszontnak. Miért is ne lehetne barackos, dinnyés, diós és kapros gombóca is?

Rég gyanítom, hogy Viszont kevert valamit a lisztbe, amitől lilát látok, ami az utolsó pillanatban eltérít eredeti szándékamtól, amitől egyre jobban szeretem a gombócot.

Most, hogy Viszont a szegeké lett, a gombócos bódéja ott árvalkodik üresen a Végállomás oldalában, az éles késő őszi szél-től a szokottnál kicsit előbb csordul ki a könnyem.

PLÁNE

Amikor Bajdora Dádé úgy-ahogy zöld ágra vergődött, azon módon, csuromvizesen megesküdött arra, hogy különb lesz a többinél, azoknál a gólkirályoknál, csúcstartóknál, kifestett sztároknál, akikről az újságok, a tévécsatornák áradoznak, akikre annyira felnéznek.

Évekig semmi jelét nem mutatta fogadalmának Bajdora Dádé. El se várták tőle, ki se néztek belőle többet, mint ami a nevében is benne volt „Aludjon csak a kíváncsiságotok” – mondogatta magában a gyakorlás szusszanásnyi szüneteiben. Amikor pedig azt gondolta, hogy „Bajdora Dádétól egyszer leesik még az állatok”, már a helyszínt is kinézte, az időpontot is kitűzte, amikor is ámulatba ejtését elköveti majd. Kitűzte, de saját kezének, szájának se árulta el, hol s mikor, nehogy elejtse nek, kikottyantsanak előre valamit is titkából.

Bajdora Dádé karácsonykor a templomban végül is kibújt a bőréből. „Na és – kérdezte valaki –, mi ebben a pláne?” „Nem is tudom...” – hebegte-habogta Bajdora Dádé leforrázottan, s tüstént visszabújt volna, hogy meg nem történtté tegye a dolgot, de az nem ment neki, azt nem gyakorolta.

HÉTVÉGE

Barátom, Higge unszolására a szabadban töltöttük egy hétvégét. Gyalog mentünk, gyerekekkel és cókmókokkal a hátunkon. Higge hobiból értett a kövekhez, nejének pedig az érintései voltak nem mindennapiak. Azon a hétvégén erről több ízben is megbizonyosodhattam. Műértő se bűvöl különben antik szobrocskát, mint az én Higge barátom egy-egy omlásból, patakából kiemelt kődarabot. Áradozott és logikusan érvelt, miközben a követ ujjai között forgatta. Valósággal kiolvasta. Nem is tagadom: a szenvedélyes rajongókhoz én mindig is vonzódtam. Azt a hétvéget jól őrzöm emlékezetemben. Higge s felesége azt felejthetetlené tette. Amire az az asszony képes... Rátenyerelt a folyóvízre, s az pillanatok alatt anynyira kitisztult, hogy látni lehetett a halakat benne. Nyugodtan ihatta is azt a vizet, aki szomjas. Arrébb mentünk. Ott meddőhányó éktelenkedett. „Figyeljetek csak” – szólt az asszony, s végighúzta az ujját a ronda, kopasz marton. Mit mondjak: Isten se tehette volna gyorsabban és különben; a csupasz domb szemünk látára kiszöldült. Olyan ereje volt az asszony ujjának.

Egy önfeledt pillanatában a hasamba túrt, s én lebegni kezdtem, mint a füst, mint az úrbéli súlytalan. „Ne hülyéskedj” – sűgta, s elkapta rólam a kezét, még mielőtt lebuknánk. Lehuppan-
tam. Mint akit elváltak. Ott termettek a gyerekek. Azontúl csak
is nekik szenteltem figyelmemet és magamat.

HANGSZALAG

Akkoriban nagyokat és mulyákat álmodtam. Olyanokat, hogy elefánt vagyok, kergetnek, megfognak és letörik az agyaramat. Ott duzzogok az árokparton, rám esteledik, és nem merek úgy, csonkán hazamenni. Meg olyanokat, hogy távol-keleti főkon-
zul vagyok, s azért kell lemondjak, mert rájöttek arra, hogy ott-
hon felejtettem a zsebkendőmet.

Időközben mulyaságom – akár a pionírtábor – nincsen már. Manapság kicsiket és töredékesen álmodom. Olyanokat, hogy bokáig érő vízben fürdözöm, vagy tyúktoll vagyok a ribizlibo-
korban. Ilyen semmiségeket álmodozok magamról.

A melegfront az jót tesz nekem. Olyankor egészen más. Olyankor álomban mindig talpraesett vagyok. Nem lehet en-
gem megkergetni, nem lehet velem packázni. Biztosan repülök, úszok és az idegen nyelveket is határozottan beszélem. S min-
den olyan magától értetődő, mint egy inggomb, mint egy pohár víz, mint a kutyahúség. Nem is folytatom Olyan jó most nem folytatni, visszanyelni, s tartani a hangszalagot a begyemben.

TEJTERMÉK

Valószínűleg a tejszállítók bolondoznak velünk mostanában. Mire felébredünk, az erkélyünket telirakják zacskós tejjel. Egész nap isszuk, mint a gödény, osztogatjuk ingyen a hetedik lépcsőházban is, egy része mégis ránk savanyodik. Hiába. Nem tehetünk róla. Ki győzi ezt tempóval?

Minap átvirrasztottam az éjszakát, hogy tetten érjem a csínytevőket. Észrevehették éberségemet, ugyanis a hecc erkélyükön ama reggelen elmaradt. Mint aki jól végezte dolgát, nagy álmosan kikönyököltem az ablakon. Ha beszéltem volna, azon szent pillanatban elakad a hangom. Még ilyet! Az utcánkat teljes hosszában dugig megtömték zacskós tejjel. Még szerencse, hogy szombat volt, s mindenki ráért. Dél tájra a katonákkal megtisztítottuk az úttestet, helyreállhatott a forgalom. Ám az átható tejszag még az állomáson is érződött. Mondogatták is az utasok: „Mintha a tejszárba futna be a vonat.”

...SZÜLETÉSE

Emlékszem: virradt, rügyezett, s a falu bolondja arra járt. „Megérzés” – mondta, miként ha víz a földre loccsan. S megállt a ház előtt. Amíg első csecsemősírást nem kapott, nyöszörgött maga is, miként benn a vajúdo anya. Amint meghallotta, amit akart, tüstént tágitott onnan. Utána utcahosszán egyre másra már csak sapkáját dobálta, és azt kiabálta: „Ló fülében vár a szél, s négy boka csilingel hozzám.”

EMLÉKEZETKIESÉS

Elmentem éjjel a nyárba. Még mielőtt megnyílt volna. Sőt annak is előtte. Amikor még azon a helyen csizmadiaműhely volt. Nem is jól mondom, jóval azelőtt. Akkor, amikor azon a telken még ház sem volt. És csak Kommendás rétnek hívtuk a vélem egykorú kölykökkel. Egész nap ott lödörögtünk rajta. Legfennebb egy-egy rongylabdát hajkurásztunk, vagy egymást agyabugyáltuk semmiségükért. Elmentem és azt kérdeztem magamtól: „Hát te mit keresel itt éjnek évadján, amikor mások alvásukkal már a reményes holnapjukba tartanak?” Ki nem állhatom magamat, amikor ilyen hegyi beszédekkel jövök belül-

ről saját magamnak. Hát dacból csak azért is megvártam a reggelt. Jött is. Ott lógott rajta egy irdatlanul nagy lakat. A fű is csupa lucskok. Én meg nem emlékszem semmire. Arra se, hogy lefelé, arra se, hogy balra.

MAGAS LABDA

„Vajon lehet-e gyógyítani azokat, akik már nem tudnak szeretni?” – kérdezte a végzős osztálytól Tamás úr, aki május közepén ezeridegenként lépett be az utcáról a terembe. Elfogadható választ Tamás úr nem kapott ugyan, de szeget ütnie sikerült a serdülő fejekbe. És micsoda szeget. Mint akiknek átállították az antennáját sárgáról szénaillatra. Egytől egyig hátat fordítottak a mateknak, a latinnak és az igeragozásnak. A huszonnyolc fős osztály egységének ez lett utolsó látványos megnyilvánulása. Ami azután következett, olyannyira lehangoló volt, mint egy vadonatúj ház összeomlása. Ki-ki az osztály törmelékdarabjaként tanácstalanul, a Tamás úr ütötte szeggel a fejében vágott neki a válaszkérésnek.

Valami azt súgja nekem, hogy Tamás úr kérdésére előbb-utóbb válasz érkezik. Ha az orvoslás nyitját nem is, de a megelőzéshez szükséges szérummal belátható időn belül kirukkol valamelyikük. Mondom, valami azt súgja nekem, hogy kirukkol, s hogy én is megérem még azt a pillanatot. Megérem, még mielőtt rám süthetnék, hogy „fatuskó”.

ÖRÖKZÖLD

„Kétezer éves vagyok, egyiptomi, és azért jöttem hozzád, hogy születésnapomon ihassak, ehessenek, szót válthassak valakivel. Látod: céltudatos vagyok, és van magamhoz való eszem, élemedett korom ellenére. Beszélgessünk, együnk, igyunk. Szeretném, ha a nőt látnád bennem, s nem az üknagymamádat. Van

mindenem: temérdek vertaranyam homokba ásva, kezem, lábam, ajkam, ehethésem, ihatnékom és vágyódásom a férfirra. És minden intésemre szolgál, aki érettem halni kész. Mit is mondjak még, hogy irántam a vágyat felkeltsen benned...”

„Semmit, az égvilágon semmit. Minden, de minden lehető elpotyogtattál már magadról. S hogy mindabból szemernyi vágyam sem kerekedett, bizonyosan azért van, mert én már betöltöttem a negyvenötöt és vénségesen vén kor ez a vágyakozáshoz. Ha úgy tetszik, éveim számát illesd két nullával, és felejts el hamar. Feküdj vissza és csavard be magad balzsamaidba. De mielőtt ezt megennéd, arra kérlek, engedj át nekem néhányat hajadon rableányaid közül. Ledér társaságukban bizonyosan könnyebben birkóznék meg a májusokkal.”

SZEMAFOR

Ez nem igaz! Ha nem én látom, jólelkű barátomnak sem hiszem el. Lassít az expresszvonat, megáll egy kicsi állomáson. Ki van írva, hogy BANIHILL. A szemaforlámpa meg valamiért égő piros. Nincs mese: állunk. És amint állunk, megjelennek a kopott fejűek, őket úgy kell elképzelni, mintha harmadára, negyedére leköszörülték volna a koponyájukat. Apraja-nagyja ilyen. Színes kavicsokat árulnak, és vadkörtét. És teljesen légből kapott tárgyakat. Például kályhacsöveket és gumipakolást. Kérdem én: ki vesz ilyeneket egy kényszerpihenőre ítélt expresszvonaton? Mekkora tévedek! Az égadta világon mindent felvásárolnak tőlük az utasok. Még a leáldozó nap narancsos sugarai is elkelnek. Micsoda üzletemberek ezek a banihilli kopott fejűek! Egyikük engem is meggyőzött arról, hogy megvegyek egy düledező kertkaput. Megvettem. Na és? Meggyőztek! Le a kalappal, értik a meggyőzés módját.

Amikor az expresszvonat végre elindul, és az ablakon kinézek, a szerelvény olyan látványt nyújt, mint egy felfúvódott tevekaraván.

JÓ VÁSÁR

Hamis ezreseket nyomott kezembe a testvérváros plébánosa az-
zal a megjegyzéssel, hogy próbáljak lovakat venni rajta. Ki is
mentem az őszi nagyvásárba, a város szélére, és mustrálni
kezdtem a lófelhozatait. Mivel fölöttébb gyengének találtam a
kínálatot, odébb álltam egy házzal. Miért, miért nem, egy ki-
sebb kád szőlőre kezdtem alkudozni. Mézédés volt, és csupa-
csupa csemege. Valójában a kád szőlő választott ki engemet, s
én úgy táncoltam, ahogyan a madzagot rángatták. Miközben a
kád szőlőért fizettem, látom én, a hamis bankók immár nem is
hamisak. Nagy-nagy kő esett le a szívemről, hiszen a szőlősgaz-
da tetőcserép-vásárlást forgatott a fejében.

Miközben barátaim dicsérik az idei boromat, én arra gondo-
lok, hogy mi lett volna, ha mégis lovakat veszek? Meg a test-
vérváros plébánosára is gondolok: ha tudná, a szószékről mek-
kora tőkét kovácsolhatna a velem történt csodából.

EPIZÓDOK

Ahogy ott megyek az ösvényen, a kövek közül kinyúl a have-
rom, és szál filigrán virágot nyújt át nekem, mondván, ezt ő
már régen megígérte. Tényleg ígérte, de én arra gondoltam,
hogy márványból vagy mahagóniból fogja saját kezűleg kifa-
ragni.

Amint tovább megyek az ösvényen, a földből kinő egy ala-
acsony tanítónő, mellém szegődik és egyre-másra ácsingózik az
égszínkéék szál virág után. Olyannyira esengve kunyerálja, hogy
attól a szilvafáról potyogni kezdenek a szilvák. Az ösvény meg
kaptatóra fordul, és jegessé válik. A magas sarkú cipős tanító-
nő hóna alá nyúlok, és átvergődünk valahogy a dombon.
Amint túl vagyunk a síkoston, érezni: ismét nyár van. A dundi
tanítónő azt mondja nekem, hogy él-hal a kollégiumért. Körül-
nézek, de nem látok egyetlen kollégiumszerű épületet sem arra-

felé. Útitársam és a havertől kapott szál virág közben észrevétlenül kámforrá válnak. Ott állok a kövek között. Keresgélek körbe a szememmel, s meg-megborzongok a hajnal hűsében. Mintha az lenne a dolgom, hogy időnként megborzongjak.

ROKONI SZÁLAK

Sorkatona koromban, egyik este takarodó után, félálomban sírdogálás ütötte meg a fületem. Felültem. A második üteg káplárja térdepelt az ágyamnál, könnyek között bocsánatért esdekelt, és drága jó apámnak nevezett. „Megbocsátok” – mondtam neki, s megveregettem a vállát gyengéden. „Ha akarod, mellém bújhatsz, amíg elmúlik” – toldottam meg, s a nyúlánk rögvest élt is ajánlatommal. Nem sok szó esett már azután közöttünk. Kérte, s én megvakartam a hátát. Hamar belealudtunk.

Közben öregedtem, legalább húsz esztendő. Ülök az idegen város tópartján. Szomjas vagyok. Árnyékban is hőség van. Hajításnyira fiúcska áll, horgászik. Egyszer csak felállok, odamegyek hozzá és úgy köszönök neki, hogy „kezét csókolom, nagytata”. „Szervusz, Peti, de most hallgassál” – jön a suttogó válasz a víz felől. Hallgatok hát, és bámulom én is a parafadugót. Közben emlékezetemben bóklászok, mert a dugónézés nem köti le figyelmem.

PROFILVÁLTÁS

Sohase gondoltam volna, hogy a kecskék az ágalástól a vasevé-sig juthatnak. Hogy odáig hajtja őket féktelen ehethékük. Ne kiállnak a parkoló gépkocsiknak, a végtelenbe futó sín párnak, a füstös kazánháznak, a fűrőtoronynak, az óceánjáró hajóknak, s mint selyemhernyók az eperfalevelet, egykettőre bekebelezik. Városkánk ócskavas-lerakatát egy kőbor kecskenyáj péld-

dául kedd délelőtt majszolta el. Azalatt, amíg Sróth bácsi, a raktáros ólomecettel borogatta kificamodott bokáját. Amint a delet elkongatták és Sróth bácsi bicegve indult volna ebédelni, meglátta a kecskéket, az ócskavas-csomó hült helyét, s a félig rágott vaskaput. Agyát előntötte a vér, s kezében lévő görbebotjával rögvest agyonvert három vagy négy kecskét. Csak azért nem többet, mert közben görbebotja kettétört, s a botcsonkkal már nem lehetett többé végzetesen lesújtani.

Szegény Sróth bácsi ott ül a konyhaasztalnál, s a füstölt csülkös bableves nem és nem bír a torkán lemenni. Maga elé bámul, egy világ omlott össze benne néhány perc alatt. Nagy sokára evés nélkül feltápászkodik az asztaltól, fog egy kést, és visszabiceg a letarolt raktárba. Üggyel-bajjal nekilát a kimeredt kecsketetemek nyúzásához. Míg jár a keze, oszt és szoroz, kivon és összead a fejében.

KÍSÉRLETI NYÚL

Langyos vízbe mártottak. Utána a hajammal bíbelődtek hosszan. A végtelenszerű kellem átzsiborgott gerincemre is. Senki sem mondta, mégis tudtam, messzire visznek. Mindössze parányi kíváncsiság bennem az ismeretlen iránt. Ám annál inkább sóvárogtam enyéim után, akik közül hirtelen kiszakítottak. Valahonnan azt is tudtam, hogy kísérleteznek velem, hozzák-viszik a végtagjaimat, hogy mártogatnak ilyen-olyan páclevekbe. Megsejtettem azt is, hogy amennyiben sokat vergődöm, ellenszegülök, akkor azt kockáztatom, hogy kiteszik a szűrőmet az ürbe, s ott megnézhetem magamat. A belső hang azt is megsúgta, hogy amennyiben jól viselkedem, esélyem van a visszatarításra.

Mikor kivilágosodott és felültem, a helyiség fehér és üres volt. Olyan szoba, amelybe még nem költöztek be. Egyébként se ajtaja, se ablaka, csak a szellőzőnyílás halk duruzsolása. „Itthagytak” – gondoltam elsőre. Egyedülként ott akkora

ajándékozási kedvem kerekedett, hogy mindenestül odaadtam volna magamat valakinek, de mint mondtam, egyedül hagytak az üres szobában. Az ilyen sivár szoba előbb-utóbb kiváltja az emberből a sírást. Ajándékozási kedve pedig elillan, mint a kámfor.

ŐSZI ALKALOM

Valami őszi fesztivál folyt azon az utcán. Akiben bujkált szemernyi ritmusérzék, az a rézfúvósok taktusára tüstént masírozni kezdett. A pódium felé. Pódium, amelyet új fenyődeszkából ácsoltak össze az Őszi alkalomra. Odamentem én is, és szívtam magamba a mámorító deszkaillatot.

A pódiumon folyó mustkirályválasztás ceremóniája engem már valójában nem is érdekelt. Az én királyom a fenyődeszka friss illata lett. Ezt persze ott nem vertem nagydobra.

Az Őszi fesztivál – mint minden fesztivál a világon – véget ért, és szétszlott. A pódiumot is lebontották, elhordták onnan. Trónfosztás azonban nem történt. „Felség! Ha tanácsolhatom: továbbra is őrizze meg bennem inkognitóját, hiszen bármikor felbukkanhatnak errefelé a pirománok. Tudniillik nekik semmi se szent.”

SÍNAUTÓ

Szomjúságsztrájkom huszadik percében becsöngetett hozzám katona cimboráim, aki hol itt, hol ott pincemester, s azzal az ürüggyel, hogy gyűlöli a szerdai napot – mert az a kedd és a csütörtök között van –, elővarázsolt hátizsákjából, ahogyan ő mondja, egy „asszonytáncoltató” borospalackot. Hiába hajtogattam az én jó Benjáminomnak, hogy fogadalom alatt állok ország-világ és Isten színe előtt, nem adott az rá semmit. Mi volt az én szomjúságsztrájkom az ő szerdagyőlöletéhez képest.

„Üsse kő, igyunk – adtam be a derekam, nehogy a barátságunk rámenjen –, de holnap a sztrájkot újramezdem.”

Ahogy múltott a szerda, az én Benjámim cimborám egyre jobb mágusnak bizonyult. A zsebéből, a bakancsából, a hajából, de még a füle mögül is újabb borospalackokat húzott elő, miközben egyre-másra csak azt hajtogatta, hogy az élet olyan, mint a sínautó, mely hol lefele, hol meg felfele megy a dombon, csak az a fő, hogy sínen maradjon.

Arra még emlékszem, hogy Benjámim lobogtatott egy cédulát. Utána elszakadt a film. Csütörtök van. Enyéim erősen orrolnak rám. Mint aki rossz fát tett a tűzre, égen-földön keresem az acetont, hogy összeragasszam valahogy a filmet. Már egy órája nem iszom, amikor a kapuban feldudál a sínautó, rajta egy szép, nagy boroshordó.

KETTEN

Volt egy homokszínű terepjáró dzsip a légióban, amelyik megkedvelt engem. Amikor csak tehette, ki is mutatta ragaszkodását, odagurult hozzám, eligazította rajtam a takarót, kisimította zubzonyom gyűrődéseit, vagy beleolvasott félig megírt levelembe. Jó volt hozzám és gyöngéd. Ott anyám helyett anyám lett. El is kereszteltem Juci mamának.

Amikor belém eresztették azt a csúnya gépfegyversorozatot, és ott feküdtem a homokbuckán félholtan, meg se várva, hogy odahívják a tábori papot utolsó kenetre, az én Juci mamám felkapott és elszárgult valahova velem.

Hogy közben mi történt, mi nem, arról fogalmam sincs, de amikor visszatértem az árnyékvilágból, és kinyitottam a szemem, azt láttam, hogy Juci mama két fényszórója örömkönyvekben úszik, és hogy ő a legeslegboldogabb dzsip a világon. „Hát kell ez nekünk?” – kérdezte valamivel később. Én megértettem, hogy a ronda idegenlégióra céloz. Mint aki sok vért vesztett, sápadtan és erőtlően nemet intettem a fejemmel. Ez

elég is volt Juci mamának. Neki köszönhetően másnap hajnalban megszöktünk. Úgy gurultunk ki a tábor kapuján, hogy közben még a rendszám táblát is fennhagytuk. Ennyi meg gondolatlanság belefért az útibatyunkba.

Akit érdekel, annak még elmondom, hogy azóta egy eldugott hegyi faluban alkalmi fafuvarozásból élünk, és a kutya se érdeklődik utánunk.

HIERARCHIACSÚCS

Menő Vállalkozónknak nem volt szemernyi mámora se. Mint aki örökké jégen ül. Elkámpicsorodott arccal, fénytelen tekintettel bámult a zöld képernyőre. Három, utána négy. Kész falanszter emberünk s feje.

Egyik szeles délelőttön Kóbor Mágus erre járt, és két ráncos kezét rátette Főnökünk kopasz fejére. Szempillantás alatt kisarjadt tar üstökén a haj. Elmerült Főnökünk mit se észlelt Kóbor Mágus érintéséből, tulajdon koponyája tollasodásából. Tovább bámulta a zöld képernyőt, amelyet egymás között mi röviden Eszhának (hosszan számok hangyabolyának) neveztünk.

Úgy két éve, protekciós csatornákon beszivárgott közénk Rita, aki használhatatlan volt bármiféle kutatómunkára, ellenben igen csinos és jól riszáló fehérnép volt. Retiküljében mindig kéznél volt a tükör. Nos, ő kapcsolt elsőre: előhalásztá táskájából a tükröt és Főmuftink orra alá dugta úgy, hogy számok hangyabolya helyett ökelméje Nagyfej Főnök kénytelen lett önmagába botlani. „Ki ez az alak” – fortyant fel Intézeti Hierarchiánk Csúcsa, akit egymás között csak Citromnak becéztünk. Ki más, mint Tükrös Ritánk bátorkodott válaszolni neki: „Az ördög, Főnök, akinek percenként tízcentiket nő a haja.”

Citrom dilemmák és kételyek között vergődve, báván bámul azóta is a tükörbe, s máig nem tudja eldönteni, hajnyíró ollót ragadjon-e, avagy végre valahára elkezdjen énekelni.

SEMMI BOTRÁNY

Huszonöt-harminc éves cimboraság jegyében jöttek össze a derék férfiak a Brancsok Teraszára. Kicserélték ilyen-olyan névjegykártyájukat, majd elkezdtek adomázni. Azután az ajtóról folyt a terefere. Az ajtóról, mely hársfából, műanyagból és rozsdamentes bádogból készült. Mihelyt pedig az ajtó-témából is kifogytak, kérlelhetetlenül beállt közējük a csend. Feszült, idegesítő, sátános volt ez a csend. Egyetlen szikrától elszabadulhatott volna közöttük a pokol. És akkor vér folyik. De nem, hála Istennek mégsem szabadult el akkor és ottan semmi grombaság.

Se szó, se beszéd a résztvevők egyszer csak szedelőzködni kezdtek, és csak úgy elszéledtek a Brancsok Teraszáról.

A híres folyóhoz mentek, és belegázoltak térdig a jócskán szennyezett vízbe, lehajoltak, kiemelték a fenékről egy-egy nagyobb kavicsot, és azon módon nedvesen, miként a gyermeküstököt, simogatni kezdték. E leírhatatlanul gyöngéd jelenet szemtanúja lehettem. Át is szaladt az agyamon, hogy példájukat kövessem. Valamiért mégsem moccantam ültömből. Tétováltam. Azután meg már kifutottam az időből.

NÉ, A TŰ

Ha nem tévedek, mindössze egyetlen rendkívüli képességem van. De az van, éspedig: mindig meglelem az örömet. Abban, amit éppen csinálok. Ha szaladok, abban, ha fáradtan lerogyva pihenek a farönkön, abban, ha álmomban repülök és félek a drótoktól, abban. Sőt még a szomorkodásban is lelek örömet. Igaz, hogy nem annyit, mint az éneklésben meg a borivásban. Lelek, mert elkezdek keresni benne, mint kazalban a tűt, homokbuckában a mákszemet. S amint belelovalom magam a szinte-szinte lehetetlenbe, már nem is szomorkodom annyira. Például amiatt, hogy a szép Missek már rám se hederítenek.

Keresem a tűt meg a mákszemet, közben a szénaillatokat meg a langyos szél cirógatásait mind-mind bekasszírozom. Az ilyen szerzés pedig örömmel jár. Lám, hol vagyok én már a szomorúságtól...

A látás és a képzelet mindenkor a segítségemre vannak. Nélkülük örömlelő képességem fabatkát sem érne. Ott enyésznek el én is elevenen a gödörben vagy a toronyban. Vagy a reménytelen szerelemben, még mielőtt felkiálthatnék: „Né, a tű! Né, a mákszem!”

KOKO

Úgy döntöttem, mégse megyek fel a hegyre. Elhárítottam a borozást is. Továbbá: tagadóan intettem mutatóujjammal a lassító autóbushoz. Ellenben igeneltem az esőt, és jót beszélgettem az ablakokkal. Korábban ekkora szélsőségekbe nem bocsátkoztam volna semmi pénzért. Arra is maradt erőm, időm, hogy hidegvérrel négybe hajtogassam, s becsúszttassam a hímzett asztalterítő alá azt a cédulát, amelyen az áll, hogy KOKO. Barátom szerint utánoznakot jelent. Szerintem gyereket, rázdmegmagadat, találjkimegintvalamiújat, ilyesmit.

Van még egy igenem, de az viszolyog a nyilvánosságtól.

TÚZESET

„Ha nem megy, hát nem megy. Itt egye meg a fene az egész suszteráját. Úgy, ahogyan van: kaptafástul, szattyánbőröstül, félkész csizmásul. Legalább kihúzhatom belőle végre a lábam. Hatvan év után először. Átmehetek én is az utca túloldalára. Oda, ahonnan a friss tepertő meg a savanyú torma illata árad. Átmehetek, belakmározhatok az ínycsiklandozó csemegékből. És vörösbort ihatok rá. Máris megyek” – motyogta Gózner Mihály csizmadia és agglégény. Még visszafordult, kotorászott

valami után a műhelyhomályban. Mintha gyufásdoboz zörgése hallatszott volna. Azután tényleg átment az utca túlsó felére, hóna alatt saját készítésű bugyellárisával.

Már javában lakmározott a friss tepertőből, a puha cipóból, meg a tormából, ablaknak háttal ülve, amikor valaki elkiáltotta magát: „Ég a suszteráj!” „Miféle suszteráj?” – kérdezte Gózner Mihály a kocsmárostól olyas hangsúllyal, akár ki világeletemben bankban írkokoskodott. Választ nem kapott, nem is firtatta.

SZEKERESEK

Hárman lehettek, vagy négyen. Nap mint nap követ hordtak a hegyekből, meg szálfákat. Karácsony környékén pedig egy-egy lótt őzgida feküdt a saroglyában. Ahogy a szavukból kivettem, valami épülő vendégházhoz hurcolták az anyagot.

Egy ízben éppen házunk előtt roppant el a szekerük tengelye. Milyen a gyerek? Kíváncsi. Odasomfordáltam számat tátani, meg szedni a begyembe, ami adódik. Tőlük hallottam, hogy a vendégház egy hóbertos, vén, barna medvének készül, 2000 szilveszterére. A többit bóc nyelven mondták. Nem értettem belőle egy mukkot se, de azért tovább ácsorogtam mellettük, és ellestem, hogy tengelytöréskor nincsen idő a gatyázásra.

VÉGKIFEJLET

Olyan égető lett a helyhiány a hosszúkás szigeten, hogy a spekulánsok csillagászati árakat ígérve sem juthattak talpalatnyi telekhez. A vállalkozni akarók meg egyenesen pattállásban toporogtak, és őszültek. Többekre kényszerzubbonyt kellett húzni, mert tehetetlenségükben törtek-zúztak és üvöltöztek, mint a sakálok. Ilyen helyzetben az ifjak jövőképe láthatóan eltorzult, vagy csírájában vesztegelt.

Egy ködös téli reggelen futótűzként terjedt a híre a megváltó királylépésnek. Egy tíz év körüli fiúcska fejről ugyanis kiderült, hogy az káptalan. Annyi hely van abban, hogy az üveggyó meg a gyapjúgombolyag reggeltől estig gurulhat benne, mégsem ér a végére. El lehet képzelni, hogy e jó hírtől a telekspekulánsok, meg a vállalkozni akarók mennyire lázba jöttek. Miként egy újonnan nyílt kontinensért, egymás hegyénhátán tülekedtek. A fiúcska tágra-nyitva tartotta a fejét éjjel-nappal. Szünni nem akaróan özönlöttek befelé a helyfoglalók. Mit mondjak. Nőttek a házak, mint a gombák. Repülőtér és csillagvizsgáló, cérnagyár és sörfözde, közraktár és villanyvasút kapott helyet a legényke koponyájában. S mi minden még...

Végül is nyugalmazott gyógyszerész szomszédomnak lett igaza. Beigazolódtott, hogy az ilyen fokú nyitottság csakis a tablettákhoz vezethet.

SUNG

A mókusnak aznap sungja volt. Mint aki sauvignon bort ivott, és fülbemászó dallamoktól feloldódott. A körtefáról leszökent a ribiszkebokorra, onnan felsurrant a kéményre, átcikázott a kútgémen, alá a kútostoron, s mint a villám, máris a földön, a tyúkok között termett. A tyúkok meg – mondanom sem kell, mint a tyúkok – akkora ricsajt csaptak, hogy elrepedt tőle nagyanyám szobájának ablaküvege. Pedig csak játékos mókus és nem éhenkórász görény pottyant közéjük.

A tyúkricsajra anyácska kijött a házból. Ettől az aprómárhák megnyugodtak, a mókus pedig tovább folytatta szenvedélyes sungját. Bebújt anyácska bal fülén, kijött a vállán. Átszökkent a fejemre, onnan a nyírágseprűre, amelybe aztán beleolvadt, miként a dimbes-dombos tájba a hangyaboly. „Kedvelem ezt a mókust” – mondta merengőn anyácska. Hangjából egyértelműen kitetszett, hogy azonmód, háziruhában és lisztes kézzel, elvágyódik valahová.

HOCI-NESZE

Az erdőben jártam. Még gyerekkoromban. És szedtem egy csokor hóvirágot. Anyámnak. Útban hazafelé találok egy tanító nénivel, aki rám mosolygott és megsimogatta a fejemet. Erre fel én neki adtam a hóvirágot. Ahogy az utcaajtóhoz érek, érzem én, hogy szorítok valamit a kezemben. Egy csokor hóvirágot. Benyitok és átnyújtom anyámnak. Rám nevet és szó sem esik arról, hogy hol tekeregtem, s hogy miért nyakig sáros a kabátom.

Néhány nappal később Sanyinak ajándékoztam csontnyelű bicskát. Lefekvéshez készülődve, amint nadrágomat a szék karjára terítem, kiesik a zsebemből a bicska, egy hajszálra ugyanolyan bicska, mint amelyet Sanyinak adtam aznap délután. Azóta számtalanszor megtörtént velem hasonló adok-kapok. Legutóbb szülővárosomat adtam oda egy ezeridegennek, s máról holnapra kaptam én is egy ugyanolyan várost folyóval, dombbal és füsttel.

Most itt ülök az őszi kertben egy barna padon. Alkonyodik. A fél életemet odaadnám egyetlen öleléssel valakinek. Csak lenne kinek.

MASKURÁS

Tél van. Apám, anyám, öcsém meg én vacsorázunk az asztalnál. Bejön az Ördög az ablakon. Tétova, mint aki nem tudja, mi a teendője: ránk borítani az asztalt, avagy csengettyűt rázni. „Ülj közénk” – mondja neki apánk Mintha nem is az Ördög, hanem csak egy maskurás volna, akinek az a szokása, hogy disznótorról disznótorra járjon és végigkóstolja a jó falatokat. Miközben megneveteti a falusi népeket. Amazok meg egyre-másra találgatják a kilétét. Az a jó maskurás, akiről csak nagy sokára vagy egyáltalán nem derül ki, hogy ki fia-borja. Találgatunk mi is öcsémel, miközben anyánk telirakja tá-

nyérját töltött káposztával. Találgatunk, s az asztal alatt reszket az inunk, mert az Ördög erősen rusnya és fekete, mi meg először látunk olyat.

Miután Ördögünk bekebelezte a töltött káposztát és felhajtott rá két református pohár bort, karácsonyi kaktuszá piro sodott és mosolygott, mint meséskönyvekben a Nap. Summa summárum: négyen négyfélét tippeltünk a maskurásról. Öcsém a tanítónőjét, én Lódics nagybátyámat, apám Lajos bácsit, a hentest vélte felfedezni benne. Anyánk pedig azt hajtogatta: „Márpedig ő az Ördög – ha szemünk láttára feketéből rózsaszínre tudott váltani.”

Nem volt ellenérvünk, hisz a maskurás elkezdett sötétedni, és pillanatok alatt olyan lett ismét, mint a korom. Ahogy jött, úgy távozott: tétován, ablakon át. Néhányat vakkantott utána Hektorunk, anélkül, hogy kibújt volna a szalmalyukból.

SZARVASBŐGÉS

Barátom, Mihók éppen jött kifelé a szerelemből. Borostásan, gyűrötten, csatakosan rogyott mellém a padra. „Rád van írva, hogy hol jártál” – mondtam neki, mielőtt megszólalt volna. „Mint táblára krétával az igeragozás. Még szerencse, hogy krétával. Könnyen le lehet törölni.” És elkezdtem eltüntetni róla két tenyeremmel a sok érzelmi kuszaságot. Mintha meleg vízben fürdetném, úgy élvezte. Szemmel láthatóan szállt, szűnt, múlt belőle a kergeség. „Mintha újjászülettem volna – szolt Mihók, miután az ápolással végeztem. – Soha többé! Ünőnek még a tájékát is messzi elkerülöm.” Ilyeneket és hasonlókat szabadkozott előttem. Már-már kiböktem: hagyja abba vég nélküli szabadkozását, amikor hirtelen bódító csordaszag ütötte meg az orromat, és a Mihókét is. Perc se telt bele és egymásnak szegeztük agancsainkat. Hol Mihók, hol meg én hátráltam. A birokba beleadtuk minden erőnket. Mintha az életünk múlna rajta, úgy erőlködünk, úgy igyekeztünk kiszorítani

egyik a másikat. Mintha nem is cimborák, hanem halálos ellenségei volnánk egymásnak. A zsenge ünök meg csak unottan figyelték életre-halálra menő tusánkat.

A hímfi-tusa kimenetelét nem árulhatom el. Ha győztes vagyok, ne dicsekedjek. Akkor más a dolgom. Ha pedig vesztes, kutya kötelességem szégyenemben elbujdokolni a rengetegben. Így illik. Mihók is ezt tenné!

BEAVATKOZÁS

Nagy-nagy mulya tömeg hevert a homokban, mint akiknek teljesen mindegy, felférnek-e, avagy sem a következő hajóra. Ahogy elnézem, napokig, hetekig is el fog tartani a lomha, kókad, bamba heverészás. Az pedig nem visz jóra.

Egész éjjel ott motoszkált a fejemben, hogy valamiképpen meg kéne rázni a szürke hadat. Pirkadt már, mire megtaláltam a megoldást. Felkerekedtem, és meg sem álltam az egyetlen Jó Kútig. S mondom a Jó Kútnak: „Okozz a vizeddel valamit, hogy ez az ájult embertömeg végre valahára észrevegye magát.” A környék egyetlen Jó Kútja értett a szóból. Hogy mit tett a vizével, mit nem, azt én nem tudom, de tény, hogy attól a reggeltől akármennyit is hörbölt belőle a szomjas népség, nem oltotta a szomját, sőt az örületig fokozta ihatnékját. A jámbor, lomha tömeg egyszerűből olyan lett, mint a hangyaboly, amelybe belerúgtak. Veszett meg a szomjúságtól, attól, hogy nem és nem oltódik a szomja. Némelyikük kínjában hasra vetette magát és belekortyolt az ihatatlanul söt tengervízbe. Hiába. Estére már-már kezelhetetlenné vált a szomjhisztéria. Félő volt, hogy felhasítják egymás könnyzacskóját néhány csepp innivalóért.

Isteni szerencse, hogy eleredt az eső, és zuhogott egész éjjel. Bőrig ázott, vacogott a tömeg, de nem szomjúhozott többé. Alig várták, hogy megjöjjön már, s hogy felférjenek a következő hajóra.

ÖNÉLETRAJZI RÉSZLETEK

Amikor húrja voltam a citerának, még más világ dívott mifelénk. Fogyott a füstölt sonka, a tepertő, kolbász, meg a bor, és nem zúgott a hűtőszekrény éjjel-nappal a fülemben. Nem volt ennyi jövés-menés, vágás és flancolás. Kigurult az ökörszekér nagyapámmal hajnalban az udvarról, s visszatért kéve-terével naplementekor.

Akkoriban engemet csak télidőben nyaggattak. Világért se értsék úgy, hogy azokat az időket visszasírni akarnám. Ennyire röghöz ragadt azért nem vagyok. Elárulom: néhány éve látnok vagyok. Bármikor rám lelni a holnaputánban. Most is onnan beszélek.

TETTENÉRÉS

Aznap átlagos szél fúj, mégis leröppentette az órák mutatóit a környéken. Csak megsaccolni lehetett, hogy éppen hány óra. Szakértők kozmikus szélnek keresztelték el a televízióban a kártékony légmozgást. Ezt az elnevezést a jónép nem vette át. Szívesebben használták szél-névnek a bolond cúgot, találóan, hisz az órákban tett károkon túl, a szél a gyengébb idegzetűekből némi időszakos agresszivitást is kiváltott. Üvegünnök, porcelánok csörömpölése hallatszott innen-onnan, meg fájdalmas feljajdulások a mogyoróbokrok mögül. Mint akiknek lábszárcsontja, szemfoga törik.

Én nem vagyok nyomozó típus, de ahogy a péktől jövet félre-néztem, észrevettem a jól öltözött suhanc gyanús mozdulatát, amint éppen valamit dugdos a zsebébe. „Megállj!” – tettem rá kissé nyomatékosan tenyeremet a vállára. Mert eljátszotta előttem az ártatlant, erőteljeset rántottam félig zsebbe merült karján. Mit ad az Isten: leszakadt a kabátujja, és szóródnia kezdett a bé-lésből a sok ilyen-olyan óramutató. Nem faggattam egy szóval sem széllel való összejátszásáról. Mint már mondtam, nem vagyok nyomozótípus. Különben is: a jól öltözött suhanc elvörösödött, mint a rák. A tények magukért beszéltek.

TÁRSASÁGBAN

Teli az álmom barátokkal. Eszünk, iszunk, mint a lakodalomban. Néhányan ekevasat keresünk az asztal alatt, miközben fent elhangzanak a cikornyás pohárköszöntők. Egy erős, magas természetű idegen is van a társaságban, aki mindenáron ülőhelyet akar magának a lócán. Miként a moziba késve érkező, tusakodik a combjával, de szélen ülő drága barátnőm nem moccan, nem elegyedik szóba vele, mert éppen engem keres a szemével.

Közben az asztal alatt leltünk egy rakás rozsdás ekevasat. Megnyugodva, s térdemről seperve a port, előhozakodom én is a magam megkésett pohárköszöntőjével, ami arról szól, hogy ne ócsároljuk többé egymás korcs kutyáját, inkább törődjünk többet a hűséges párák szőreállapotával. Ekkor a föld alól szempillantás alatt ott terem az asztalon egy hathetes forma, fehér színű, dundi kiskutyta, és mintha értené, hogy mit mondok: helyeslően belevakkant a mikrofonba. Azután megugatja az idegent. Amaz annyira megszeppen, hűledezik, mint akinek fejébe beleláltak. „Beismerem...” dadogja az idegen, és hátrálni kezd kifelé a félhomályos eszem-iszomból. Az ajtóban drága barátnőm még ekevasat nyom a kezébe.

Ha egyszer a társaságot valaki megbontja, utána a hangulat se az igazi már.

RÖGESZME

Egy pocsálai ember szájából hallottam a vonaton, hogy élt önáluk egy habókos agglegény, akit örökké kínozott az ihatnékja. Ez az ember – attól való félelmében, hogy kiapad udvarának kútjából a víz, ő pedig szomjan hal időnap előtt – egymás után ásatta a kutakat udvarára, kertjébe, de még déli fekvésű szőlőjébe is. Se szeri, se száma már bővizű kútjainak, s ő mégis attól rettegett, hogy eltikkad, belepusztul ihatnékjába.

Tipikusan telhetetlennek bizonyult a rögeszmés vénlegény. A szomszéd határban kanyargó meglustult hegyi patakot is önké-

nyesen odatereltette udvarára, feláldozva a tyúkketrecet, a fászínt és a tengerigóré a mesterséges medernek.

Szerintem ma is van ilyen szomjúság és ilyen ihatnékos ember. Mint ahogy olyan is van, aki szobájába bezárkózik, és prémekeket simogat étlen-szomjan hétszámra.

ÉRINTÉSEK

Az első érintés – orrheggyel az enyhén hullámos hajon – akár véletlenül is történhetett volna. Alig volt észrevehetőbb, mint egy kellemes illat mély és mámoros beszippantása. Hogy mégse személytelen és elfelejthető moccanat lett, abban Érintettnek is nagy szerepe van, hiszen sóváran várta és fogadta Amaz első jelét. Áramütés, lehelet megszegik, józan ész óne. Szem a szemben, gombóc a torokban, kellem a végtagokban, ilyesmi.

A második érintés tétován telített ujjbegyekkel történt a lenge, kék nyári ruhával fedett törékeny vállon. Érintő nyögve, dadogva kérdi: „Hová?” „Nagymamához” – villan vissza a válasz, mintha denevér hozná. „Én meg a nagyapámhoz” – toldja meg a kamasz, aki azt sem tudja érzelmi áradatában, hogy hol is a füle, hiszen a csitri vég nélkül zúdítja rá a mosolyt, s a kellemeket.

A harmadik érintés végtelen és teljes, miként a tetőtől talpig tükörbenállás meztelenül. Ott állnak nagykabátban a zsúfolt autóbuszon egymáshoz préselődve. A november végi borúról nem is vesznek tudomást. Mint akik önmaguk unokái. Ragyognak egymásba feledkezve, s eszük ágában sincs készülődni leszállni.

KANYARBAN

Szelíd Fiú lakik az éles kanyarban. Se szomszédai, se családtagjai, se barátai. Csak akkor hall emberi szót, ha a száguldó autók valamelyikének nem sikerül bevennie a kanyart, és a szalmabáláknak ütközik. Ilyenkor tüstént ott terem a szerencsés ki-

menetelű balesetnél, hogy elhessegesse az ijedelmet az autóban ülők arcáról, és hogy visszarendezze a szalmabálákat. „Isteni szerencse, hogy ott volt a szalma” – hajtogatják halálsápadtan az autó utasai. Szereti hallani ezt a mondatot. Ez a mondat olyan neki, mint szántóvetőnek az aratás, mint fészeknek a márdártozás.

Talán éppen ezért a mondatért lakik a kanyarban Szelíd Fiú. No, nem afféle őrházban, amelyben kályha, ágy és televízió is van, hanem benne az úttestben, miként a makadám.

DERBY

A lóversenypályáról kilépve egy néhány hetes csecsemőbe botlottam. Lovaglómundérban feszített, mint aki indulni készül az aznapi derbyn. „Indulj csak, én már úgysem szurkolok neked” – gondoltam üres pénztárcával és kiábrándultan. „Ezt így nem lehet csinálni” – mondta nekem. Rápillantok alig kétaraszos törekeny termetére, elszáll belőlem a vesztes miatti bosszúság. „Hát akkor hogyan lehet csinálni?” – kérdeztem a kis koravéntől a lehető legjóhízeműbben. „Így!” – mondta, és elkezdett forogni saját tengelye körül. És nőtt, nőtt, mint a dugóhúzó, melyet visszafelé csavarnak. Már fél fejjel magasabb volt nálamnál, amikor megállt a forgásban és a növésben. Egészen megemberesedett. „Jó, jó, hogy megnőttél szemem láttára, de mi köze ennek a derbyhez, meg énhozzám?” „Az égvilágon semmi” – válaszolta a délceg legény, aki időközben meggondolta magát és hátat fordított a lóversenypályának. Úgy tűnt el a szemem előtt, mint akit elnyelt a föld. Báván tétováztam ottan még egy darabig, mint a tarolásból kimaradt tekebábu. Aztán én is hátraarcot vágtam, visszamentem a kasszához. A belső zsebemben lapuló legutolsó százast megtettem a hármas befutóra.

Mint mindig, most is a lelátó legtetején állok. Gyönyörűen süt a nap, a lovak valósággal ragyognak benne.

BOLT

„Miért?” – kérdezte magától M. Arnich abban a boltban, amelyet apjától örökölt éppen háromszáz éve. „Miért?” – ismételte meg pár perccel később felfelé tekintve, mintegy az Istenre nézve. Abban a pillanatban himbálózni kezdtek a szüette mennyezetből csüngő zománcos kannák, szíjostorok, arannyal befuttatott nyakláncok. M. Arnich csak nézte, nézte a megelevenedett mennyezetet. Arca kisimult, szeme fényes lett, ízületeiből elszálltak a varjak. Szemlátomást újjászületett.

Boltjának falain túl ez alatt állítólag újabb száz esztendő elröppent.

SZOMBAT

Pit háborúsdit játszott a fásszín előtt. Kat pedig ápolónősdit az udvar túlsó felén. Addig-addig játszottak, mígnem teli lett az udvar jajgató sebesültekkel. Közöttük volt Pit apja is, akinek akna vitte el a fél lábát. A szanitécek méterekkel odébb megtalálták a véres húscafatot, odatették melléje a hordágyra. Kat kifogyhatatlan érintései és mosolya csodaszernek bizonyult. Valamennyi sebesült felépült a keze alatt. Pit apja is lábra állt fél óra leforgása alatt. Hálálkodott és dicsérte Kat aranykezét, amikor távozott. Jobban mondva nem is távozott, hanem átment az udvar egyik sarkából a másikba, ahol Pit szakadatlanul háborúsdizott.

Pit apja nem akart még egyszer megsebesülni, ezért hadapród fiát elszalasztotta a boltba pipadohányért. Amíg Pit odavolt a boltban, Kat utolsó ápolója is elhagyhatta a kórházat. Közben Kat anyja kijött a házból, hogy egy csirke nyakát vacsorára elvágja. Megcsömörülve elfordultam, és ballagni kezdem lefelé a zöldönös kertbe. Felejteni akartam. Aznap már túl sok vért láttam.

KÖLYÖKBORZ

Csak úgy dobálóztak a milliókkal, mint én a szennyes zoknival vagy a lapos kövekkel. Egy intésükre megállt a vonat a nyílt pályán. Sőt: üzentek valamit az erdésznek, s a vadállomány délre cackpakk ki lett terelve az erdő szélére. A kutya se értette, hogy mi a pláne benne. Mármint a vadállomány seregszemléjében. „Az úri passziókban nincsen semmi ráció” – mondta nekem az erdész, amíg várta, hogy a dölgyfövek megjöjjenek. Igazat adtam neki magamban, de nem elegyedhettem szóba vele, mert egy kölyökborz izgágasága teljesen lekötötte a figyelmemet. Szerelmetesen csüggött rajta a szemem. Végtelen öröömre szolgált, hogy aznap az erdő szélére sodort a véletlen. „Kölyökborz, vigyázz magadra” – súgtam volna oda a pajkos suhanc állatnak, de mégsem súgtam, mert egy kölyökborz ilyesmit még nem tud felfogni.

BARÁTOM

Ötödik Kő a barátom. Egy sóvidéki ásatásnál találtunk egymásra. Én a tolakodó színházi kukker látóteréből igyekeztem kikerülni, őneki meg a rárakódott több ezer éves rétegekből lett elege. Pillanat műve volt: felfogtam esdeklő, mohos szavait, lehajoltam érte, s már mentünk is tovább.

Az évek során Ötödik Kő barátom elkallódott, azt hittem, végképp elveszett. Jól emlékszem: azon a napon, amikor virágzó barackfa alatt újjászülettem, fehér borítékban ő is megérkezett. Körömház méretű, sima és szürke volt, mint aki sebes hegyi vizekkel cimborált huzamosan.

Akár a szerelem, mely emitt elmúlik, amott kiújul: Ötödik Kő barátom másodízben is eltűnt mellőlem, majd ismét felbukkant. Fűből vöröslött felém, mint akit gorombán letörtek valami márványpalotáról. Kiemeltem a hajnali lucsoból, és meg sem álltam vele addig, amíg szilenciumot nem trombitáltak.

Akkor Ötödik Kő barátomat letettem a tornác párkányára, ahol sorakoztak már különböző kövek. Ötödik Kő azóta ott van, legalábbis úgy hiszem.

SZENTSÉGTÖRÉS

Megverték a dróton csüngő sínvasat, s az a beharangozást jelentette. Többnyire megtelt a barakk. Hogy kik ültek nap mint nap a lócasorokban? Ilyenek is, olyanok is. A csillag alatt ülő izgága férfit Shephunak szólították. Ő irányította a ceremóniát, ami abból állt, hogy fennhangon számolásba kezdtek. Amikor harmincháromhoz értek, felálltak, s állva folytatták hatvanhatig. Utána ismét ülve számoltak kilencvenkilencig. Így váltogatták testhelyzetüket kilencszázkilencvenkilencig, amikor is elhallgattak. Mint akiknek egytől egyig betömődött a szájuk. Vágni lehetett a csendet a barakkban pár percig.

Elsőre mindig Shephu hagyta el a helyiséget. Egyetlen alkalmat emlegetnek, amikor is nem úgy esett. Mesélik: minden olyan hirtelen és váratlanul történt. Kilencszázkilencvenkilenc után egy éles gyerekhang bekiabálta, hogy ezer. Nagy felbolydulás és tumultus lett a dologból. Ki törődött akkor Shephuval, és a kijövési sorrenddel...

ISTENI TORMA

Kutyául érzem magam. Ráz a hideg és szédülök. Mint aki falhoz verten félig holt. Nem akarom tudomásul venni. Hogy engem ágyba bújtaskanak és vizes ruhával borogassanak, meg hogy kiskanálszám nyeljem a büdösebbnél büdösebb orvosságokat? Azt már nem! Inkább felvánszorgok a pincesorra. Apai meg anyai ágon is örököltem egy-egy pincét. A feleségem staffirungjai között is volt egy hosszú és száraz pince. Van borom ro-

gyásig. Szívok a rizlingből. Nem ízlik. Szívok a leánykából. Az sem esik jól. Miközben az oportós hordókból szívok, érzem én, hogy elmegy az erő a lábamból. Lerogyok az ászokra, s neki-dőlök háttal a felállított kármentőnek, gondolván, ha már itt a vég, hát hőtomban is néztek ki valahogy. Ahogy mellettem aléltan csüng bal kezem, egyszer csak valamitől elkezd mozogni, mintha parancsnak engedelmeskedne. Markol, majd gyö-möszöl valamit bele a számba. Aztán automatikusan dolgozni kezd az állkapcsom is. Kis idő múlva felfogom, hogy tormát rá-gok, s hogy attól kezdek helyrejönni. Már a jobb kezemmel is tömöm magamba a tormát. A lábaimba is visszatér az erő. Már kutya bajom. Az oportóból felhajtok egy pohárral, majd még egygel és még egygel. Felépülésem dolgában szeretnék mihama-rabb tisztán látni.

BEUGRATÓ

Ahogy jöttünk kifelé a villanycsengőből, belebotlottunk egy koldusba. Fél feje hiányzott, gyomorszája tájékán pipacsnyi lyuk tátongott. Valamennyien – négytagú családom és barátom, Horza – odaadtuk neki kézipoggyászunkat és zsebeink tartalmát. Én még a vállát is megveregettem, s azt mondtam neki: „Ne keseredjen el, jóember, látja, mi is a villanycsengőből jövünk, s bizony nekünk se könnyű.”

Ahogy leveszem a koldus válláról a kezem, s hálája parányi jelére várok, várunk, a csonka szerzet elordítja magát: „Tolva-jok!” Mire a kövek közül szempillantás alatt kiugrálnak a rendőrök, és körülvesznek minket. Hiába is védekeznénk. Töb-ben vannak és erősebbek nálunk.

Miután könnyűszerrel visszatuszkolnak minket a villany-csengőbe, barátom, Horza morózusan megjegyzi: „Jól beugrot-tunk! Amaz alighanem egy mesterséges koldus volt.” A meg-jegyzéstől családom jóízűt kuncogott. Én ezt egyáltalán nem ta-láltam nevetségesnek.

KERÉK ÉVFORDELÓ

Két láda sört cipeltünk Jó Cimborámmal kerek évfordulóra, melyet valahol a város szélén, egy nagy diófa alatt tartottak. Le-le-tettük árpalé terhünket, és szusszantunk. Ahogy ottan pihegünk és homlokunkat törölgetjük a pópaszobor lábánál, Bronzba Öntött Szegények Atyja váratlanul megszólal: „Köszönöm, fiúk!” – s már nyúl is a sörösládába. Kivesz egyet, kinyitja az üveget, és egy szuszra kiissza. Az üres üveget visszakértük, s továbbálltunk. A Bazilikánál ismét megálltunk pihenni. Ottan meg Toronyóra nyikordult ráink, esdekelve sörünket. Feldobtunk hát Vén Időméről Szerzetnek is egy üveggel, hogy sirámaid némiképpen feloldja. Még vissza se kaptuk a toronyból az üres üveget, amikor Akácillat kezdte kunyerálni sörünket. Teli volt pénzzel, kemény valutával. Vette s vitte volna az egészet tőlünk, de mi mondtuk, hogy nem eladó a sör; egy üveggel ingyen, esetleg... s már nyújtottuk is a habos itókát Méhek Örök Bódítójának.

A diófa alatt kerekévfordulózóók már nem győztek várni benünket, s ráfanyalodtak a legközelebbi pince delavári borára, mely borról köztudott, hogy itatja magát, s hogy igen magas annak a maligánja. Mire megjöttünk a foghíjas két láda sörrel, Kerek Évforduló már ott fetrengett szanaszéjjel a földön. Ezeridegen számára a látványból soha ki nem derülne, miféle évfordulóról is van szó.

MAGÁNHIMNUSZ

Eleddig csak Anyácskámnak volt képessége ahhoz, hogy olykor – ha én éppen távoli városokban bitangoltam, és Ő rosszat álmodott felőlem – bőröm alá bújjon, mondván: „Szükséged hívására teszem.” Hát hogyan esett volna jól az Ő bőröm alatti gyöngéd és vigasztaló jelenléte, mely az érzelmeken túl nagyon is gyakorlati ténykedésekből állott. Például: elhallgattatta a vadkutyákat, melyek lábszárcsontomban csaholászta, vagy megregulázta gara-

tom őrmesterét, aki mindig tovább borozott a kelletténél. És az őszi erdőt, amelynek látványáért mániákusan éltem-haltam, egyetlen fuvintással elhessentette pupillám belsejéből. Mondom, mindezt a bőröm alatt művelte Anyácska velem. Imádtam ezért.

Most meg Ápoló Fehér babrál a bőröm alatt. Miként arcon a hópihe olvad, lopózott belém. Tisztogatja ízületeimet, porlasztja vesekövemet, igazít szemem dioptriáján, átmossa hallójárataimat, s ujjbegyeimbe bizsergetőt szór, hogy boldog legyen minden érintésem. Legszívesebben azt mondanám: Ápoló Fehér, lakjál örökké a bőröm alatt, de hát ez önző dolog lenne a részemről, s talán nem is vetne jó fényt reám. Ezért aztán csak hallgatok, és gyönyörűséggel vagyok, amíg Ő hajnalian tesz-vesz a bőröm alatt.

Határozottan élvezem a jelent. Aligha lenne időszerű most megkérdezni tőlem: mi az, hogy holnap vagy holnapután?

TÚL A FOLYÓN

Ahogy ott megyek a hepehupás vidéken déltájban, látok egy kecskenyáját pásztorostul, amint kaptatnak felfelé a dombon. A kecskenyájban semmi különös, ellenben a kecskepásztor hétrét görnyedve araszol, mint aki küszködik valamivel. Jobban szemügyre vettem kukkeremmel. A siheder legény jókora gödröt húzott kötélen maga után. Megdörzsöltem a szemem, mint aki nem jól lát. Akárhogyan is nézem, valódi gödör az, amit a legény maga után húz. Miután a szememmel és a kukkeremmel a látottak ténye meggyőz, már csak az nem világos számomra, miért is kell a gödröt a domb tetejére felhúzni. Ezt csak a pásztorfiútól lehetne megtudni, ám az lehetetlen, mert a széles és zajló folyót, ami közöttünk hömpölyög, nem lehet sem átúszni, sem átkiabálni. Csak légből kapott találgatásra fanyalodhatok. Mondjuk arra, hogy az általa vonszolt gödör nem más, mint megdőglött pulijának leendő sírhelye, ami viszont eleve kizárt, hiszen pulija él és virul. Szinte percenként megkergeti a kecskéket. Ugatása egyértelműen túlkiabálja az áradó folyó szélességét és zajlása zaját.

HAJNAL

Öt körül, csak úgy, megnyomom a fejem fölötti riasztócsengő gombját, s fél percen belül nyílik az ajtó. Egy virágpompás vadgesztenyefa, gerlepárostul tusakodik befelé a veseosztály legkisebbik kórtermébe, ahol is negyedmagammal nyelegetem a görcsoldó pirulákat. „Mi a gond?” – kérdi a gesztenyefa búgó gerlehangon. „Semmi, igazán semmi – válaszoltam – csak unatkoztam, és kíváncsiságból nyomtam meg a gombot, de ami azt illeti, a tavasz bódításaiból idén is jócskán kijutott nekem, s bizony, nem bánám, ha ritkábban, vagy egyáltalán nem környékezne engem már varázsos praktikáival.” „Értem...” – hűmögte bölcsen a terebélyes vadgesztenyefa, s kisvártatva meg rázta magát. Gyönyörű virágszirom-havazás kerekedett körülötte. A rázkódás a gerlepárt is felhessentette, de néhány pillanat múlva már vissza is ereszkedtek. Két tojás fehérlett néhány gallyszál fészükben. Azt féltették, azt óvták kihűléstől, kipothyogástól. Mit mondjak?

Közben visszaszunyókáltam, s a takarítónő vödör-csörömpölésére ébredtem meg újra. „Mit műveltek itt maguk az éjjel? Teli a szoba fűrészporrall!” – dohogta a nagyszájú fehérnép, amire a prosztatás Sanyi bácsi azt válaszolta: „Álmodtunk, kedveském, álmodtunk...” Majd fogta magát az öreg, s műanyag csövét a lába között lóbálva kicsoszogott oda, ahova a király is gyalog jár.

FILM

M. Arnich boltját keresem a külvárosban. Az ismerős harangszót mindhiába követem, a tömbház-rengetegben nemhogy a boltot, de még az artézi kutat sem lelem. A jövevény lakók érdeklődésemre csak rázzák a fejüket, és sajnálják, hogy nem segíthetnek. Ha ezt látná M. Arnich, bizonyosan elszomorodna és visszapergetné a filmet vagy kétszáz évvel, s nem vásárolja

meg azt az olcsó telket átellenben a szökőkúttal. De hát az olcsó árnak nagy a kísértése, s e csapdába néhányszor M. Arnich is beleesett. Távolság áll tőlem, hogy felemlegessek régi dolgokat, de a környéken akkoriban köztudott volt, hogy mi cimborák vagyunk. Ő a tollúval, én meg a lókupeckedéssel kezdtem forogni magam. Esténként pedig az artézi kútra járó lányok fülébe sugdosunk ezt-azt, legénykedő célzásokat. Attól a lányok felvihogtak, s cseberjeikből szoknyáikra loccsant némi víz.

Közben elhallgat a vecseryére hívó ismerős harangszó. Szerencsére, kapaszkodó nélkül maradván is tudok vigyázni magamra. „Isten hozott” – köszön rám M. Arnich, és beránt az alkonyatba, amely belülről amolyan kocsmaféle. Attól kezdve csak úgy sorjáznak velünk a történések. Evés, ivás, pénzen vett szerelem rogyásig. Amíg csak el nem szakad a film, amelyet egymás kedvéért túlpörgetni akarunk. Előre, legalább néhány évvel.

DÉLUTÁN, KORA ESTE

Most hangokat látok, amelyek barnák, lilák, narancssárgák, dundik és szikarak. Akár egy osztálynyi gyermekcsapat, mely múzeumlátogatásba tart ábrándos tanító nénivel. Nem első eset, hogy szemeim elé rajzolódik a hallanivaló. Nagypám cimboráival való danolását több ízben habzsoltam tágra nyílt szemekkel annak idején. Hol az eperfa alatt, hol a pince előtt viganodtak. A homoki bor, meg az egy húron pendülés hálás rezzegtetője a férfitöröknek.

Különös, különös hangkavalkád! Szerelem, víz, alkony és jegenyelomb csacsogó keveréke. Gyönyöríti a pillám. „Ne lovald bele magad! Kívülálló soha ne elegyedjen!” – szól rám az öreg vashíd, akár ha forrófejű unokája vagy egyenes ágú örököse lennék. Szót fogadni most nehezemre esik, de teszem: becsukom a szemem. Füleimre hagyatkozom. Ők ölelkeznek. Hallom, hogy bizserég, hogy lüktet a testük.

LÁTOGATÓ

Harminc éve pingálok már a lakásomat, s még mindig van hija jócskán. Tetőtől talpig meszesen. Míg le s fel jár a kezem, arra gondolok, miként is csalogathatom ablakpárkányomra a galambokat. Felberreg a csengő, és ajtót nyitok. Ezeridegen, kortalan asszony toporog a küszöbön, s olyasfélét motyog, hogy fürödni szeretne. Égnek áll a hajam, de bebocsátom a fürdőszobába, azzal a kikötéssel, hogy „Igyekezzen!”

Öt percig tart a pancsolása. „Most már sokkal jobb” – sóhajtja. Mielőtt továbbáll, arra kér, vigyázzak a királyra. „Sajnálom, de nem vállalhatom a vigyázást a királyra, hiszen láthatja, hogy nyakig vagyok a meszelésben, s a galambokat is oda kellene csalogatnom az ablakpárkányra valami módon. A szomszédék csitri lánya ellenben ráér, és alkalmas is a királyőrizésre” – mondtam Ezeridegennek, aki hitte is, nem is, hogy a folyosó túloldalán van csitri lánya a szomszédéknak. Hiszi, nem hiszi, bánom is én, nekem első a meszelés, a királyt meg őrizze, aki akarja.

FÉSZEK

A pályaudvaron egy izgága madár fogadott. A fúria jelző talán még jobban illenék hozzá, hiszen rendkívül agresszíven csipkedte bal, illetve jobb karomat, attól függően, ahogyan én a bőröndöt váltogattam. Közben csevegett valami idegen, de számomra is érthető nyelven. A madár akkora volt, mint egy denevér, de ha felfuvalkodott, golyvás galamb méretűvé lett. Hamar átláttam a szitán: „Ez a bugris a félelmetest játssza itt nekem, de ettől én be nem tojok” – gondoltam, és letettem a bőröndöt. Ettől a hibbant madár fejem búbjára szállt, és torkaszakadtából ordibálni kezdett. Mint akit ölnek. Felnyúltam, és némi ingerültséggel megmarkoltam, hiszen körénk csődítette a fél utcát. Erősen röstelltem, hogy rajtunk az utca szeme. Zavaromban a bolond madarat a hónom alá dugtam. E pillanattól kezdve közöttünk, s az utcán is béke lett.

Hónomalja a fészek. Benne pici, fehér tojások, melyeket nyugodt, gondos madáranyó melenget. Én meg kívül ügyelem a fészket. Nemcsak a széltől, de a kóbor vonatfüttyöktől is.

MECCS

Meghívtak bennünket, s egyik vasárnap reggel el is mentünk őhozzájuk. Focizni. Már beöltözve vártak minket. Valaki még a taccsvonalat húzogatta lötyögő nyelű meszelővel. A pályájukkal az volt a bökkenő, hogy állt rajta egy ház, melyet szőlőlugas vett körül. „Kóstolják, kedveskéim” – ajánlgatta a házinéni a rózsaszínű delovárifürtöket. Nem a szőlő, a meccs izgatott bennünket. Mondogattuk is vendéglátóinknak, hogy „ilyen pályán lehetetlen a jó játék”. Erre ők csak tanácstalanul vonogatták a vállukat, s azt felelték rá, hogy ők semmiről nem tehetnek, a lugasos ház tegnap este még a domb tetején állt. Hogy máról holnapra hogyan is költözött a focipályára, ők bizony nem tudják. Elhittük nekik a pillanatnyi tényállást, s játszani kezdtünk. Igyekeztünk átívelni a házon, s úgy rúgni a gólokat. Más taktika szóba se jöhetett. Néhány perc tapogatózó játék után vendéglátóink is azt tették. Annyira összpontosítottunk az átívelésekre, hogy az már nem is labdarúgásra, de sokkal inkább a kasszafúrás műveletére emlékeztetett.

A második félidő derekán terjengeni kezdett a bográcsgulyás illata. A szájunkban összefutott nyáltól a gólgyártás is megcsapant. A játékvezető sípja is ritkábban szólalt meg, és nem annyira élesen.

NOSZA

Nosza jöttek énhozzám a pártok: az Ifjú Gyermeklánccfély Párt, az Ostromlott Falak Pártja, a Demokratikus Rigófütty Párt, meg a többiek. Egyiküknek székház, másikuknak zászló, a harmadiknak hatásos jelszavak, a negyediknek meg egyszerűen

csak bátorító jóindulatom kellett. Amit csak tudtam, segítettem, hiszen a választási kampány kellős közepén jól jön bármi segítség. Egyébként is: hideg fejemnek híre járt a környéken, tudniillik nekem ilyen-olyan érdekeim nem voltak. Legfennebb az össznyugalom megőrzése állott érdekemben. Nos, egyetlen hozzám forduló pártlelkű se távozott tőlem üres kézzel. Adtam nekik, amit csak kértek, cserében elvártam, hogy ne bocsátkozzanak túlzásokba, azaz ígéretéseik közben ne hajítsák el túlságosan a sulykot, mert az eleve hazugságnak minősül a jónép szemében.

Most is azt mondom: csínján az ígéretésekkel, egymás szapulásával, és a köpönyegeg ki-be forgatásával. Igenis gondoljanak a szegény falubolondokra – szerte e hazában –, akik oly könnyen megtéveszthetők. Bizony, ők hamar a folyónak vagy a tűzbe mennek. Időnap előtt. Zavartságukban. Pedig ők is egy-egy szavazat.

SZÖKÉSBEN

Megszöktem a komputerből. Nem mint aki gyáva, hanem mint aki rab volt. Egészen pontosan fogalmazva: mint az igazságtalanul rabságba taszított és tartott patrícus, úgy szöktem meg a technika e szörnyű csodájából. Nem bírtam, hiába, nem bírtam az emberfaló, csipbe tuszkoló rabságot. Vágytam az őszi erdő látványára, a csókra, szépasszonyok varázsos combjai közé. Meg arra, hogy szabadon irigyelhessem a vándormadarakat.

Hogy szökésre adtam a fejem, azt egyáltalán nem bántam meg. Na és, hogy esik az eső, és sár van, és éles a szél? Szabad örömben félhangosan dudorászok. Egyáltalán nem érdekel, hogy a járókelők mit gondolnak és hisznek énrólam. Különben is: a komputer maga volt a diliház. Ha így nézzük: a járókelőknek igazuk van. Diliházból jövök és látom az Istenemet.

Hagyjatok dudorászni! Amíg a kedvemből futja. Azután majd meglátjuk, mi is legyen velem.

NYELÉSEINK

Én meg nem tudnám mondani, hogy annak idején miért is nyeltem le az első, a második, a harmadik és a többi karót. Kétségkívül lenyelős idők jártak ránk akkoriban. Apám például lenyelte a szekeret lovastul, hámostul, s amikor padlást seperni járt nálunk a végrehajtó, apám azt mondta neki, hogy sajnálja, de nem tud befogni, mert a fogatot mindenestül ellopták mellőle Bócerdőn, ahova is bányászoknak meg üvegfúvóknak kövér disznót szokott fuvarozni. Drága jó anyám meg a varrógép nyelte le, ahányszor csak a fináncot az utcaajtóban meglátta. Igaz ugyan, hogy mama mindannyiszor megúszta a büntetést, de az örökös hercehurca megviselte idegileg. Hol az apámmal, hol a macskával, hol meg a kútgémmel civakodott.

Apám, öreg fejjel, belevágott a szőlőtelepítésbe. Ráérek, segíték neki. Ássuk a gödröket, nyögve toljuk a dombnak a trágyástalicskát, tapossuk a földet. Takarosan látszik már a veszszők sorja. Míg szusszanunk, s nógatjuk az újboros demizsont, nézzük a falut alattunk. „Most én jövők” – szólok, s rákacsintok apámra. Az én öregem meg elámul, mint a gyermek. Van is miért: az egykoron elnyelt karókat egyenként húzom kifelé magamból, s minden szőlőtőhöz leszúrok egyet. Közben, szemem sarkából apám arcát lesem. Titkon várom a replikáját.

HARMADNAP

Húsvét harmadnapjának hajnalán, ahogy szokásos pizsmogásomat elkezdem, s nyúlok a szemüvegemért, látom, hogy annak máról holnapra kinőtt a szemöldöke. Elhülledtem kissé a dologtól, de nem fogtam bele az elfogadható magyarázat keresésébe, ugyanis semmi esélye ilyenkor a borotvaésznek meg a kristálylogikának. Egyszer volt már hasonló esetem a hadseregben. Valami fegyverraktárt őriztem, ami abból állt, hogy egy helyben toporogtam puskával a vállamon egész éjszaka. Mire

megvirradt, mindkét bakancsomon kizöldült a fű, mint amit beszórtak fűmaggal. Akkor se, húsvét harmadnapján se tehettem magamat röhejessé. Fogtam az ollót, és többől lenyírtam szemüvegem keretéről a sűrű és erős szemöldöktincset. Mindössze két halk nyisszantást hallatott az olló. Két még halkabb sikoly is megütötte a dobhártyámat. Úgy is mondhatnám: alig-alig észrevehető mozzanat volt. Miként a bohóc két alágördülő könnycseppje, miközben hahotázik.

ALMÁSKERT ÉS KÖRNYÉKE

Az almáskert hét dombon feküdt, és magas drótkerítés, meg puskás csőszök tucatja őrizte az alkalmi tolvajoktól. Az Úristennek bizonyosan tudomása volt Tarhás emberi gyarlóságairól, kétes üzelmeiről, mert hol elfagyasztotta az almavirágzást, hol özön-termést zúdított a kertre. „Büntetés nekem ez a kert, asszony” – mondta keserűen egyik este, amint bürgedli csizmájából húzta kifelé a lábát. „Járj el néha a templomba” – válaszolta az asszony, s önkéntelenül az almáriumon fekvő családi Bibliára esett a tekintete.

Hogy mi zajlott le Tarhásban azon az éjszakán, nem tudni, de másnap reggel kidoboltatta, hogy sürgősen eladó az Almás dűlő. Kisebb-nagyobb parcellánként vették és vitték a birtokot, mint a cukrot. Ki víkendházat, ki borospincét, ki pálinkafőzőt, ki almaléüzemet álmódott oda magának. Tarhás meg ott állt a temérdek pénzzel, és várta az est beálltát. A koromsötétet, amikor is halk jövés-menések, pusmogások, ajtózárkattanások hallatszottak a Tarhás-porta tájékán. Látni semmit se láthattam, hisz azon az éjszakán fellegetes volt, és nem gyújtottak lámpát Tarhásék. Az elejtett neszekből csak találgathattam az inkognitóban jövő-menők kilétét. Hol a koppanó inflációt, hol meg a dörmögő kamat jelenlétét véltem felismerni.

A virradattal kiderült, mekkorát tévedtem. Tarhásék udvarára, máról holnapra, szolid és takaros templom nőtt ki a földből. Tornya hagymakupolás, szokatlan a tájban arrafelé.

LATIN NEGYED

Bal felől jöttek vagy kilencen. Jobb felől meg egy szénásszekér. Amazok kilencen fenyegetően rázták felém az öklüket, s talán pisztoly is lapult a zsebükben. A böhöm nagy szénásszekér meg úgy préselődött bele a szűk utcába, mint borosüveg szájába a parafadugó. Én pedig ágrólszakadtan és tehetetlenül, középben. Kiút se jobbra, se balra. Környékezett a sírás, elátkoztam azt a percet is, amikor ügynöknek szegődtem. Hát kell nekem az ilyen kutyaszorító? Már-már megadásra emeltem mellső végtagjaim, amikor valaki fejem fölött ablakot nyitott, és jelezte, felfelé még egéruat nyerhetek. Kapaszkodtam is, mint aki a bőrét menti sebtiben. Amazok nem lőttek rám, hagytak elmenekülni, de utánam kiabálva tudtomra adták, hogy semmi keresnivalóm többé arrafelé, majd mind a kilencen a szénásszekér rúdjaiba kapaszkodtak, és nagy nehezen átvergődtek a sikátoron. Igen sok széna lehullott a kockakövezetre, de a szűk utcácska ismét járható lett.

Megmentőm vendégszeretetét maradéktalanul élvezem. Nincs szükségem többé a robotos ügynökösködéésre. Habár a Madam házában igen sok a macska. Néha az az érzésem, s nem alaptalanul, hogy a macskák száma velem eggyel több. Igaz, kandúr vagyok, mint a törököknél egykoron a háremek pasája.

KANNIBÁLI

„Az ördög vigyen el” – mondta nekem nagy sokára Vörösborzas barátom, amikor az utcaajtóban elváltunk. Pár pillanat múlva már vitt is az ördög vihogva, diadalmasan a hóna alatt. Sötét volt, és nem tudtam, hová visz. Most mitévő legyek? Lihegése elárulta, sokáig felfelé megyünk. Amikor világosságra értünk, az ördög engem letett egy gyönyörű asszony lábaihoz. Mi máshoz is kezdhettem volna rémületes menekülhetnékem-

ben, mint simogatni a bódító bokákat, s elindulni lassan fölfelé az annyira kívánatos női lábíveken. Ütést éreztem a tarkómon, a többit nem tudom.

„Az ördög vigyen el – hallom ismét Vörösborzas barátom hangját –, felfaltad a feleségemet.” „Meglehet” – dadogom, s halvány fogalmam sincs az indítékról, mármint arról, miként is tehettem én ilyet.

Fekszem a kórházi ágyon, kötéssel a fejemen. Barátom és az ördög egyre-másra vihognak. Nagysokára leesik nálam is a tantusz: „De hisz ezek azt röhögik, hogy a felfalt én vagyok!” Hát persze! Az ágyban áttetsző, lila hálóingben Vörösborzas barátom felesége alszik. Ütésnek pedig fikarcnyi nyoma sincs szép szőke üstökén.

KAKASÜLŐ

Néhány hónapja együtt lakom a kacagással. Mintha más ember lennék! Nem szakad el a cipőfűzőm, nem felejttem otthon az esernyőmet, nem bánt a szél se kívül, se belül, és lidérces álmaim sincsenek azóta. Azért nem átallok közben többet megtudni a dologról, mármint a kacagásról. Árgus szemekkel és tolvajos fülekkel figyelem a forrást, ahonnan a jókedv, és annak felhangja időről időre kibuggyan. Akár az izlandi gejírek gőze, úgy törnek fel a molett lélekből, és csapódnak le a vidám párák énbennem. Egyik cseppje Mozart-dallam, másik cseppje édes bor. A harmadik csepp maga a repülés: ilyenkor nincsen súlyom, és csöppet se bánom, hogy nem vagyok fontos, határozott, harcias és ilyesmi.

Azt hiszem, Fiacskám akkor fejtett meg engem, amikor ki mondta: „Ó, apa, te verébtoll!” Ebből is lett nagy hahota, Vivaldihó, homlokcsók és bohócjó.

Ilyen estéink, hajnalaink és deleink vannak mostanában a kakasülön. Miközben alattunk kilenc emelet morózus tömbház. Gyanakvásból, betonból.

LÓDICS-KOFFER

Csak komédiás oldalát ismerte a környék Lódics nagybátyám-nak. Szent igaz, hogy a legnagyobb röhögtető hírében állt. Ám volt neki egy kevésbé ismert szenvedélye, és pedig koffer-állat-kertje. Naponta legalább egy órát szentelt arra, hogy övéivel matasson. „Enyéim” – így nevezte egykori katonaládájának nyüzsgő lakóit. Mert volt abban vaddisznó, szarvas, borz, medve, róka, víziló, tarka madárraj, sas, varjú és békafélék. Joggal kérdezhetik: hogyan is fért el ennyi állat a deszkaládában. Hát úgy, hogy az állatok parányiak voltak, ugyanis családunk s a környék Lódicsa a bonszaj-módszert sikerrel alkalmazta állatainak lekicsinyítésére. Például a tevéje fél inggombnyi lett. Az, hogy a méretcsökkentések a gyakorlatban hogyan is történtek, azt nem tudom, de bácsikám valahányszor övéivel foglalatoskodott, kezében csipesz és szike villogott, szemén pedig ott éktelenkedett a púpos órástól kapott nagyító.

„Noé bárkája, Lódics koffere” – mondta nekem egyszer jókedvében. De kérdem én: öt-hat évesen hogyan is foghattam volna fel egy ilyen analógiát. Ő is magával vitte a sírba koffere titkát, parányító tudományát. Most, hogy felnőtt fejjel visszaidézem alakját, amint ládája fölött övéit matatja, egyre bizonyosabban válik számomra, hogy valamiféle világméretű katasztrófától tarthatott családunk Lódicsa, a környék közismert mókamestere, akit bálokban, lakodalmakkor, disznótorokban még mindig felemlegetnek.

HÁT IGEN

Elöttem ment a hídon. Szánkó-teli motyóval. Toprongyosan és meggörcbülten araszolt szegény, mintha nemcsak a szánkót, de a telt is húzná maga után. Valami belül azt súgta nekem, hogy ne sírjak, hanem figyeljem az öreget. Az ilyen belső hangokra én mindig is hallgatom, hiszen mindannyiszor bebizonyosodott, hogy jó-

féle lélektől valók. Talán Anyám, talán a Gondviselő olykori jutalmi e váratlan utasítások. Hát nem siettem, és figyeltem az Öreget. Aki a híd közepe táján egyszer csak hirtelen megállt, kioldotta a kötelet, s a felfűzött teli szatyrokat sorra leemelte a szánkóról, majd a vaskorláton áthajolva beleürítette az alatt hömpölygő zavaros folyóba. Kenyérvég, kiflivég, sápadt alma, lila karalábé, félig morzsolt kukoricacső, fonnyadt szőlőfürt, ilyesmik hullottak alá az Öreg szatyraiból. „Ember! Maga mit művel?” – kérdeztem tőle önkéntelenül, mint aki közönséges szemetelőre rászól. „Hát megetetem a folyót...” – felelte tűnődve. Szájából ez úgy hangzott, mintha azt mondaná: Felmenőim is mind ezt csinálták.

Kukabúvár – hihették róla, akik a hídon akkor áthaladtak. Hát igen! Én ellenben most már bizonyos vagyok abban, hogy Ő a folyó egyetlen cimborája, ha úgy tetszik: a Mikulása.

DIRIBDARABBAN

Néhány nappal húsvét után szétestem. A bal lábam a kútnál, az orrom a könyöklőn, a szívem meg a salátaágyásban. Szóval részem szanaszét hevernek. Még az a csoda, hogy felfogom a dolgot, hiszen nincsen is már emberi kinézetem. A szomszédok nem jönnek át kölcsönkérni a gereblyét, a szitát, a vasmacskát, ezt-azt. A kisbíró sem nyit rám újabban pálinkát potyázni. Mintha már nem is volnék. Nem mondhatom azt, hogy a történetek miatt szenvedek, vagy hogy keserű vagyok. Se fájdalom, se kétségbeesettségem. Ami egyértelműen bizonyos, hogy nem érdeklek magam. Mintha csirkeitató esővíze volnék, vagy hamukupac a nyári konyha sarkában. Persze nem voltam én mindig ilyen. Nemrég még katedrális baritonos visszhangja, azelőtt meg lakodalom szemefénye lehettem. De hagyjuk a múltat. A felemlegetésnek semmi helye, értelme. Egyetlen és féltett előérzet pislákol már csak bennem, miszerint Fiúcska már forgatja a fejében azt, hogy engem összerakjon. Ám legyen, üsse kő! Hadd lám, milyen a képessége! Végtere is nem tudni, milyen adu van a kezében.

ÁTVÁLTOZÁS DÖCCENBEN

A vonatozás ünnepéről érkezünk kormosan és kialvatlanul. Lehattunk cirka hatvanan. Sebességtől és dínomdánomtól elvásotlan baktattunk lefelé a dombon. A fecskék, a pillangók meg a szellők már javában villogtak a piruló cseresznyefák környékén. Lónyérítések és asszonyszoknyák is lebbentek amott, messzebb, elvétve. Egyre melegebben süttött a nap, s mi, érkezők egyre inkább elnehezedtünk. Arra még emlékszem, hogy a rét közepén megálltunk, leterített kabátjainkra ráheveredtünk. Állítólag nagyot csobbant a patakvíz a közelben, de ezt én már nem hallottam. Most meg már hatvanad magammal mozdonyá vagyok gyurmázva. A két mellső ütköző mintha belőlem volna. Egye fene: ha így történt, hát így történt. Csakhogy, kérdem én: a mozdonszerű agyag-akármit vajon mikor és mivel bírják majd egy darabban bevinni a templomtérre? Tudniillik a cirka hatvan begyúrt férfi számára ez létkérdés.

MŰVEZETŐSDI

Külvárosi presszó legolcsóbb sörét kortyolgom. Közben a pultra kitett zsebrádióból hallgatom a legfrissebb belpolitikai híreket az érkező és távozó fejesekről, s hozzá a törzsvendégek botor kommentárjait. Istenem: olyanok, amilyenek, mármint a fejések és a kommentárok. Negyedóra múlva beleunok a közéletesdibe, és egy hajítással odébb, kőkerítés párkányára kuporodom. Az utca éppen feltúrva. Az utca lakói művezetőnek vélnek, s ezt-azt kérdezgetnek éntőlem. Ilyeneket: melyik oldalon lesz a vízelnyelő? Meg hogy: lesz-e elegendő szegélykő? Én meg válaszolgotok nekik kapásból, mint egy hamisítatlan, derűlátó művezető. Még tervrajzokat is előhúzó a táskámból, abból a táskámból, amit évekkel ez előtt miszlikre szaggatott egy betanított kutya. Hogy, hogy nem, odakerült mellém valamiképpen. Válaszaimmal meggyőző vagyok. A lakók hisznek nekem. Ezek után már nem vallhatom be,

hogy én ott csupán csak egy átutazó, semmittevő bábész vagyok. Néhai anyai nagyapám falujában jöttmentnek hívnának.

A kerítés szegélyén ülve, abban az utcában másabb vagyok, mint annak előtte. A lakók szinte elvárják tőlem, hogy odalépjek a telefonfülkéhez, tárcsázzak, intézkedjek. Hát azt teszem: tárcsázok, sürgetek, vitatkozók. Az utca lakói ettől megnyugszanak, szétszélednek. Elmennek dolgukra.

LAKÓTELEP ALKONYA

Behemót tömbház lábánál fémszázások virítottak a porban. Úgy rémlett nekem, mintha korábban már jártam volna arrafelé. Ismerősnek tűnt az utcakép a téglaburkolatú tömbházzal, s a pénzermékkal a porban. Miközben a pénzerméket szedegettem – mint akit apró szerencse ért – önkéntelenül azt kérdeztem: „Vajon kik és miért dobálták a fémszázásokat a földre?” Hátam mögül tüstént jött is a válasz: „Koszorúra az emeleti lakóktól.” E szavak olyan személytelenül és szomorúan hatottak, hogy nem kérdezősködtem tovább. Zavaromban visszadobtam a porba a már összegyűjtött pénzerméket, melyek időközben a markomban százasokból ötösökké változtak.

Az otromba tömbház lábánál, a porban, különböző lakáskulcsok is virítottak. A kulcsokkal kapcsolatban lett volna kitől tudakozódnom, hiszen semmittevő helybéliek csoportja ácsorgott ottan. Nem kíváncsiskodtam és nem hajoltam le egyetlen kulcsért sem. Számomra végül is a helyzet egyértelmű volt. Akár az üresen maradt fecskefészek felkínálkozása a verebeknek.

A CSALÁD

A kavicsbánya felől jöttek. Kilencen voltak. Mindahányan darócós öltözékben. Csorgott róluk a verejték. Amikor házunk előtt elhaladtak, odaszóltam: Adjonisten! Majd hideg vízzel kí-

náltam őket. Elfogadták és hálásan bólogattak. Közben a meszsi kéklő Zengő hegy felé mutogattak, ahova is el kell jutniuk még naplemente előtt. Nem mondták, miért. Én meg nem kérdezősködtem. Nem szokásom. Útipoggyászukból, családi pereputtyukból ítélve búcsúra igyekezhettek. Vagy lakodalomba. Esetleg keresztelőre, ahol az egész családnak illik ott lenni.

Harmadnap, késő délután jöttek visszafelé. Kigombolkozva, felszalagozva. „Nagy kő esett le a szívünkről” – mondta a családfő, miután szomját eloltotta kutam vizéből. Ezúttal sem kérdezősködtem afelől, miféle kő? Ellenben feltűnt nekem, hogy visszafelé már csak nyolcan vannak. Ez szeget ütött a fejembe, ugyanis a családfő arcára valósággal rá volt írva: nyolcan vagyunk. A mélyen imádkozni tudók arca ilyen. S azoké, akik szentes nyugalommal költik el szerény elemőzsiájuk az útszéli árok partjára telepedve.

TETOVÁS

Tetovást legutóbb a hajnali metrón láttam. Fején bodzabokor ágából font lombkoszorú. Kezében sárga színű, vörös markolatú méteres pálca. „Szeretkeztél az éjjel?” – kérdezte tőlem minden bevezető nélkül, fennhangon. „Merthogy én csak szerettem volna...” – toldotta meg borostásan, mint aki a híd alól, vagy a bodzabokorból érkezik a kikeletbe. Megvakarta piszkos póló alatti hátát, majd aziránt érdeklődött, hogy: „Sokat fogsz-e máma dolgozni?” Válasz helyett inkább csak városbolondnak kijáró meleg mosollyal reagáltam kérdésére. Azzal is beírta. „Látod, ezzel a pálcával én úgy vezényelem saját életemet, mint Leonard Bernstein a New York-i szimfonikusokat.” S a Kék Duna keringő dallamára néhány taktus erejéig mímelni kezdte a dirigálást. „Ma jó a kedvem, csak tartson ki egész nap” – szólt az utasok felé, s leszállás előtt a szemben ülő férfinak kezét nyújtott. Akkor villant meg belső karján a feltetovált leánynevek hosszú lajstroma.

Amint Tetovás leszállt, űr keletkezett utána. Síri csend. Miközben velünk a metró menetrend szerint tovasurrant.

DÖNTÉS

Kétszáz éves is lehettem már, amikor a domb tetején végre-va-lahára kifújhattam magam. Végigdőltem a fűben, lecsíptem a tőkéről egy zsendülő szőlőszemet, bekaptam, és éreztem, hogy szempillantás alatt megszűnik bennem mindennemű mozgásigény. Akkor és ott, fűben hevervén, megszólított az Úr: „Fiam, te alkalmas vagy arra, hogy a döntést meghozzad.” „Miféle döntést?” – kérdeztem, de válasz nem érkezett. Ha nem, hát nem. Ellazultan, fűben hevervén telt-múlt az idő, mígnem egyszer csak mellém telepedett a csősz. Ő nálamnál is idősebbnek tűnt. Víz alá süllyedt kisváros volt az arca. Habár meg se munkant, üléséből, lényéből valósággal áradt, hogy ő olyan ember, aki nem éri be kevéssel.

Már háromszáz éves is elmúltam. A vadászpuska dörrenéséhez semmi közöm. Hacsak az nem, hogy hallottam. Tudniillik száz éve is van annak már, hogy megszűnt bennem mindennemű mozgásigény. A csősz puskájának ravaszát tehát nem én, hanem valaki más húzhatta meg. Úgy látszik, az Úr időközben nálamnál alkalmasabbat talált a döntésre. Vagy pedig maga döntött és cselekedett.

CSALÁDI DOLGOK

Istennek háta mögött, egy hordó- vagy cseberszerű valamiben érzem én, hogy nincsen ez így jól, hiszen a vesztesnek kijáró keserű fejadag kényyszerű hörbölése máról holnapra kikészít. Émelyeg a gyomrom, szédül a fejem, remeg a térdem. Tán soha nem érek haza. Tán soha többé nem hallhatom Anyácska nyugtató hangját: „Fel a fejjel, kibírod ezt is, fiam”

Hazaérek valahogy. Az udvaron lánkol a kutya, a kecske és a kútgém. Anyácska pedig belefeledkezve a palacsintasütésbe. Mondom neki: „Anyácska, lánkol a kutya, a kecske, a kútgém, és én is porig égve.” „Ugyan, fiam, emlékezz csak a vaklyukra.

Annyi a tartalékunk abban, hogy a tűzoltózenekar száz évig járhatna. Ne nyavalyogj hát, fiam. Inkább járjál a tóra virágozni. Vagy légy kissé kelekótya, hisz jól tudod, hogy fél éve nincs falubolondunk.” „Jól van, Anyácska” – mondtam, majd lementem a tóra, és ráfeküdtem a vízre virágnak. Fiúvirágnak. Ha a tó tükrétől majd felgyülemlik bennem elegendő sziporka, hazamegyek. Felvértezve víztükör-csillogással és hullámos fordulatokkal, már igazi falubolond lehetek.

ASZTALTÁRSASÁG

Hűvös teraszon borozgatok Novemberi Széllal. Neki se könnyű, mondja, de nem részletezi a dolgokat, csak a vastag avarra, meg a felleges égre bök. Odasomfordál hozzánk Kóbor Kutya is. Inkább a hasa, mintsem a szomszédja hajthatta erre, hiszen mindenekelőtt Szép Kocsmárosné szoknyájához dugja orrát. Szép Asszony rögvést megérti a Kóbor Kutya-szót, s a körömpörköltből az éhenkórász elé tesz egy tisztességes eb-fejadagot.

Amíg négy lábú társunk asztal alatt habzsolja mi szemének, szájának ingere, Szél cimborámmal találgatásba bocsátkozunk a közelgő pincemester-választást illetően. Latolgatásunkba Szép Kocsmárosné is bele-beleszól, s a felmerült pincemesterjelölt-nevek mindenikéhez van néhány szava. Ilyenek, hogy: „Karcsi született pincepók, csak az a kár, hogy nincsen akarása; Jani, amilyen nagy asszonyfaló hírében áll, olyannyira darabos és halványlila gőze sincs a rejtelmekhez, a borbukékhoz; Miska meg elkínálgatná a hordóabroncsot is.”

Eközben odakönyököl közénk jóllakottan Kóbor Kutya. Kedvenc oportónkból töltünk neki is. Jó ideig folyik még a találgatás, a terefere. Miközben szemünkből el-elszáll némán egy-egy sóvár sóhaj Pult Ékessége felé, akinek oly hálás, fényes és áldásos viszonzó mosolya, hogy május-hiszeműekké leszünk ott mindahányan. Magamat is beleértve, akit Ötödik Kő néven szólítanak több ezer éve abban a borozóban.

JOGSI

Mondtam a főnöknek, hogy én képtelen vagyok egyszerre több dologra is odafigyelni. Ennek ellenére rábeszélte, hogy az ingabontás mellett tanuljak meg autót vezetni. Én hülye ráálltam. S most kifordított zsebekkel és reszkető inakkal ott ülök a volánnál. Bármikor beleszaladhatok valakibe, vagy engem tipor el valami behemót kamion. Nincsen biztonságérzetem, az az igazság. Bátortalanságom szörnyen nyomasztó. Mint mellkason a malomkő, olyan a vezetés nekem. A nevemet, meg a férfiasságomat is elfelejtettem már. És mínusz húszon is izzadok, kiszárad a szám Mintha dinoszaurusz és ringlispíl keveréke volnék. „Hát kellett ez nekem?” – kérdeztem szakadt ruhában és véres homlokkal kedden reggel a főnökömtől. Ő meg csak épphogy felnézett a számlákból és babszalygott, mint nyúl a káposztásból. „Ez sem komplett” – gondoltam, és kifordultam az irodájából. Mérgebben belerúgtam a totálkáros kocsi bal első kerekébe. Ettől lecsillapodtam. A kapus szakszerűen kimosta és leragasztotta homloksebemet. Katonáéknál szanitéc volt, így mondja.

ÜSTÖKÖSJÁRÁS

A kurrogás felé fordultam, s látom én, hogy tucatnyi tarka galamb éppen győzelmét üli az árok szélén elnyúlt macskatetem fölött. „Ilyet se láttam még!” – jegyzi meg Görbe Bácsika, akinek reklámszatyorja alján bizonyosan ott lapulhat még némi monarchia. Aggastyán korából ítélve sok mindenben átmehetett, és láthatott ezt-azt Görbe Bácsika. Különben is egész lényére rá van írva, hogy: „Ilyet se láttam még!”

Anélkül, hogy e galambok-macska dolog kielemezésébe belemelegednék, megjegyzem: tudomásom van egy macskáról, amelyik hűsége, s gazdája hűtlensége folytán máról holnapra ugatni kezdett, s azóta is ugat abban a trolibuszmegállóban, ahol

én felszállok reggelenként. Külön-külön megugat minden utast, de ez az ugatás nem ingerült, inkább szelídes, olyan ugatás, ami-be azért keveredik némi nyávogás. Felfogható köszönésnek is.

Mondandóm végeztével Görbe Bácsika elkezdett kotorászni a reklámszatyorban, s ahogy múltak a másodpercek, egyre egyenesebb lett Bácsika dereka. Úgy látszik, ez a gyógymódja a derekának – gondoltam –, s már elköszönni készültem, amikor a kezembe nyomott egy aszaltszilva-szemet, azzal a megjegyzéssel, hogy: „Isten óvjon a kanyarokban.” Miközben ezt mondta, el is tűnt mellőlem. A galamboknak s a macskatetem-nek is hűlt helye. Ezek után azt is hihetnék rólam, hogy én vagyok az a hazudozós, aki az üstökösről összehord hetet-havat.

ÁLDOMÁS

Nyikolájnak megfialt a bokszere. Azt a kutyát a fél város ismerte és Dámának hívta. Olyan is volt, mint egy igazi dáma: büszke, kecses, titokzatos. Regényt lehetett volna írni róla. Szóval, Dáma fialt vagy nyolcat, s a gazdinak attól nyomban ihat-nékja támadt. Én jöttem szembe vele a Gesztenyesoron. Verőfényes, férfitért bujtogató májusi délelőtt volt, legszívesebben beugrottam volna valamelyik szépasszony hálószobájának nyitott ablakán, hogy ott benn gyönyörűbbnél gyönyörűbb dolgokat üzsek. De nem úgy lett, mert Nyikoláj jött szembe velem, széles kedvvel, akár egy virágzó orgonabokor. Pici-pácsi, s már mentünk is, mint a lókupecsek, áldomást inni. A sörgyár felé vettük az irányt, ahol egy rakodó haverja dolgozott, és kerítésen át ládaszámra adogatta kifelé nekünk a sört. Mi meg nyakalni kezdtük az árpalé-potyát leheveredvén a folyópart gypé-re. Gambéról, a megvénült, megvakult mackóról mesélt Nyikoláj, akivel szintén iszogatni szokott a fürdőben. Meg arról a szép dililányról, aki szerelemből felvágta ereit.

Miközben ürültek az üvegek, ládák, a folyópartra megjöttek a tűzoltók is. A vizesstartály gyors feltöltését gyakorolták egy

darabig, aztán odaheveredtek mellénk a gyepre, és beszálltak a sörözésbe. De mi volt az a pár üveg, láda sör annyi szomjas embernek. Nyikoláj egyszer csak, mint aki angyalát látja, mosolyogva felállt és odament a kerítéshez. Hogy mit pusmogott a haverjával, mit nem, én azt nem tudom, de pár perc múlva felcsapott a láng a sörgyárban, és a tűzoltók szirénázva berobogtak a gyárudvarra.

Másfél óra is eltelt, amíg a piros tartálykocsi visszakanyarodott a folyópartra. Később Nyikoláj haverja is csatlakozott hozzánk. Odahevert a tartálykocsi mellé, s fölényesen, mint egy milliomos, felnyúlt a csaphoz, kinyitotta. „Igyátok” – mondta a csorgó, habzó aranysárga árpanedűre. S mi ittuk napestig. Közülünk senki se kérdezte, miként is került a sör a tartályba. „A nyolcból egy kiskutya az enyém lesz” – hajtogatta átszellemlőn Nyikoláj haverja, még akkor is, amikor a tűzoltók már régen elmentek. Mintha csak a teliholdhoz beszélne.

KAPITÁNY

A sikátorban hevert *Kapitány*. No nem úgy, mint akit kalózgolyó nyakszirten talált, még csak úgy sem, mint akit húsoskamion letepert. *Kapitány* úgy hevert a sikátor macskakövén, akár egy jógi, egy trónörökös. Köznapiasabb hasonlattal élve: akár egy igazi semmittevő, aki élvezi is a semmittevést. Arcán a napfürdő langya, a nemmoccanás élvezete és az ábrándok közötti bóklászás öröme. Nyoma sincs rajta hajó utáni sóvárgásnak, tengerre vágyásnak. Joggal vethetnék szemére, hogy akkor ő nem is igazi *Kapitány*. Vizek birodalmának bajnoka nem heverészik sikátor macskakövén naphosszat. Csakhogy a fesztelenség hercege ő, a királyi cím várományosa. Könnyen meglehet, hogy több is, mint várományosa. Talán máris a *Fesztelenség* trónjának teljhatalmú ura, csak ezt még nem közölte a sikátorral. Meggondolásból, feledékenységéből vagy egyszerűen csak azért, mert ezt a dolgot magánügyének tekinti.

KÖLYÖKDUMA

Anyu szerint kilenc apukám van, ám amikor nekem kell, akkor egy sincsen. Például ma délután se volt, amikor Karcsi cibálta a hajamat. Pedig milyen jó lett volna, ha kéznél van legalább egy belőlük és ráívall Karcsira, vagy leken egy taslit annak a ronda kölyöknek. Úgy nem szeretem, ha húzzák a hajamat. Attól se vagyok elragadtatva, hogy anyu minden áldott este lelép hazulról. „Apádhoz megyek” – mondja a tükörnek, miközben keni a rúzszt a szájára. Elmegy, én meg tejet töltök a macskának, bekapcsolom a tévét és odatámasztom a széket az ajtóhoz. A ruhásszekrényt is odahúznám, de azt megmoccantani se bírom.

Ó, GESZTENYÉK

A rettenetes hidegben, ahogy a folyóhoz értem, látom, hogy egy száz-százhusz főnyi asszonycsoport, lenge öltözékben ott térdepel a jégen, és tíz körömmel kaparászik. Bizonyosan valami örült szekta tagjai lehetnek, gondoltam, jobb őket nagy ívben elkerülni. Túl vagyok én már azon a koron, hogy holmi hókuszpókuszokkal, ceremóniákkal megetessenek. Már a híd közepén jártam, amikor a szemem sarkában feltűnt nekem, hogy az egyik hosszú lábú, formás fiatalasszony kiemelkedik a csoportból, s villámgyorsan közeledik a hídhoz. Megálltam. Karcsú látványa, lila selyemruhája alól áttetsző női sejtelmei – nagy hideg ide, nagy hideg oda – megbabonáztak. „Hát meg se kérdezed, hogy mit művelünk mi itt a jégen?” – kérdezte a csábítás minden fortélyával és praktikájával a hangjában. „Biztosan imádkoztok a tavaszért” – válaszoltam neki bizonytalanul. „Ugyan már! A férfiaknak kaparjuk a gesztenyét. Neked éppen én kaparom. A jégtükörben és alatta is találni gesztenyét, ha nem tudnád!” Hirtelenében mi mást is válaszolhattam volna, mint azt, hogy „Csókollak, szépasszony”. S már ott is termettem a jégen, hogy megtegyem a csókot.

Efféle hallucinációk törnek énrám manapság.

VAKÁCIÓ

Felültünk a dombra. Alig voltunk magasabban, mint a templom tornya, mégis másabbnak éreztük magunkat, mint lenni a lapos legelőn, amelyet tövig tarolt a csorda, a libanyáj és a hosszú kánikula. Igaz, ami igaz: a dombon is csak siska, csalán, szederinda-, csipke- és kökénybokor, s mind ácsingózott az esőért. A kopár legelővel, a felhőtlen éggel, a kánikulával mi mit se törődtünk. Azon törtük a fejünket, hogy honnan tudnánk annyi és olyan erős drótot szerezni, amivel egy óvatlan pillanatban a mozdony után köthetnénk az iskolát. Tudniillik felgyújtani nem mertük, aláásni pedig nem bírtuk. Nem lett semmi a tervezetéből, mert messzire estünk a drótüzemtől, valójában egyikünk se tudta, hogy hol is van pontosan az a drótüzem.

Épp alattunk húzott el a szenesvonal, amelynek mozdonyát az iskola elvontatására kinéztük, amikor Tilinkó a fejéhez kapott: csináljuk úgy, mint az ürgeöntést. Mindannyian azonnal kapcsoltunk. Uzsgyi, leiramodtunk a dombon, s meg sem álltunk az iskoláig, mely úgy árválkodott a nyári vakációban, mint a fészker hátához támasztott dióverő rúd. Felváltva, fáradhatatlanul húztuk a kútból a vizet és zúdítottuk befelé az osztályterem ablakán. Már derékig állt belül a víz. Úszott a pad, a fászláda, a földgömb, a térképmutató pálca. Egyszer csak – miként az ürge – ott termett az igazgató úr talpig feketében, s azt kérdezte tőlünk: „Hát ti, fiúk, mit csináltok itt?” Inunkba szállt a bátorság, mint akiket tetten értek. Józsinak ezúttal is vágott az esze, s kinyögte: „Eljöttünk meglocsolni a virágokat.” Az igazgató úr benézett az ablakon, helyeslően bólintott, majd mint az ürgét, szempillantás alatt elnyelte a föld. Mi is benéztünk az ablakon. Az osztályterem száraz és benne minden a helyén.

„Csapjon bele a mennykő” – káromkodta Bördő, s a félig felhúzott kútostort elengedte. Nagyot puffant a teli vödör, amint leért. Recsegett-ropogott a kútgém. Még a kútágas is be-lerándult, mintha haragudna.

VARÁZSPARÁZS

Ahogy a parazsat piszkálom, egyszer csak arra eszmélek, hogy egy pucér csecsemő rúgkapál benne. Koromfekete a haja, kreol a bőre és önfeledt boldogság sugárzik arcáról. Mintha csak langyos vízben fürödne, úgy jár keze-lába. „Hát te meg honnan pottyantál ide, és kié vagy, Fiúcska?” – kérdeztem. Nem kaptam választ, de úgy tűnt, hogy kérdésemet felfogta, ugyanis attól kezdve még élénkebb lett láb- és kézhadonászása, és gögicsélni is elkezdett. Mintha olyasmiket mondana, hogy „szeressél engemet”, meg hogy „vigyél magaddal a Sóvidékre”. Elámultam: vajon honnan tudja ez a Parázsbeli Csöppség, hogy én a Sóvidékre készülök? – morfondíroztam magamban, majd felálltam a tűz mellől, hogy a káprázattól meg ne hibbanjak. A sátorban kezdtem kotorászni, s azon kaptam magam, hogy kirándulógönceim között pólyának alkalmas cuccot keresek. Flanel vesekötőm és fehér pólóm mellett döntöttem.

Kibújtam a sátorból és ismét megpiszkáltam a parazsat. Ezúttal egy szakállas, ősz aggastyán bölcs nézett fel rám a parázsizzásból. Azon minutumban leesett az állam és begolyóztam, mint aki- nek a fejét csizmával megtaposták. Nem tudom, mi történt velem: elájultam-e avagy csak álomba zuhantam? Amikor a szemerkélő esőben feleszméltem, azt az intelmet ismételtettem mániákusan, hogy: „Ne menj a Sóvidékre!” Mintha belém kódolták volna ezt a mondatot.

Már két napja kelet felé robog velem a vonat, s én még mindig ugyanazt a tőmondatot szajkózom. Pedig annak a mondatnak már semmi értelme, hiszen a vesekötőbe és pólóba bebugyolált Csöpp- ségre szentelem minden figyelmem és szeretetem.

FÖLDÉHESEK

Már a vak is látja, mire megy ki a játék. Megérkeznek a jövevé- nyek mihozzánk, végigcsatangolják a szőlődombot, a Bükkö- nyös dűlőt, a Gesztenyék völgyét, a Gazdák erdejét és fűtől-fá-

tól megkérdik: „Eladó föld nem tudni?” Kétségtelen tény, hogy rengeteg a földtúrásba belerokkant öreg ember minálunk. A jövevények főleg őket vadásszák. Öregjeink nem tudnak olyan magas összegeket kimondani, amiket a földjeikért meg ne adnának. „Honnan van ennyi pénzük, s mitől ekkora a földéhségük ezeknek?” – kérdeztem egyik este, borozás közben, tetőtől talpig köszvényes nagybátyámtól. „Az Úristen tudja...” – válaszolta nagybátyám elgondolkodva. „Hát én elmegyek az Istenhez és megkérdem” – gondoltam, s még aznap este elmentem. A Mennyeknek országa egyébként igen közel van mihozzánk. Valami sötét előszobafélében kellett várnom soromra. Ahogy a szemem szokni kezdte a sötétet, látom, hogy teli a terem idegekkel, akik egyfolytában hányják a keresztet. Aki meg kifelé jön az Úrtól, boldogságtól sugározva mutatja a teli pénzes tarisznyát. „De hisz ezek itt a földéhesek!” – döböntem rá. „Az Isten pénzeli őket!” „Nincsen nekünk istenünk” – mondtam magamnak keserűen, s rácsaptam az ajtót a titkárnőangyalra.

Nagybátyám izgatott hangjára ébredtem: – Tudod-e, mi történt? – kérdi, s már mondja is: – A jövevények mind egy szálig eliszkoltak mitőlünk.

– Mint akik a pestisjárványától félnek – folytattam nagybátyám mondatát. Arról ellenben egy árva szót sem szóltam, hogy nekem mi közöm a dologhoz. Amondó vagyok, hogy jó ügyért a képességet kellő időben kell bevetni, s nem kikotyogni.

BERKENYE

Azt a fiút, akit most emlékezetemből előveszek, néhány éve a rézaljai tavaszi nagyvásáron ismertem meg. Csemetefákat árult. Én meg berkenyét kerestem, ugyanis néhai anyai nagyapám szőlőjének végében kiszáradt az öreg berkenyefa. Pótolni akartam. Nosztalgiából, nagyapám emléke iránti tiszteletből tűvé tettem a vásárt. Kérdem a berkenyét Dacáritól, s a pirosposzsgás, zömök fiú kihúz egy szilvafacsemetét a kupacból. „Ilyen dolgok-

ban nem lehet engem átrázni” – mondom a fiúnak rosszállóan, s már indulni készülök tovább, amikor a szilvának vélt csemetefa egyik pillanatról a másikra tele lett érett berkenyékkel, még hozzá úgy, hogy egyik ágon alma alakú, a másikon meg körte alakú apró berkenyegyümölcsök himbáltak. „Hát ezt meg hogyan csináltad?” – kérdem Dacáritól derűs csodálkozással. „Az az én dolgom és az én tudományom, ami nem eladó” – válaszolta, miközben bal kezében tartott oltókését kissé felém emelte, majd nemes egyszerűséggel elhárította a pénzt, amit a csemetéért kínáltam. „Különleges igényekért soha nem fogadok el fizetést” – közölte velem. „Manapság a berkenyének már a nevét is elfelejtik. Kimegy a divatból, mint a gereben, meg a motolla” – toldotta meg Dacári koravéne.

Néhány év után is röstelkedve vallom be, hogy akkor ott, a rézaljai vásárban, Dacáriból efféléket ki nem néztem volna.

GÓT BETŰK

A zsványok fényes nappal rúgták be házunk ajtaját. Én éppen görögdinnyét ettem a konyhában, Anyácska pedig nekem hátul mosogatott. Ijedelmemben lenyeltem négy-öt dinnyemagot, Anyácskának meg kibomlott a kontya, s hosszú barna haja a vállára hullt. A zsványok öten voltak, mind tagbaszakadt, behemót. Mai fogalmaink szerint amolyan őrző-védő kft. és smaszerek. Gót betűket kerestek rajtunk. Tűvé tették a házunkat, az udvart, a kertet, a kutat is feltúrták. A borospincét sem kímélték. „Ha már itt vagyunk, kóstoljuk meg az itókát” – mondta az illetéktelenül behatoló egyikike, s már fogta is a lopótököt. Előbb a leánykából, aztán az oportóból, s végül a muskotályos hordóból borozgattak a zsványok. Egyre jobb lett a kedvük, s már dudorásztak is odalent.

Papa furgonja e tájban fordult be a kapun. Amint kiszállt a furgonból Papa, Anyácska rögvest sorolta neki a történeteket. A hallottaktól Papa elmosolyodott, homlokon csókolta Anyácskát,

nekem pedig megsimogatta az üstököm. Ezzel elhessen belőlünk minden ijedelem. „Amazok meg csak hadd dorbézoljanak – bökött fejével a pince felé Papa –, néhány liter bor nem a világ.”

Amint a kapatos zsványok békésen elköszöntek, s Papa becsukta utánuk a kaput, a furgon ponyvája alól előkerült egy patinás fémdoboz. Jól emlékszem a pillanatra: Papa kacsintott, s megrázta a dobozt. Szinte úgy csörgött, mint a templom per-selye vasárnapi istentisztelet után a bicegő harangozó kezében.

HULLÁMHOSSZ

A vízcsapon át érkezett hozzánk a különítmény. Lehetek vagy húszan. Kommandósokhoz illően voltak öltözve, felfegyverkezve, kiképezve. Amint kiugráltak a kagylóból, minden teke-tória nélkül kutatni-keresni kezdtek a hűtőszekrényben, az ágy alatt, a függöny mögött, a befőttesüvegekben és minden zeg-zugban. A fiúk tájszólásban és félszavakkal beszéltek egymás-sal. Valami kicsi kínait kerestek, aki állítólag lóvá tette a főha-diszállást. Hát akkor csak keressétek – gondoltam az adott kö-rülményekhez képest meglehetősen nyugodtan, hiszen legjobb tudomásom szerint néhány alattomos svábbogáron kívül nem lehet idegen a házunkban.

Ezzel én fogtam magam, és kiültem az erkélyre olvasni. Amint felütöttem a szecesszió hullámnzásáról szóló kötetet, és lapoztam benne kettőt-hármat, rábukkantam a kicsi, ferde szemű rejtőzködőre. Szegénykém félelmében úgy vacogott, mint az Antarktisz jegére leszállni kényszerült pilóta. „Ne félj, én nem árullok el ezeknek” – nyugtattam meg suttogva, és to-vábblapoztam. Futott ugyan a szemem a sorokon, de gondolataim minduntalan elkalandoztak. Gyakran járok így olvasás közben. Most például titokzatos keleti tájon röpköd fantáziám. Ott alkonyat van, oly annyira erős alkonyat, hogy a denevérek szárnyshogásán és a szénailaton kívül semmi pontosan kive-hető, néven nevezhető nincsen azon a környéken.

HINTASZÉK

Benő kocsmája afféle talponálló, amelyben azért le lehet kuporogni egy-egy hórihorgas székre, ha a törzsvendég vagy az alkalmilag betévedő szomjas úgy akarja. A csehó egyértelműen talponálló jellegű még akkor is, ha a huszonegyező csapat a bankos kivételével ülve zsupázik. A százas tétben játszó kártyások többnyire nyugdíjasok. Van közöttük kiöregedett artista, egykori revüszínház-igazgató, bádogos kisiparos és rakodómunkás, aki magánál hordja, gyarapítja vagy éppenséggel elveszti napi keresetét.

Benő szinte mindenkit névről ismer. Tud a fiatal házások válásairól, a környéken történt karambolok részleteiről, a betörésekről és arról is, hogy az Ausztráliába kivándorolt unoka sorsa hogyan alakul. Benőnél egyébként a törzsvendégek akár tíz rundó erejéig is hitelképesek. „A vendégem vagy” – mondta a minap, s élém tesz egy nagyfröccsöt. Az az igazság, hogy nem lepődtem meg a gesztusától, mint ahogy akkor sem, amikor közelebb hajolt hozzám és bizalmasan közölte, hogy állandó kapcsolatban van öt éve elhunyt apósával, vagyis volt apósa visszajáró lelkével. És sorolja a visszajáró mindennapi jelenéseit: hogy lehúzza a vécét, leveri a pultról a műanyag tálcát, megkocogtatja a fűtőtestet láthatatlanul. „Ilyenkor az após mindig figyelmeztet, és én hallgatok rá, mert az öreg az én legjobb jóakaróm” – közli velem Benő oly természetességgel, miként az érett szilva potyog a fáról. Így aztán Benő nem siet el döntéseit, amikor az após szerint nem szabad elsietni. Ilyen alapon halasztotta el a kocsmá privatizálását és ragaszkodik húszéves tragacs Trabantjához. Ez részben érthető is, hiszen amikor Benő reggel beül a Trabiba és otthonról elindul, keresztet vet, majd amikor este hazaér, ismét keresztvetéssel köszöni meg a Mindenhatónak, hogy a napot minden baj nélkül átvészelte.

Minap egy könyvet vittem Benőnek ajándékba. A kínai meséket tartalmazó könyv lapjai közé egy hintaszéket rejtettem oly módon, hogy mihelyt felüti a könyvet, csússzon ki belőle a ringató alkalmatosság. Úgy is történt, ahogyan elképzeltem. Benő belapozott a könyvbe, és a hintaszék a pultra pottyant. „Megint

üzent az apósom” – mondta félhangon Benő, miközben szeme rámeredt a hintaszékre. A huszonegyezők is a pult felé pillantottak, de már csak annyit láthattak, hogy Benő sebtében becsúsztat valamit a könyv lapjai közé, majd eltűnik a raktárban. Az a színtiszta igazság, hosszú heteknek kell eltelniük ahhoz, hogy Benő megemberelje magát és részletekkel szolgáljon apósa legújabb üzenetét illetően.

ÉSZAKI ALKONYAT

Miközben Evelin a vadkacsákkal csacsogott, én a tó másik felén kék bogyókat eszegettem. Úgy termett arrafelé az édes kék bogyó, mint mifelénk a kökény meg a szeder, vadon. Hogy az édes bogyóktól-e, vagy a jó levegőtől, én azt nem tudom, de egyszer csak kalapálni kezdett a szívem és szaladhatnékomból támadt, mint a ménesnek. Jól mondom, mint a ménesnek. Ugyanis hogy, hogy nem, vágta azok termettek mellett „Ne akarj győzni mindenáron” – súgta oda nekem kérlelő hangon egy verejtékben úszó labdaarcú fiú.

Megvallom, nem fűtött engem a nyargalhatnék láza. Száguldásom negyedóra után alábbhagyott, szívem se kalapált már olyan vadul. Leálltam, amint az északi alkonyat első jeleit megláttam. Ismét hallottam Evelin csacsogását, előbb rólam beszélt a vadkacsáknak, majd arról cseverészett, miért is rövidülnek a napok. Néhány perc múlva Evelin megfogta a kezemet, és délnek indultunk. Hát igen, valóságérzékéből pillanatig se tud kizökkenni az én Evelinem.

KALÁKÁBAN

Sürgetett az idő. Csapatokban vonultak a varjak nyugatról keletre. A novemberi éles szél pedig hóna alatt hópihékkal lebzsel a környéken. Iparkodni kellett, ha már belevágtunk. Mozog-

tunk is mindahányan a nem túl nagy udvaron. Olykor egy-egy kupica pálinkával felélénkítettük a már lankadó férfilendületet. Egyenletesen fogyott a sóder, a homok, a víz, a cementes zsákok csomója. Miközben a garázs emelkedett kifelé a földből, egy vörösesbarna tyúk sétálgatott, csipegetett és káricsált a lábunk alatt. Az anyám tyúkja-szerűen szelíd és búbajos teremtés egy váratlan pillanatban felrepült a vállamra, majd onnan a fejem búbjára, s mint pódiumról a szubrett, énekelni kezdett. Ismeretlen, de fülbemászó dala az elmúló szerelemről szólt. Mit mondjak: hogy az ámulattól kiesett a szerszám a kezünkből és eltátoztuk a szánkat mi, meglett férfiak? Ez szó szerint így igaz, megtetőzve azzal a ténnyel is, hogy a betonkeverő villanymotorja a magas C-től rövidzárlatot kapott. Ki gondolta volna, hogy éppen egy jámbor tyúk szerelmes dala fog gyönyörködtetni és hátrátozni bennünket garázsépítő munkánkban?

PIRULA

Ahogy kapaszkodik velünk felfelé a lift, szomszédasszonyom felém nyújt egy pirulát. „Ezt vedd be, s meglátod, egy óra múlva kisimulnak a ráncaid, megszűnnek ízületi fájdalmaid, és úgy érzed majd magad, mint vasárnapi ebéd után, amikor a vörösbőr hatni kezd” – mondta a jólélek Morzsóka, s már fel is értünk a nyolcadikra. Rám is fér ennyi odafigyelés, gondoltam, miután elköszöntünk és nyitottam kifelé az ajtót.

Lerúgtam a cipőmet, fogásra akasztottam téli gönceimet, majd egy pohár vízzel lenyeltem a Morzsókától kapott tablettát. Végigdőltem a heverőn, miként vasárnapi ebédek után, és vártam a hatást, ami néhány perc múlva jelentkezni kezdett. Először az a különös érzésem támadt, mintha kétcolos gázvezetékcső lennék egy mocsárszéli falu határában, két méterrel a föld alatt. Aztán meg úgy tűnt, mintha egy markológép kiemelne onnan és valami láthatatlan felhajtóerő röpíteni és lebegtetni kezdene. Néhány pillanattal később pedig olyan hallucináci-

óm támadt, mintha egy gyönyörű légikisasszony gyöngéd mosolyában ünnepezné. Ebben az emelkedett delíriumban nem igazán tudtam, s tán tudni sem akartam, hogy mi is történik velem. Emlékszem: csak arra vágytam, hogy minél tovább tartson ez az érzés.

Nem is sejtem, mennyi idő telt el azóta, hogy Morzsóka csodaszere kisimította ráncaimat és elmulasztotta ízületi bánaltalmimat. Arról sincs fogalmam, hogy hányadika van, és hogy a postás hányszor csengetett. A fekete dobozban rögzítve minden benne lehetne, csakhogy Morzsóka pirulájának nem volt ilyen doboza. Hála Istennek! Kérem én: miért kell lépten-nyomon mindig mindenről tudomásunk legyen? A kő se tudja, hogy ottan van, ahol, mégis van, s oly kerekded, miként egy csecsemő dundi idomai.

TAPASZTALATCSERE

Monor környékén már pusztá kíváncsiságból is megkérdeztem az egyik komondorszerű kóbor kutyától, hogy jutott-e neki valami abból a gyűjtésből, melyet a Blaha Lujza tér aluljárójában összekoldult guggolva az a Pasas. Az a Pasas, akit mi, arra járók már jól ismerünk és több-kevesebb alamizsnával naponta ellátunk. Miközben ő, mármint a Pasas, részvétes arccal az ölén szunyókáló fekete-fehér foltos kiskutyáját simogatja, odanyújtok neki egy húszast a kóborkutyák javára, és átfut az agyamon, hogy Istenem, milyen zseniális ez a Pasas. Ugyanis kóborkutyák mindig is voltak, és amíg világ a világ lesznek is, így eleséget gyűjteni számukra folyamatosan szükséges. Az ötlet is nyúlhetetlen, hiszen az evés kutyáéknál sem megy ki a divatból.

Nos, a Monor határában megkérdezett komondornak halványlila gőze sincs arról, hogy a Blaha Lujza tér aluljárójában jótékony gyűjtés folyik érette. A komondor nincsen is arra rászorulva, hiszen van az erdőben, a határban elegendő vadnyúl,

őzgida. „Némi nyargalás és kutyafurfang árán megszerezhető a finom falatok” – mondotta szó szerint a komondor, akiről valósággal lerítt: a gazdátlanság fáj neki igazán. Láttam: az első jelle hozzám dörgölözne, s követne vakon a tizedikre. De hát a nejem miatt nem tehetek vele jót.

Az elmúlt napokban szót váltottam még jó néhány városi kőborkutyával. Főleg szemeteskukák, vágóhidak, vendéglők környékén bóklásztak a napi betevő falatért. „Rémhír – vakantotta egy valaha jobb időket megélt, megtört szemű kínai pincsi –, Pedigré Pál, májpástétom két éve nem volt a gyomromban.” Ezek után elkészítettem rövid, de csattanós tervemet, miszerint: legközelebb odalépek a Pasashoz és a szokásos húszas helyett szemébe vágom: „Maga egy közönséges szélhámós!” De hát: ember tervez, Isten végez. Mit látnak szemeim: a Pasas ott kuporog szokásos helyén, pózában, ölében a foltos kiskutyával, s az előtte lévő kartonon ez áll nyomtatott betűkkel: BESZÉLNI, ÉNEKELNI TANÍTOK KUTYÁKAT JACK LONDON-MÓDSZERREL. Elállt a szavam, s bennem rekedt neki szánt dörge demem. A kacagás vett erőt rajtam. Megyek az utcán és fennhangon kacagok, mint a falu bolondja, mint a mozgókabaré, s közben arra gondolok, hogy hamarosan meghívom a Pasast egy sörre. Az ilyen vakmerő szélhámós mögött szerintem poétás lélek sejlik, olyasvalaki, aki élés dolgában nálamnál is jártasabb.

Miért is ne? Meghívom egy sörre, kettőre, egy kis tapasztalatcserére, egy kis visszaemlékezésre, ugyanis semmi kétségem afelől, hogy ő is gazdára vágyó kutya volt előző életében...

SANSZ

Vajon úgy lesz-e, ahogyan O. Swan a dombon elmesélte? Nem tudom, a völgy még messze van, s túl korai azt találgatni, hogy a harangozó mennyire szavatartó, vagy hogy a juhász mikor szundikál. Majd idejében minden kiderül. Addig is ajánlatos

alaposan láb alá nézni, hiszen annyi a kiálló kő meg a fránya gödör az úton, hogy az már-már bosszantó.

Ilyen vidék ez. Hol nagyon meleg van, hol meg túl hideg. Hol kiszárad, hol elfagy a búzavetés, mert nem érkezik időben az égi áldás. Errefelé mintha ritkán járna a Gondviselő.

Ha! Hallszik már a birkák bégetése, s a puli futkározása is kivehető. Az már a völgy. Miként egy tepsi frissen kisült tészta. Gőzölög és illatoz. A szájban összefut a nyál. Nem, egyelőre nem eshetek neki a keresésnek. Érzem a sanszomat. Az elgurult biciklikerek pedig előbb-utóbb úgyis megkerül. A völgy, tudom, visszaadja majd azt, ami nem az övé.

PILLANAT

A domb fehéren és lilásan virágzik. Szeretem nézni ezt a dombot. Látványa, mint az ölelésre hívó csábítás. Pillanatok alatt hessenek át a kellemesbe, miként a tavaszi szél simogatni lenge szoknyák alá. Jól tudom, a domb szziropompája máról holnapra odatesz, s a beporzásra hívó csábítás is hamvaiba hull. Óh, miért zúdítasz rám ily józan felismerést most, édes Istenem? Miért, amikor még épp hogy kiröppentem a kaptárból, s mézgyűjtő mohó mámoromban enyémnek érzem a bódító domb minden menyasszonydíszes barackfáját, szilvafáját, almafáját és körtefáját? E verőfényes boldog délelőttön miért kell ekkorát zuhannom nekem, rövid életű esendő méhecskének? Miért is lobban el körülöttem minden oly gyorsan, Uram?

A REZIDENCIA ELŐTT

Az elnökválasztás napján senki se ment el szavazni. Elnöke így nem lett a szigetnek, de az élet ment tovább, mintha mi sem történt volna. A kikötőben ki-be rakodták a hajókat, a vámosok, a policájok, a kocsmárosok, a prostituáltak, a mat-

rózok és a többiek mind tették a dolgukat. A régi kerékvágásban mindössze annyi változás történt, hogy az elnöki rezidenciaiba nem jártak többé port törölni a takarítónők, és a címzés fogadásokra szóló meghívókat se kézbesítették már a sötét egyenruhás küldöncök. Ők automatikusan levetették, fogásra akasztották puccos gönceiket, és civil ruhát öltve belevagyültek a tömegbe.

A sűrűn lakott sziget közéletének légkörében semmi jel nem árulkodott arról, hogy a világnak e távoli zuga elnök nélkül van. A külföldi turisták fényképezőgéppel a nyakukban, mit sem sejtve, minduntalan lencsevégre akarták kapni a virágzó sziget első emberét. Ezért nap mint nap a rezidencia elé sétáltak, de mindannyiszor hoppon maradtak, mert elnöknek se híre, se hamva arrafelé. „Nem jó ez így, még rossz hírünket keltezik ezek a turisták” – gondolta a sziget bolondja, majd egészséges lokálpatriotizmusától vezérelve a titkos bejáraton át besurrant a palotába, és kisvártatva úgy lépett ki az erkélyre, mint egy elnök. Habár néhány perces ott-tartózkodása alatt meg se mukkant, tekintélyt parancsoló tartása, méltóságos mozdulatai egyetemesen beszédesek voltak. A turisták lázas fényképezésbe kezdtek. Végére is erre a pillanatra vártak.

SZOMSZÉDOK

Addig-addig cipeli az ember fejében a terhet, mígnem egyszer csak hirtelen cselekedni kezd. Fényes nappal felgyújtja szomszédja házát. Azután, amikor már javában lángol a porta – emberünket nevezzük Péternek, a szomszédot meg Pálnak –, a gyújtogató hirtelen elhatározással oltani kezdi a tüzet. Megáll az ész, hogy néhány perc leforgása alatt ekkora változás megy végbe valakiben. Pedig végbement, hisz Péter elsőként, eszeveszett erőbedobással húzza a vizet a kútból, s önti a lángra, még mielőtt megszólalna a félrevert harang, s odacsődülne oltani a falu népe.

„Ne félj, viszonzásul én nem gyújtom fel a te házad” – szól oda szomorúan Péternek Pál, miközben kisleányát hozza kifelé ölből az égő házból. „Elismerem sérelmed és igazad, Péter. Elcsábított engem a rigófütty, hát kiérdemeltem a büntetést. Ámde: nem én vagyok a szoknyavadász.”

BOHÉM VIRÁG

– ARASZOSAK –

VASÚTI CSOMÓPONT

Álltam a vasúti csomópontjáról híres kisváros peronján, és mérlegettem: engedjek-e szomjam csábításának, avagy eléggé lapos bugyellárisom „tartalmát” kíméljem a rám váró, még mostohább napokra. Ahogy ott téblábolok bizonytalanul, egy férfihang szólítása üti meg fületem: „Állomásfőnök úr, a vonat elvitte a csomagomat. Mi az istent lehet most csinálni?” „Jó ember, nem én vagyok az állomásfőnök, zakóm kékje még nem jelenti azt, hogy én volnék. Különben is nem látja, hogy nincsen tányérsapka a fejemen?” Ilyeneket mondtam neki egy szuszra, aztán a vállára tettem békülékenyen a kezeimet, és elkísértem a forgalmi iroda ajtajáig. Végül is szomjammal engedelmeskedve a gyorsbüfé hosszú lábú asztalánál kötöttem ki. Emberem ismét felbukkant. Kiderült, néhány száz méterrel vitték csak odább a batyuját, s ott várja a csatlakozást.

Nos, nem veszett el a poggyász, s az én bácsikámnak ettől parttalan ihatnékja támadt. Két pohárnógatás között kiderült, hogy a nagyobbik lánya Amerikába ment férjhez. A kisebbik valahol a magyar alföldön bitangol, a fia meg az Érmelléken, kőhajításra lakik tőle, de rá se hederít. Valami nagynénit és alkalmi ácsmunkát is emlegetett még félmondatokban. Mire a csatlakozás összejött, már alig lehetett feltuszkolni a vonatra. Én egy másik irányba tartó szerelvényre szálltam, s nem állt módomban megtudni, hogy az engem állomásfőnöknek néző ácsmester rálelt-e poggyászára, amelyben állítólag pótolhatatlan szerszámok, fontos iratok és boldogságos könyvek lapultak.

FORRÓ NYOM

Miközben a repülőtéren vártam nagynénémre, baglyot találtam a klarinétban. Nehéz azt leírni, hogy milyen lelkiállapotban is vergődött az a szegény madár. Olyan elcsüggedt szemekkel nézett rám, mint aki félig megfagyott, mint akinek se apja, se anyja. Mint aki földönfutóvá lett egy senkiházi koncertmester miatt. „Ne félj, én nem bántalak. Ha akarod, mátol a keresztapád leszek” – nyugtattam meg, és klarinétostól becsúsztattam felöltőm alá. Időközben leszállt nagynéném repülőgépe, s a vámosok meg a policájok vizslatni kezdték az érkezőket. Nagynénémet is kiemelték a sorból. Hiába lobogtatta mentelmi jogát, betuszkolták a sárga ajtó mögé és alaposan megmotozták. Egy szarvasgidát s némi préselt szénát találtak nefelejcskéek színű blúza alatt. Sem nagynénémnek, sem a gidának nem lett bántódása, ugyanis a vámosok meg a policájok egészen mást, valami szétszedett fúvószenekar tagjait meg azok hangszereit keresték. Én abban a szent pillanatban forró nyomra leltem, de még szeretett nagynénémnek sem árultam el, hogy miről is van szó. Csak hallgattam, kivártam és összpontosítottam, tudniillik nagyon erősen azt akartam, hogy mire a taxiból kiszállunk, olvadjon el, szívódjon fel bennem, s kívülről úgy tűnjön, mintha felöltőm alatt soha nem lett volna klarinét. Meg bagoly.

HÁRMASBAN

Hiába erőltettük egész délelőtt, nem akart felszállni velünk a léggömb. Dél tájban feltámadt a szél, s az az ötletem támadt, hogy menjünk inkább a tóra vitorlázni. Némi huzavona és átöltözés után elindultunk a tó felé, amelyhez engem szoros családi kötelékek fűztek. Három évbe és három napba telt, amíg gyalogosan elértük a gleccserek megolvadt jégéből keletkezett tavat. „Legszebb gyermekem”-nek becézte egykor Anyácska, s oly kéjesen fürdött benne, hogy prúd apám a látványba belepirult. Vi-

torlás helyett egy megtépázott, használhatatlan ringy-rongy bárka árválkodott a stég mellett. Akár egy gazdátlan, csont és bőr kutya, mely éhségében már a szemét se bírja felnyitni. Amíg én azon morfondíroztam, hogy a bárkán mi is lenne a legégetőbb teendő, Kedvesem kibújt ruháiból, sikongva gázolt bele a vízbe. Mint aki transzba jött. Mint akinek elment minden esze, s csak érzelmei maradtak. Ha történetesen nem édesvizű a tó, Kedvesem menten delfinné válik. Sirathattam volna, amíg élek. Kedvesem szerencsére nő maradt. Igaz, fütyült rám. Mintha én ott se lennék. Oly szemérmetlenül és ledéren lubickolt a vízben, akár egy Hattyú-Léda. Miként egykor prűd apám, most én is elpirultam. Nem tartott soká, mert észbe kaptam, s bevettem magam a vízbe. Hamarosan hatalmába kerített az érzélem. Egyszerre kettőt öleltem, s ketten rajongtak értem is. Akárha egyazon pillanatban léghajó és vitorlás utasai volnánk.

DÉLNEK

Vállreumáját tapogatva tegnap megmondta nekem a másik halász, hogy mára elromlik az idő. Ő szedte is a sátorfáját, és szinte hal nélkül délnek elgyalogolt. Mentem is volna, meg nem is vele. A vacillálásnak az lett a vége, hogy itt ragadtam, és most köpenyemet, gumicsizmámat, halászbót tartó kézfejemet veri a hideg eső. Seholy egy madár, egy hal, egy emberi lény. Csak a novemberi szél pasáskodik vélem. Meg-meghúzom a rumosüveget. Attól lábra kap bennem a képzelgés, s úgy vélem: enyhül a szél, szakadozik a felleg, s mintha a horgot is birizgálná valami. Illúzió csak. Esteledik. Déli irányban három óra járásra a vízialom, ahol is tető alatt lehetnék, ahol végre lerúghatnám lábamról a csizmát, ahol szép molnárné leve se gőzölög a fazékban. Na és, ha éjszaka? Jobb később, mint soha bekopogni oda, ahol a kóbor halász is várva várt vendég, ahol kapni még emberséget. Semmi értelme a szemérmességnek. Ha a nyirkos éjszaka nemcsak a sarkamban, de a nyakamban is már.

PIRKADAT UTÁN VALAMIVEL

Akkoriban havat gyógyítani jártam hajnalonként. Ami abból állott, hogy szél-alakban szilajkodtam a környéken mindaddig, amíg minden tegnapi nyomot, kormot, olaj- és vérfoltot el nem tüntettem a fehér takaróról. Mire Anyácska kijött a tornácra, s ámulatos szemeivel végigpásztázta az udvart, a kertet, a domboldalt, én már fahéjas, borsos meleg boromat kortyolgattam. Csak kipirult arcom árulkodott neki arról, hogy aznap reggel már gyógyítottam. Hálás mozdulattal simogatta meg üstököm, mint aki újabb álmokat adományoz fiának. Nagyon szerettem Anyácskának e nagylelkű mozdulatát. Legszívesebben megcsóoltam volna érte, de valami büszke férfidac miatt mégse tettem. Inkább kimentem a színbe fát hasogatni. Micsoda pillanatok voltak! Emlékszem: oly módon szívtam magamba a felhasogatott akácfa illatát, hogy megszólalt tőle a rigó. Januárban. Pirkadat után valamivel. Ezt Anyácska is tanúsíthatja.

CSALOGÁNY

Beszédes cimborámmal kaptattunk felfelé a dombon. Éppen a kilátást meg a jó levegőt dicsértem neki, amikor megütötte fülünket valami különös trillaszerű hang. Olyan tiszta volt és oly üde, mint a csordogáló hólé a márciusi patakban. E csengő hang mégsem volt egyértelműen madári. Kicsit a kölyök-kutya szűkölő éneklésére is hasonlított. Mondtam is svábbbá lett cimborámnak: tiszteletünkre lám megszólalt Jack London éneklő kutyája. Amint kiértünk az utca végi kanyarból, tüstént megoldódott a rejtély: egy háromévesforma kislány magas kőkerítésen ülve trillázott, mosolygott is hozzá, mint egy primadonna. Megálltunk, mint akik csillagot néznek. „Életemben nem hallottam még ilyet” – jelezte cimborám kifényesedett szemekkel. „A nemzet új csalogánya” – válaszoltam megbabonázottan.

Az eladó telek még hallótávon belülre esik. Tetszik a cimborámnak. Látom rajta, hogy megveszi, s tíz év után ismét szomszédok leszünk. Kelet és Nyugat között. Majdnem félúton.

LÉGBŐL KAPOTT AJÁNLAT

A vézna fiatalember egy sarokasztalnál ült, kötött és minden húsz-huszonegyedik szem után elmosolyodott. Negyedóránként pedig kortyolt a sárga hűsítőből s olyankor a tekintetét is felémelte. Mint aki repülni tud, vagy bejáratos Istenhez, olyan volt az a szempár, az az arc: csordultig lebegéssel és önbizalommal. Ha nincs az a ronda határidő, el tudtam volna nézni hétszámra. De hát csodálás helyett cselekednem kellett. Odaléptem hozzá és filmfőszerepet ajánlottam neki. „És miről fog szólni a film?” – kérdezte szinte megalázóan természetes hangon. „Még nem tudom” – akartam mondani, de szerencsére nem mondtam, mert azzal mindent elronthattam volna közöttünk. „Hát a páfrányok lobogásáról. És te lennél benne a Szél” – vágtam ki a rezet.

A fiú nem kérdezősködött tovább. Automatikusan mozogtak ujjai. Parányi változást azonban észrevettem rajta: csak harminckét-harminchárom szem után mosolygult el. Ezen árulkodó jelből azt véltem kiolvasni, hogy mégiscsak szeget ütöttem a fejébe légből kapott ajánlatommal. Ugyanis nemhogy a forgatókönyv nincs megírva, de azt sem tudom, merre van a filmgyár.

OLAJ

Ahogy verítékezve püfölöm a száraz földbe a kerítéstartó vascsövet, és arra gondolok, mekkora marha is volt az, aki az első kerítést kitalálta, hát egyszer csak kibuggyan a csőből a fekete olaj. Mintha egy ismeretlen, képlékeny testű állat bújna kifelé a földből. Olyannyira megijedtem a ronda szerzettől, hogy elejtettem a kalapácsot, rá a lábujjamra, ami szörnyülködése-

met a jegenyefák hegyéig fokozta. Hirtelenjében azt se tudtam, mitévő legyenek: levezető sáncot ássak az egyre terebélyesedő fekete rémnek, Istenhez fohászkodjam segítségért, vagy hívjam a tévé kettő Tények műsorát? „Nemhogy örülnél, hiszen egyik percről a másikra olajsejk lett belőled” – mondta Pilóta, aki egy telekkel odébb bűgatta a motoros kapát. Miféle öröm az ilyen: olajban áll a nemrég ültetett málna, szőlő, barackcsemete. Meg aztán, kérdem én: hiányzik nékem egy Péter–Pál-féle fülemüle-per? Isten ments! A mezsgyén feltört fekete pépről habozás nélkül lemondok. Vigye a szomszéd, Pilóta. A szagát se bírom. Meg aztán: hadd aludjak én továbbra is nyugodtan.

Á PIRAMIS KIEGÉSZÍTÉSE

Amikor bekerültem a turistacsoportba, már egy összeforrott, nagy családot találtam az autóbuszban. Mindenkinek megvolt a maga helye, szerepe, akár a tégláknak a boltívben. Hosszú lenne felsorolni, hogy kinek mi is volt ott a privilégiuma, inkább csak annyit mondok, hogy vélem a piramis egyik kihullott követ kívánták pótolni. Gombaász bácsika mellé kerültem, arra az ülőhelyre, mely hosszú időn át a jobb létre szenderült Szállásmesteré volt. Mihelyt elindult velünk az autóbusz Gombaász bácsi elaludt, s csak az első pihenőnél ébredt fel, hogy kisdolgát ő is elvégezze. Hallótávon kívülre sétáltam a csevegő csoporttól. Unatkoztam. Valahogy nem tudtam közös nevezőre jutni a másmyen hétvégevel. Alapjában véve tetszett nekem az, hogy senki sem szállt rám, senki sem zaklatott kíváncsi kérdéseivel. Hagytak békésen unatkozni.

A második pihenőn ugyanúgy cselekedtem, mint korábban. Belegázoltam a térdig érő hegyi legelő fűvébe. Pillangók röpködtek körülöttem. A beszippantott virágportól s a ragyogó napsütéstől jókorát tüszentettem. Ettől súlytalanná váltam, kurjant-hatnékom támadt, s valami jódliszzerű dallam tört fel önkéntelenül belőlem. Akkor még halvány fogalmam sem volt arról, hogy e mozzanattal kezdődik el kivé válásom a csoportban.

ÉRZELEMTENGER

Mint mondtam: valósággal belém idült a látvány. Miként a lomha domb néhány ár szeletét, úgy az elém táruló panorámát is tulajdonomnak tekintem, ami nélkül tán nem is tudnék meg-
lenni. Mint rakoncátlanul verő szívnek a pacemaker, olyan ki-
egészítő nekem a látvány. Az öreg körte, cseresznye, miként a
már saját kezűleg ültetett alma, kajszi, franciabarack, dió s a
szőlőtövek is, mind-mind szeretteim. Amikor rájuk nyitom a
kertkaput, ágaikkal ujjonganak felém a legnagyobb szélcsend-
ben is, én pedig szemmel ölelem enyéimet. Néhány percig érze-
lemtenger vagyok, aztán átöltözöm, s nekiveselkedek a gyo-
moknak. Amondó vagyok, igenis lássák: van gazdája a telek-
nek. Isten bizony csöppet se bánom, hogy nincsen villany a fa-
házban. Jólesik fáradtan ücsörögni a sötétben, az égből augusz-
tusi csillagok, a fűből szentjánosbogarak küldik nekem apró
fényékességeiket. Hát persze, hogy elfogadom, s a tücsökzené-
vel együtt féltve őrzöm legbelül.

LAZAC ÚTJA

Akkori elanyátlanodásom olyannyira felemésztette lelki tartalékaimat, hogy nem értem többet egy ingzsebben felejtett és ki-
mosott villamosjegynél. Ilyenné válik a férfiember, amikor a
szerelem kellős közepén, lángolása Mount Everest-csúcsán fa-
képnél hagyja imádott arája. „Miért? Kiért?” – kérdeztem bol-
dog-boldogtalantól eszelősen. Nemhogy ésszerű választ, de egy
vigasztaló szót se kaptam attól a várostól, amely két évvel ko-
rábban megkoszorúzott.

Amikor már külsőleg és belsőleg is úgy néztem ki, mint a di-
liház szökött fegyence, Derihács személyében felragyogott a
szerencsecsillagom. Hónom aljáig ért ősz üstöke, és hangja is
szakasztott olyan volt, mint anyai nagyapámé. Segítségemet
kérte az eligazodásban. A Hévíjó vizét kereste, amelyben fájós

üzületeit szerette volna megáztatni. „Ember, annak semmi akadály, én elvezetlek oda, hátha vigasztalásra lelek benne magam is” – mondtam, és meg sem álltunk a pasák és püspökök által is fölöttébb kedvelt bugyogó meleg vízig.

Nyakig merülve a Hévjóban, Derihács kéretlenül felfedte előttem kilétét. Miként a lazacoké: értől az óceánig s onnan visszaívelt életútja. Szökött széna között szekérderékban, légópincében fohászkodott Istenhez, lóhúst kóstolt, romokat takarított, gránátrepeszé lett kisujja, kimaradt a komédiák-ból, mintegy negyven esztendőnyit fehérköpenyben vigasztalódott. S a törődött, elcsigázott lazac most a Hévjóban áztatja csontjait és lenne valakié. Egy asszonyé! Az asszony szóra én akkorát sóhajtok, hogy a Hévjó gőze s a közeli tölgyfalombok is jókorát libbennek. Ezzel a sóhajjal ki is merítem keserűségemet. „Addig is, amíg rá nem lelsz lazacasszonyodra, ellakhatsz énnálam” – ajánlottam Derihácsnak, aki egy alig észrevehető fejbiccentéssel jelezte, elfogadja nagylelkűségemet.

Derihács a déli fekvésű szobát választotta. Felkelésben mindig megelőzött. Mire én felébredtem, ő már degeszre tömte a hűtőszekrényt és a kávé is megfőzte. Az állomás, a piac és a főté Környékének legfrissebb híreit akkorra ő már mind tudta. Egyszer viccesen Stirlitznek neveztem, de ő kérte, hogy maradjunk csak a Derihácsnál.

Egy novemberi reggelen „van egy kis dolgom” szavakkal lakóci mborám repülőgépre szállt, s néhány napig egyedül ténferegtem a lakásban. Se enni, se inni, se asszonyra gondolni nem tudtam. Csak feküdtem hanyatt és néztem a mennyezetet, mint aki éhségstrájkol. Úgy talált rám Derihács félholtan. Tüstént kezelésbe vett. Gyümölcslevekkal, langyos fürdővel, tejbegrízzel, forró hársfateával és a korzó legfrissebb híreivel állított talpra. Váltig szabadkozott: repülőre nem száll fel soha többé!

*

Úgy ment el, mint a sárga krizantémágyás a decemberi fagyban. Személyes holmija összehajtogatva ott vannak a bőröndben, az ágy alá becsúsztatva, ahogyan ő otthagytá. Nincs szívem felnyitni, beletúrni Derihács hagyatékába. Egy bankszámlaszámért, végrendeletért kegyeletsértő én nem leszek. Legálábbis egyelőre.

Y S NEM

Van nekem egy haverom, akinek a talpa, de még a fenéke is be van sózva. Azaz állandóan mehetnékje van. Szegény feje olyan géneket örökölt, amelyek egyfolytában űzik. Felriad ál-mából, hogy hegyek közötti nagynénjének fejfőrcsei vannak, s rögvest nekiiramodik a hágónak a gyógyszerrel. Máskor meg, amint azt hallja, hogy bontják a berlini falat, félbehagyja az ebédet, s nyomban rozoga autójába ül, mondván, ezt nem lehet kihagyni. De olyasmi is megesett már vele, hogy a családi nyaralást feláldozva ámokfutóként követett egy rigófütyöt.

Foglalkozása tekintetében is különös az én haverom. Nemcsak megírja, de ki is nyomtatja, beköti, és el is adja a szakácskönyvet. Máskor meg templomfalat restaurál, és cipőt tervez Moliere bütykös lábára. Malomkalmárnak sem az utolsó széles e monarchiában.

Nos, az én haverom a múltkoriban előkapja a fényképezőgépet – tudniillik fotózás terén is egyre-másra terem neki a babér – és se szó, se beszéd villogtatja bele a képembe. „Mit hülyéskedsz a szemem világával?” – mondom neki, miközben kézzel-lábbal hessegetem magamtól legújabb bolondériáját. Ő meg csak mosolyog a magaslaton, mint ama tábornok, akinek már semmi kétsége a csata kimenetelét illetően. Na, telik-múlik a hét, a hónap, s az én nátrium-kloridos haveromnak színét se látom a városban, a halászsparadicsomban, de még az Alaszkaról szóló dokumentumfilmben sem. Mint akit a föld nyelt el. Ad-

vent második hetében aztán hoz nekem a postás egy ajánlott levelet, s mi van benne? Egy újságkivágás, amelyről az én sóvidéki haverom szakállas-boldog képe mosolyog rám. Valami mesés autótüneteményből. A német nyelvű újságcikk szövegét nem értem ugyan, de annyit azért ksilabizálok belőle, hogy a haverom és a Mercedes valami fesztivál közepette egymást boldogítják. Az újságcikk alján pedig barna színű golyóstollal azt üzeni: „Álladat csokolom, Árpi.” Mit marhászkodsz, nem vagy te homokos?! – gondoltam, s a levelet a rádió poros tetejére dobtam.

Alighogy meggyújtom a harmadik adventi gyertyát, csörög a telefon. Felveszem. Az én kóbor haverom harmadmagával látni akar sürgősen. Gyertek – mondom. A palacsintaszag jóformán még ki sem szellőzött, s ők hárman meg is jöttek. Inkább izgatottak voltak, mintsem ünnepélyesek. Árpi se szó, se beszéd jobb tenyerével megemelte az államot, mintha fuldokló galambot emelne ki a szökőkútból. A másik két úriember helyeslően bólogatott, s a kezembe nyomtak valami fényes papírra nyomtatott okmányt, kezét ráztak, Fröhliche Weihnachten-t kívántak és elsiettek. Mint a Mikulás. Én meg ott álltam bambán, viogyorgó haverommal szemben, mit sem értve az egészből. Fényes papírral kezemben még mindig a palacsintaszag miatt röstellkedtem. Tán még az új év is ott ér az előszobában, ha Árpi oda nem sűrget a tükörhöz: „Mercedes-álladért ajándékba kaptál egy Mercedest, te hülye!” Akkor, ott a tükör előtt esett le a tantusz: állam lyuka hármasság elágazású. A kétnapos boros-ta tényleg egyértelműen mutatja a Mercedes-embléma rajzolatát. Igaz, ami igaz, fejjel lefelé, amit én Y-ként tudtam és viseltem eddig magamon.

Mit is mondhatnék én még ezek után? Azt, hogy a ház előtt álló autócsodától elakadt a szavam? Avagy azt, hogy félek, úgy járok, mint Gelliusz, az ókori római költő, aki öreg korában a költői versenyen győzött és belehalt az örömbe? Én inkább élni akarok, Árpi. S államon sokáig viselni még az Y-t. Tied a babér, s vele az autó. Na, erre igyunk!

MI LEGYEN A VARRÓGÉPPEL?

Azon a nyáron négy-öt éves lehettem, Öcsém két évvel kisebb. Azt, hogy nyár volt, onnan tudom, hogy Apánk felgyűrt ingujjban, pityókás fejjel jött haza azon a kora reggelen, és kisnyulat meg fürjtojást hozott nekünk. Még ágyban voltunk, Anyácska éppen diót darált. „Neked is hoztam valamit” – mondta Anyácskának, és kifelé mutatott az udvarra néző ablakon. „Te léha bitang” – szólt vissza nem túl keserűen Anyácska, miközben tovább járt a keze, s oda se nézett. Engemet és Öcsémet ellenben nagyon is kíváncsivá tett az a dolog, amire Apánk derűsen rámutatott. Jókora kartondoboz állt a felszárnyra nyitva hagyott kapu mellett. „Tényleg van ott valami” – bizonygattuk Öcsémmel, fürjtojással és kisnyúllal a markunkban. Erre Anyácska is odafordult, és azon nyomban ragyogóvá vált szemében a bosszúság halovány szikrája. Mint aki keresztüllátott a kartondobozon, és rögvést megfejtette a titkot, röppenve futott ki az udvarra. Mi is utánaeredtünk, hogy minél közelebből láthassuk a titkot s Anyácska nagy-nagy örömét. Mire kiértünk, Anyácska már javában szaggatta a kartondobozt. Olyan örömös önkívületben embert én azóta sem láttam ténykedni. Ragyogott, táncolt és lebegett. Tán a Megváltó eljövetelekor se lehetne örülni annál jobban. „Éppen ilyenre vágytam” – rebegte Anyácska, s hol a kartondobozból kihámozott varrógépre, hol meg pityókás Apánk borostás képére cuppantott egy-egy pusztit.

Öcsém mezítlábas tüszentése félbeszakította Anyácska örömét. „Befelé, rajkók, még az hiányozna, hogy megfázzatok” – hallottuk a hangját, és szófogadóan sipirceltünk vissza az ágyba.

A varrógép az utcára néző konyhaablak elé került, s negyvenöt esztendeje áll ottan, ahová akkor állították. A történet kikerekítéséhez elmondom, hogy ama szombatról vasárnapra virradó éjszakát Apánk valami hegyi falu kocsmájában töltötte, ahol az iszogató férfiak nagyon virtuskodtak. Egy teherautó kerekét kellett minél messzebbre eldobni. Néhány pohár bor után Apánk is belemártózott a versengésbe, és elsőre túldobott

mindenkin. Egyre-másra tették elébe a borokat, s tüzelték újabb és újabb dobásokra. Egy tagbaszakadt sofőr, akinek fűrészáruval megrakott teherautója a kocsmá előtt parkolt, azzal állt elő, hogy a kereket a karosszérián ki tudja átdobni. Apánk volt az egyetlen, aki belement a fogadásba. Két lova szekeres-tül volt a tét, a sofőr meg a rakományát tette kockára. Pláne, akkor jött csak igazán tűzbe, amikor megtudta, hogy a rakomány ponyvája alatt, a fosznideszkák végében egy vadonatúj varrógép is lapul. Nemhogy keresztben, de másodikra hosszában is átdobta Apánk az autót fölé a gumikereket. A deszkarakományról Apánk nagyvonalúan lemondott, de a varrógépet, azt diadalittasan tette fel a szekérré, mielőtt hazaindult.

A varrógép feledtetni tudta Apánk sok-sok férfitudhajtását, ki-kimaradozásait. Hajnaltól késő estig kelepelt Anyácska keze-lába alatt a varrógép. Gyolcsingek, szövetszoknyák, tarka ruhák garmadáját varrta Anyácska a falusi jó népek. Ha pedig felgyűlt a hímezni való oltárterítő, keresztelőpólya, szemfedő, menyasszonyi blúz, Anyácska csavarhúzóval fél perc alatt átállította a fekete-fényes Veritast hímzésre, és hetekig csak a hímzőrárával s a görbe kisollóval foglalatoskodott. A házbővítést, új kerítést, tanítástunkat és minden anyagi gyarapodásunkat Anyácska aranykezének s a varrógépnek köszönhetjük.

Anyácskát tegnap temettük. Az ég is elsiratta. „Most mi legyen a varrógéppel?” – kérdezte a temetőből hazatérve Apánk, olyan hangsúllyal, mint aki már nagyon bánja, hogy miért is nem tette oda Anyácska mellé, a sírba.

Hát mit is lehetne válaszolni erre a kérdésre?

Á KRÓNKA KEZDETE

Néhány hete megszólított az asztalfiókom, mondván, vigyem el őt a fodrászhoz, de a kozmetika-, a masszáz- és fitneszszalon szolgáltatásai is esedékesek volnának számára, hiszen az utóbbi időben annyira ellomposodott, hogy már nem is asztalfiók, sok-

kal inkább szénaboglya kinézete van. Szokatlan óhajától olyan-nyira meghökkenem, mint aki tengerparti homokon szundít el és hómezőre ébred. Rendben van, én megértelek, és elviszlek, csak előtte tájékozódnom kell, merre is vannak a városban ezek a szalonok. Érdeklődtem hát fűtől-fától a szépségszalonok holléte felől, mígnem egy fehér színű pillangó – ez volna a káposztalepke? – cikcakkban ugyan, de elvezetett az asztalfiókom által igényelt szolgáltatóházhoz. Miután egy Goethe-idézettel megköszöntem a pillangó irántam való jóságát, beléptem a hatalmas ház halljába. Miközben arra gondoltam, hogy pacsuliillat nélkül akár repülőtéri váró is lehetne, valaki udvariasan megfogta a karomat s felvezetett az első emeletre, ahol rózsaszín árnyalatok fogadtak. Mintha egy áruház méregdrága női fehérnemű osztályán járnék. De ez csak illúzió. A nikkelszillogású ajtók mögött alapos munka folyik, s mielőtt észbe kapok, már egy bugris, hasbeszélő, csuklóból gesztikuláló, kortalan lény fogorvosi székében ülök. Megpróbálom én elmondani, hogy nem fáj nekem a fogam, meg hogy az íróasztalom fiókja, s nem én kíváncsoztam e székbe, de a vékony hangú, gyors beszédű pasas belém fojtotta a szót. Gyors gombnyomásra a szék vízszintes ágygá változott. Legombolták rólam a ruháimat. Ekkorra már a gyors beszédű bugris megötszöröződött. Az egyik a fejbúbomat és az arcomat, a másik a kezeimet, a harmadik a mell- és hastájékomat, a negyedik a fanszörzetem környékét, az ötödik pedig a combomat, láb-száramat és talpamat matatta. Hazudnék, ha azt mondanám, nem esett jól e szalonos kasmatolás. Sőt, nagyon is ínyemre volt. Akár a tokaji furmint íze-zamata-mámorítása. Egy szó, mint száz: az időtlenség csodálatos delíriumában ringtam. Nem voltam és nem is akartam ura lenni magamnak.

Miként a parttalan tivornyákon, itt elszakadt a filmem, s halvány fogalmam sincs arról, hogy azután mi történt. Tagjaim gémberedettek, torkom reszelős, látásom fátyolos, orromat pedig áporodott akták szaga fojtogatta. Fogalmam sincs róla, hogy hol fekszem, hogy mitől van dagadtságérzetem. Kiszolgáltattott tehetetlenségemben felnyögtem, mire csattanást hallok,

és hasító fájdalmat érzek derekamban. Kisvártatva a rám ripakodó hangjában felismertem íróasztalom fiókját. „Ahelyett, hogy engem lomtalanítottál volna, még magadat is belém tuskoltad” – hallottam pörlekedését. Ez a dohogás azonban már fölényesen és főnöken hangzott. Lesújtottan, tájékozatlanul és mit sem értve bámultam magam elé. Ekkor rám kacsintott a székem, hogy hajoljak közelebb hozzá. Odahajoltam, s nyugdíj előtti ülőalkalmatosságom félig viccesen, félig komolyan a fülembé súgta: „Míg odavoltál Rózsaszínben, íróasztalod fiókját kinevezték osztályvezetőnek. De ez még a szerencsésebbik változat.” Értem már – csaptam a homlokomra.

Amint a nagy-nagy kő leesett a szívemről, egyre inkább késztetést éreztem magamban arra, hogy a további fejlemények kópés krónikása legyek. Miért is ne?! (Az ötletért hálás köszöntem Istennek.)

VACSORAI DŐ

Miután megköszöntem az Istentől jött ötletet, lerogytam egy krumpliszsákra, hogy senkitől sem zavartatva végiggondoljam az előttem álló telet, amely a jelek szerint jóval fenyegetőbbnek és sanyarúbbnak tűnik a sokévi átlagnál.

Először is: derűm – legbecsesebb holmim – megóvása érdekében naponta kijárok majd az állomásra, s úgy teszek, mint ha a nyár érkezésére várnék. S nagyon, de nagyon vigyázok arra, hogy még csak véletlenül se legyen mímelés íze a dolognak. Úgy fogok állani a peronon, mint akinek szent meggyőződése, hogy a nyár decemberben és az esti gyorsal érkezik.

Másodszor: közlendőimet efféle szikár tömondatokba sűríttem: Minek annyi kanyar? Több fény nincs! Ne lövöldözzetek! Ez zsákutca, kérem. Legyél a kacagásom! E mondatok úgy hangoznának a számból, mint aki eltitkolja főnyereményét.

Harmadszor: örökké résen leszek, s környezetem kalmárlelkű lobbizóit mind-mind nyakon csípem, és köpeny, kalap, eser-

nyő gyanánt fogásra akasztom majd, hadd lógjanak, porosodjanak ott az idők végezetéig.

Negyedszer: ha pedig ténylegesen is megérkezik decemberben az esti gyorsal a nyár, határozott léptekkel indulok majd feléje. Barackillatú kofferét kiviszem a kezéből, s Nyárfeleségét felsegítem az olajfestményen várakozó konflira. Attól a pillanattól pazarolnám a főnyereményt: fürdőzésre, labdajátékokra és gondtalan aratásra.

Miközben efféle képzelgésekkel múlattam az időt, fenekem alatt a zsák krumpli a felére apadt. Kitűnő tolvaj lehetett, aki észrevétlenül el tudott lopni félzsáknyi pityókát alólam. Szent igaz: nekem nem krumpliőr a tisztem. De hát mégis hová lett? Felszívta volna a föld, vagy ti műveltétek, fogason lógó lobbizók? Tovább nem találgatok. Decemberi derűmből futja arra, hogy felkaptassak a városszéli dombra, hulladék fából tüzet gyújtsak, s beleöntsem a parázsba a maradék krumplit. Mire megsül, remélem, körém gyűlnek a hajléktalanok, az utcagyerekek, a kóbor kutyák, s olyanok leszünk, mint egy nagy család.

REGRUTÁK

A hajnal aranya ott ragyog a bevonuló legények között. Nem a talpuk alatt, nem fakoferrük tetején, hanem egész suhancos lényükben. Az ifjúság aranyának káprázása ez. Félig még gyermeki, félig öntudatlan, s ettől makulátlan a hajnali fényes tallel, amelyet a kívülállónak nem lehet nem észrevenni. Körülállják a tangóharmonikást, és torkuk szakadtából énekelnek, mint akik meg akarnak szabadulni a démontól, a félelemtől, önnön ártatlanságuktól, valamitől. Alig bírom fékezni közéjük vágyódásomat. Aztán mégiscsak csikóvá válok. Ujjam pittyen, sarkam csattan, s eláraszt a boldog önkívület. Nem számít sem az ősz, sem az eső, sem a csőd, sem a személyes tekintély megőrzése. Mint pórázról szabadult kutya, adom át magam a parttalan jókedvnek. Vigyen, sodorjon. Mit bánom én, hogy az

apjuk lehetnék. Nótázó hevületükben tüstént bevonulóvá válok, olyannyira és ténylegesen is, hogy velük együtt integetek az elinduló vonatablakból. A fiannak, aki egyre töpörödik és apaszerűvé lesz a távolodástól. És az elválás gyötrő szomorúságától.

KISZÁLLÁS

Még kezdő hivatalnokoskodásom idején történt. Kiküldtek abba a faluba, amelyet ezer év óta jegyeznek, s Aranybullával is illettek. Sósáfárai állítólag hetedhét országba eljutottak, s igen gyümölcsöző üzleteket kötöttek. Nos, ottjártamkor a kiadós tavaszi esőzések miatt nagy volt a sár, oda nem illő félcipőm megmerült bokáig, pantallóm szára pedig csatakos lett térdig. Ezért nemcsak a helybeliek igénytelenségét, nemtörődömségét, de magamat is okoltam. Ahelyett, hogy jobban a lábam alá néztem volna, én inkább a régi nádtetős házakat bámultam. Akkori ámulatomra és véleményemre is jól emlékszem: ez tiszta középkor! Nem sok volt benne a túlzás, akkoriban még se lecsapolva, se villany bevezetve, se bekötő kövesútja a községnek. Ebben a világvégi elmaradottságban kerestem Irinyi bácsit, akinek Tinódi nevű szomszédjával volt elmérgesedett mezsgyeviszálya. Miután a helyszínen a szükséges méréseket elvégeztem, kiderült, hogy nagy baj nincsen. Mindössze a nemrég felépített nyárikonyha csepegője kellene odébb legyen úgy harminc centivel. A magam kezdő földmérő helyzetét megkönnyítendő, fehér asztalhoz ültettem a haragos feleket, s azt közöltem velük, hogy ezt a dolgot csakis békepohárral lehet megoldani. „Ez hivatalos parancs” – nyomtam meg a szót, s a két jónevű érmelléki gazda vonakodva bár, de az asztalra tett egy-egy üveg saját termésű bort. Az egyiké enyhén pirosas, a másiké aransárga és sűrű, mint az olaj. Hosszúra nyúlt pohárköszöntőmnek az volt a lényege, hogy van ott föld dögivel, s ha a lecsapolást is megejtik, még több lesz. Azt is hozzátettem, hogy akkor viszont a halász-

vadász paradicsomnak befellegzett. Koccintottunk, felhajtottuk a bort, de a két szomszédon továbbra is látszott, hogy legszívesebben egymás torkának esnének. Nem merték mondani előttem, de szemük villogásában ott szikrázott: zsebükben nyitva a bicska. Tisztában voltam azzal, tennem kell valamit, hogy megelőzzem a bajt. A felelősség súlya meg a negyedik pohár bor hirtelenében cselekvésre bírta. Felálltam és kimentem, mint akinek könnyítenie kell magán. A lehető legkézenfekvőbb megoldást foganatosítottam. Nekivettem a vállamat a frissen vakolt nyárikonyha falának, és arrébb nyomtam harminc centivel. Egy kéznél lévő, rozsdájában alvó kapával pedig elegyengettem a földet, aztán visszamentem, s felhajtottam az ötödik pohár bort. Majd nyomatékosan közöltem, hogy leellenőriztem a mérést, s a tévedést kijavítottam. Most már minden stimmel. Nemcsak papíron, de a valóságban is. Lett nagy öröm, amikor saját szemükkel is megbizonyosodtak, hogy nem a levegőbe beszélek. Töporlyú, kolbász, házikenyér és savanyú uborka került az asztalra, s további üveg borok.

Késő délután ökrösszekérrel vittek az állomásig. Egy ósdi, mohos kőhíd mellett haladtuk el. „Már semmi haszna ennek a hídnak – bökött oda az ostornyéllal Irinyi bácsi –, hiszen a folyó réges-rég elköltözött alóla. Mi mégis kíméljük. A miénk ez. Nem rongáljuk a szekérrel.” Ekkor mély levegőt szívtam tüdőmbe. Euforikus hangulatom csúcsán lebegtem. Maradékitalanul elégedett voltam, hiszen békét hagyok magam mögött, ráadásul az ezeréves kőhíd látványát, meg a demizson bort vihettem magammal.

DIVERTIMENTO PRÓZÁBAN

Abba a nyári táborba a szélrózsa minden irányából érkeztek emberek. Lepusztult hely volt, de a faházakat meg a konyhát hamar rendbetették. Seprű, mosószer, törlerongy és festék akadt elegendő. Nekiveselkedtünk, s két nap alatt lakályossá

tettük a magas hegyekkel körülvelt tanyát. Mi fiúk, férfiak még pirkadat előtt vadászni, tarhálni indultunk, a lányok, asszonyok meg folytatták a takarítást, otthoni dolgaikról cseverésztek, pletykáltak, s el-elkottyintották, hogy ki melyik fiúra, férfira vetett már szemet.

Egy hétre való szedret, szamócát, gombát, valamint egy üveges tekintetű őzgidát hoztunk rúdon a konyhára. A lányok, asszonyok el voltak ragadtatva a zsákmánytól. Mi fiúk, férfiak a patakhoz mentünk, megfürödtünk és kifeküdtünk a napra, hogy kipihenjük fáradalmainkat. Volt, aki szundított, volt, aki kavicsot dobált, pancsolt a vízben óraszám. Volt, aki rigót utánozott, s a füttyöt addig gyakorolta, amíg eleredt az eső. Hegyek között gyorsan jön-megy a felleg. Jó, ha a köpeny kéznél van, még jobb, ha egy-két perc alatt fedél alá lehet húzódni.

Nos, bezavart az eső bennünket. Az ebédre még várni kellett, s mi fiúk, férfiak kotorászni kezdtünk hátizsákjainkban. Ki cigarettát, ki kekszet, ki szerszámkészletet, ki sakktáblát halászott elő a pakkjából, s elkezdődött a kötetlen klubélet. Én a huszonegyezökhöz csapódtam, s játék közben olyan kifejezéstelen arcot vágtam, hogy percek alatt elveszítettem magamat szem elől. „Fiúk, férfiak asztalhoz!” – invitált nagy sokára egy kontyos, bögyös szépasszony. S mi átszivárogtunk a szomszéd helyiségbe. Vendéglőt megszégyenítő a teríték és a menü. Estebéd közben feltűnt nekem, hogy azért mégsem olyan ez a közös eszem-iszom, mint mifelénk a lakodalom. Mintha össznépi fogyókúráznánk, csak mértékkel csipeget és kortyol a társaság. „Miféle tábor ez?” – kérdeztem a baloldalon ülő szőke, szep-lős, fiamkorú suhantól. Az csak felhúzta a vállát, mint egy kétosztályos, bamba gyerek. Az ilyen típust szerette kiszúrni a közönségből magának Hofi. Én ezt nem teszem, békén hagyom az ártatlan, északi típust. „Miféle tábor ez?” – tettem fel újra a kérdést ezúttal a jobboldalamon ülő, velem egykorú forma, taljánosan göndör hajú, kreol bőrű, magába szállt férfinak. „Én nem kérdezősködnék a maga helyében” – háritott el nyomatékosan, mint aki világszabadalmát félti tőlem.

Felhagytam a további kérdezősködéssel. Lesz, ami lesz, hagyom sodortatni magamat én is az árral, gondoltam. A vidám countryzene felcsendülésével a lányok-asszonyok szoknyái suhogni kezdtek. Parttalan rütyözhethéjük engem is beszippantott a körtáncba. Ez a dáridó már vetekedett a lakodalmi mulatsággal. Sőt, több is volt annál, hiszen itt mindenki menyaszszonnyá és vőlegénnyé nemesedett, a kétosztályos szőke bajort, a kontyos-bögyöst, a tudós talját s magamat is beleértve.

A margaréták és a csillagok tanúi voltak a közös násznak. Máig nyúlóan elevenen él bennem az az éjszaka, az a szarvasbőgés, melyet a tudós talján másnap a gének célszerű felfrissítésének nevezett. Kérem én: hogy lehet ilyen botorszárazon, földhözragadtan néven nevezni azt, ami oly egyedülállóan mennyei?

ÚGY ÁLTALÁBAN, KIVÉTELESEN

Mi mást is mondhatnék a nyárról, mint azt, hogy volt eleje, közepe és vége. A dolgok zömében már így történnék. Felgördül a függöny, bejönnek a színészek a színpadra, kacagnak, sírnak, kiabálnak, sugdolóznak, vihognak, megszeppennek, vagdalcoznak, leguggolnak, futkároznak, kinyúlnak, és számtalan hasonló dolgot művelnek. Majd legördül a függöny.

De említhetném a szuka tüzelését is. A világ legbékésebb, legszeretetreméltóbb kutyájából egyik napról a másikra rakoncátlan, mehetnékes, együgyű ösztönlény lesz, mely eltépi a pórázt, átugrik akár a két méter magas kőfalon is. A hívásra rá se hederít, fut bele a vakvilágba. Néhány napig aztán úton-útfélen tombol a kutyanász, majd kihuny a szuka tüze, s hazaoldalog. Mint aki nyugtatót kapott, kuckójában elnyúlva alszik, alszik a bestia. Fekete-Köröstől Amazonasig bitangolt, hetedik ikszében járó távoli rokonom házépítését is említhetném. Miután örökös nélkül, szálegyedül maradt, gondolt egyet és visszatért gyermekkori emlékeinek színhelyére. S hogy értelmet adjon

öreg napjainak, egyes egyedül nekilátott: alapot ásott, betonozott, falazott, tetőt ácsolt, fúrt-faragott, kótogott, csiszolt, vakolt, festett éveken át. Nem sietett. Alaposan, kitartóan dolgozott, mint a szű, vagy még inkább, mint a vakondok. Örömét lelte abban, hogy a beépített gerendák, ajtók, ablakok, csempék, csapok kifogástalan minőséget, az igényes jó példáját sugallják a helybelieknek. Végül a pont is felkerült az i-re.

Mint mondtam, általában így zajlanak mifelénk a dolgok. Persze, kivételek is vannak. Például mostani semmittevésem, s ez a hatalmas kő, amelyen ülök. Ez a kő, amióta világ a világ, itt fekszik a vízparton, moccsatlan. Ki vagyok én hozzá képest?! Egy bogár, egy szellőfoszlány, egy kenyérmorzsza, vagy még annyi se. Nem is folytatom. Hanyatt dőlök inkább, s élvezem a kő melegét, meg a látványt, a szirti sas mesteri vitorlázását az égi kékben. A remekbe szabott dolgok engem mindig is lenyűgöznek, művelje azt bár egy cserkésző szirti sas.

LÓVÁ TETTEK EGY FÜLLENTÉSSEL

Még három nap után is ott motoszkált a fejemben, amit a fapados vonaton a patakról hallottam. Nem jött, hogy elhiggyem, hogy a patak évente egyszer, vízkereszt napján dalra fakad. Hogyhogy dalra? S miért éppen vízkereszt napján? Na én ennek utánanézek alaposabban, gondoltam. Nemcsak azért, mert nem tudtam csak úgy elengedni a fülem mellett ekkora füllesztést, hanem mert fölöttébb kíváncsi lettem e jelenségre, s mert szerettem volna, ha tényleg valóság a patak éneklése. Élek-halok a különös dolgokért. Hónapokra feltöltődöm az esőcsináló dobolásától, a villámszelídítő bámulatos reflexeitől, miként a fehér holló-ritka falusi szatócsbolt egyedülálló illatától is. De jó is lenne behallgatni a patak éneklésébe! – sóvárogtam, s a falinaptáron bekarikáztam a január hatodikát, amely idén szerdai napra esik. A vízrajzi atlaszt fél napig sila-

bizáltam. Abban a legkacskaringósabb útvonala a Bisztra-pataknak volt. Ebből arra a következtetésre jutottam, hogy kizárólag ennek a vize képes az éneklésre.

Vízkereszt előtti napon indultam bakancsban, hátizsákkal, távcsővel. Valameddig vonattal, onnan meg a favágók limbóhintójával az irtásig. Tovább pedig – miután megtudakoltam a helyes irányt – gyalogosan vágtam neki a latyakos ösvénynek. A hegyi legelőn, délután tájban egyszer csak valami kunhalomszerű kidudorodásra lettem figyelmes. Arrafelé kezdem gyalogolni. Mihelyst odaérek, látom, hogy a halom oldalából teknősbékafejeszerű kövek állnak ki körbe-körbe. Minden kétséget kizáróan emberi kéz műve e totemszerű halom, állapítottam meg, s a teknősbékafejekeken lépdelve felhágtam a csúcsára. Lett is nagy ámulatom, hiszen innen körös-körül belátható volt a környék. Bal kéz felől, úgy tízpercnyi járásra, az erdősáv leple mögött sejtettem a Bisztra-patakot. Helyben vagyunk, állapítottam meg, s felütöttem a sátrammat, ami nem volt más, mint egy lószőr pokróc, amelyet a vállamra vettem. Közben a szendvicset majszoltam, rámesteledett. Szerencsére derűs volt az éjszaka, s csillagnézés közben úgy röppent el az idő, mint a moziban. Csak hajnal előtt kezdtem dideregni, amit táncikálással és szilvóriummal űztem el. Mit mondjak: életem legszebb hajnala virradt rám ott, a halom tetején. Mintha a kegyes égiek földi rokonává avatódtam volna.

Már magasan járt a nap, s én hasztalan hegyeztem a fületem. Énekfoszlányok helyett csak a bárányok bégetését és a kutyák ugatását hallottam közeledni. Meg is kérdeztem a juhásztól, miért nem énekel máma a Bisztra-patak? „Domnu drága, nincs itt semmiféle Bisztra. Kútból itatom a nyáját, az a kút pedig inkább morog, mintsem énekel.” Ezek után lekászálódtam a halomról. Hazudnék, ha azt mondanám, nem voltam csalódott. Az voltam. De csak kicsit, ugyanis csalódásaimon nem sokat rágódom, inkább a lehető legrövidebb úton túlteszem magam rajtuk. Különben is, küszöbön a farsang, mely a lehető legjobb alkalmat kínálja arra, hogy lóvátévőimmal én is kibabráljak.

TÚZKERESZTSÉG

A szél fúvása se mindig ideális. Gondolom, már ebből a mondatból is sejthető, hogy nem áll túl jól a szénám. Hát hogyan is állana jól, amikor összemert alatta a szekér. Még hozzá nem is az én hibámból, hiszen indulás előtt megkentem a kerekeket, igazítottam a ráfokon, megabrakoltam a lovakat és magam is kiadósan megreggeliztem. A kátyúkkal teli út nemcsak a küllőket, de a tengelyt is megeszi. Apám most mégis engem okol, amiért túlságosan megraktam. Nem állok le vitatkozni övele, de azt azért megjegyzem, hogy a mostani sarjútere a tegnapi búzarakományhoz képest kismiska. Mégis most ment össze a két hátsó kerék, s úgy ül a szekér az országúton, mint az ökör, amikor kérődzik. Káromkodom egy cifrát, kiköpöm a keserű gombócot a torkomból, s nekilátok a bajelhárításhoz. Először is kifogom a lovakat, s odakötöm az útszéli szilvafához. Majd leszakítok néhány hamvaskék szemet, mint az átmenő forgalom bármelyik autósa, amelyik megáll ottan egy percre kisdolgozni, s utána megkívánja a potyagyümölcsöt. Ahogy rágcásalom a félérett szilvát, a savanykás íztől elszáll a rosszkedvem. Tudni kell rólam, hogy kedvenceim egyike éppen ez a savanykás szilvaíz. Most, hogy elszállt a rosszkedvem, egész másként látom az úton csücsülő szénásszekeret, a tetején zsémbes apámmal. Oda is szólok neki: „Maga meg úgy ül ott fenn, mint kakas, mely vénségére elkotlott.” Azt ugyanis még a vicc kedvéért sem mertem volna mondani, hogy „...mint, aki odatett”. Szóval, a szilva ízétől egyszeriben jókedvem lett, olyannyira, hogy kötéloldás közben fütyölni kezdtem, majd felkapaszkodtam apámhoz, s háynyi kezdtük lefelé a szénát. A bajelhárítást érdemesebb akkurátusan és jókedvvel csinálni. Amikorra a széna már mind lenn volt a földön, kitört belőlem a röhögés, s azt mondtam apámnak: „Ezt a szénát mi a kellenénél kicsit hamarabb hánytuk le”. Erre már az én öregem is kezdett kilábalni a bosszúságból, a huncutság megcsillant a szeme sarkában. Ismerem, ilyenkor tromfolni készül, s csak idő kérdése, hogy kiug-

rassza a nyulat a bokorból. A nyúl meg már ugrik is: valami varázslat folytán a szekér helyett egyszerűből a Skodám ül ott az úttesten, s apám az, aki füttyörészik. Erre a tromfra én bedobom a kártyát, s hidegvérrel megjegyzem: „Most már belátom, hogy a Skoda nem való szénahordásra.” Naná, hogy együtt röhögtünk.

A legkézenfekvőbb megoldás az lenne, ha itt megállnék a történettel, s azt mondanám, hogy beesteledett. Ilyen felelőtlen dolgot azért még egy araszosban sem tehetek. Így apámat hazaküldtem a lovakkal, s én ott maradtam a helyszínen. Kivilágítás végett felmarkolok valamennyi szénát, odébb viszem és meggyújtom. Amint leég, újra dobok rá. A szekértere szénát viszonylag hamar eltüzelem. Utána a küllőt, a saroglyát, a löcsöt, a felhércet meg a Skoda ülését dobom a tűzre, s virradatra imitt-amott marad valami a szekérből, meg a tizenöt éves Csebözsiből. De hát ezt kellett tennem, ezt diktálta a lelkiismeretem. A helyszínt valahogyan világossá kellett tennem ahhoz, hogy elhárítsam a baleseteket. Hálásan köszönték is az arra járó autósok, villogtatva felém reflektoraikat.

Ha jól belegondolok, nem is jártam rosszul, hiszen végre-valahára olyan fehér éjszakám lett, amilyenre mindig is vágytam: kettesben lenni a tűzzel.

VIRRASZTÁS A TŰZZEL

Az a fehér éjszaka, amikor először együtt lehettem a tűzzel, felért az első öleléssel. Sőt, jóval több volt annál, hiszen amíg az első ölelés beteljesüléssel és megnyugvással járt, a tűzzel való meghitt együttlét a kérdések és a lehetséges válaszok egész sorát vetette fel, miközben olyasféle izgalom lett úrrá rajtam, mint a méhek megbolydulása akácvirágzás idején. Ez így túl általánosan hangzik, s nem is érzékelheti a kívülálló, hogy e meditáció mögött miféle izgalmak munkálnak. Állítom: földrajzi felfedezéssel – kontinenstalálással – ér fel az, ami a tűz mellett

éjszakázóban lezajlik. Hiszen nem több és nem kevesebb történik az illetővel, mint az, hogy szembesül önmagával. Miként csimpánz a tükörben. Rá se ismersz önmagadra. Azt hiszed, a tükörkép-ipse az valaki más, akit játszótársnak, árnyéknak küldött a Jóisten. A tűzzel való éjszakányi együttlétnek van egy fölöttébb fontos, gyakorlati aspektusa is. Állandóan ügyelni kell rá, hogy ki ne aludjon. Folytonos készenléti állapot ez, mint a tűzoltóké, akiket bármelyik pillanatban riaszthatnak. Ha elfogy a tüzelnivaló, kétségbeesetten indulsz el, s a sötétben addig tapogatózol, míg a kezvedbe nem akad valami rőzseféle, szénaboglya, bútordarab, deszkalera, országos levéltár, az, ami nem számít, csak égjen. Hát ez az: nem számít, csak égjen! Úgy fakad ki belőled, mint a láva. Tüzel, tüzel, s ha már más nincsen, hát rádobod kabátodat, ingedet, nadrágodat, cipődet. Cserébe fényt és meleget kapsz. És varázslatos lángjátékot, mely olyannyira incselkedik és ingerkedik veled, hogy tenyereiddel az égetés határáig megközelíted. Onnan visszarántod ugyan a kezedet, de néhány pillanat múlva újrakezded a közelítést. E lángpillangókkal való önfeledt játszadozást nem is lehet leírni. A költő szavaival élve ezt művelni kell, mint a csodát, és nem magyarázni.

Nem várt hidegzuhanyként érkezett a virradat. A kitágult láthatóságban miként a tűz, úgy magam is összetöpörödtem, elbizonytalanodtam. Környékezett a sírás, de ezt, gondolom, már mondanom sem kellene.

VÍZPRÓBA

A csintalanság, hogy gyermekfejjel beleszaladtam a záporba, még nem jelentette azt, hogy máris barátjává lettem a víznek. Esetleg játszótársa, de még ez is túlzás. A cérnaszál akkor kezdett madzagá vástagodni, amikor egy nyári vasárnapon a vízimalomhoz mentünk fürödni. Addig én csak a tócsákban, sekély gödrökben pancsolásztam, ahogyan a kappan. Álltam a patakparton és sóvá-

rogva néztem a nálamnál nagyobb fiúkat, amint mindenféle trükkökkel ugrálnak bele a zsilippel felduzzasztott nagyvízbe. Utána meg feljönnek és úgy siklanak a vízben, akár az eke a homokban. Ölt meg az irigység lubickos hancúrozásuk láttán, de nem volt bátorinom belemerészkedni. Néhány évvel későbbi bátortalanságomhoz tudnám csak hasonlítani éretlen féltékenységemet, amikor is nagyapám szekerén egy göndör hajú, kék szemű, mosolygós távoli rokon leányka mellett ültem a bakon, s eszeveszett vágyakozásom ellenére sem mertem megfogni a kezét. Miközben ott álltam ácsingózva a parton, már-már sírhatnékig keserűen, valaki hátulról meglökött, s arra eszméltem, hogy elsötétül előttem a világ, nem éri a lábam a földet, s levegő helyett a vizet nyelem. Rettentően megijedtem, s meghétszerezett erővel kapálózni kezdtem. Hogy magamtól buktam-e fel, avagy valamelyik fiú emelt hajamnál fogva a vízfelszínre, azt a mai napig sem tudom pontosan, de amíg élek, emlékezni fogok arra a levegővételre, arra a kivilágosodásra, arra a kiálló fűzfagyökérre, amelyet görcsösen megragadtam. De milyen a gyerek, ha már lovat adnak alá! Egy adott pillanatban el merészelttem engedni a gyökeret, s kézzel-lábbal kapálózni kezdtem. Ezt százszor, ezerszer addig ismételtem, mígnem délutánra – baráti felügyelet mellett – már átevíckéltem a nyolc-tíz méter széles patakon. A kézzel-lábbal való összevissza csápolást becsmérően kutyaúszásnak hívták a nagyobb fiúk.

Telt-múlt az idő, s én a szélesebb, mélyebb és sebesebb folyású vizekbe is bemerészkedtem. Sőt, a hajózható tavak egyikét is átúsztam, minden megerőltetés nélkül. Húszévesen a felbátorodásnak nincsenek ésszerű határai. Egy nyári reggelen barátkozni kezdtem a tengerrel. Észbontóan hatalmas víztömeg, íze utálatosan sós, hullámzik és jóval hidegebb a kellemesnél. Nem is értettem, mi ebben a pláne, miért privilégium a partján nyaralni. Megmártóztam, borzongva úsztam néhány karcsapást, de jobbnak láttam kimenni a partra, s gyönyörködni inkább a napozó hölgyek kreol vonalaiban. Délre oly hevessé vált a lég, a homok s a női bájok iránti vágyódásom, hogy elkerülhetetlenül hűsíteni kellett magamon. Belegázoltam a vízbe. Ekkor már fő-

löttébb kellemesnek, vonzónak, sőt varázslatosnak éreztem. Úszni kezdtem befelé, csak úgy, mint aki unalmában teszi. A pancsoló parti ricsaj locsogása elandalított. Már se súlyom, se tudatom. Mintha magzatvízben lebegnék, s Anyácska simogató tenyerének hasfalon átütő sugárzásával most töltené fel életre szóló rézelemmel parányi testemet.

A MEGBÜNTETETT PATAK

Anyai nagyapámnak egy ízben nézeteltérése támadt ama János-patakkal, mely szőlőjének végében folyt. Az történt ugyanis, hogy abban a konfliktusos esztendőben nagyon sok eső esett, emiatt a János-patak gilisztából kígyóvá vastagodott. Amilyen a mohó ember, épp olyan mohó az áradó patak is: belegázolt a máséba, nevezetesen nagyapám szőlőjébe, és tönkretette a gyönyörű tőkesorok kétharmadát. Amikor ezt nagyapám meglátta, keserűségében kicsordult a könnye, s akárha égetnivalóan rosszcsonokáját fedné, fenyegetően azt mondta: „Na, majd adok én neked garázdálkodást!” Ezzel hátat fordított a János-pataknak, a megpocsékolta szőlőskertnek, és hazaballagott. Még aznap estére öszszetoborozta portájára a fúvószenekart. Miután végigfújták a húsz-huszonkét indulóból, népdalból, operettslágerből álló szerény repertoárt, nagyapám a térde közé fogta klarinétját, és elpanaszolta a többieknek aznap bosszúságát. Ki gondolná, hogy egy falusi fúvószenekarban ekkora összetartás lakozik. Egyként felsorakoztak nagyapám mellé, s kimondták az ítéletet: a János-pataknak szőlőrondító tettéért bűnhődnie kell. „Majd mi móresre tanítjuk!” – kiáltotta a tuba tölcsére mögül kikandikáló Madó bácsi, nagyapám szívbeli jó barátja. De hogy büntetésül mit is eszelt ki aznap este a fúvószenekar, én azt nem tudhattam, mert jóval előtte ágyba parancsoltak.

Másnap, templomozás után, a fúvósok, hangszerrel a kézben a hegykapunál gyülekeztek. Annál verőfényesebb, békebelibb vasárnap délután nincs is az emlékezetemben. Mintha csak a

névnapját készülnének bearanyozni valakinek. Fekete öltöny, gyolcsing, fekete kalap, kisuwickolt csizma mindenik férfin. A hangszerek reze meg úgy csillog, mint a rájuk büszke unokák szeme. „Nem akármilyen nagyapák” – gondoltam akkor róluk, még mit sem sejtve a közelgő fejleményekről. Mihelyt teljes lett a létszám, a zenekar nekilódult a nagyapám szőlőjéhez vezető ösvénynek. Szóltanul. Nagy volt a titoktartás. A meggyalázott szőlő végében, az ismét gilisztává apadt János-patak partján szinte lábujjhegyen felsorakozott a rezesbanda. Amikor már pissenés se hallatszott, s a rigó is gyanútlanul visszaszállt a diófaágra, hirtelen rázendítettek. Olyan hangosan és hévvel, hogy a fáról potyogni kezdett a szilva, a szőlőkarók is hasadozni. A János-patak vize meg visszafelé kezdett folyni, annyira megzavarodott rémületében. Mire a Ferenc Jóska-induló végére értek, a patakot mint ha kikortyolta volna valami szomjas óriás. Nesze neked, János-patak! Némi szünet után a zenekar kellemesebb dallamokra váltott, s lassan-lassan helyi bállá kerekedett a hangulat. Még morózus nagyanyám is tánkra perdült. Ami pedig a János-patakot illeti: idővel ugyan visszatért bele az élet, de a leckéztetés annyira megviselte, hogy csenevész vizét a hal többé nem szerette. A békalencse is csak imitt-amott bírt benne megmaradni.

MAJDNEM SÚLYTALANUL

Egyik visszatérő álmom lényege, hogy talajtól való elrugaskodásom olyannyira könnyed, légies, mintha tizedére csökkent volna testsúlyom. Dobbantok jobb lábbal, s harminc-negyven-ötven métert is repülök a levegőben. Hogy centire pontosan mennyit is, azt azért nem tudom, mert szokelléseim nincsenek lemérve. Atlétikaverseny-körülményeket ugyanis nem álmodok hozzá. Csak úgy, a járdától rugaskodom el, utcai cipőben, nadrágban, hétköznapiasan. Fölöttébb kellemes pillanatokat szerez nekem légi képességem. Még álomban is kérdezem magamtól: ember, éberem hogyhogy nem rendelkezel ezzel a szokellni tudással? Sem

álmom, sem ébrenlétem nem ad választ e kérdésre. Ha jól belegondolok, nem is annyira fontos a válasz. Sokkal fontosabb az élmény maga, a légiesség hátborzongatóan kellemes álélése. Ezt pedig minden szökelléssel megélem. Igaz ugyan, hogy álomban, de ez mit sem csorbít az élményen. A Holdra szállt űrhajósok ugyanezt művelték éberem és kisebb léptékben. Ha visszapörgetjük a fent készített akkori felvételeket, jól láthatjuk, hogy Armstrong egy-egy lépte, szökellése nem több másfél-két méternél. Én ennek a húsz-harmincszorosát produkálom, szkafander nélkül.

Hangsúlyozom: álomban.

Volna itt még valami, a hátborzongató jelzőnek, mint testi jelenségnek, a szemügyre vétele. Kérem én, mitől cikázik át az a mindenki által olyannyira jól ismert, nem túl gyakori bizsergető érzés az ember hátgerincén? Hát mi mástól, ha nem a különöstől. Lett légyen annak tárgya kecses női nyakív, hamvas váll- és kebledomborulat, hastájéki köldökhomorulat vagy bármelyik erotikus zóna felragyogása. Érintő és érintett, felfedező és felfedezett egyaránt részesül a mennyei bizserből. De néhány mondattal még visszakanyarodva: a kenguru erszénye vitathatatlanul különös dolog, s nem kevésbé a belőle kikandikáló kengurubébi látványa. Csakhogy ettől még nem bizsereg fel a hátgerincünk. A menekülő és páros lábbal hatalmasakat szökellő kenguru ellenben már maga a csoda. Hát ilyen szökellésekre vagyok én képes álomban, hétköznap és fél lábbal.

DOMB, AMELYET ÖRÖKÖLTEM

Az örökösödési hercehurca lerövidítése végett és jó elgondolásból én a csupasz dombot választottam magamnak. Legyen az övék a szántó, a rét meg az erdő, s gazdálkodjanak minél eredményesebben. Én ugyanis kezdettől fogva nem ülök egy kasban velük, hiszen engem annak idején vonatra ültettek. Úgy is mondhatnám, hogy szekerem rúdját az égiek más irányba fordították. Bejelentésemet a nagy családi fehérasztalt körülülőök megkönnyebbüléssel

fogadták. Ez érthető is, hiszen egy vékonyka szelet híján az övék az egész torta. Aláírtam az ügyvéd megfogalmazta jegyzőkönyvet, és kimentem az udvarra. Onnan tovább a kertbe, majd a réten át tovább, a dombra, amely mától hivatalosan is az enyém. Az az igazság, hogy amióta az eszemet tudom, mindig is az enyémnek éreztem ezt a dombot, miként a nagyapámat. Mifelénk is az a gyakorlat, hogy aki örököl, rögvest tervek szövésébe kezd: hogy ezt termeli, azt tenyészt, amazt újjáépíti s a többi. Vagy máról holnapra túlad az egész hóbelevancon, s elutazza vagy elissza a pénzt. Nekem eszem ágában sincs ilyesmit tenni. Kell, hogy legyen nekem ez a domb. Már a tudatáért is, meg azért, hogy lás-sák, nem vagyok egy ágrólszakadt, s nekem is van valamim. De főleg azért kell nekem e domb, mert csodálatos róla a kilátás. Gondoljanak csak bele: hány és hány embertársamnak nincsen ilyen kilátása. Gödörben, meg tűzfalakkal körülvéve élnek az életüket. Nem is csoda, ha ilyenekkel vannak teli a diliházak.

Nos, hogy most már papíron is az enyém ez a domb, nyugodt lelkiismerettel elindulhatok megkeresni azt a kődarabot, amely nem annyira nagy, hogy ne lehetne ide felhozni, de nem is annyira kicsi, hogy könnyűszerrel le lehessen gurítani innen. Tudniillik, számomra is a kő az örökkévalóság megtestesítője, függetlenül attól, hogy homokkő, mészkő vagy gránit. És annak sincs különösebb jelentősége, hogy faragott, avagy faragatlan az a kő, mely szabad akaratomból egyszer majd idekerül.

HADGYAKORLAT

Többedmagammal laktuk a khakiszínű sátrat. Ha jól emlékszem és jól számolom: háromszor négy az tizenkettő, plusz a sofőr, az annyi mint tizenhárom. Főhadnagyunk a valamivel odébb felállított leopárdfoltos tiszti sátorban rendezkedett be. A két sátor között Vaszilka hozta-vitte a híreket. Rangidős tüzér létére csicskászkodnia is kellett, amit ő – ahogy én láttam – szívesen is csinált, hiszen leakadt egy-egy doboz cigaretta, odagurult hozzá

két-három paszulykonzerv, rúd szalámi, fél üveg rum, ilyesmi, amit ő önzetlenül megosztott velünk. Cserében csak azt kérte, hogy reggelente hagyjuk őt tovább aludni. Volt úgy, hogy délig is aludhatott. A kutya sem számolt utána, hogy hányan suvickoljuk a világháborút is megjárt aknavetőket. Tudniillik, a tisztok is aludtak, az éjszakai kártyaparti fáradalmát pihenték.

Esős, szeles, imitt-amott napsütéses áprilisi napokat éltünk meg ott délen, a hordalékszigeten, ahová stratégiaileg befészkeltek magunkat. Mi voltunk az ellenség katonái, akik a helikopteren, két-éltű járműveken érkező deszantegységnek ideig-óráig ellenálltunk. Miként a színházban, úgy a hadgyakorlaton is előre ki vannak osztva a szerepek. Csakhogy, ha a főhadnagyunk épp rumos álmát alussza, a deszant meg a nyakunkon, könnyen megjósolható a csata kimenetele. Mi mást is lehet ilyen kiszolgáltatott helyzetben tenni, mint káromkodni egy cifrát, és nem belelovalni magunkat a kudarcba. Ezt főleg Balaur gondolta így, akinek – állítása szerint – sárkányvér kering az ereiben. „Ha úgy akarom, ezekkel egymagam elbánok” – mondta egy ízben, s mi, sikerre éhesen, kórusban kértük, hogy úgy akarja. Válaszul csupán egy igent bólintott a fejével, majd egyes egyedül visszavonult a fűzfabokros, nádas sűrűbe. Fél óra múlva került elő. Kormos volt a képe, s néhány szakadás a zubonyán. Ilyen áron hódította vissza a szigetet. A deszant meg helikopterestől, kétéltű járművestől benne a hálóban, amelyet úgy lóbált csuklóból, akár egy bevásárlószatyrot.

Kérdezősködni rossz, civil szokás. Mi katonák voltunk. Hadititkok tudói és őrzői. Felesküdtünk erre, ehhez tartottuk magunkat a szóban forgó Balaur eredményes hadicsele tekintetében is.

A VÁROS ÉS FELMENŐ ROKONAIM

Bátortalanságom a városban csak addig tartott, amíg megtaláltam a gőzfürdőt. A megváltott jeggyel mihelyt beléptem az öltözőbe, a szóke kabinoslány készségesen elmondta, hogy melyik ajtó mögött éppen mit találok. Úgy beszélt hozzám, mint

egy orvos. Ez annyira jólesett nekem! Egy csapásra otthonossá tette a gőzfürdőt, s tágabb értelemben a várost is.

Nyakig merülve a jó meleg vízben, húszéves testemben addig-addig futkostak a csiklandós kellemek, mígnem kibuggyant belőlem a Gólya, gólya, hosszú lábú gólya kezdetű dal. A fürdőzők a hang felé fordultak, s én a számhoz kaptam a kezemet. Röstelkedtem, mint a csínyen ért gyerek. Helyzetfelismerésem tévesnek bizonyult. A felém forduló tekintetek nem belémfojtani akarták azt a dalt, épp ellenkezőleg: biztatni a továbbénekelésre. Mint akinek egy szempillantás alatt a pártjára állnak, a délelőtti gőzfürdőzők – úgy tizenöten-húszan – egyként folytatták, amit én elkezdtem: Rég megmondtam, ne menjél a tóra, / Mert a tóban fürödnek a lányok, / Gólyamadár szégyent ne hozz rájuk.

Ily módon történt jobb lábas dobbantásom a városban hamar meghozta első gyümölcseit. A ligetben futkározva élvonalbeli altétának vélték az unokáikat ott hintáztató ráérős nagyszülők. Meg-megállítottak, s ameddig szusszantam, elmúlt ifjúságuk után sóvárogva meséltek az első villamosról, meg a Kálváriáról, melyeket mint lepréselt nefelejcskék virágszirmokat őriztek emlékezetükben.

A mozit is említhetném, mint jó helyet. Ott diáklányok ajkáról szüretelhettem a finomabbnál finomabb szamóca- és málnaszemeket. Amikor az otthonról gyengén kosztolt fiúk is oda szoktak hozzám, esténként füstölt sonkát, meg Anyácska sütötte fasírtot ettünk, ropogós zöldpaprikával, már nyeregben voltam. A legények gyűrűjében úgy jártam-keltem a városban, mint egy folyótulajdonos. Nemcsak a zenés klubokról, de a Gutenberg-galaxisról is lett némi fogalmam. A városban így eltöltött harminc esztendő után tengertulajdonossá lettem. A világért se ejteném ki magamról e dicsekvés ízű szót hangosan. De tollam hegyén olyannyira ékeskedik, tündérkedik, hogy le kell írni, és utólag Hány János, meg Kakuk Marci szájába adni a hetyke túlzást. Ők ugyanis tényleg tengertulajdonosok és – mellesleg – felmenő rokonaim. Ezt papírokkal nem tudom igazolni, de valahol Zalában még élő Lódics nevű nagybátyám tanúsíthatja.

DÁLIÁK

Akkoriban időtlen önkívületemben számtalan szivacslebdát gömbölyítettem a kimustrált kórházi matracból. Szerettem babrálni ezzel a könnyű és rugalmas anyaggal. Olyan volt ez nekem, mint kívül lenni a magas kőkerítésen. Még Legzordabb Ápoló is csodájára járt az én labdáimnak. Úsztam a dicséretekben és nagy-nagy bizakodással nyeltem le a pirulákat, amelyektől a félkész szivacslebda hamarosan kiesett a kezemből. Amikor felébredtem, már másnap volt, sok-sok pillangóval. Köpenyen át szemmel megérintettem Katinka mellbimbóit, és azt is megengedte, hogy képzeletemmel kigomboljam a legfelső gombot. Istennem! Azért a nőillatért bármire képes lettem volna. Még szikláról lezuhanni is. De ő csak azt kérte, legyek jó fiú, és előtte nyeljem le a sárga pirulát. A női szép szó levesz a lábamról, és hamar elködösülök. Arra ébredek, hogy kopog az ablakon a záporosó, és a szomszéd ágyban pityereg Intarziás. Nem akar szivacslebdázni, se mákteát inni. A leborult huszárszobrot siratja. Engem sírással ki lehet kergetni a világból. Veszem a papucsomat, és megyek is. Csakhogy kinn szakad az eső. Úgy viszolygok a bőrigázástól, mint a Nessus-ingtől. Inkább Intarziás ágya szélére ülök, s azt javaslom neki, hogy pereljük be az esőt, amiért annyi szomorúságot okozott nekünk. Javaslatomtól felszárad a könnye, elfogadja a mákteát, s mire Legzordabb Ápoló benyit a szobánkba, mi már a pert megnyerők nyugalomával ülünk a helyreállított huszárszobor talapzatának lépcsőjén. Miként a kinyílt dáliák, mosolyogva nyújtjuk markunkat a pirulákért.

AZ ÉLET DOLGA

A táviratban jelzett időpontban érkeztem. A peron megbolydult méhkas, meg bábeli nyelvzavar. A nagy óra alá igyekszem, ahol is sosem látott, távoli vénkisasszony nénémnek kellene várnia rám. Kezemben újság, nyakamban fehér sál, bal boká-

na. Ahhoz ő már túl önálló, hogy bármiben is segítségre szorulna. Legfennebb férfierőm szélárnyéka, meg üstökét megmegsimogató gyöngédségem az, ami jól jön még neki. De ezek a dolgok számára még nem életbevágóak. A felszínes tisztálkodás miatt egyre elviselhetetlenebb viszketés siettette elutazásomat. Mutatom Kemálnak: fél óra múlva indul a vonat. Lehangoltan, de férfiasan viseli a búcsút. Visszaadom neki a térképet, s jelzem, a csengőt megtarthatja. Amíg e néma játék zajlik közöttünk, szemem sarkával érzékelem, hogy a csengő hangjára az óra alól elindul felénk egy elegáns külsejű, kortalan hölgy. Köszönés nélkül felugrok a vonatra, s vissza se nézek. Fő, hogy Kemál csuklóján ott a csengő. A többi az élet dolga.

GYÚJTÓÚTON

Ahogy elnehezült járással megyek szembe a reggellel, a decemberi ködben egy tanya körvonalai kezdenek előttem kirajzolódni. Előbb a jegenyefák, aztán a gémeskút, a hodály, végül a gazdaház is előbújik a titokzatosságból. A hosszú gyaloglás után de jól is jönne egy kis szusszanás, egy kis erősítés: pálinka, kenyér, szalonna hagymával. Mire ezt úgy-ahogy végiggondolom, már három kutya acsarkodik a lábam száránál. Nagyon haragusznak rám, és mutogatják felém foguk fehérjét. Miként a szökött rabot, bekerítetnek, s ha egy lépést is tennék, nadrágszáram, lábikráim bänná. Ijedelmemben erősen a szemük közé nézek, és vállmagasságba emelem két tenyeremet, feléjük fordítom. Ahogyan az áldásosztó pap teszi a szószékről. A ricsajozó komondorok ettől szempillantás alatt elhallgatnak, csóválni kezdik farkukat, s a vadidegenből kedves vendéggé nemesülök. Ekkor még halvány sejtelmem sincs arról, hogy kutyákat delező képességem mi mindenre használható. No, de haladjunk tovább sorjában. A gazda bekecsben, kucsmában áll a küszöbön, kezében vadászpuska, rám fogja anélkül, hogy megkér-

dezné, mi dolgom erre. Neki is a szemébe nézek, és megadóan felemelem a karjaimat. Ekkor a gazda megszólal barátságosan: „Kerüljön bennebb, éppen reggelizek.” E hirtelen színeváltozások nem lehetnek véletlenek, gondoltam, hiszen szemem és tenyerem delejétől a kutyák és a gazda kezdeti haragja elszállt, s a jóindulat lett úrrá rajtuk.

A konyhában hajában főtt krumpli, birsalma és szilvórium illata szállong. Előző életem kétségbevonhatatlan illatélményei. Miközben jóízűen kortyolgatunk s falatozunk, a kredencen megszólal a telefon. A gazda felesége veszi fel a kagylót. A szomszéd tanya asszonya zokog a vonal másik végén. Eszeveszetten féltékeny ura már megint helybenhagyta. Ettől torkomon akad a falat, s már indulok is odaátra, békét teremteni.

A kapuban még megkérdem a gazdától, hogy véletlenségből nem hallott-e valamit O. Swanról. Tudniillik ezen a környéken is látták őt kóborolni. Akár egy sufnyiból előkerülő rozsdás bicikliküllő is kiegészítő része lehet a róla egyre inkább összeálló képnek.

EMLÉKBE FORDULÓ IDŐ

Abban az időben még se műút, se villany, se a gáz bevezetve, csak az ott áthaladó vonat jelentette az újságot. Azon szállingóztak haza az orosz fogságból az elhurcolt férfiak. Hébe-hóba a perceptor, meg az állatkereskedő is azon jött. Miként a napi posta is rendszeresen. A bakter lába elé odadozták a vászonzsákot s már füttyült is a gőzös. Ezt a jelenetet ezerszer láthatam, ugyanis nagyszüleim konyhaablaka a bakterházra nézett. A bakter a zsákot – vagy ha egészen pontos akarok lenni: tarisznyát – a hóna alá csapta, felengedte a sorompót, bement a forgalmi irodába.

Pillanatok múlva megcsörrent a külső falon felszerelt, a kert végéig is elhallatszó telefoncsengő. Sokat tébláboltam a bakter-

ház körül. Szerettem az olajos slipterfák illatát, meg a vonatérkezés előtti izgalmas pillanatokot. A jelzőcsengő csörrenését követően Sanyi bácsi begombolta egyenruhája zakóját, fejére tette a tányérsapkát, ha volt utas, jegyet adott, s a kerekes kút előtt lecövekelt. Ez volt a megszokott helye. A mozdony után akasztott postavagon ott állt meg előtte. Nyílt az ajtó, s már röpiült is a vászontarisznya.

No de hadd kanyarodjak vissza nagyapámék konyhájába. Kilenc-tíz éves lehetek. Ablakból bámulom a sűrű hóesést, miközben nagyanyám tésztát szaggat, nagyapám meg langalós fával forrósítja a lert. „Ha így esik, holnap a templomig se bírunk elmenni” – hallok nagyapám hangját meg azt is, hogy megint bort tölt magának. A hóesés, a sült tészta illata-kelleme és a bor fel-fellocsogó csurgása maga az ünnepe. Emelkedettebbet ennél én nem ismerek. Azon a szentes-tén történt, jóval lámpafűvés után. Éktelen recsegésre riadtunk. Mintha omlana ránk a háztető. Nagyapám kiugrik az ágyból, csizmát ránt, úgy egy ingben-gatyában kirohan. Nagyanyám viharlámpát gyújt, s hárászkendőben nagyapám után siet. Én is elbátorkodom mezítláb a küszöbig. Sötétben is érezni, hogy szakad a hó. Bégető riadalom és kutyaugatás hallszik a hodály felől. Visszabújok az ágyba, s elképzelem, amint nagyapám a vasvillával átszúrja a birkatolvajt. Sok idő eltelik, amíg a kisöregék előkerülnek. Nagyanyám tartja a viharlámpást, nagyapám nyakában meg vérző kos. Még mozog, amikor nagyapám hentesre valló szakszerű mozdulattal elnyisszantja a nyakát. Nagyanyám asztali lámpát gyújt, rak a tűzre, tata meg felgyűrűkőzik, kést fen, bort tölt magának, s hozzálát a nyúzáshoz. Már semmi nyoma rajta a riadalomnak. Az imént megesetről úgy mesél, mintha régi katonatörténetei egyikét elevenítené fel a kedvemért.

Reggelre derékig ért a hó. A középben beszakadt tetejű hodályból áttereljük a birkákat a szénacsűrbe. „Legyen nekik is jó karácsonyuk” – mondja a nagyapám. Aztán a kút, az istálló, meg az utcaajtó irányában elhányjuk a havat, ellátjuk a jó-

szágokat, megmosakodunk, fröstökölünk, majd naftalinszagú öltönyben, nagykabátban, kucsmában libasorban elindulunk a templomba. Az utcaajtóból hirtelen visszafordulok, mint aki otthon felejtette a zoltároskönyvét. Mintha csak visszapergetném a filmet, játszki könnyen helyrehozom a hodály tetejét, s a sorompónál már utol is érem nagyszüleimet. A bakter épp átszellemült arccal áll az őrház küszöbén. Mint aki aznap már megmártózott a friss hóban s a harang távoli, sejtelmes hangjában.

PROFIK

Esküdtünk arra, hogy véres verejtékkal megszerzett profizmusunkat előbb-utóbb méltányolni fogja majd az erdő. Hogy milyen formában, azt ki-ki másként gondolta. Nem is volt ez titok miközöttünk. Dinnyés Jani egy őzgidát óhajtott volna hazavezetni nadrágszíjon, Sántha Miska egy általa már korábban kiválasztott hársfarönkben reménykedett. Tölcsér Karcsi tinórugombával szeretné teletudni hátizsákját. Én meg kalapnyi színes trillára vágytam. Ha belegondolunk, nem is voltak ezek teljesíthetetlen vágyak, óhajok részünkről. Most már csak az erdő ajándékozási kedvét kelle-ne felbirizgálni. Jani az általa elültetett ezer cserefa csemetét emlegette. Miska a saját kezűleg ácsolt állatetetőkre emlé-keztette az erdőt, Kari az eróziómegállítási Kinizsi Páljaként várta rengeteg méltányos gesztusát. Én meg a stiglicék visz-szahonosítása terén elért eredményekért reméltem azt a ka-lapnyi trillát.

Ott álltunk a Réz-hegység legmagasabb pontján felállított ki-látón, s vártuk az óriási szoknyaként körkörösén elterülő erdő irántunk való pozitív megnyilvánulását. Figyeltünk és fülel-tünk, mint Mikulás-estén a kíváncsi gyerekek. Jani szarvasok méltóságos vonulását fedezte fel az irtáson, Miskának a gépe-sített fatolvajok ideges kapkodása tűnt fel a vízmosás mellett,

Kari a távoli erdészház dáridóra készülő sürgés-forgását kukkerozta, én meg egy közeli vörös galagonyabokorba voltam behabarodva.

Még alkonyat előtt megjött az erdész lóháton. Oldaltáskájából kifizette heti járandóságunkat, mindönkkel kezét fogott, felült a lóra, s elügetett. Ügyet sem vetve degeszre tömött motyóinkra.

VISSZAPILLANTÁS ÚGY TIZENÖT ÉVNYIRE

A földhivatalban annyira fagyossá vált már a hangulat, hogy aki tehette, hónapszámra terepen ült vagy kivárta az első fellegetes éjszakát, s nekivágott a zöldhatárnak. Volt, aki a legközelebbi faluban lecövekelt, s azóta is sóváran néz kelet felé. Az elmenők zömét azonban Amerika és Kanada ölelte kebelére. Ők – gondolom – álmukban járnak olykor idehaza. Ami engem illet, a fagyos hangulat elől kalmárok ernyője alá húzódtam. Képi megfogalmazásban: én lettem a szürke sapka cifra bojtja. S ha egészen pontos akarok lenni, a negyedik cifra bojtja. Tudniillik akkor még megyényi nagy volt a sapka, s kellett reá némi cifraság. Díszelegtünk, fontoskodtunk is derekasan mi négyen – a végén már öten – ott, a fejbúbon, mint akik nélkülözhetetlenek és pótolhatatlanok. Ez volt a szentséges látszat, amelyen a főbojt szerint csorba, folt nem eshetett. A látszatőrizésen túl azonban szabadok voltunk, mint a szél, mint a madár. Ha nem így lett volna, tán másként alakulnak a dolgok. A nagy cűg első hulláma ötödik bojtot s engem rögvest leszakított a sipkáról. A forgósél tölc sére égi magasságba szöktetett, ahonnan újságpapírként alálibegve gyönyörű pillanatok részesei lehetünk.

Az évszázad árvize is lefolyt azóta a Dunán. A vármegye szürke sapkája időközben annyira összement, hogy egy csecsemő feje se férne már bele. Az utolsó bojtot tartó gyapjúszálat pedig elrágta a moly.

Azt álmodtam az éjjel, hogy a földhivatalban régi helyemen ülök, ismét mímelem a munkát, és percenként lesem az órát. Miközben hátamon elindul a hideg veríték, egy rideg tekintetű hölgy fémpénzt nyom a kezembe. A maszatos érme láttán elborzadok, és nem tudom, merre kell fordulni a folyosón.

MÉRY

Abban a kis vendéglőben felemelő volt törzsvendégnek lenni. Hiszen kívánságodat, óhajodat tűzön-vizen át teljesítették a pincérek. Főleg a szénfekete hajú, sudár termetű, virágcsokor-mosolyú Méry tett ki magáért, akinek bármikor helye lehetett volna a színpadon, ha másért nem, hát azért, hogy természetes szépségével delejezen és pótolja azt, ami a darabból, meg a színésznőkből hiányzott. Szinte előre tudta, hogy pillanatnyi hangulatodhoz éppen mely itóka illik, s hogy a lerben pirosra sült malac mely része az, amit leginkább kívánsz. Egy ízben piktor cimborámmal, fogadásból próbára tettük irántunk tanúsított ragaszkodását. Ő tényleg nem ismert lehetetlent: kérésünkre aznap estére lezáratta a korszót, mondván, a törzsvendégeknek fontos és halaszthatatlan megbeszélnivalójuk van, ezért kénytelen kiiktatni az esti utcazsongást. Mint zavaró körülményt! Ha pedig a zárórát jelző villanyoltás is elkövetkezett, mi tovább is maradhattunk. Akár hajnalig is elegendő italtartalékot készített oda nekünk, majd kigombolta fehér blúza felső gombját és közénk ült. A beszűrődő félhomályban még sejtelmesebb, még hívogatóbb, még kívánnivalóbb lett a lénye. Mintha nem is záróra utáni kisvendéglőben, hanem a Szent Péter-katedrálisban ülnénk hármásban. A koccintások méltóságát, a halkra fogott beszélgetés bensőségét, a véletlen és nem egészen véletlen érintések telítettségét a hajszálon, a vállon, a kézfejen, egyáltalán együttlétünk varázsát mind neki köszönhetjük.

Egy esős, kora őszi napon hiába vártuk törzsasztalunkhoz. A főpincér jött helyette és sajnálattal közölte, Méry végleg elutazott a hegyek közé. Abba a kisvárosba, amelyet egyszeri fél-

mondatában úgy emlegetett, mint a székelyek Mekkáját. Ki gondolta volna Méryről, hogy miközben vadvirágként ragyogva belopja magát törzsvendégei szívébe, albérletében törvénycikkelyek tízezreit magolja titokban évekig, s minden vágya az, hogy járásbíróvá legyen ott, a hegyek között megbúvó messzi kisvárosban. Övéi körében.

KIRUCCANÁS SÍNAUTÓVAL

A többszöri felszólításra sem engedelmeskedtünk. Az őr meg lőtt. Szerencsére a levegőbe. Sínautónkat nem lehetett megállítani. Úgy szakította át a vaskaput, mintha madzagból volna. Mire az őr újratöltött, a sínautó már lőtávolon kívül járt velünk. Ennyi az álom. A sínautó ugyanis ekkor átrobogott velünk a valóságba. Ahol most elhaladunk, ott nádas és halastó szelídkedik, hívogat minket. Nem lehet ellenállni a csábításnak. A gyerekek mindenáron fürödni akarnak. Az asszonyok meg mosnának. Bennünk, férfiakban pedig motoszkálni kezd a halászszenvedély. Kapóra jön nekünk a mellékvágány, ahova lehúzhatunk sínautónkkal. Miközben a gyerekek fürödnek, az asszonyok mosnak, mi meg halászunk a tóban, a vasúti forgalmat egy percig se hátráltatjuk. Érdemes volt megállnunk, hiszen öröm látni a gyerekek pancsikolását, az asszonyok teregetését és a férfiakat, amint egymást felülmúlva, pusztá kézzel emelik ki a ficánkoló pontyokat a vízből. Nem többet és nem kevesebbet, mint amennyi egy kiadós ebédhez elegendő. Már javában rottyogott a halászlé a kondérban, amikor a tó tulajdonosa ránk bukkant. Nem volt nehéz dolga, hiszen a füst magasabbra szállt a közeli falu tornyánál. A tulajdonos áldott jó ember volt, mintha csak azért jött volna, hogy ismerkedjen és beszélgessen velünk. Megsimogatta a gyerekek vizes üstökét, koccintott a férfiakkal és örömmel legellette a szemét az asszonyok formás idomain. Ezért a neheztelés legparányibb árnya se vetült rá, hiszen hol volt az ő szemlegetése a mi magánterület-sértésünkhöz képest!

A tó gazdájának annyira ízlett a halászlé, a bor, meg az asszonyok kacagása, hogy felajánlotta: maradhatunk a tónál, ameddig csak kedvünk tartja. De mi nem maradtunk, mert a sínautó tanácsa úgy döntött, hogy mielőtt leszállna az este, vissza kell térnünk az álomban felállított és fegyveres őrrrel védett bázisra. Oda, ahonnan a történet elején kalandvágyból vagy valami más okból kitörtünk. A jóra való tótulajdonos még akkor is értetlenül állt a történetek előtt, amikor a sínautó már elindult velünk.

Ami engem illet: csöppet se vágytam vissza a bázisra. Szerintem külön-külön a többiek sem. Hiszen milyen álom-élet az, amelyet fegyverrel vigyáznak? És ahol a fűszereket hét lakattal elzárják előlünk.

Rágjuk a kétszersültet meg a különféle undok pirulákat, ahelyett, hogy csípős halászlét ennénk sok-sok zöldséggel és kövér pontydarabokkal benne.

ELNÉZÉST, VEREBEK, BAGLYOK, GALAMBOK

Hajnali háromkor arra ébredek, hogy gyötör a szomjúság és halaszthatatlanul látnom kell a várost felülről. Az ásványvizes üvegek mind üresen guggolnak a kamrapolcon, így kénytelen voltam csapvizet inni. Fölöttébb könnyelmű megoldás a szomjúságot csapvízzel, ugyanis kívánnivalókat hagy maga után a víz minősége. Állítólag a csapvízből ki nem szűrt mikroorganizmusok között olyan apró élőlények is úszkálnak, amelyek ha befészkelik magukat az epébe, megpecsételik a gyanútlan szomjúhozó sorsát. Magyarán, aláássák az egészségét. Ha pedig az epe, a lép és a máj tönkretnevődik e szabad szemmel láthatatlan férgecskék által, nincs az a gyógyszer, amely kitakarítsa belőled. Balogh Lajos bácsi szavaival élve: „Rajtad már csak a sárga föld segít”. Ha már Lajos bácsit szóba hoztam, nem állhatom meg, hogy el ne mondjam: gyermekkorom falubölcse volt ő, aki apámat fölöttébb kedvelte. Nem tudott úgy elmenni a háza előtt, hogy észre ne vegye az én öregemet, s be ne hívja. Ilyenkor elő-

került a boroskancsó és töltés közben Lajos bácsi mindig megjegyezte: „Van annak bora, aki meg nem issza”. A másik szavajárása meg úgy hangzott: „Könnyű a pénzt megkeresni, de nehéz rá vigyázni”. Ezeket az aranyköpéseket apám a mai napig elsüti, ha valakinek bort tölt, vagy ha a kölcsönt kérőnek a pénzt leszámolja. Igaz, mindig úgy kezdi, hogy: „Balogh Lajos bácsi is megmondta...”.

Mialatt e kedves dolgokat mesélem, talán már az én sorsom is megpecsételődött a csapvíztől. Brrr! Gondolni sem akarok rá. Inkább szedem a sátorfámat és megnézem a várost felülről. Hajnali háromkor, fél négykor. Havasesőben. Van még a világon egy ilyen habókos alak, mint én. Nem is olyan messze ide. Csakhogy én nem az emelődarura fogok felmászni – mint ő tette –, mert a vas hideg, csúszós és veszélyes. Én gyönyörködni és nem leesni akarok. Erre a templomtorony a legalkalmasabb. A harangozónak is jól jön egy kis mellékes advent második hetében. A szemek zavartalan legeltetése az éjszakai város fölött semmihez se hasonlítható. Persze, különbségek azért vannak városok és városok, látványok és látványok között. Mondják, e téren Párizs az Eiffel-toronyból a csúcs. Nem vitatom, ott még nem jártam, és jóval bajosabb is volna nekem oda hajnali fél négykor feljutni. Egyrészt, mert fogalmam sincs arról, hogy a liftkezelőnek hol van a szállása, másrészt, ha történetesen tudnám is, a mellékesre biztosan nincsen rászorulva.

A nem helyénvaló korai alkalmatlankodásért elnézést, verebek, baglyok, galambok.

PERCEPTOR

Meg nem tudnám mondani, hogy hányszor kopogott be hozzánk a perceptor. Így hívták, hát így nevezem én is az illetőt, aki nem volt más, mint adószedő. Ideges, követelőző hivatalosság, aki a fenyegetéstől se riadt vissza, pláne ha Apánk nem volt odahaza. Kitörölhetetlenek azon félelmetes pillanatok, amikor az

utcaajtó előtt állva parancsolóan bekiabálta, hogy kössük már meg az a nyavalyás kutyát, különben agyonlöveti. Anyácska e hangra rémült kapkodásba kezdett, s néhány pillanat alatt bedobálta a szekrénybe a félig kész ruhadarabokat, a varrógépet pedig letakarta a piros pöttyös terítővel, mintha az használaton kívül lenne. Majd sebtében feltett a spórra egy fazék vizet, mint aki már nekilátott az asznapi főzéshez. Eközben öcsémmel összekapkodtuk a szabásból lehullott rongydarabokat, begyűrtük a zsebünkbe, s indultunk kifelé, mint akiknek eszébe jutott a labdázás. Anyácska megkötötte Hektort, s a perceptor beléphetett az udvarra. Alaposan körüljáratta szemét a portán, mint aki azt nézi, mi az, amit lefoglalhat adóhátralékunk fejében.

Volt úgy, hogy hiába erősködött, fenyegetőzött, Anyácska nem fizetett, mert nem volt miből. Máig őrzöm Anyácska szemléletes érvét: „Húzzon ki egy szőrszálat a tenyeremből!” Ami lehetetlen, az ugye, lehetetlen. Ezt még a szigorú perceptor is belátta. De hogy ne tűnjön vajszívűnek, két ujjal felemelte a pöttyös terítő sarkát. Anyácska, hogy elébe menjen a nagyobb bajnak, gyorsan közölte vele, hogy Apánk nadrágját szokta foltozni, meg nekünk, gyerekeknek varr néha apróságokat. „És a szomszédoknak, a tanítónőnek, meg a boltosék lányának?” Ezt úgy sorolta, mint akinek az értesülései pontosak. „Gondolom, nem ingyen, csak éppen elfelejtette kiváltani a kisipart...” – toldotta meg a perceptor, aki időközben egészen megenyhült irányunkban.

Olyan esetre is emlékszem, amikor Apámmal tárgyalt. Egészen más hangnemben, valahogy így: „Te, Miska, van itt valami adóhátralékotok. A felét legalább ki kéne fizetni.” Apánk bement a szobába, a tiszta kendők alól kihúzta az utolsó százast, s úgy nyújtotta át, mintha két ló ára lenne még a tarsolyában. „Az a te híres férfibüszkeséged, mi meg itt maradtunk egy fillér nélkül” – korholta Anyácska Apánkat, miután a perceptor elment. A korholás persze nem volt komoly, hiszen éppen a férfibüszkeséget imádták leginkább Apánkban Anyácska. Ez volt a döntő, már akkor, a kezdet kezdetén, amikor egy egyenruhás derék legény elmaszírozott a házuk előtt, s hetykén odaköszönt egy Jó napot.

ÜDVÖS FEJLEMÉNYEK

Már ők is tudnak valamit, legalábbis sejtik, hogy a további közös hajókázásnak egyik napról a másikra befellegzett. A vak is láthatja: a víziszekér állapota olyannyira siralmas, hogy arra nemhogy turistáknak, de a bolháiknak is életveszélyes felszállni. Mit mondjak: már a rozsa se talál benne jó falatokat. Mint a pozdorja, amelyről letiltották az utolsó összetartó kenderszálat is. Jól tudom, hogy most valami vigasztalót kellene mondanom nekik. Olyasmit, hogy a hajókirándulás amúgy is véget ért volna valahol a hetedik öbölben. Meg hogy ne bánkódjanak, amiért elválnak útjaink. Nincs semmi ördögi abban, hogy így alakult. Okolni nem a matrózokat, hanem a hajótársaságot kellene. Csakhogy per pillanat nincs olyan ember, aki bevallaná: a hajótársaság én vagyok. Így aztán lenaplopózzák az éppen kéznél lévő matrózokat a hajó siralmas állapotáért. Olyan ez, mintha az óraszíjat dorgálnák az időmondó kipurcanásáért. Legszebb paripából is hamar gebe lesz, ha azt abrak nélkül, felőlötlenül hajkurásszák.

Én már évek óta fűnek-fának mondogatom, hogy a kirándulás eme formájának régen befellegzett. A halászfalu őslakójaként bevallom: most kárörvendő vagyok. Hiszen a víziszekér állandó jövés-menése elkergette öblünkbe a heringrajokat. Meg aztán a nyüszlető, tiritarka turistanépség se tett jót az őslakók idegeinek. Hiszen nagyon zavaró tud lenni, ha megjön a hajó, leözönlenek róla az idegenek, s úgy viselkednek, mint akiknek mindent szabad: leszakítani az ablakból a muskátlit, megsimogatni áldott állapotú asszonyaink hasát, fényképezkedni padon sütkérező, mélázó öregeinkkel, arról a szemérmertlenségről nem is beszélve, amit a kapualjakban művelnek.

Mától fogva nem jönnek errefelé. Otthon maradnak vagy más hajón, más vizeken navigálnak. Istennek hála, a huszonegyedik órában kikopnak innen. Mától joggal remélhetjük, hogy falunk békéje helyreáll, s öblünkbe talán visszatérnek a heringek. Számunkra ezek volnának az üdvös fejlemények.

A HELY

Kissé csodálkozva vettem tudomásul, hogy a vízimalomhoz tartozó nagy gyümölcsös sarkában, a százéves diófák lombjai között megbújva áll egy épület, nagy ablakkal. Vadászháznak, műteremnek, kéjlaknak egyaránt alkalmas. Ahova szükség esetén be lehet menekülni a nehéz idő elől, ahova el lehet bújni a kíváncsi, zajos, hisztérikus világ szeme elől, ahol zavar-talanul meg lehet faragni kőből, fából a főművet, összehozni a szerelemgyereket. Csodálkozásom igazából akkor kerekedett pogácsából kenyér méretűvé, amikor megtudtam, hogy ez is az örökség tartozéka. A jókora, világos nappaliból falépcsőn lehet feljutni a beépített tetőtérbe, ahol széles ágy s egy faragott szekrény porosodik. Egy alapos festés-mázolással vonzóvá, lakájossá lehetne tenni – futott át az agyamon –, de nem igazán gyógyítottam arra, hogy ide én most valamiért is elbújjak. Akkor meg minek költeni rá? Persze, jó volt barátkozni a gondolattal, hogy van egy hely a világ végén, ahol magaménak tudhatom a rigófüttyöt, diópotyogást, a villanykapcsoló kattánását és az ágyrugó neszezését. Ennyi épp elég ahhoz, hogy a ház eladásának gondolatcsíráját is kiverjem a fejemből. Ilyesmi még szóba sem jöhet. Odaadom a kulcsot az erdőkerülőnek, legyen az övé az alma-, a körte-, a szilva-, a diótermés mind. Cserében annyit kérek, hogy évente kétszer-háromszor kaszálja le a füvet, igazítsa meg az elcsúszott tetőcserepeket, s ha kedve van hozzá, időnként törölje le a port, hogy amikor szökőévben egyszer lejövök, ne tűnjön elhanyagoltnak, gazdátlannak a kert, a ház, a berendezés. Az ugyanis engem elcsüggesztene és kiábrándítana. A derékig érő gaz, a beázó tető láttán már a kapuból visszafordulnék. Sírva.

Az erdőkerülő jóra való embernek látszik. Annyira megbízok benne, hogy amikor a ház kulcsát átnyújtom, azt mondom neki: „Ember, vegye úgy, hogy ez a ház a magáé, s én csak egy holdbéli csónakos vagyok, akinek a tulajdonlási tudatát amputálták. De emiatt csöppet sem bánkódik.” A jövő tekintetében

pozitív jel az is, hogy az erdőkerülő felesége kitűnően készíti a meggyes rétest. Vajon honnan tudja, hogy a vasárnapi csemegém a meleg, omlós, savanykás, felséges meggyes rétes?

LÓBIRODALMAM

Az est leszálltával lovagolni lett volna kedvem, ugyanis aznap több lóval kapcsolatos emlékem kelleme és sebe szakadt fel, elárasztva lelkem málna- és eperillatával, és nem kímélve a dögkút bűzétől sem. Orrom, e harmadrendűnek tartott érzékszervem, hihetetlen raktárkészletet halmozott fel mindenféle szagokból, illatokból. Az idegkartotékban fő helyen van a ló szaga. Semmi máshoz nem hasonlítható. Ha csutakoltál csikót, ha egyszer is leemeltél kanca hátáról szerszámot, ha tajtékzó csődőr nyakát valaha is paskoltad, érezhetted e sajátos test- és istállógőzös lószagot. Mit mondjak róla? Nagy László költőnek ez volt a kedvenc szaga. Megértem. Hiszen annyira mélyen bele tud ivódni a gyermeklélekbe, hogy soha többé nem lehet kitörölni onnan.

Istenem, micsoda lófürösztéseink voltak! Vasárnaponként a legszegényebb ember gebéje is pihent. Ilyenkor mi, suhancok a Nagy Tekenőnél gyülekeztünk. Ki-ki kötőféken vezette oda, s órákon át dörzsölte, locsolta a maga lovát. S amikor már ragyogott, jöhetett a szárítás, ami nem volt más, mint szőrén való lovaglás. Ilyenkor az igásló paripává lett, nem kímélve inát, s fenekünkön a bőrt. Egy ízben a légycsípéstől megbokrosodott alattam a Szellő. Előbb felrúgott hátsó lábaival, aztán mellső lábait emelte az égbe úgy, ahogyan fedezéskor a csődőr ágaskodik a kanca fölé. Én meg a hátán betojva. Ennek a fele sem tréfa, villant át az agyamon, s nyakát átölelve csúsztam is lefelé róla. Mint akit elváltak, Szellő szoborrá merevült, ugyanis okos lóeszével rögvest felfogta, hogy mégse taposhat agyon egy gyereket.

A Szellőt, a Zolit s a szekeret sarokba szorított apánk egy rúton napon beadta a közösbe. Attól kezdve csak messziről nézhettük néhai fogatunkat. Időközben sok-sok víz lefolyt a Bisztrán, de

a felvirágzás az nem és nem akart bekövetkezni. Sőt: ami jó volt, az is mind elromlott. Ha hazamentem, csak sírt a szívem az enyészet dőlyfölése láttán. Egyszer meg egyenesen zokogtam. Volt is miért. A templomdombon egy fülig sáros, reszkető gebe feküdt, jártányi erő nélkül. A szintén autóbuszra váró idősebb földimtől tudtam meg, hogy az a szenvedő szegény pára nem más, mint a mi Zolink. Az a Zoli, mely egykor a mennyekbe röpítette vélem a szánt, s az orrából kilövellt pára terebélye kipirult arcomig ért.

HÁT NYELJETEK NAGYOKAT!

Az én lábaimról, meg az én kitartásomról ne szónokoljon se a komizár, se a kifestett nőszemély, de még a pap se. Van nekem magamhoz való eszem. Abból a konzervből nem esztek. Ha tényleg nekimegyek a zajló folyónak, azt én csak azért teszem, mert a vonatnak mennie kell és nem azért, hogy a ti korgó gyomrotokat megtömjem. Legyen világos kullancsok, fagyöngyök, tingli-tangli pántlikák a mozdony homlokán!

Megértem én azt, hogy ti is túl kell éljétek valahogyan, s a túlsó parton gőzölgő konzervgyárnak nagy a kísértése. Hát nyeljete nagyokat! Ahogyan már gyermekfejjel a veréb beköltözését a fecskéfészekbe nem tudtam helyeselni, úgy most a szabadrablást nem tartom járható útnak. Ahhoz én nem adom a nevemet. A lábaimat. Vízen járni tudó képességemet.

FÖLDÖN HEVERŐ KÓDARAB

A belső hangra, én mondom, érdemes hallgatni. Ha másért nem, hát azért, mert makulátlan a csobogása, és értelmében szemernyi hátsó szándék sincsen. Ez a hang úgy bukkan fel, mint a szabad levegőre vágyás, mint a madarak megirigyelése. S egyszeriből úgy tűnik: bármi elérhető. De még mennyire! Ki-

nyújtom a karomat, s a madár rászáll. Befordulok a sarkon, s ott van a hivatal, amit keresek. Rácsapok a térdemre, s kedvenc lovam nyeri a futamot. Csupa sikerélmény, mely nekem terem. Hát ezért is forszírozom és hangoztatom az odafigyelést a belső hangra. Meg másért is: a rejtett összefüggésekért. Például: szépasszonnal álmodtam ma hajnalban, s az éppen nyolcvan esztendeje távozott Ős Kaján visszánézett énrám váteszien mosolyogva. Értettük egymást. Én a visszánézését, ő meg az álmodat. Én a szeme alatti életes árnyékot, ő meg a bennem megszólaló belső hangot. Ami nekem még szövevényes, bonyolult, az számára egyértelmű és egyszerű, mint a földön heverő kődarab.

REGGELI

A kiéheztetés módszere nálam beválni látszik. A hajnalonkénti csoszogásban, apró tevés-vevésekben nem igazán lelem már örömet. Mintha a menza konyhájának hatalmas kondérjában rotyogó, seszínű kásapépet kavargatnám. Az egyedi, legfennebb kétszemélyes menü elővarázsolásának öröme vágyom. A fűszerarzenál szabad és izgalmas kombinációra. Amit csak én teremthetek elő nyers alapanyagokból úgy, hogy olyan ínycsiklandót még nem pipáltak. Így és csakis így érdemes nekilátni. A mennyiséget, a pontos időt ügyelje más.

No, de lépünk tovább. Valami még mintha hiányozna. A belső sung, röss, felpörgés legalább olyan fontos, mint a fűszerek. E nélkül ugyanis nincsen rögtönzés. Improvizáció. Amire a dzsesszkedvelők tábora annyira áhítozik. Serkentők és ajzószerrek kizárva. Páráról párára, ízről ízre, formáról formára, színről színre, szóról szóra haladva következhet csak be az én kulináris felpörgésem, határtalan delíriumom. Szeretteim valamelyikének kedvébe járni, meglepni bárkit csak így érdemes.

Még egyszer végigfuttatom szememet a megterített asztalon, vetek egy pillantást nyugvópontra jutott, elégedettszerű arcom-

ra is, majd a hálószobaajtó előtt megrázom a pici csengőt. Nem erélyesen, csak a pusztá közlés szándékával. Mintha csak azt mondanám: hölgyem, a reggeli tálalva.

UTÓÍZ

Ennyire törpének és idegennek a Louvre-ban sem éreztem magamat. Oda eleve múzeumlátogatóként léptem be, e műtremházba pedig mint kíváncsi lokálpatrióta. Ott ültem az ovális empire-asztal mellett, s hasztalan kerestem szememmel a nyugvópontokat. A repülőgépszerelő-csarnok méretű enteriőrből zsúfoltság, telítettség, por megülte áporodottság áradt. Rendetlenség, egy különc felhalmozási vágy eredménye. Rokokó és Lajos korabeli cizellált szekrények, székek, asztalok, komódok, telizsúfolva kiteragetett csecsebecsékkel, ódon könyvekkel. Továbbá szanaszéjjel kiteragetett meg öszszegöngyölt, keleti mintájú, kifakult, imitt-amott rongyos szőnyegek és egymáson púposodó hegedűk. És ezerszám festmények, rajzok, képrámák garmadái minden sarokban. E bazarí rengetegben hamar megfeneklett kíváncsiságom. Legszívesebben behunytam volna a szememet, vagy kiosontam volna onnan. De ezt nem tehettem. Végig kellett hallgatnom az örökös betörőktől, régiségkereskedőktől, sarlátánoktól okkal tartó aggodalmát. Látni a kéznél lévő, csőre töltött pisztolyokat, puskákat. Kész borzadály! Megvallom, én egész másra számítottam: kellemes gondolázásra, sütkérezésre a színárnyalatokon, meg arra, hogy a legendás művész szelleme megérintsen. A gyászkeretes fényképről rám bámuló, kopasz öregúrnak sajnos csak bádogbevonatú lakájtekintete volt. Akinek arca nyitját – akár az ördöglakatét – egy órán át mindhiába próbáltam megfejteni.

Mit mondjak még? Fellelegeztem, amikor elhagytam a házat, és nem győztem hálálkodni a Teremtőnek, amiért a tárgyak iránti birtoklási vágyat kifelejtette belőlem.

A MI EMBERÜNK

Tizenöt évnyi szakmafelejtés után álmomban kibújt belőlem a tervezhetnék. A pályázati kiírás szerint valami vidéki rendőrőrsöt kellett megterveznem, szolgálati lakással. Ha azt mondom: úgy sziporkáztak az ötleteim, mint mínusz húszfokos hidegben, napsütésben a hó, azzal még keveset mondok. Hiszen a tolószékhez kötött dédnagymama sajátos életvitelére éppúgy gondoltam, mint a rendőrkutya kondícióját karban tartó edzőkertre. Terület volt bőven. A pénz se számított, csak az, hogy kerítésen és falakon belül mindenki jól érezze magát. Még a rács mögött időlegesen fogva tartott tyúktolvaj is.

A pályázati kiírásnak van egy olyan kitétele is, hogy miután elkészült a beruházás, a tervezőt kötelezően kinevezik oda őrsparancsnoknak. Én ezt hülye ötletnek tartom, de hallottam már ennél jóval képtelenebb és cifrább álmokat is. Képzeljük csak el: az építész leveszi magáról cementporos köpenyét, tányérsapkás mundért ölt, beül a hídon parkoló szirénás szolgálati kocsiba, s nyomozni kezdi a megfeneklett földreformot, meg az arrafelé elharapódzott orvvadászatot. Építész létére, vállreumája dacára, nem is csinálja rosszul. Ugyanis már másnapra virágba borulnak a napraforgótáblák. És kisebb őzcsorda caplat utána kitartóan. És vállára rászállnak a fácánok. Nincs is mit csodálkozni azon, ha olykor fel-felkurjant örömeiben, sikerélményei közepette a mi emberünk. Csak működő feleségének szünnének már meg migrénnel, hisztivel járó beilleszkedési zavarai.

ÚTVONAL

Tévéből ismert színészek saját népszerűségük kergetése közben szülőfalumba is eljutottak. Tele volt velük a mikrobusz, az utánfutó meg az ő fodros-bodros, tarka kellékeikkel. Félrehúztak a templom mellett, és egyikük kényeskedő Moliére-figura

hangon a kultúrház holléte felől érdeklődött. Én éppen ott mentem el, hát megálltam és eligazítottam őket. Pontosabban szégyenszemre bevallottam, hogy legalább huszonöt esztendeje nincsen kultúrház a faluban. A régít megette az enyészet, újat építeni meg nem állt érdekében sem a kinevezett régi elnököknek, sem a megválasztott mostani polgármesternek. A kultúrház telkét évről évre benövi a gaz, vagy hébe-hóba a tengeri. Azt is el kellett mondanom nekik, hogy a felszeg közepén, az egykori téesz istállójából lakodalmas házat csináltak. De én ezt az információt inkább lenyeltem, mert méltatlan az a hely Thaliához.

Eközben a népszerű színészek sorra kiszálltak a mikrobuszból, megmozgatták elgémberedett térdeiket. S az orgonabokrok közé is eltűntek, miként a gyakorlott turisták vagy még inkább úgy, mint a néprajzkutatók egy csoportja. A faluról, a templom történetéről meg az első írásos emlékekről csak úgy röpködtek a különböző adatok. Én ebbe nem szóltam bele, mint ahogy tót-utódságomat se vitattam. Kivártam, mint akinek a kezében ott lapul az adu. Felvetődött, hogy ha már a Makrancos hölgyet nem is, a Misztériumjátékot előadhatnák a templomban. De abból se lett semmi, mert a pap családostól elutazott valahová, a harangozó meg odavan kapálni. Így a színészek savanyú arccal elköszöntek tőlem, s a Rézalja irányába továbbmentek. A legenda szerint egyszer a Szent Korona útjába esett szülőfalum is. Azt már én teszem hozzá: nagy a valószínűsége, hogy azon útvonalon jött és távozott a nemzet szimbóluma, amelyen imént a komédiások.

AZ ELLENŐR

Ebéd utáni szieszta közben, gyermekrajzokat lapozgatva hallok, hogy valaki nyitja az ajtót. „Ki vagy?” – kérdem csak úgy félvállról, mint aki közeli hozzátartozói valamelyikére számít. „Az ellenőr” – hallom a választ. „Miféle ellenőr?” – motyó-

gom, és feltápászkodom a heverőről. Mire kiérek az előszobába, azt ellenőr már a konyhában matatja a szemetesvödört. „Mi ez, kérem? Maga minden szemetet egy kalap alá vesz? Magának egykuty a krumplihéj, a drótkötéldarab, a hasadt befőttesüveg és a sztanioltasak?” Hirtelen mi mást is mondhattam volna az egzecírozó ellenőrnek, mint azt, hogy: „Hol férne itt el kérem, két, három vagy négy szemetesvödör?” Az ellenőr rám nézett, írt valamit a noteszébe, majd taláalomra felütötte a nappaliban lévő szekrénysor egyik ajtaját. Fehérneműim és zoknijaim kupaca láttán megvetően elmosolyodott. Joggal. Megfeddhetett volna, amiért nem voltak összehajtogatva, de nem tette. A könyvespolcra leemelte a *Digitális kőkorszak* című kötetet, és azt kezdte ellenőrizni. Ekkor már fölöttébb gyanús lett nekem az én ellenőröm. „Ezt nem is a polgármesteri hivatalból, hanem valahonnan az úrból küldték a nyakamra” – gondoltam, s megkeseredett a nyál a számban. Nem véletlenül, hiszen a pasas azt is értette, amit én órála csak gondoltam. „Csak semmi pánik – hallom békülékenyre és tegezőre fogott hangját –, de neked is meg kell értened, hogy az utópia lován te sem száguldozhatsz az idők végezetéig.” Az utópia lovától meg az idők végezetétől kiejtettem az albumot a kezemből, s a rajzok szanaszét hullottak. Az ellenőr leguggolt, és nézegetni kezdte a farsangi és karneváli hangulatokkal átítatott színes kartonlapokat. Tekintetében ekkor már nem volt semmi ellenőri. Olyan lett, mint bármelyik messziről hazaérkezett apuka, aki csak arra vár, hogy nyakába ugorjanak szerettei.

FÜL-ESET

Éjjel arra ébredek, hogy szörnyen nyilall a bal fülem. A huzat teszi, mely nem más, mint a feltámadt északi szél. Átpréseli magát az ablak résein, keresztülgázol rajtam, és megy tovább a halószobaaajtó alatt, füttyülve. Én meg ott maradok és szenvedek. Pirulát veszek be, és tűvé teszem a házat a fél évvel ko-

rábbról megmaradt fülcseppekért. Kiborítom a fiókokat, a gyógyszeres dobozt meg a szerszámosládát. Mindhiába. Visszafekszem és szenvedek szomorúan. Nagy sokára elszunnyadok, s egy orvosi rendelőben látom magamat, rövid ujjú, fehér ingben. A vizsgálószobában sok a beteg, orvosból is jön-megy jó néhány. Én tétován ülök egy világoszöld vinilinnel borított ágy sarkán. Nyilall a fülem, de piszem sincs. Odajön hozzám egy rövid ujjú, harmincas orvosnő, és leveteti vélem az ingemet. Hallgat előlről, kopogtat hátulról, s egyre sistergőbbek lesznek érintései. Mikor nadrágszíjam tájékára ér a vizsgálattal, én is visszasistergek, s attól a doktornőnek olyannyira melege lesz, hogy kigombolja köpenyét és kibújik belőle. Mivel minden beteg a maga nyavalyájával és minden orvos a maga gyógyításával van elfoglalva, ránk az égadta világon senki nem figyel. Mintha csak két levegő lennénk ottan. Nem is bánjuk. Miközben az orvosnő a fülembé csepegtet, végigsimogatom összes kívánatos hajlatát. Nem mondja, de érzem: ujjaim kellemkeltésével jót teszek neki. Az én fülem nyilallása is rohamosan visszahanyatlik, elpárolog. Már kinn vagyok az utcán, és gerlék búgnak a fejem fölött. Imént még nyilalló bal fülemben most telefonszámot csicsergő női hang ékeskedik. Istenem, mennyire jó és mennyire más gyógyultan ballagni a hosszú hársfasoron!

KORAI SZÖSZMÖT

Hajnali négy óra. A kipihenten ébredő nyugalmával, ablakkal szemben ülve bámulom a kinti hószakadást. Kávézom. Élvezem a nyugalmat, a város fölötti félhomályt és a hóesést. Sejtelmes és misztikus a kinti látvány, miként az is, ahogyan a betűk szavakká, a szavak mondatokká épülnek a fehér papírlapon.

A tegnapi esti színházi élmény kísért. Nem volt megrázó, de jeje is alig. És mégis itt hízeleg, dörgölődik, akarja, hogy törődjek vele. Vegyem ölbe, simogassam, s hallgassam dorombolását. Megtehetem. Akár bőrébe is bújhatok. Aligha hiszem,

hogy ezt akarná, hogy szívesen szorongana önbőre alatt velem. Pedig most kénytelen lesz irháját valameddig személyemmel megosztani. Öregedő színésznő lelkében fullasztóan sok a keserűség. A szépség, az ifjúság szirmai réges-rég lehulltak, csak Villon balladájának vénasszonya zokog és jajveszékkel. De hát minderről ki tehet? Én volnék a kiválasztott bűnbak, akin a válszadás ostora csattan? Még mielőtt ez megtörténne, visszazököm a kinti hóésésbe. Virrad, hiszen mindennek megvan a maga ideje. A hóésésnek éppúgy, mint bármi másnak.

KELETI VÁLTOZÁSOK

Egy gyorsbeszédű hőlégballonostól tudom, hogy a közel-keleti élet nem a régi már. A sivatag sem az. Alig-alig vannak benne már tevekaravánok és emberpróbáló, kiadós szomjúságok. A beduinok limuzinokkal futkároznak, és hatalmas olajüzleteket kötnek maroktelefonon. A gyorsbeszédű hőlégballonos férfit – tegyük hozzá – nem igazán érdeklik az újmódi beduinok. Ha teheti, inkább aláereszkedik, s egy-egy narancsliget árnyas fái alatt szerelemre pazarolja férfiidejét. E jó szándékú, ölelkező pazarlás felér a napkeltével s a hőlégballon magasba emelkedésének kellemes pillanataival. Nem tudom, ki hogy van vele, de én irigylem a gyorsbeszédű fellegekben járó életvitelét. Hiszen akkor és annyiszor emelkedhet a magasba, amikor és ahányszor kedve tartja. Akkor pazarolja férfierejét ölelésre, amikor azt megóhajtja. S mindennek tetejébe csak úgy felnyúlhat és leszakíthatja a leggömbölydedebb, legérettebb narancsot, hogy annak édes-zamatos levével eloltsa szerelemtől kitikkadt testében a szomjúságot.

Micsoda irigylésre méltó életvitel! S mi kell hozzá? Egy hőlégballon, valamennyi közel-keleti táj, a szépséges Seherzádé és az öleléshez elengedhetetlen szenvedély. És persze temérdek repülni vágyás, függetlenül attól, hogy hadarva beszél az illető, avagy sem.

FATUSKÓ ESÉLYE

Több ízben is szóba hoztam már, hogy rendkívüli képességekkel rendelkezem álmomban. Például tudok repülni és hatalmasakat ugrani álló helyzetből. Én úgy gondolom, e két álombeli képességem már csak azért is rendkívüli, mert utána határozottan jó kedvvel ébredek, s egész nap olyan vagyok, akár a virágba borult orgonabokor. Mondogatom is ilyenkor magamnak: „Ember, füttyöréssz, ameddig még süt a Nap!”

De most már nem húzom tovább a szót, mert az újabb eldicsekednivaló itt követelődik a sarkamban. Ma hajnalban gyönyörűt álmodtam. Valami vidéki táncforratagba csöppentem. Táncpartnerem csupa szemérmes erotika. Mint a legkiválóbb bor, mely tetőtől talpig bemámorít. Újabb szokatlan képesség birtokába jutottam. Ujjbegyeimmal gyöngéden két keble-holdja alá nyúlva – ahogyan a pezsgőspoharakkal teli tálcát emeli a pincér – könnyedén megemeltem mosolyos-engedékeny partnernőmet. Akkorra már kinn voltunk az utcán, és valami fontos vonatot próbáltunk futva elérni.

Egy szó mint száz: nem mindennapi férfiképesség az, ha előrenyújtod a kezeidet, nyitott tenyerekkel gyöngéden női keblek alá nyúlsz, s pihekönnyen felemeled álmod aráját. Még éberem is mámorító és rendkívüli dolog ez. Elvégre tavasz van. Ilyenkor még a fatuskó is esélyt kap.

HAZATÉRNI PÜNKÖSDRE

Ahol lekanyarodik az út Pocsála felé, rám tör a késztetés, hogy rögvést kiszálljak az autóból és gyalog folytassam az utat. Szándékomat habozás nélkül közlöm volánnál ülő cimborámmal, aki rátapos a fékre és értetlenül néz rám. Sértődés és bosszúság szikrázik a szemében. „Pedig én minden kátyút gondosan kikerültem és a legszebb altatódalt dúdoltam a füledbe.” „Nem erről van szó – válaszoltam –, amint látod, nem vagyok

bepipulva. Sem a mögöttünk hagyott idegklinika, sem a szembejövő forgalom nem feszíti húrjaimat. Oly laza vagyok én most, drága jó barátom, akár a tábori ágyra dobott nadrágszíj.” Indoklásomat itt abbahagyom, kiszállok a rozoga teherautóból és Pocsála felé veszem az irányt. Egy lélek sem mozog a dűlőút környékén. Odáig vagyok az efféle világvégi állapotokért. Ha helyismeretem nem volna, tévelygőnek hinnének az akácfákon cserregő szarkák, meg a venyigecsomókon sütkérező zöld gyíkok. Ahogy komótosan baktatok, a fejem fölött rázendít egy pacsirta. Olyan őszintén és torkaszakadtából trilláz, hogy megindultságomban kicsordul a könnyem. A trillás madár mintha ezt akarná. A magasból ráereszkedik az orromra, és rövid csőrével felszippantja szemem aljáról a könnycseppet. Utána elröppen és nem trilláz többet.

A pillanatok alatt lejátszódó történés miértjét lehetne így is, meg úgy is magyarázni. Mármint úgy, hogy mire is képes egy szomjas pacsirta, avagy úgy, hogy férfiembernek nem illik könnyes szemmel betennie a lábát Pocsálába. Tudniillik ottan a könnyezésre hajlamos férfi nem férfi. A trillás pacsirtával teszük próbára a hozzájuk érkező idegent. S mire az beér a faluba, a pacsirtáról már réges-rég tudják, miféle ember is az, aki Pocsálába jön.

Bármennyire is mentegetőzésnek tűnhet a kicsordult könnycseppért, de én akkor úgy mentem végig a falun kopott katonaköpenyben, lyukas bakancsban, mint akit a dombon túli Hosszúaszóban várnak haza pünkösdre.

A HEGYEK KÖZÖTT

Ahogy megyek két hágó között a nyári napsütésben, a messzi bal oldalon fehér füstoszlopra leszek figyelmes. Én megnézem, mi történik ottan – gondoltam –, hiszen amúgy semmi dolgom, a kíváncsiságom meg nőttön-nő, mint a kisvasút mellett a farakás. Amint odaérek, látom, hogy a füstoszlop körül, a gyepen tirtar-

ka falusi népség szájtátva bámul középre, ahol egy ráncos arcú, kócos hajú, felakadt szemű, sápadt öregember térdepel és pergeti a dobot. Mint a templomba későn érkező, az utolsó padsorba lecsücsülök én is, leghátul. Kíváncsiságom farakása ekkorra már túlnő a mozdonyon. Mire a rángó mutattványos révülete tetőfokára hág, rájövök, valamiféle ördögűzés, gyógyító szeánsz szemés fültanúja vagyok. Szerencsémnek tartom, hogy jelen lehetek, a begyembe szedhetem az ott történeteket. Az öreg mágus közben annyira transzba jön, hogy kiejti kezéből a dobot, majd eldől a gyepen, rándul néhányat, elcsendesül, elalszik. Ekkor az ördögűző táltos segédje – egy vékonydongájú fiú – elővezet egy fehér kecskegidát, körüljárja vele a tüzet kilencszer, utána oda-vissza átsétál a parázson, majd az alvó öreg fejéhez térdepel, és egy váratlan mozdulattal elnyisszantja a kecske nyakát jobb mutatóujjával. E hirtelen mozdulattól a gyengébb idegzetű fehérnépek felsikoltanak. Én meg a kecskegida vérecsordogálása láttán egyre könnyebb leszek. Nehéz, sötét foltjaim kifehérednek és kifényesednek. Érzem: repülni tudnék, szerelvényt elhúzni. Ilyenné lett a füstoszlop körül ülő tiritarka népség is.

Perceken belül vidám eszem-iszom majálissá alakult a sokadalom. Hozzám is többen odajöttek, kínáltak pálinkával, juhsajttal, kenyérrrel. S megveregették a vállamat, mintha én volnék a kisvonaat derék mozdonyvezetője. Eközben azért szemem sarkát végig az öreg sámánon tartottam. Moccanatlanul aludt a fűben, miként egy fatönc, amely mellől a rönkjét imént a sínekig elhúzták.

HÁZASSÁGI TANÚ

Legújabb álmaim arról szólnak, hogy lépten-nyomon házassági tanúnak hívnak. Levélben, telefonon vagy járókelőként az utcán állítanak meg és kérnek fel, hogy jelenlétemmel és kézjeggyemmel tanúsítsam: a szemem előtt játszódott le a frigyrelelés. És én min-

den felkérésnek eleget teszek. Repülőre szálllok, farönköt szállító kamionra, vagy öszvérháton közelítem meg a felejthetetlen családi esemény helyszínét. Alighogy leporolom magamat, megigázitom inggalléromat, már jön is a nemzeti szalagba bújt eskető hivatalnok. Jövése, fejjárása és standard szövegmondása, akár a darált dió, fűrészpör. Se színe, se tartása. Az ifjú párok ellenben minden esetben ragyogóak és ünnepélyesek. A mellettük álló szülők vasalt mosolya árnyékában ott készülődik a zápor.

Szóval elhangzik a boldogító igen, virágeső, csóközön, piccipácsi, majd a lagzi helyszínére kocsikázik a násznép. Ahol már meg van terítve, és nyerít a szaxofon. Ekkorra szinte teljesen megfeledkeznek rólam. S miközben harmadfokú rokonság körében kanalazom a csigalevest, fel-fellibben a fátyol. Úgy is mondhatnám: a palástolásba hiba csúszik. A harmadfokú rokonnok ettől kárörvendően kuncogni kezdenek. Hol az derül ki, hogy a vőlegény egyik lábán barna, a másikon pedig fekete színű a gálacipő, hol meg az, hogy a menyasszony melltartója vág. Sőt, olykor ennél még jóval cifrább és vaskosabb dolgok is kiderülnek. De hát mi közöm nekem mindehhez? Semmi. Az égvilágon semmi. Mint házassági tanút, sem az előzményekért, sem a boldogító igen utáni történésekért nem tehetnek felelőssé.

Na ebből nekem elég – motyogom, mintha csak a tányéron fekvő tortaszületnek mondanám –, én innen angolosan lelépek. Miközben sálamat igazítom, felöltömet gombolom komótosan, a szép ruhatárosnő kicsit szomorkás pityergésében gyöngyörködöm. Eközben jajdul és hasítja fel álmom burkát az újmódi serkentőóra.

KIVÉTELEZETEK

Miután az öreg Ford másodízben is hozzáúrolódott a sövénykerítéshez, azt javasoltam Mihálybának, hogy én szívesen átvenném a volánt. Mint aki éppen ezeket a szavakat várta, fékezett, kiszállt, beült a hátsó ülésre, fejét a támla és az ablaküveg szögébe rögzítette, majd szempillantás alatt álomba zu-

hant. Odaültem a volánhoz, pontosabban bepréseltem magamat ama helyre, mely egy ötvenkilós, másfél méteres és hetvenkét esztendőös ember méreteihez és vérmérsékletéhez volt kialakítva. Mihaszna próbáltam hátrább nyomni az ülést, az millimétert sem moccant. Úgy ültem ott, mint akit körülhegesztettek és bebetonoztak. A kaloda és a spanyolcsizma rémálma környékezett, amikor kapcsolni próbáltam. Igen ám, de mint ha csak botot mozgatnék a vízben, semmi húzása, semmi fogása a kapcsolókarnak. A mellettem ülő Franci ámulates rutinnal, ballal besegített. Neki egyből beugrott sebességbe.

Nyakamban a térdemmel, görcsösen kapaszkodva a volánba, gurulni kezdett velünk az öreg Ford. Szerencsére gyér volt a forgalom. Lassan-lassan ráletem jobb-, illetve balfelemre, majd az irányjelzőre is. A szirénázó mentőautót kissé lehúzódom hagyta magam mellett elmenni. A száguldó piros sportkocsival pedig éppen a kanyarban frontálisan ütköztem volna, ha nem vagyok eléggé óvatos. De az voltam, és az élősövényt súrolva, karcolás nélkül megúsztuk. Már-már füttyörészni kezdtem a sikerélménytől, amikor a kutyát megláttam. Lecövekelve állt az úttesten. Mintha egy kitömött bábunak dudálnék. Egyszerre fékeztem és kaptam félre a kormányt. Jócskán nekisúrolódtunk az élősövénynek. A hátsó ülésen Mihálybá elnyöszördült. Ez a hang csöppet sem hasonlított a macskajajra, inkább reumatikus panasz jellege volt.

Miközben továbbgurultunk, feltűnt nekem, hogy az öreg Ford Mihálybá elnyöszördülése óta olajozottabban, zökkenőmentesebben halad. Gurulás helyett lebegünk. Akárha Isten fellegekben járó kivételezettjei lennénk.

SZINDRÓMA

Akkoriban nagy szó volt a rádió, legalábbis mifelénk, ahol az asszonyok még hetente dagasztottak, kézzel mostak és déli harangszóra ott gőzölgött a levesestál az asztal közepén. A férfiak meg lószekérrel jöttek-mentek, erdőre, mezőre, vásárba,

malomba. Akinek füstölés volt a szenvedélye, saját természetű kapadohányát szívta, és a maga kapálta szőlő levét itta egész esztendőben, még víz helyett is. Mi, gyerekek meg a petróleumlámpa világa mellett, bármi mást szívesebben csináltunk – még a tengerifejtést is –, mint a másnapi leckét.

Igaz, ami igaz, már mifelénk is kezdték forszírozni a közösen való szántás-vetés-aratás-cséplés napsugaras előnyeit, de arra – néhány vékonydongájú, heves szájú, munkakerülőn kívül – nemigen figyelt oda senki. Azokban a napokban-hetekben furcsa és rejtélyes lett a felnőttek pusmogása. A férfiak a két rádiós ház udvarának valamelyikén gyűltek össze esténként, hogy meghallgassák a legújabb híreket. Utólag visszaidézve, a falumbeli férfiak igazi szurkolók voltak, a Gellérthegy lábánál felszított események szerencsés kimenetelét vágyták titkon mindannyian. Mármint azt, hogy forduljon jóra minden, amit a veresek elrontottak. Ahogy én emlékszem, leginkább a közénk húzott határral nem voltak kibékülve. Még a puskaropogás és jajveszékelés is hallatszott, csak azt nem mondta be a rádió, hogy nagyapám melyik vasárnap reggel gyalogolhat át ismét Létavértesre testvérbátyjához, egy demizson újbórral.

A rádióhírek novemberre egyre szomorúbbak és lehangolóbbak lettek. Hallgatni sem volt azt már érdemes. Ekkoriban történt, hogy egyik délután a tanító néni helyett János bácsi, az iskolaigazgató jött be osztályunkba. Nem közölte velünk, hogy mi okból is jött ő be az órára. Szigorúság hírében állt, így aztán pisszenni sem mertünk, nemhogy kérdezősködni a tanító néni holléte felől. Csak akkor oldódtunk kicsit, amikor közölte, nem kíván se számtan, se román, se szépírás órát tartani. Ezzel szemben váratlanul szavalni kezdett. Halkan, intimen indította, ahogyan az alkony lopózik az osztályterembe. Aztán erősödni kezdett a hangja, mint aki haragszik, mint aki tehetetlen. A végén már villámlott, dübörgött, mint nehéz időkor az ég. És folyt a könnye. Mi, kilenc-tíz éves nebulók a döbbenettől lenyűgözöttek, tátott szájjal hallgattuk őt. János bácsi sírva-zokogva

szavalásának miértjét, titkát, miként pontos időpontját is csak huszonevésen sikerült megfejtenem. Ötvenhat novemberében vagyunk: a Gellért-hegy lábánál felizzott tűz hamvaiba fojtva, szövik a magyar, amerre lát. Az akkor hallott versek – *A gólyához*, *A madár fia*hoz – pedig a Tompa Mihályéi. Istenem, ennek már közel félszáz éve.

RIVÁLISOK

Könyörtelen riválisok voltak. A környéken minden konkurens lázadást zsenge tavaszi hajtás korában lefejeztek. Egymással azonban nem és nem bírtak. Rendre beletört a penge, ha Kákó Kókát akarta eltenni az útból, vagy fordítva. Mint a dió héja májustól októberig, egyre erősödtek, keményedtek. Vagyonuk külön-külön gyarapodását legkönnyebben úgy lehet felfogni, ha elképzelünk egy-egy mozdonyt, ami mögé folyamatosan vagonokat aggatnak, annyit, hogy már a végét se látni. Gondoljunk csak bele: mennyi furfang, ravaszág, könyörtelenség, vasakarat és persze némi ész is kell ahhoz, hogy e két szerelvény a maga sínpárján guruljon és tovább gyarapodjon.

Kákó privilégiuma a földfelszín. Kókáé a föld alatti birodalom. Egyik magas-, másik mélyépítész. Nemcsak az újságok hasábjain, de szabadidejükben is gyakran egymásba botoltak a golfpályán vagy a biliárdasztalnál. Ott se bírtak egymással.

Minap a repülőtéren, landolás előtt látták egymást messziről. Vadonatúj sportrepülőiket jöttek kipróbálni. Kákót pár perces késéssel követte Kóka a levegőben. Egy darabig ártatlanul és szemet gyönyörködtetően köröztek a reptér fölött. Mint valami szelíd pillangók. Hogy ott fenn mi történt, mi nem, nem tudhatom, de Kákó és Kóka egyik pillanatról a másikra vércsévé változott, s eszeveszett üldözésbe, légi csatába kezdtek. A csata lényege abból állt – ezt gondolom, rádión megbeszélték egymással –, hogy ki tudja a másikat kibillenteni az egyensúlyából. Gyakorlott műrepülőket megszégyenítő ügyességgel

manővereztek a riválisok. A figyelem lankadása vagy a kami-kazei elszántság okán az egyik billentés olyannyira jól sikerült, hogy mindkét gép a földhöz csapódott.

Ez a kis történet itt be is fejeződhetne, de én még beszélni akarok Kákó és Kóka fejével, ezért életben hagyom őket. Ha sérülten is, de mindketten kikászálódnak egymástól száz méternyire füstölgő sportrepülőik roncsai alól. Miután sebeik behegednek, s szerelvényeik után újabb vagonokat akasztanak, úgy intézem történetük fonalát, hogy a bank bejáratánál véletlenül összefussanak. Ott jönnék én is, mint egy banktisztviselő. Tás-kámban a jó tippel. Régen látott osztálytársakként köszön-nénk, örülnénk egymásnak. S javaslatomra hármásban beül-nénk a legközelebbi kávézóba. Egy kis tereferére. Az általam legmegfelelőbbnek ítélt pillanatban aztán előhúznám táskám-ból a jó tippet. A zöld mezős beruházás projektjét, képzeletem legszebb gyümölcsét, álmaim kertvárosát, amelyet Kákó és Kóka felépíthetne. Bánom is én, akár Kákókóka is lehetne a kertváros neve.

A REVERENDA GOMBOLÁSA

Megráztam magamat, mint korcs kuvasz, mely jeges víztől igyekszik szabadulni. Álmaim beteljesülésének ily goromba módjára még borúlátóbb pillanataimban sem számítottam. Habár jól tudtam, miféle homokhát, isten háta mögötti vidék fölött nyílik majd ki az én ernyőm. A sivársággal való szembe-sülés oly erőteljesen hatott rám, mint a Holdra szállás. Seholy egy fűszál, egy szöcske, egy fuvallat. Csak dűne dűne hátán, ameddig a szem ellát. Hát miért éppen innen kell nékem min-dent visszacsinálni. E valóságot álomra váltani vajon hogyan tudom én majd?

Megint megráztam magamat. Ezt már inkább csak l'art pour l'art a rázkódás kedvéért tettem, meg azért is, hogy Megrendítő Sokknak megmutassam: felülkerekedtem. Aztán

már magától értetődően, automatikusan egymást követték a teendők. Miként a plébánosreverenda harminchárom gombjának egymás utáni felpattintása. Összegöngyöltem az ejtőernyőt, gödröt kapartam, majd beletemettem, leolvastam az irányt a buszról, bemértem a 27 fokos szöveget, leellenőriztem, hogy tényleg 27 fok-e. Hajszállra annyi volt. Nekivágtam hát a távnak, amelynek végén ott kell lennie a barlangnak. Háromnapi járásra. Azt csak én tudom, milyen is volt az a három nap a tűző napon és sivár homokon. Szóval ott voltam, és ott álltam, ahol a térkép szerint a barlangnak lennie kéne. De sehol semmi barlang. Csak néhány kitüremkedés, bucka, mint valami lustálkodó, nagy ragadozók. Úristen, hogyan lehet énnekem álmra váltani a valóságot, amikor még a barlang száját sem lelem? Mialatt a plébános – vagy még inkább káplán – reverendáján a következő gomb kicsusszant lyukából, süllyedni kezdett alattam a homok, akárha egy láthatatlan sivatagi vakond járata omlana be súlyom alatt. A barlangról lehullt az álca: meglett hát, amit kerestem. A berendezkedés és a tábori labor üzembe helyezése nem tartott tovább, mint mondjuk a méhkirálynő nászútja. Ekkorra már úgy éreztem magamat, mint aki karnyújtásnyira a fűszálhoz, a szöcskéhez, a fuvallathoz. Mint felajzott ifjú káplán a titkos öleléshez.

Mit mondjak még? Így utólag, most perceknek tűnnek az évek és játszinak. Hiszen ameddig a szem ellát, hullámzik a fűtenger. A szöcskék is ott vannak valahol a pázsitban megbújva. Tudniillik nem kedvelik, ha a fuvallat élesre, csípősre vált.

HÓPEHELY ESÉLYE A LERBEN

Kacagva mondja Cimbora az én esélyemről: „hópehely a lerben”. Hirtelen bebújtam volna a kamrába, a befőttes üvegek mögé, hogy ne is lássam, ne is halljam többé ezt a világot. Ehegyett csak nyeltem egy nagyot zavaromban, majd miután a vá-

ratlan billentés okozta meglepetésből szerencsésen talpon maradtam, úgy a szeme közé néztem Cimborának, mintha a világproletárok egyesülését dörgölném az orra alá. Azt is akartam! Hogy ránézésemtől mi ment végbe benne, mi nem, pontosan nem tudom, de magabiztos kacaja megsavanyodott, és mentegőzve azt mondta: „Különben sem tudnálak elképzelni hópehelynek, mely csak úgy belibben a lerajtón.”

Én akkorra már visszacsillapodtam a medrembe, és kedvenc merengő játékomat kezdtem el játszani. Nem érdekelt már az esélyem, miként Cimora legújabb értesülései sem. Havazást játszottam. Én voltam az ég, ahonnan havazik, és én voltam a Rézalja, a Hegyhát, a Hegyköz, az Érmellék is, mely hajnalra pompásan behavazódik. És én voltam a vakkantás, a kukorékolás, a reggeli harangszó és a lábnyom is a hóban.

Istenem, amikor ilyet játszom, szeretteim közelségét is ott érzem. Ilyenkor ölelhetnékem támad. Mennybéli segédlettel megnyugtatóan helyükre kerülnek a dolgok. Hasáb fa a kályhába, füst a kéménybe, csengő a csikó nyakába, szánkózás a domboldalra, gyermekzsivaj Weöres Sándor rímébe, kalácssülés a lerbe, Cimora a páholyba és így tovább.

AMI A NYULAT ÉLTETI

Képességemet úgy alá-, mint fölébecsülni indokolatlan lett volna. Tanítónk a világért sem tett volna ilyet velem. Ha például a labda beesett a kútba és én lemásztam érte a mohás köveken, megveregette vézna vállamat, s azt mondta: „Most már látom, ember lesz belőled”. Ha pedig a néhány szem dióért felkapaszkodtam a fa legtetejébe, leszamarazott. Igaza volt: testi épségemet szinte a semmiért kockáztatni valóban számárság.

Talán még ma is a nagy átlag sűrűjében labdáznék, ha Pipásimre nagybátyám ki nem ugrasztja belőlem először a nyulat. A történet pedig így fest dióhéjban. Jövünk lefelé a dombon. A szekéren nagy kád szőlő. A bakon nagybátyám, mellette én, há-

tul öcsém, meg a barátja, Gyuszi. Miközben jobbra-balra köszöngetünk a nagyhegyi szüretelőknek, Pipásimre bátyám mellett váratlanul elszellenti magát. Jó hangosan. Majd azt mondja: „Uccu, fogd meg, hozd vissza!” Én meg ugrottam, megfogtam, visszahoztam neki. Nagyot nézett az öreg, s bajusza fölött az orrát elhúzta. A következő nyáron, amikor a tengerigóré tetejét eszkábálta Janóács, másodízben ugrott ki belőlem a nyúl: a kótogó szaki a szemmértéket kérte. S én a keskeny létrán tüstént felvittem neki, amit kért. Majd belevakult, amikor a csillogó szemmértéket átadtam. Mivel három a magyar igazság, a következő nyúlugratást – vagy még inkább bravúromat – is elmondanám. Még azon a nyáron, fürdőzés közben Kék Brigittának akarván imponálni, megfogtam a patkót, s a lábai elé tettem, mint egy ficánkoló, smaragdzöld gyíkot. Lett is nagy ámulat Kék Brigitta szemében és szívében. Irántam. A fürdőző kölyökbrancsból efféle bravúrt egyetlen Brigitta-hódoló se bírt véghez vinni.

Azóta se szeri, se száma szokatlan cselekedeteimnek. Szinte naponta kiugrik belőlem valamiért a nyúl. És én ezt nem tartom rendkívülinek, inkább sajátos képességemnek. Ahogyan az ácsé az, hogy a pocokszeg fejét úgy üti, hogy az nem görbül se jobbra, se balra, csak halad befelé a gerendába egyenesen. Ami az övé, az az övé. Azt el kell ismerni neki. Miként az enyémet is nekem. Ahogyan annak idején Kék Brigitta elismerte. Egy ragyogó puszival. Miért is tagadnám: ma is e puszi élteni a nyulat bennem.

VONAT A TÁRSASÁGBAN

Már füttyült a vonat, meglódult, de társaságunk még nem tudta, hová, meddig utazik. Csak annyi volt bizonyos, hogy az előttünk álló éjszakát vidám együttlétben töltjük. Elvégre ezer évben egyszer van ilyen, legyen hát különös, felejthetetlen, gondoltuk. Jött a kalauz, megveregette a vállunkat, meghúzta a de-

mizsont, s felhatalmazott bennünket, hogy mi bármikor meghúzhatjuk a vészféket. Később a mozdonyvezető is benézett a fülkénkbe, és végigcírógatta az asszonydomborulatokat. Az asszonyok engedékenyek, mi férfiak meg elnézőek voltunk véle, mondván, ezer évben egyszer hadd részesüljön az édességből az árvaház sarja is. Miközben a vonat irányító nélkül kaptatott felfelé a dombon... A kockázatot és a masiniszta telhetetlenségét megelégetve, a társaság egyként nyúlt a vészfék után. Mint akiket csiklandoznak, heherészve, sikongva sorra leugráltunk a vonatról. A Hold meg a hó gyönyörűen világított nekünk. Ennyi fény elég is volt a legszükségesebb tájékozódáshoz. Alighogy elült a távolodó vonat zaja, egészen messziről, odacsalogatóul megszólalt a hegedű. A társaság meg engedelmesen elindult a hang után. A kutyaugatás megnyugtatóan hatott: mégiscsak emberlakta vidéken járunk. De még mennyire! Izgatott gyermekhang azt kiabálta: Édesapám, megjöttek a kántálók! Mi lennénk azok? Legyünk mi azok a kántálók, akiket idevárnak. S minden előzetes gyakorlás nélkül rázendítettünk az *Új esztendő, vígságszerző* kezdetű dalra. Énekeltünk teli torokból, csupa szívvel, s az egyes után lepotyogtak vállainkról a kilencsek. Így léptük át a ház küszöbét. Kántálóknak kijáró hálás fogadtatásban részesültünk odabenn. Evés-ivás, kacarászás közepette egyszer csak becsihegett az udvarra a vonat. Nem volt mozdonyvezetője, kalauza, se utasa. Megsajnáltuk és kimentünk hozzá. Ez jólesett neki, s a maga módján ő is bekapcsolódott a vidám bolondériába: meglódult, visszatolatott, sistergett, s kéményéből fehér füstkarikákat eregetett a világosodni kezdő kék égbe.

LEGYEN A NEVED LACIKA

Nyakamra küldték Szélvitézt azzal, hogy én faragjak belőle embert. Tudniillik ott felejtették az út mentén szegény kis vadócot, s olyanná lett, mint az anyátlan, alig nyílt szemű

kutyakölyök. Evett, amit lopott. Vacka a szalmalyuk. Elgémberedetten, rongyosan, analfabétán is élni akart nagyon. Ezt ama szent minutumban megállapítottam róla, mihelyt az eperfa árnyékában álló asztal mellé letelepedett és két kézzel tömni kezdte magába a diós derelyét.

„Kinek milyen az evése, olyan a munkája” – jutott eszembe nagyanyám sokat hangoztatott szentenciája. Ő annak idején ugyanis, mielőtt egy új cselédet felfogadott volna, előbb asztalhoz ültette és jóllakatta. Evésének ritmusa alapján döntötte el aztán, hogy szerződött-e, avagy sem. „A piszmogó evésű lassú dolgos. Azzal csak a bosszúság a több” – mondta, miután útjára engedte az általa alkalmatlannak talált cselédet. Az én Szélvitézem úgy habzsolta a derelyét, hogy azt öröm volt nézni. „A kiürült vájling vigyorgásával nem sokra megyünk” – jegyeztem meg, majd Szélvitézt vállon fogva a kúthoz vezettem, hogy a dézsát telimerjük vízzel. Szaporán járt kezében a kútostor. Meg se lepődött és nem is ellenkezett, amikor rászóltam: „Gyerünk a dézsába fürödni!” Tetőtől talpig lecsutakoltam. Alacsony növésű anyai nagyapám komódban összehajtogatva őrzött holmijaiból adtam rá tiszta inget, lábravalót. Nagyanyám falon lógó fényképe helyeslően bólintott Szélvitézre s rám. „De hát nagymama, ő nem az új cseléd, emberré faragás végett küldték őt énhozzám. Ennek ellenére is érvényes helyeslő bólintásod?” – kérdeztem, mire nagymama újra bólintott, s fényképszeméből némán eleredt a könny.

Mit jelentsen ez, Talányok Szelleme? E vadóc, pöttöm Szélvitéz az én feltámadt nagybátyám volna? Sípcsontján ott a sebhely, úgy bizony! „Üljünk vissza az eperfa árnyékába, mielőtt még hőgutát kapunk” – javasoltam Szélvitéznek. „Az emberfaragás különben is hosszadalmas dolog, elkapkodni azt nem szabad. Hozok még derelyét, cukros diót, s legyen a neved mostantól Lacika” – mondtam Szélvitéznek, akinek arcvonásai percről percre egyre inkább nagyapámra emlékeztettek.

HIMNIKUS

„Majd máskor szeretlek – ígértem himnikus hangsúllyal az árkádsoron velem szembe jövő, szépsége csúcán ragyogó asszonynak –, majd máskor, mert a Stéfánnal való barátságom mostan előbbrevaló. Egy futó puszival azért megpecsételtem ígéretemet, ami mindkettőnknek megelőlegezte a reményt. Aztán tovább ballagva, Stéfánnal arra a megállapításra jutottunk, hogy nekünk, annyi tökélyostromot megélt és túlélte férfiakkal mégiscsak a legpazarabb adománya, isteni kegye egy-egy ilyen isteni Szépasszony parttalan szeretése. Lassan-lassan az egyetlen örömforrás már, amely az újjászületésszerű csodát megbuggyantja, megtermi még nekünk.

Nevezék bár ördögi kísértésnek, bűnnek, kárhozatnak, a nemzés új életigérete cáfolhatatlan minőség. Stéfán is azt meséli, hogy segédtanárkodásában az a legszebb, amikor a pad-sorokban a zsenge emberbimbók, rügyek incselkedve egymásra lelnek, s minden csitris csípésben, kamaszos hajhúzásban az öröm forrása serken, akár karmolás nyomán a bíborszínű vér.

Behavazott városom fölött most déli verőfény ragyog. Vörösbort kortyolok karcsú pohárból. Emelkedett, szentséges pillanat. Ezúttal Stéfán barátom kedvéért sem napolnám el megöleléseidet, Szépasszony. Az életteremtés nevében, jól tudom, Stéfán barátom is hozzám hasonlóan cselekedne. Így aztán emiatt nem is lobbanhat közöttünk holmi sértődés, harag.

ÚTI CÉL

A városból zsúfolt villamoson indultam vidékre. Olyannyira zsúfolt volt a jármű, hogy nyitott ajtaján is csüngtek az utasok. A csüngők egyike én voltam. A leesés veszélye meg a velem összepréselődött műszerész halkkonzervszagú lehelete ott lebegett felettem, így utólag visszagondolva, nem is igazán ér-

tem, hogy miért vállaltam e kockázatos, sőt életveszélyes utazást. Arcomba vágott a fagyos szél, és némán könnyeztem, mintha valami nagy, szomorú titok ülne a szívemen. A villamos többé már meg sem állt. A köztes megállókban várakozók hiába rázták az öklüket. Nem akarok a villamosvezető fogadatlan prókátora lenni, de én is azt mondom, igaza volt: minél hamarabb essünk túl az úton, a zsúfoltságon.

Időközben hogy, hogy nem, a villamos megtágasodott, s a zsúfoltság is egészen elviselhetővé vált. Ajtajai becsukódtak, a feszültség is eltűnt az utasok arcáról. Szemlátomást kitavaszkodott. Mosolygóssá, színessé és revüszzerűvé vált a hangulat. Simán és gördülékenyen hágott velünk a jármű a dombra, ahol egy szénásszekér került a sínekre. Ekkor én már a villamosvezető mögött álltam, s azt javasoltam neki, hogy nagy ívben kerüljük ki a szekeret. A vezető rám nevetett, és kanyarodni kezdett. A villamos meg szépen engedelmeskedett, lezökkent a sínekről, s a kockaköves úton dőcögve bár, de szerencsésen kikerülte az akadályt. Onnantól kezdve már csak lefelé gurultunk a tavaszi, verőfényes látványban.

A végállomáson mindenki leszállt. A sokadalom egy irányba indult, mintha stadionba, futballrangadóra igyekeztek volna. Én a tanyához vezető jegenyefasort választottam. Baktatás közben végig a fülemben csengett a villamosvezető sajnálkozása, amiért nem vihetett tovább. A tanya udvarán ott állt apám, Imre bátyám, unokaöcsém és még három férfi. Annyira elmélyülten beszélgettek, hogy észre se vették jöttömet. Nem bántott a dolog, sőt, úgy tettem, mintha még meg sem érkeztem volna. Hangtalanul visszahátráltam, hallótávon kívülre, el egészen a legelésző lovakig. Aki valaha is paskolta már ló farát, simogatott lónyakat, szügyet, van fogalma arról, hogy mi is a szelídség. Ott álltam a lovak között, a szelídség békés hatalmában, a nyugalomtengerben. Talán, dehogyis talán, bizonyosan ez a látvány, ez a selymes simaság, ez a barát-ságos érzés ismételt megélése volt az úticélm.

EGYSZERŰ MOZDULATOK

Mostanság a legegyszerűbb mozdulatok is örömet teremnek. Igen, teremnek, mint a szilva, a szeder meg a csipkebogyó. Egyik ilyen mozdulat hálószobám függönyének reggeli széthúzása. A kitárulkozás szempillantás alatt átárad testembe is, akár a kellemes áramütés. A másik öröms mozdulat a cipőfűzés. Akkor meg olyanszerű érzés hatalmasodik bennem, mint a lovakban szekérbefogás közben. Még ülök és matatok a fűzővel, miközben mehetnékem már akkorára terebélyesedik, mint a diófa. Amikor pedig fejembe húzom a sipkát, és kívülről ráfordítom a kulcsot a zárban, egyértelműen magabiztosnak és időmilliomosnak érzem magamat. A kapun kilépve pedig a szabad ember választási lehetősége lebegi be testi és lelki valómat. Ugyanis tetszésem szerint választhatom meg: a városközpont felé, avagy a szőlőhegynek veszem az irányt. Amikor pedig az is eldől, önkéntelenül tör fel bennem a felkiáltójeles tőmondat: De jó is élni! „Naná, hogy jó!” – hallom mögöttem a kóborkutyahangot. Megálllok. Orrával megérinti a tenyeremet, barátkozna. Én se bánám, ha cimborául szegődne mellém.

VÍZEN KERESZTÜL VALAHÁRA

Hajnali látomásomban hatalmas kék léggömb virít. Hiába ékeskedik a fejem fölött, nem lelkesedem érte. Legszívesebben kipukkantanám. Hogy ne legyen. Csakhogy nem érek fel odáig a tűvel. Légpuskám, parittyám meg nincs. Próbálok hát megfélekezni róla. Mintha csak könnyelmű nyári ígéret, csekély pénzadósság volna. Nem megy. Virítása csukott szemhéjamon is átüt. Amint meg visszaalszom álomkellékként hatalmaskodik fölöttem. „Pufók rondaság” – hallom a szövetséges gyermekhangot. De irányából sem történik semmi. Mint mindig, magamra maradok. Akár a márványszobor kezét is megfoghatnám, csak hogy megszabaduljak a látomás árnyékától.

Vízen keresztül valahára sikerül.

HANGTALAN PARANCSOLÓM

S most itt vagyok. Mint egy menekült, mint egy vészhelyzetből partra vetett, kimerült, elalélt, kagylók, rákok, sirályok között éppen csak létező hajléktalan. Akibe tán hálni se jár már a lélek. Itt vagyok s érzem: csontig átázva, átfázva is ki kell nyitnom a szememet, fel kell tápázkodnom és bele kell nyögnöm a hullámverésbe. „Kell”, hallom Hangtalan Parancsolómat, miközben sehol egy felsegítő kéz, egy kő, egy bot, amire támaszkodhatnék. Nem tudom, ki által, hogyan és mivégett, imbolyogva, szédülve bár, de ismét állok a talpamon. Mint egy ágrólszakadt. Leghalványabb sejtésem sincs arról, hogy merre van észak. És hogy hol az a vén Kontinens, ahol naplementényt még álmodozhatnék.

Most itt vagyok a novemberi szélverésben. Ismét erőre és lábra kapva, akár az újrasarjadt fűszál. Amelyre időközben ráesteledett.

MIKÉNT A HINDUK A GANGESZBEN

A Martalékok és a Martalócok valamikor egy népcsalád lehettek. Miként a Palékok és a Palócok. Míg a Palékoknak még a nyelvemlékekben sincsen már nyomuk, addig a Palócok köszönik, megvannak. Igaz, ami igaz: mára már őrölük is lekopott a cifra gúnya, és soraikat is erősen megtizedelte a város csábítása. Ami pedig a Martalékokat és a Martalócokat illeti: arctalan népség mindkettő. Értelmetlenül szolgálalkúek és felszívódóak. Ez kétségtelen. De mielőtt még bárki is ellegyintene lemondóan fölöttük, én össznépi fürödést javasolnék az érdekükben. Olyanszerűen, ahogyan a Hinduk a Gangeszben teszik. A jól időzített tisztálkodás és keresztelő a friss közérzetten és az istenfélővé váláson túl néppé is egyesít. Martalékok és Martalócok: irány a Berettyó, a Körös, a Maros, a Tisza, a Duna. A Szent Anna-tó is megteszi.

FÜRÖDD KI MAGADAT ALAPOSAN

Óh, te szegény Valahára! A hétpróbás bitangok bizony alaposan helybenhagytak és kifosztottak téged. De én megpróbálok életet verni beléd. Először is kiemellek a sáncból, a háttamra veszek, s ha beleszakadok is, elcipellek a patakig. Aléltságra a legjobb gyógyír a víz. Enyhíti a sajjást, a lázat, s a tisztulás örömét balzsamozza a bőrbe. Ugye?! Locsátolj, pancsikolj csak kedvedre, gyermekien! Fürödd ki magadat alaposan. És ne röstelld visszafogadni tekintetedbe a fényt. Úgy szeretnék tőled elköszönni, hogy ismét az vagy, aki voltál: Végre Valahára.

HÓESÉS NYÁRON

Ha valaki azt mondja nekem egy órával ezelőtt, hogy Fiúcska elengedett fantáziája valódi hóesést zúdíthat az aratók nyakába, habozás nélkül sárgaházi betegnek véltem volna az illetőt. Fiúcska elengedett fantáziájáról azóta már egészen másként vélekedem. Arcommal, tenyeremmel és egész lényemmel tapasztalhatom, hogy milyen is a fantáziahó ruhát és jókedvet elázta-tó botor hidege. Ezek után kérdem én: miféle goromba géneket gyúrtak bele e gyerekekbe? Különben is e gyermekfantázia szülte péter-páli hózuhénak nincs értelme túl nagy feneket keríteni, hiszen mindnyájunkban ott lakik a rakoncátlan kisördög. Amíg csak csintalan játék a nyári hózuhé, ne fojtsuk rögvest tömjénfüstbe. Amondó vagyok; hagyjuk fantáziálni a gyereket. Pár perces hózuhétól még nem dől össze a világ. Az aratóknak is jól jön egy kis szusszanás, egy kis ez meg az a hatalmas tölgyfa lombsátra alatt, pláne, ha örömeiket aznap még nem pazartolták el az ölelni vágyók. Az sem kizárt, hogy Fantáziáló Fiúcska és az aratók titkos cinkosok. Amaz az eseménytelen semmittevést, emezek meg a munka monoton unalmát kívánták csöppet elúzni magukról a tikkasztó nagy nyári dologidőben.

Ami pedig engem illet: átázott ingem száradóban, s néhány tüsszentés után jókedvem szivárványt húzva visszatért. Akár nagyanyámék büntudatos macskája, mely a bitangolásból szájában hatalmas vadnyúllal tért haza.

MILLENNIUMI PRODUKCIÓ

Többbhetes jótékony semmittevés után ismét körülöttem ólálkodik a cselekedhetnék. De nyugodtan mondhatnék megkörménykezést is, hiszen nem és nem tágít mellőlem a bujtogató bitang. Mint akinek már készen a terve. Én meg, mint a gyufaszálat szorongató epizodista, a jó előre megírt szerep szerint fellobbantom a lángot. S lőn világosság! És enyhülni kezd a fagyos légkör is e kies vidéki teremben. Gyorsan hozzáteszem, ez nem a vidék kritikája. Csupán csak az ünnepélyességet rondító szegényes, ütött-kopott, korhadt színpad jelen állapotának szelíd tükrözése. E színpad tudniillik mostantól valameddig rendelkezésemre áll, s mint ilyen, számomra a felkínált lehetőség, a teremtés tere. A polgármestertől ugyanis szabadkezet kaptam, hogy belátásom szerint készítsem el a magam millenniumi produkcióját. S miként a vérbeli kertész a tavalyi virágkórókat, tüstént nekiveselkedem, s összegereblyélem a mennyezetből, a falakról lecsüngő színes girlandokat, melyek a legutóbbi tűzoltóárból múlttá vált kellékekként oly anakronisztikusan díszellegnek, akár az újmódi műanyag koszorúk temetőinkben. Miután a csicsás girlandokat mind egy szálíg elnyeetem a kukával, nekilátok a körültekintő és aprólékos munkának. Felásom a színpadot, a sűgőlyukat, a nézőteret, miként a széksorokat, s a terem sarkában lévő bárpultot is. De mielőtt még bárki is azt hihetné rólam, hogy én vandál rombolásba kezdek, gyorsan megnyugtatom: ásásom afféle virtuális cselekedet, amelyet nem valamiféle rudimentális szerszámmal, hanem fantáziámmal művelek. Azzal ugyanis akár egy szék támlája, ülőkéje, de még a négy lába is felásható. És bevethető bármely virág- vagy fű-

maggal. Pusztán képzelőerő kérdése a dolog. Ahogyan Salvador Dalí is mondaná: akinek van fantáziája, annak van, akinek nincs, annak nincs. De úgy is mondhatnám, ahogyan mifelénk mondják: kit mivel engedtek el hazulról.

A bevetéssel végezve, végiglocsoltam a termet, majd rázár-
tam az ajtót. Mielőtt elutaztam, a rendőrőrmester kezébe
nyomtam a teremkulcsot, mondván, pünkösdig vigyázza a li-
cencet. A magától csírázó, zöldellő, szárba szökő színmű titkát
valahogyan nem féltettem. Pusztán a meglepetés jó időzítéséért
aggódtam némiképp. Gondterhelt emiatt azért mégse voltam,
hiszen produkcióm csattanóját ütésálló üvegbura védte a van-
dálóktól, kíváncsiaktól és kontároktól. Tudniillik én amondó
vagyok, hogy a pünkösdi királyság igenis legyen tüneményes és
tündökletes, akár a búzatábla hullámozása a szélben. Amelyet a
fölötte röpködő pacsirta gyönyörű trillája tesz még káprázato-
sabbá.

BOHÉM VIRÁG

Nemcsak jó szimat és zsebmetszői finom kézügyesség, de átlag
fölötti irodalmi jártasság és egészséges életöszton is kell ahhoz,
hogy valaki egy kevésbé ismert költeményben is ráleljen, s ki-
csenje onnan a számára életbevágóan fontos meleg nagykabá-
tot. Az én Hegedős barátom képes erre. Tetejében még szeren-
cséje is van, hiszen a nagykabát belső zsebében egy kettőbe haj-
tott nagycímletű bankót is talál. Olyannyira nagy címletűt,
hogy abból beosztva egész évben úri módon ehetne-ihatna, s a
hétvégeken még utazásokra is futná belőle. Csakhogy: miként
a költeményekben és a hangszerszólókban, úgy az én Hegedős
barátom fejében sincs szemernyi gyakorlati logika. Örökké az
érzelem levében lebeg az én Hegedős barátom, így aztán a bel-
ső zsebben talált nagycímletű bankó, mint a mélyhűtőből ki-
emelt fagyalttorta, puhulni, roskadni kezd, majd szétfolyik.
Miközben a borgözös asztaltársaság egyre-másra Hegedős ba-

rátomat élteti, én azon morfondírozok magamban, hogy: egyáltalán létezik-e a helyes út? És hát melyik is az? E bennem felmerült kérdéseket szívesen megvitattam volna valakivel, de a társaság ekkor már felkerekedett, s indult a folyópartra, hogy a hamarosan érkező hajnalt igazi bohémekhez méltóan fogadják. Hegedős barátom a pirkadás legemelkedettebb pillanatában levetette magáról a nagykabátot, és a vízbe hajló fűzfa törzsére terítette, mint aki didergő lovát betakarja. Efféle költeménybe illő gesztusra csak Hegedős és az ő bohém cimborái képesek. Hát ezért is járok én velük hajnalt fogadni a folyópartra, dacára annak, hogy a bennem felmerülő földhözragadt kérdésekre tőlük választ nem kapok. Ahova különben a Gondviselő is eljár, igaz, hogy inkognitóban és láthatatlanul, de folyamatosan és érzékelhetően jelen van, s amikor csak teheti, a nagykabát belső zsebébe be-becsúsztat egy-egy bankót, gondolom azért, hogy folyamatosan reménnyel éltesse Hegedőst és bohém társaságát.

EGYSZERŰ LABIRINTUS

Minap észreveszem, hogy egy még kamaszkoromban elolvasott regényből szivárog a víz. Kezdetben csak, mint a sóvár női könnycsepp, később meg már, mint a forrás bugyog. Ilyenkor kevés és tehetetlen is az ember. Habár esélye sincs arra, hogy a dolgokat visszacsinálja vagy helyrehozza, mégis megpróbálja. Erőlködöm én is oly módon, hogy visszamegyek időben, el egész kamaszkoromig, amikor is a rakoncátlankodó regényt először kezembe vettem. Egy fél évszázada lakatlan város teteje fekszik előttem. Szerencsére a fák, a liánok meg a bokrok olyannyira fölülkerekedtek már, hogy a kő és beton jelleg csak a kikandikálás szintjén villan elő a lombok közül. A magamnak feltett „hogyan tovább“ kérdésre ugyan nem tudok egyértelműen felelni, de valahogyan mégis megnyugtató a látvány, amit a vegetáció a holt várossal művel. Bóklászás közben a lo-

vardára, a játékszínre és az artézi kútra is rálelek. Ihatnékom támad, hát megforgatom a rozsdás kereket, s csodák csodája, csevegő gyermekhangon csorogni kezd a víz. Iszom, s az artézi víz jótékony oldószernek bizonyul. Hihetetlennek hangozhat, mégis kimondom: a város újraéledése tekintetében most már fölöttébb bizakodó vagyok. Ennek érdekében a magam során nem kell mást tennem, mint újraolvasnom kamaszkorom ama regényét, amelyből most a víz szivárog. Tudniillik, miként a szilvának, a cseresznyének, a baracknak és a legpicibb atomnak, úgy a romvárosnak is magja van. Abban összpontosul mindaz, ami eddig volt. S onnan is tör fel mindaz, ami ezután lenni akar. Engedtessék meg nékem itten felszabadultan felsőhajtanom, hiszen nincsen megnyugtatóbb érzés annál, mint amikor oda lyukad ki az emberfia, ahova éppen akar. Valakik integetnek felém. Jó helyen járok, úgy hiszem.

MEGTALÁLNI A CSACSI

Még a rajtam alaposan végignéző tekintet sem veszi észre, hogy mivel is dicsekedhetem én ezen a ködös tél végi napon. Hazudnék, ha azt mondanám, nem zavar a dolog. Tudniillik igenis zavar. Hiszen párját ritkítja az én mai felmutatnivalóm. Ami nem pusztán abból áll, hogy egyik pillanatról a másikra meglebegtetem, de abból is, hogy sok-sok drága időm, közel a fél életem ment rá a kikísérletezésre. No de ne vágjunk a dolgok elébe, hanem tisztánlátás végett kanyarodjunk vissza a tél végi ködhöz, ami ezúttal legyen jó sűrű, olyan, amiben a szürke számár nyomtalanul eltűnik. Itt érkeztünk el ahhoz a ponthoz, amikor is a világ legegyszerűbb kísérletét elvégezhetjük. Az önkéntes jelentkezőknek pusztán az lesz a dolguk, hogy az imént ködbe veszett szürke számarat megkeressék, visszavezessék. Figyelmeztetésül és előrelátó óvatosságból mondom: a hűbelebalázs módon történő számárkeresésnek megvan az a veszélye, hogy a kereső maga is eltéved, s már nemcsak a számarat, de önmagát

sem leli. E figyelmeztetésemet jól fülükbe szapulva széledtek szét az önkéntes csacsikeresők.

Én meg órákon át toporogva vártam, hogy visszatérjenek. Mindhiába. Persze semmi kétségem nem volt, hogy e kísérlet is a totális eltévelyedésbe fullad. Egy szó, mint száz, elérkezettnek láttam az időt a közbeavatkozásra: megcsavartam felöltöm középső gombját, s egy-két percen belül olyanmire megjavultak a látási viszonyok, hogy az önkéntesek mindenikét, miként a szürke csacsit is, megtalálta a tekintetem. Felöltöm középső gombjába rejtett találmányom nagyszerűségét, úgy hiszem, felesleges tovább ecsetelnem. Elég szemügyre venni a kísérlet önkéntes alanyait, akik bár száz százalékgig kudarcot vallottak, most csak úgy duzzadnak az önbizalomtól. Hát ez az! (Zárójelben annyit azért még megjegyzek, hogy felöltöm középső gombja s a ki-csattanó önbizalom között igen szoros összefüggés van.)

KÜLVÁROSI VÁLTOZÁSOK

Kérdem én: milyen átutazó az, aki észre sem veszi balkéz felől a vén sörgyárat? Milyen, milyen?! Hát szoknyát viselő! Visszapillantó tükörben pipiskedő, akinek csak a púder jár az eszében. Nos, Hölgem maradjon csak nyugton az anyósülésen. Attól a világ még megyen előre, lám a sörgyár fölött is elszállott az idő. Vak is láthatja, süket is hallhatja a csödmadarat a magas kéményen. Hölgem, csak Ön nem észleli a változás szelét. Sebj, ha nem érdeklis, elmondom: perceken belül levegőbe repül itten ez az egész sörgyártó ócska kóceráj. Százévnys hóbelevancot tüntetnek el itt tüstént öt kiló trotillal. Szakszerűen. Utána jöhetnek a dózerek meg a dömperek, így ultiznak a multik.

Egy év múlva, drága Hölgem, ha ismét erre jár, minden bizonnal tág pupillákkal bámulja a csillogó-villogó szupermarketet, amelyben ezerféle púder közül válogathat. Azt ajánlom, hogy a férjét ne cipelje ide magával. Hagyja otthon meccset nézni néhány doboz sör társaságában.

FORGÓSZÉKBEN

Túl az ötvennégy tavaszon, akár hengeghetnék is azzal, hogy dilibogyót, miegymást eddig még nem szedtem. Pedig a számtalan áramszünet, nincstelenség, meg a negyedszázadnyi se ki, se be elegendő okot szolgáltatathatott volna az elmebajhoz. Sok földim bele-rokkant a terrorba. Én túlvészeltem valahogyan. Rossz pillanataim, perceim, rémálmaim persze nekem is voltak bőségesen. Pláne amikor megvonták tőlem a semmihez sem hasonlítható, bódító csecsemőillatot, meg amikor a törékeny, kecses és varázslatosan sima női vállat, nyakívet elorozta tőlem egy jöttment, tagbaszakadt, botfűlű bitang, aki csak nemzeni képes, de szeretni nem. Az ilyen lélekbe taposó, kellemetlen pillanatokot, bármily fájdalmasak is voltak, viszonylag gyorsan és könnyen kihevertem. Akár az akácfa a törzséről levágott oldalhajtást. Felhőtlen jelenemben ma rövidzárlat keletkezett. Borbélyszékben békésen ücsörögve, mint a kóbor és kiszámíthatatlan gömbvillám, tört rám az örületes cselekedhetnek. Felpattantam, s a hamvas, hajadonhatású, mosolygós fodrászkisasszony kezéből kikaptam az ollót, fejem fölé tartottam, mint kardjukat a rohamra induló huszárok. És egyre-másra azt kiabáltam, hogy: „Unokát akarok a nyakamba!” Az elsápadt, meg-rémült fodrászkisasszony szerencsére hamar kapcsolt, és pacsulis szekrényéből előhúzott egy tiszta fehér kendőt, amelyen öles betűkkel az állt: „Holnap érkezem. Ferike!” Az égszínkép tőmondatól lehanyatlott ollót villogtató jobb karom. Lábaimból is kiment az erő. Ha tüstént vissza nem rogyok a székbe, összecsuclok, mint a colstok. Némileg megszelídülten visszaadtam az ollót a kisasszonynak, aki egy mély lélegzetvétel után folytatta a nyírást, mondván: félkész munkát ő soha nem ad ki a kezéből. És az sem mindegy öneki, hogy milyen fogadtatásban részesül holnap Ferike.

Miután befejeződött fejem az álmosító matatás és kiszálltam a forgószékből, arra kértem a domborzatgazdag kisasszonyt, hogy holnapig adja kölcsön nekem a feliratos kendőt. Attól biztosabb lennék a dolgomban, és várnom is könnyebb lenne Ferikére.

A VIRRADAT MEGELŐZÉSE

Minap még virradat előtt a Katalin-telep felé gyalogolva feltűnt nekem, hogy egyre könnyebben lépdelek. Előbb, mintha vízen, azután meg mintha fellegeken raknám egymás után a lábaimat. S e járásbeli változás bekövetkezésének pillanatától megélestedt a látásom, a hallásom, de szagló-, miként ízlelőképességem is kihegyesedett. Ujjbegyeimen pedig buján kivirágozott az érintés öröme.

A fagypont alatti novemberi valóság dacára dudorászni kezdtem. Mint akinek egy-két küllője hiányzik. Attól kezdve nem az számított, hogy a járókelők vajon mit is gondolnak én-rólam, hanem az, hogy én éppen mit érzek. A rozoga autóbusz elfogadhatónak tűnt. A másnapos férfi áporodott lehelete mögül pedig felsejlett az örök emberi. Az, hogy a megismételhetetlen tegnap és a bizonytalan holnap között igenis ott pulzál a jelen. Légiesen rakom egymás után a lábaimat. Dudorászok, és jó nekem, mint a vízben lubickolás. Életkedves örömben legszívesebben elkurjantanám magam. Mégse teszem. Valami, valaki fegyelmez belülről, felülről. És nem lehet figyelmen kívül hagyni azt a tényt sem, hogy közben a ködöt áttöri a virradat. Dudorászásom egyre halkul, s légies lépteim kopogni kezdenek. Ennyi. E reggelemről egyelőre ennyit.

OMBUDSMAN

Mielőtt Derűsarcú Fiúcska nyakamba akasztotta volna a tisztseget jelképező ezüstszínű medaliont, azt kérdezte tőlem:

– Akarsz-e ombudsman lenni?

Hát lehet-e efféle váratlan kérdésre egyik pillanatról a másikra meggondolt, jó választ adni? Aligha. Az álom időtartamának rövidege miatt egyáltalán nincs lehetőség az elemzésre, a mérlegelésre. Így aztán vaktában, éretlenül, miként száz álmodozó mindenike, magam is némán előrehajtottam a fejemet,

hogy a narancsszínű szalagon függő érmével „kinevezésemet” szentesítse Derűsarcú Fiúcska. Aki a tisztségbe ütésemet követő pillanatban átváltozott Dörzsölt Riporterré és valami csendes tóparti padon faggatni kezdett. Ilyeneket kérdezett éntőlem:

– Na és az általános felmelegedést, az üvegházhatást miképpen fogod orvosolni?

Az álmom rövidségére való tekintettel kapásból azt válaszoltam, hogy a víztartalékok megbecsülésével ellensúlyozni vagy legalábbis késleltetni lehet a régió elsivatagosodását. A részletek költői képsora villámlott bennem. Hóléval teli vermek, pincék, árkok, völgykatlanok sora mutatta énnekem a teendő. Ahol kiveszőben a csorda, a konda, a nyáj meg a ménes, ottan rángatni kell a vészharangot, ahol meg égig érnek a szeméthyegyek, ottan már a vészharang-kongatással se sokra megyünk. Ottan már csak az a teendő, hogy leállítsd, beszüntesd a szeméthyártást. Radikálisan. Újszülött világrajöttekor valakinek el kell metszenie a köldökzsinórt. Egy tartomány bizalmával felruházott ombudsman ne lacafacázzon. Gyermekek születésekor ne remegjen kezében a szike.

ROKONLÁTOGATÁS

A műanyag parittyá boldog lobogtatásával Sünek már az előszobában rászállt a vendégekre, akik az ország különböző sarkaiból érkező rokonok voltak. A fiúcska parittyás repesése a tágas nappaliban még inkább kiteljesedett. Üres pillepalackokat állított a szekrény elé, s azokat vette célba. Úgy négy-öt méterről. A zöld színű, pingponglabdánál alig kisebb golyó, bármennyire is könnyű, ha célba talált, felbukatta a kétliteres flakonokat. A folyamatos koppanó, csörömpölő háttérzaj közepette olykor koccintás csilingelése is hallatszott. A felnőttek halkra fogott komoly beszélgetése néha át-átbillent vidámba, ami nem tartott tovább, mint a vörösbor bíborának megvillá-

nása a kortyolás pillanatában. Valamennyi pohárcsilingelés a házigazdának szólt. Az egészségedre! A te egészségedre! A felépülésedre! – mondogatták, a ház ura pedig fejével biccentve, mosolyát erőltetve fogadta a január eleji jókívánásokat. Sovány csontos koponyájából kiülő szemei mintha messzire és befelé figyeltek, fogózkodtak volna. Valódi fény csak akkor cikkant a fáradt, erőtlen szempárból, amikor a vendégek valamelyike drága Don Quijotémnak nevezte. Ez láthatóan jólesett a gyengélkedő, ötvenhat esztendőes férfinak. „Hallod ezt, Dulcineám?” – kiáltotta a konyhában foglalatoskodó felesége felé. A búsképű lovag fonalán azonban hamar elakadt a beszélgetés, ugyanis Sünek parittyagolyója e pillanatban elpattant, elgurult valahová. Mintha a föld nyelte volna el. S milyen a gyerek, ha játszása elromlik: türelmetlen, követelőző, akárha a felnőttek szándékosan és készakarva tökítették volna el az ő parittyagolyóját. Néhány perc leforgása alatt golyókereső lázban égett a vendégsereg. Cizellált szekrény recsegett, intarziás komódfiókok ürültek csörömpölve, nehéz keretű képek ereszkedtek alá a falról, könyvespolcokat rámostak a szoba közepére. Mindhiába. A zöld parittyagolyó nem akart előkerülni. Bátor-talanul elhangzott egy javaslat, hogy kenyérbélből gyúrjanak a parittyába muníciót. Sünek azonban hajthatatlan: a nyoma vesztett zöld golyót akarja, követeli. A tűvé tevés lázát kihasználva a gyengélkedő családfő a kényelmes fotelban elszundított. Kissé félrebicsaklott feje, moccanatlan mellkasa nekem jóval súlyosabbat sejtetett holmi szunyókálásnál. Balsejtelmekkel azonban nem bírtam, nem mertem előhozakodni. Gépiesen a kályha csövébe bújtam, és tovább mímeltem a golyókeresést.

EGY KÖLTŐI VILÁG KISPRÓZÁI

Saját bevallása szerint 1990 első hónapjaiban, szerkesztőtársai megtréfálására kezdett – a *Kelet–Nyugat* hetilaphoz álnéven beküldve egy pályázatra – cseprintéseknek, rövideknek, araszoknak nevezett írásaiba Gittai István. Aztán az „ismeretlen író”, Barabás Eszter leleplezte magát, s a szerzői csínyből egy új kifejezési formára talált a szerző, az araszosak több éven át olyan fontos szerepet játszottak Gittai István írói pályáján, hogy majd egy évtizeden át teljesen átvették a versek helyét.

Összesen három kötet jelent meg ezekből a gyakran egy oldalnál is rövidebb szövegekből (*Kötéltolás*, Pesti Szalon Könyvkiadó – Kriterion Könyvkiadó, Budapest–Kolozsvár, 1994, *Ó, gesztenyék*, Bihari Napló Kiadó, BN-könyvek sorozat, Nagyvárad, 1996, valamint *Bohémvirág*, Europrint Kiadó, Nagyvárad, 2004). Az új kifejezési forma fontossá válásának a folyamatát jelzi, hogy az egyes kötetek hátsó borítóin a szerző 1994-ben még csupán játékkedvének produktumairól beszél, 1996-ban az emberi lélek titkairól, feltételezve, hogy talán egykor még visszatalál a vershez. Majd 2004-ben, miközben a vershez valóban visszatalált, prózai szövegei nyelvi zamatában látja azt a titkot, amiben „istenigazából megpendülhet a lélek”. Jelen válogatásunk a három araszos-könyv legtöbb írását tartalmazza, formájában is kiegészítéseként a költő 2012-ben megjelent kétkötetes válogatott verseinek (*Utu rea*, Várad folyóirat, Nagyvárad, 2012).

Gittai araszosai – hogy maradjunk az általa leginkább kedvelt műfaji meghatározásnál – megírásuk időpontja alapján felismerhetően két csoportba rendezhetőek, hiszen a kilencvenes években publikált első két kötet hangvétele némiképpen eltér a 2004-es válogatástól. Tegyük hozzá, hogy ezek a szövegek

mindkét korszak esetében többnyire előzőleg valamely romániai vagy magyarországi hetilapban, folyóiratban megjelentek.

Akár szituációs rövidprózának is nevezhetjük ezt az anyagot, hiszen valamennyi írás egy-egy helyzet, állapot ábrázolása, olykor csupán állókép, családi fotó, máskor néhány másodperces mozi. Ennek ellenére gyakran kerek történettel van dolgunk, nem csupán egyféle töredékkel, előzmény és következmény nélküli felvillanással. Jellemző módon három helyszín váltogatja egymást, a gyermekkor falusi környezete a maga szereplőivel és helyeivel, aztán egy jellemzően városi miliő, harmadrészt a képzeletbeli, a teremtett helyszín, ami váratlanságaival, abszurditásaival bilincseli le az olvasót. S igazán sajátossá e három „táj” keveredései, a megélt és a kitalált valóság párhuzamos jelenvalósága teszi izgalmassá e történeteket. Mert Gittai tájainak közös vonása, hogy habozás nélkül elhisszük, miként az Eiffel torony, úgy létezik Gorica, ahol mindig hazudnak, s hogy az olvadó hó alól valóban előbukkanhat egy elvesződött kosárlabdacsapat.

Hasonlóképpen a szereplők is a reáliák felől tartanak az irreáliák felé, úgymint Anyácska vagy Lódic nagybácsi egyfelől, O. Swan vagy Üvegesné másfelől. Nem ritkán a klasszikus anekdotára emlékeztet, amit olvasunk. Mint a vak Zazár története, aki elkérte kölcsönbe lánya esküvőjére Cihon szeme világát, ám azt soha nem adta vissza. Ami felülemeli az anekdotán, az Cihon derűs beletörődése a vakságba. Máskor egy-egy gesztus filmszerűsége az, ami feltűnik, mint a megörökített tekintet. „Visszanézett, mint dobókorre a kalapácsvető, amikor érzi, hogy rövidebbet dobott a kelletténél.”

A leggyakrabban derűs, groteszk mesék olykor elkomorulnak, illetve líraiakká válnak. A nyelvi gazdagság, a képalkotási bravúrok is mind a szerző költői előéletére utalnak. S ami különösen fontos, a nyelvi környezet minden esetben hitelesen alkalmazkodik az adott szöveg világához, főhőseihez. Egyébként a visszatérő helyszínek, s az újra és újra felbukkanó alakok miatt sok szöveg egyfajta karcolat-ciklusként, akár laza szerkezetű re-

gényként is értelmezhető. Éppen ezért a valóságból építkező fikatív történetek magukban rejtik a szerző fiatalkorának, a hatvanas, hetvenes évek bihari világának a pasztikus ábrázolását, s ugyanígy, az utalások szintjén megjelenik a kilencvenes éveknek a már inkább urbánus környezet, egyfajta társadalomkritikaként is értelmezhetően. Ami a legtöbb írásban visszaköszön, az a meghökkentés, az alaphelyzeteket megteremtő első mondatok, majd a váratlan fordulatok, s a sajátos lezárások.

Hiszen Gittai István ugyan játékként kezeli araszosait, s könnyedén építi fel történeteit, de ezekből az apró képdarabkákból egy komoly írói világot kreál. S itt érdemes visszautalni a hangvételbeli különbségekre a korábbi kötetek között, hiszen míg az első kettőben a humor és a nyelvi lelemény dominál, a harmadikban, mely szövegei többnyire némileg terjedelmesebbek is, felerősödik a filozofikus hang, a meseszerűség, az álmokra való gyakori utalás. Ezzel párhuzamos egy publicisztikai attitűd, a való világ közvetlenebb beemelése a szövegekbe. Ahogy egyik hőse, Hosztán mondja, akinek sietnie kellett az öltözködéssel, nehogy összedőljön benne az újdonsült felismerés: „a mesében minden igazi.” Vagy ahogy a kötet motójában Láng Gusztáv fogalmaz: „valószerűtlen dolgok történetnek valószerűtlen tájakon”. Ám e valószerűtlenség megélt világunk tükre. Ha olykor görbe is, mint maga a valóság.

SZÜCS LÁSZLÓ

TARTALOM

KÖTÉLTOLÁS

Hakni	9
Délibáb	10
Moratórium után	10
Tizenöt év után	11
Három gödör	11
Tévedés	11
Balázsék lova	12
A mundér becsülete	12
Alkalmi vételek	13
Időrendi	13
Kőhajításnyira	13
Maerlinben	14
Váltás	14
Tisztázva	15
Hajóval	15
Ezermester	16
Kerterdő	16
Huszárvágás	17
Valami sárga	17
A bűnbak	18
Enteriőr	18
Nászajándék	19
A legújabb vírus	20
Valahová	20
Áttetszőség	21
Tudósítás	21

Csodabogár	22
Ügyintézés	22
Büntetés	23
Szenvedély	24
Bevonulás	24
Érkezők	25
Baleset	26
Csődület	27
Körzet	27
Gyűjtemény	28
Falumonográfia	28
Magaslat	29
Etűd	30
Intervallum	30
Kisüzem	31
Már	32
Félkert	32
Kocsma	33
Ikrek	33
Nuku	34
Nyomozás	35
Kötéltolás	35
Kőkeresőben	36
Kazánkovács	36
Fülhallgató	37
Telihold	37
Sípjelek	38
Ház	39
Törzsgárda	39
Csapat	40
Fénypont	40
Ebéd	41
Óvadék	42
Csevej	42
Vég	43

Átok	44
Határidő	45
Hözöngők	45
Térzene	46
Nosztalgia	46
Naplólap	47
Kiút	47
Éremoldalak	48
Félkész karika	49
A visszatérő	49
Vergődés	50
Frigy	50
Három	51
Kisördög	52
Lázgörbe	53
Reinkarnáció	53
Sok szilva	54
Gazdára leve	55
Kobak	56
Örökség	56
Keret	57
Barátom	58
Nyeremény után	58
Gyertya	59
Új helyzet	60
Lecsillapítás	61
Ünneprontás	61
Pihenő	62
Békebeli	63
Csemege	63
Szerszám	64
Fuccs	64
Tolvajlások	65
Utcánkban	66
Szereposztás	66

Korrekció	67
Bodon	68
Guanó	68
Ott	69
Urbanizáció	69
Vacsora	70
Hajlék	71
Szalag	71
Bőrönd	72
Turistaparadicsom	73
Gőz	73
Évforduló	74
Replika	75
Karnevál	75
Hobby	76
Szomszédok	77
Iskola	78
Lakáscsere	78
Közelemben	79
Csempész	80
Megállj	80
Új-hierarchia	81
Zsebben	82
Pucc	82

Ó, GESZTENYÉK

Biznisz	87
Klub	87
Golyó	88
Szemléletváltás	88
Tengeri út	89
Ejnye!	90
Holtpont	90

Arrafelé	91
Vállalkozás	91
Akkor és ottan	92
Nosztalgia	92
Így	93
Templomtér	93
Újrakezdés	94
Magasles	94
Elintézés	95
Dilódon	95
Kobak	96
Pró és kontra	96
Aznap	97
Őszi visszapergés	98
Pláne	98
Hétvége	99
Hangszalag	100
Tejtermék	100
...születése	101
Emlékezetkiesés	101
Magas labda	102
Örökzöld	102
Szemafor	103
Jó vásár	104
Epizódok	104
Rokoni szálak	105
Profilváltás	105
Kísérleti nyúl	106
Őszi alkalom	107
Sínautó	107
Ketten	108
Hierarchiacsúcs	109
Semmi botrány	110
Né, a tú	110
Koko	111

Tűzeset	111
Szekerések	112
Végkifejlet	112
Hoci-nesze	114
Maskurás	114
Szarvasbögés	115
Beavatkozás	116
Önéletrajzi részletek	117
Tettenérés	117
Társaságban	118
Rögeszme	118
Érintések	119
Kanyarban	119
Derby	120
Bolt	121
Szombat	121
Kölyökborz	122
Barátom	122
Szentségtörés	123
Isteni torma	123
Beugrató	124
Kerek évforduló	125
Magánhymusz	125
Túl a folyón	126
Hajnal	127
Film	127
Délután, kora este	128
Látogató	129
Fészek	129
Meccs	130
Nosza	130
Szökésben	131
Nyeléseink	132
Harmadnap	132
Almáskert és környéke	133

Latin negyed	134
Kannibáli	134
Kakasülő	135
Lódics-koffer	136
Hát igen	136
Diribdarabban	137
Átváltozás Döccenben	138
Művezetősdi	138
Lakótelep alkonya	139
A család	139
Tetovás	140
Döntés	141
Családi dolgok	141
Asztaltársaság	142
Jogsi	143
Üstökösjárás	143
Áldomás	144
Kapitány	145
Kölyökduma	146
Ó, gesztenyék	146
Vakáció	147
Varázsparázs	148
Földéhesek	148
Berkenye	149
Gót betűk	150
Hullámhossz	151
Hintaszék	152
Északi alkonyat	153
Kalákában	153
Pirula	154
Tapasztalatscere	155
Sansz	156
Pillanat	157
A rezidencia előtt	157
Szomszédok	158

BOHÉM VIRÁG

Vasúti csomópont	163
Forró nyom	164
Hármasban	164
Délnek	165
Pirkadat után valamivel	166
Csalogány	166
Légből kapott ajánlat	167
Olaj	167
A piramis kiegészítése	168
Érzelemtenger	169
Lazac útja	169
Y s nem	171
Mi legyen a varrógéppel?	173
A krónika kezdete	174
Vacsoraidő	176
Regruták	177
Kiszállás	178
Divertimento prózában	179
Úgy általában, kivételesen	181
Lóvá tettek egy füllentéssel	182
Tűzkeresztség	184
Virrasztás a tűzzel	185
Vízpróba	186
A megbüntetett patak	188
Majdnem súlytalanul	189
Domb, amelyet örököltem	190
Hadgyakorlat	191
A város és felmenő rokonaim	192
Dáliák	194
Az élet dolga	194
Gyűjtőúton	196
Emlékbe forduló idő	197
Profik	199

Visszapillantás úgy tizenöt évnnyire	200
Méry	201
Kiruccanás sínautóval	202
Elnézést, verebek, baglyok, galambok	203
Perceptor	204
Üdvös fejlemények	206
A hely	207
Lóbirodalmam	208
Hát nyeljetez nagyokat!	209
Földön heverő kődarab	209
Reggeli	210
Utóíz	211
A mi emberünk	212
Útvonal	212
Az ellenőr	213
Fül-eset	214
Korai szöszmöt	215
Keleti változások	216
Fatuskó esélye	217
Hazatérni pünkösdre	217
A hegyek között	218
Házassági tanú	219
Kivételezettek	220
Szindróma	221
Riválisok	223
A reverenda gombolása	224
Hópehely esélye a lerben	225
Ami a nyulat élteti	226
Vonat a társaságban	227
Legyen a neved Lacika	228
Himnikus	230
Úti cél	230
Egyszerű mozdulatok	232
Vízen keresztül valahára	232
Hangtalan Parancsolóm	233

Miként a Hinduk a Gangeszben . . .	233
Fürödd ki magadat alaposan	234
Hóésés nyáron	234
Millenniumi produkció	235
Bohémvirág	236
Egyszerű labirintus	237
Megtalálni a csacsit	238
Külvárosi változások	239
Forgószékben	240
A virradat megelőzése	241
Ombudsman	241
Rokonlátogatás	242
Egy költői világ kisprózái	245

A Várad folyóirat és a Riport Kiadó közös kiadása, Nagyvárad, 2013. Felelős kiadó: a Várad folyóirat igazgatója. Oldalszám: 260. Borítóterv, tipográfia és nyomdai előkészítés: Benkő J. Zoltán. Nyomta az Europrint Kiadó és Nyomda Kft., Nagyvárad. Felelős vezető: Derzsi Ákos